

Medlemmer i Hábmer-Hamarøy kommunes kontrollutvalg

## INNKALLING TIL MØTE I KONTROLLUTVALGET

**Møtedato: Mandag 27. november 2023 kl 10.30**

**Møtested: Møterom Skogheim, Oppeid**

### SAKSLISTE

Saksnummer	Sakstittel
30/23	Orientering om saker fra forrige valgperiode – Utvalgets arbeid i den kommende perioden
31/23	Orientering om status for kommunens økonomi og regnskap
32/23	Engasjementsbrev 2023-2027 fra revisor
33/23	Bestilling av forvaltningsrevisjon: Samisk språkforvaltning
34/23	Dialog med revisor
35/23	Virksomhetsplan 2024
36/23	Møteplan 2024
37/23	Orienteringer
38/23	Eventuelt

Eventuelle forfall bes meldt leder eller sekretariat (tlf 41 21 20 00)

Drag, 17. november 2023

Peter Berg Mikkelsen (s)  
Leder kontrollutvalget



Ronny Seljeseth  
Sekretær for kontrollutvalget



## SAK 30/23

# Orientering om saker fra forrige valgperiode – Utvalgets arbeid i den kommende perioden

**Saksgang:**  
Kontrollutvalget

**Møtedato:**  
27.11.2023

### Vedlegg:

- a) Hamarøy kontrollutvalg: Protokoll møte 30. august 2023
- b) Hamarøy kontrollutvalg: Perioderapport. Rapport om kontrollutvalgets aktivitet 2020-2023
- c) Oppsummeringsnotat sak 26/23. Egenevaluering av kontrollutvalgets arbeid i perioden.

### Bakgrunn for saken:

Saken er satt på dagsorden i henhold til vedtatt virksomhetsplan for 2023.

Kontroll og tilsyn med kommunens forvaltning er en kontinuerlig prosess. Nytt kontrollutvalg vil gjennom egne saker og egne prioriteringer i stor grad påvirke tema for fremtidig kontrollvirksomhet. Samtidig er det klart at tidligere aktivitet og vedtak på området vil få betydning for det nye utvalgets arbeid. Hensikten med denne saken er å gi det nye utvalget en orientering om saker fra forrige periode, samtidig som det pekes fremover mot det arbeid som skal skje i perioden frem til 2027. Saken gir også en anledning til å diskutere det praktiske rundt møteavviklingen, møtested, møtetidspunkt mv.

Saken er ment å gi en oppstart, og ikke en uttømmende orientering. Folkevalgtopplæring for kontrollutvalg 22.- 23. november ga en grundigere innføring i utvalgets rolle om kontroll og tilsyn. Kontrollutvalgets medlemmer oppfordres til å være aktiv og gi innspill når det gjelder tema for ytterligere informasjon eller opplæring, slik at dette kan tas opp i kommende møter.

### Vurderinger:

Kontrollutvalget får en presentasjon og orientering om saker fra forrige periode. En oppsummering er også gitt i vedlagt perioderapport, behandlet i møte 30.august, og som også er oversendt kommunestyret. I rapporten beskrives:

Regnskapsbehandlingene de enkelte år, herunder forenklet etterlevelseskontroll og skriftlige påpekninger fra revisor.

Årsregnskapet for 2022 ble avsluttet med et positivt netto driftsresultat på kr 22.090.847. Det ble imidlertid avgitt en revisjonsberetning med forbehold ved at årsregnskapet var avsluttet uten at kontinuitetsprinsippet er fulgt da kommunen har tatt i bruk konto for prinsippendringer til bokføring av kortsiktig gjeld kr 40 599 926,- etter delingsoppgjøret av Tysfjord kommune. Revisor påpekte at utført bokføring ikke er iht. til kommunale regnskapsbestemmelser. Dette ble også løftet frem av kontrollutvalget i sin uttalelse til kommunestyret.

For kontrollutvalget har det vært viktig å henlede oppmerksomheten mot hvilke implikasjoner den omstridte regnskapsføringen kan ha og at dette er forhold av som kan ha økonomisk betydning i etterkant av regnskapsbehandlingen, særlig gitt beløpets størrelse og status som ROBEK-kommune. Man kunne på dette tidspunktet ikke utelukke at balanseføringen eller delingsoppgjøret i etterkant ble krevd omgjort, eksempelvis gjennom krav om skjønnsnemnd eller ved en lovlighetskontroll. Det er derfor naturlig av kontrollutvalget å følge opp saken videre.

Forvaltningsrevisjon. Plan for forvaltningsrevisjon for 2020-2023 ble vedtatt av kommunestyret sak 54/20 med prioriterte tema i rekkefølge:

- Ledelse og styring, inkludert sykefraværsoppfølging
- Barnevern
- Eiendomsforvaltning
- Samisk språkforvaltning

Kontrollutvalget fikk av kommunestyret fullmakt til å foreta endringer i planen ved behov og besluttet i september 2021 å bestille en forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll av Iris Salten IKS. Kontrollutvalget har gjennomført oppfølging og gitt en endelig tilbakemelding til kommunestyret når det gjelder Iris-rapporten og rapporten Ledelse og styring.

*Gjenstående oppfølging av forvaltningsrevisjon:*

- Vertskommunesamarbeid barneverntjenesten.

Rapport levert i oktober 2021, behandlet av kontrollutvalget november 2021 og av kommunestyret juni 2022. Det har tatt tid å følge opp rapportens anbefalinger og kontrollutvalget har hatt oppfølgingssak 3 ganger, senest august 2023. Særlig revidering av samarbeidsavtalen med vertskommunen tett lengre tid enn forespeilet. Siste behandling i møte 30.08.2023 konkluderte at det gjenstår en god del arbeid før samtlige av anbefalingene er fulgt opp og poengterte at anbefalingene må innarbeides i vertskommuneavtalen.

Kontrollutvalget kommer tilbake til saken andre kvartal 2024.

- Eiendomsforvaltning

Rapport levert av Salten Kommunerevisjon mai 2022 og behandlet av kontrollutvalget mai 2022. Gjennomført oppfølging i møte 30.08.2023. Kontrollutvalget registrerer at forvaltningsplan for eiendom er under utarbeidelse og at denne forventes ferdig andre kvartal 2024. Kontrollutvalget kommer tilbake til saken tredje kvartal 2024.

*Gjenstående bestillinger:*

Vedtatt plan for forvaltningsrevisjon gjelder ut 2023. Ny plan ventes vedtatt sommeren 2024. Som det kommer frem av vedtatt plan, er det så langt i perioden ikke gjennomført forvaltningsrevisjon tilknyttet Samisk språkforvaltning (egen sak). Da kommunestyret vedtok

planen, ga den samtidig kontrollutvalget fullmakt til å foreta endringer i planen. Dersom det ikke avklares tema utenom planen, synes det nærliggende å bestille forvaltningsrevisjon innenfor dette området.

Eierskapskontroll. Plan for eierskapskontroll 2022-2023 ble vedtatt av kommunestyret i sak 72/22 med følgende tema: Generell eierskapskontroll om utøvelse av kommunens eierinteresser. Kontrollen skal avdekke om kommunen har en oppdatert eierskapsmelding som tilfredsstillende kravene i kommuneloven §26-1 med særlig fokus om kommunen har et avklart formål med sine eierskap. Kommunestyret delegerer myndighet til kontrollutvalget til å definere og avgrense konkret prosjekt innenfor utvalgt område i planen.

Rapport behandlet av kontrollutvalget i møte juni 2023. Rapporten konkluderer at Hamarøy i noen grad og opp mot stor grad har eierskapsmelding i samsvar med kommuneloven og gjeldende anbefalinger om eierstyring. Rapporten kommer med seks anbefalinger. Kommunestyret behandlet saken i møte 30.08.2023, sak 66/23 og har bedt kontrollutvalget følge opp rapporten i løpet av første kvartal 2024.

Andre saker behandlet av kontrollutvalget. Utvalget orienteres om aktuelle og / eller ikke avklarte saker fra valgperioden 2020-2023. Her vises til vedlagt perioderapport.

#### Andre forhold av betydning

Tidspunkt for møtestart: Utvalgets møter i de foregående periodene har hatt oppstart kl 10.00, 10.30 eller 11.00. Det er opp til utvalget selv om dette skal fortsette eller endres. Møtene avholdes normalt på Oppeid slik at kommuneadministrasjonen kan delta ved behov. Utvalget behandler og vedtar egen møteplan i egen sak.

Synliggjøring av kontrollutvalgets arbeid – overfor kommunestyret.

Kommunaldepartementets veileder Kontrollutvalgsboka drøfter synliggjøring på følgende vis:

*Det er viktig at kommunestyret blir informert om resultatene av verksemda til kontrollutvalet. Kontrollutvalet kan ta initiativ overfor kommunestyret til å drøfte rutinar for kor ofte kontrollutvalet skal rapportere om sitt arbeid, utover det som er lovpålagt. Kontrollutval kan tidleg i valperioden halde ein presentasjon for kommunestyret om kontrollutvalet og arbeidet til kontrollutvalet. For å sikre at arbeidet til kontrollutvalet får tilstrekkeleg merksemd, skal revisjonsrapportar og andre prinsipielle og viktige saker rapporterast til kommunestyret utan ugrunna opphald.*

*I tillegg vil det vere ein føremon at kontrollutvalsleiar medverkar aktivt til å synleggjere utvalet sitt arbeid i kommunestyret. Deltaking i kommunestyret kan også gjere kontrollutvalet betre orientert om kva saker kommunestyret handsamar og har fokus på. Dersom kontrollutvalsleiar ikkje er medlem av kommunestyret, vil det vere ein føremon om den eller dei som er medlem av kommunestyret og kontrollutvalsleiar, blir samde om korleis sakene frå kontrollutvalet skal bli presenterte i kommunestyret. Det er også viktig å avklare kva roller leiar og kommunestyremedlemmene skal ha.*

Synliggjøring av kontrollutvalgets arbeid – overfor kommunestyret.

Kommunaldepartementets veileder Kontrollutvalgsboka drøfter synliggjøring på følgende vis:

*Det er viktig at informasjon om kontrollutvalet er lett tilgjengeleg. Media og innbyggjarar søkjer informasjon om saker knytte til politikk og forvaltning på nettstaden til kommunen. Mange kontrollutval ser det som ein føremon å ha eigne sider med*

*informasjon om utvalet på nettstaden til kommunen. Særleg viktig er det å leggje til rette for at ein kan finne informasjon om kontrollutvalet og planlagde møte. Kontaktinformasjon til kontrollutvalssekretær og/eller kontrollutvalsleiar bør vere lett tilgjengeleg.*

*Det kan vere nyttig at kontrollutvalet drøftar korleis dei skal møte media. Nokre kontrollutval har valt å utarbeide ein informasjonsstrategi for korleis dei skal drive informasjonsarbeid internt og eksternt.*

**Forslag til vedtak:**

Saken legges frem til orientering og drøfting.

**Røklund, 17. november 2023**

Ronny Seljeseth  
Sekretær for kontrollutvalget



## PROTOKOLL – HÁBMERA - HAMARØY KONTROLLUTVALG

**Møtedato:** Onsdag 30. august 2023, kl 10.00 – 14.00

**Møtested:** Møterom Skogheim, Oppeid

**Saksnr.:** 19/23-29/23

**Til stede:**

May Valle, leder

Johnny Langmo, nestleder

Päivi Alanen, medlem (til kl 13.00)

Hanne Sofie Juntunen Jenssen, medlem

**Forfall:**

Asbjørn Ellingsen, medlem

**Varamedlemmer:**

Bente M. Ness møtte for Asbjørn Ellingsen.

**Øvrige:**

Kommunedirektør Odd Børge Pedersen sakene 20-22/23 og sak 29/23

Kommunalleder Teknisk, drift og samfunn Børre M. Johansen, sak 21/23

Økonomisjef Ann Aashild Hansen sak 22/23 og sak 29/23

Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor Rune Borøy, Salten kommunerevisjon IKS

Sekretær for kontrollutvalget Ronny Seljeseth, Salten kontrollutvalgsservice KO

**Godkjenning av innkalling og sakliste**

Innkalling og sakliste til møtet ble godkjent.

**Merknader:**

Utvalget ba kommunedirektør gi en orientering om praktisering av boligordningen «Housing first». Orienteringen ble lagt til sak 29/23 Eventuelt.

Sakene ble behandlet i denne rekkefølge: 19, 23, 24, 20, 21, 22, 29 og 25-28.

Päivi Alanen innvilget permisjon fra kl 13.00. Fratrådte under behandling av sak 25/23.

## SAKSLISTE

Saksnummer	Sakstittel
19/23	Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 05.juli 2023
20/23	Tredje gangs oppfølging av kommunestyrets vedtak: Forvaltningsrevisjon vertskommunesamarbeid barnevern
21/23	Oppfølging av kommunestyrets vedtak: Forvaltningsrevisjon eiendomsforvaltning
22/23	Revisors uttalelse etter forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen: Selvkost feiing
23/23	Revisors vurdering av egen uavhengighet
24/23	Rapport til kommunestyret om kontrollutvalgets aktivitet 2020-2023
25/23	Fremdriftsplan og innspill til ny plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroller, perioden 2024-2027
26/23	Egenevaluering av kontrollutvalgets arbeid i perioden
27/23	Budsjett for kontroll og tilsyn 2024
28/23	Orienteringer fra revisjon og sekretariat
29/23	Eventuelt

### 19/23 Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 05.juli 2023

#### **Forslag til vedtak:**

Protokoll fra kontrollutvalgets møte 05. juli 2023 godkjennes.

#### Omforent forslag til vedtak:

Presisere i protokollen at innkalling og saksliste ble enstemmig vedtatt. Innarbeides i protokoll.

#### Votering:

Forslag til vedtak med presisering enstemmig vedtatt.

#### **Vedtak:**

Protokoll fra kontrollutvalgets møte 05. juli 2023 med presisering godkjennes.

### 20/23 Tredje gangs oppfølging av kommunestyrets vedtak: Forvaltningsrevisjon vertskommunesamarbeid barnevern

Kommunedirektør Odd Børge Pedersen ga utvalget en orientering. Det ble i forkant av møtet sendt ut notat med administrasjonens redegjørelse.

#### **Forslag til vedtak:**

1. Kontrollutvalget har i samsvar med Forskrift om kontrollutvalg § 5 gjennomført en oppfølging av kommunestyrets vedtak i sak 46/22 Forvaltningsrevisjon Vertskommunesamarbeid barneverntjenesten.
2. Administrasjonen har redegjort for på hvilken måte kommunestyrets vedtak er fulgt opp. Kontrollutvalget registrerer at .....

3. Kontrollutvalgets vedtak oversendes kommunestyret til orientering.

Omforent forslag til vedtak:

1. Kontrollutvalget har i samsvar med Forskrift om kontrollutvalg § 5 gjennomført en oppfølging av kommunestyrets vedtak i sak 46/22 Forvaltningsrevisjon Vertskommunesamarbeid barneverntjenesten.
2. Administrasjonen har redegjort for på hvilken måte kommunestyrets vedtak er fulgt opp. Kontrollutvalget registrerer at det gjenstår en god del arbeid før samtlige av anbefalingene er fulgt opp. Anbefalingene må innarbeides i vertskommuneavtalen. Kontrollutvalget kommer tilbake til saken andre kvartal 2024.
3. Kontrollutvalgets vedtak oversendes kommunestyret til orientering.

Votering:

Omforent forslag enstemmig vedtatt.

**Vedtak:**

1. Kontrollutvalget har i samsvar med Forskrift om kontrollutvalg § 5 gjennomført en oppfølging av kommunestyrets vedtak i sak 46/22 Forvaltningsrevisjon Vertskommunesamarbeid barneverntjenesten.
2. Administrasjonen har redegjort for på hvilken måte kommunestyrets vedtak er fulgt opp. Kontrollutvalget registrerer at det gjenstår en god del arbeid før samtlige av anbefalingene er fulgt opp. Anbefalingene må innarbeides i vertskommuneavtalen. Kontrollutvalget kommer tilbake til saken andre kvartal 2024.
3. Kontrollutvalgets vedtak oversendes kommunestyret til orientering.

**21/23 Oppfølging av kommunestyrets vedtak: Forvaltningsrevisjon eiendomsforvaltning**

Kommunedirektør Odd Børge Pedersen og kommunalleder Børre M. Johansen ga utvalget en orientering og svarte på spørsmål. Utvalgsmedlemmene fikk i forkant av møtet notat med administrasjonens redegjørelse, datert 25.08.2023.

**Forslag til vedtak:**

1. Kontrollutvalget har i samsvar med Forskrift om kontrollutvalg § 5 gjennomført en oppfølging av kommunestyrets vedtak i sak 47/22 Forvaltningsrevisjon Eiendomsforvaltning.
2. Administrasjonen har redegjort for på hvilken måte kommunestyrets vedtak er fulgt opp. Kontrollutvalget registrerer .....
3. Kontrollutvalgets vedtak oversendes kommunestyret til orientering.

Omforent forslag til vedtak:

1. Kontrollutvalget har i samsvar med Forskrift om kontrollutvalg § 5 gjennomført en oppfølging av kommunestyrets vedtak i sak 47/22 Forvaltningsrevisjon Eiendomsforvaltning.



2. Administrasjonen har redegjort for på hvilken måte kommunestyrets vedtak er fulgt opp. Kontrollutvalget registrerer at forvaltningsplan for eiendom er under utarbeidelse og at denne forventes ferdig andre kvartal 2024. Kontrollutvalget kommer tilbake til saken tredje kvartal 2024.
3. Kontrollutvalgets vedtak oversendes kommunestyret til orientering.

Votering:

Omforent forslag enstemmig vedtatt.

**Vedtak:**

1. Kontrollutvalget har i samsvar med Forskrift om kontrollutvalg § 5 gjennomført en oppfølging av kommunestyrets vedtak i sak 47/22 Forvaltningsrevisjon Eiendomsforvaltning.
2. Administrasjonen har redegjort for på hvilken måte kommunestyrets vedtak er fulgt opp. Kontrollutvalget registrerer at forvaltningsplan for eiendom er under utarbeidelse og at denne forventes ferdig andre kvartal 2024. Kontrollutvalget kommer tilbake til saken tredje kvartal 2024.
3. Kontrollutvalgets vedtak oversendes kommunestyret til orientering.

**22/23 Revisors uttalelse etter forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen: Selvkost feiing**

Kommunedirektør Odd Børge Pedersen og økonomisjef Ann Aashild Hansen stilte i utvalget for å orientere om saken og svare på spørsmål.

**Forslag til vedtak:**

Hamarøy kontrollutvalg har mottatt revisors uttalelse av 30.juni 2023 etter at det i samsvar med kommunelovens § 24-9 er gjennomført forenklet etterlevelseskontroll om etterlevelse av økonomiforvaltningen når det gjelder selvkost feiing.

Revisor skriver i sin konklusjon at Hamarøy kommune utfordring ift å etterleve bestemmelsene i kommuneloven § 15-1 med tilhørende forskrift når det gjelder å få tilbakeført opparbeidet overskudd jfr. veilederens pkt 11.2.

Kontrollutvalget registrerer følgende om administrasjonens oppfølging av forhold revisor har tatt opp i gjennomført etterlevelseskontroll: .....

Omforent forslag til vedtak:

Hamarøy kontrollutvalg har mottatt revisors uttalelse av 30.juni 2023 etter at det i samsvar med kommunelovens § 24-9 er gjennomført forenklet etterlevelseskontroll om etterlevelse av økonomiforvaltningen når det gjelder selvkost feiing.

Revisor skriver i sin konklusjon at Hamarøy kommune har en utfordring ift å etterleve bestemmelsene i kommuneloven § 15-1 med tilhørende forskrift når det gjelder å få tilbakeført opparbeidet overskudd jfr. veilederens pkt 11.2.

Kontrollutvalget registrerer at administrasjonen har iverksatt et arbeid for å identifisere differansen mellom innkrevde gebyrer og avsatte fondsmidler. Gebyret er redusert inneværende år, men kontrollutvalget gjør kommunestyret oppmerksom på at gebyrsatsene sannsynligvis må reduseres ytterligere innenfor femårsperioden. En slik inndekking må gjøres gjennom driften dersom fondsmidlene ikke er tilstrekkelig. Dette må hensyntas ved kommunestyrets årlige budsjettvedtak om gebyrsatser.

Kontrollutvalgets vedtak oversendes kommunestyret til orientering.

Votering:

Omforent forslag enstemmig vedtatt.

**Vedtak:**

Hamarøy kontrollutvalg har mottatt revisors uttalelse av 30.juni 2023 etter at det i samsvar med kommunelovens § 24-9 er gjennomført forenklet etterlevelseskontroll om etterlevelse av økonomiforvaltningen når det gjelder selvkost feiing.

Revisor skriver i sin konklusjon at Hamarøy kommune har en utfordring ift å etterleve bestemmelsene i kommuneloven § 15-1 med tilhørende forskrift når det gjelder å få tilbakeført opparbeidet overskudd jfr. veilederens pkt 11.2.

Kontrollutvalget registrerer at administrasjonen har iverksatt et arbeid for å identifisere differansen mellom innkrevde gebyrer og avsatte fondsmidler. Gebyret er redusert inneværende år, men kontrollutvalget gjør kommunestyret oppmerksom på at gebyrsatsene sannsynligvis må reduseres ytterligere innenfor femårsperioden. En slik inndekking må gjøres gjennom driften dersom fondsmidlene ikke er tilstrekkelig. Dette må hensyntas ved kommunestyrets årlige budsjettvedtak om gebyrsatser.

Kontrollutvalgets vedtak oversendes kommunestyret til orientering.

### **23/23 Revisors vurdering av egen uavhengighet**

**Forslag til vedtak:**

Kontrollutvalget i Hamarøy kommune tar revisors egenvurdering av sin uavhengighet datert 22. juni 2023 til etterretning. Utvalget ber om å bli løpende orientert om forhold som kan endre vurderingen av uavhengighet.

Votering:

Innstillingen enstemmig vedtatt.

**Vedtak:**

Kontrollutvalget i Hamarøy kommune tar revisors egenvurdering av sin uavhengighet datert 22. juni 2023 til etterretning. Utvalget ber om å bli løpende orientert om forhold som kan endre vurderingen av uavhengighet.

## **24/23 Rapport til kommunestyret om kontrollutvalgets aktivitet 2020-2023**

### **Forslag til vedtak:**

Rapport om kontrollutvalgets aktivitet i perioden 2020 – 2023 vedtas som fremlagt. Rapporten oversendes kommunestyret til informasjon.

### Votering:

Innstillingen enstemmig vedtatt.

### **Vedtak:**

Rapport om kontrollutvalgets aktivitet i perioden 2020 – 2023 vedtas som fremlagt. Rapporten oversendes kommunestyret til informasjon.

## **25/23 Fremdriftsplan og innspill til ny plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroller, perioden 2024-2027**

### **Forslag til vedtak:**

1. Hamarøy kontrollutvalg vedtar fremdriftsplan for utarbeidelse av plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroller for perioden 2024-2027. Som grunn for planen skal det utarbeides en felles overordnet analyse av kommunens forvaltning og kommunens eierskap basert på risiko- og vesentlighetsvurderinger. Arbeidet utføres av kontrollutvalgsekretariatet.
2. Sak med plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroller fremmes kontrollutvalget første kvartal 2024.
3. Kontrollutvalget har diskutert innspill til plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroller i perioden 2024-2027. Kontrollutvalgsekretariatet utformer oppsummeringsnotat basert på innspill i møtet.

### Votering:

Innstillingen enstemmig vedtatt.

### **Vedtak:**

1. Hamarøy kontrollutvalg vedtar fremdriftsplan for utarbeidelse av plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroller for perioden 2024-2027. Som grunn for planen skal det utarbeides en felles overordnet analyse av kommunens forvaltning og kommunens eierskap basert på risiko- og vesentlighetsvurderinger. Arbeidet utføres av kontrollutvalgsekretariatet.
2. Sak med plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroller fremmes kontrollutvalget første kvartal 2024.
3. Kontrollutvalget har diskutert innspill til plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroller i perioden 2024-2027. Kontrollutvalgsekretariatet utformer oppsummeringsnotat basert på innspill i møtet.

## 26/23 Egevaluering av kontrollutvalgets arbeid i perioden

### Forslag til vedtak:

1. Hamarøy kontrollutvalg har gjennomført egevaluering av utvalgets arbeid i perioden 2019-2023.
2. Kontrollutvalgsekretariatet utformer oppsummeringsnotat basert på innspill i møtet. Notatet legges frem for påtroppende kontrollutvalg.

### Votering:

Innstillingen enstemmig vedtatt.

### **Vedtak:**

1. Hamarøy kontrollutvalg har gjennomført egevaluering av utvalgets arbeid i perioden 2019-2023.
2. Kontrollutvalgsekretariatet utformer oppsummeringsnotat basert på innspill i møtet. Notatet legges frem for påtroppende kontrollutvalg.

## 27/23 Budsjett for kontroll og tilsyn 2024

### Forslag til vedtak:

Hamarøy kommunes utgifter til tilsyn og kontroll (revisjon, sekretariat og kontrollutvalg) 2024 foreslås budsjettert til kr 994 000.

Regnskaps- og forvaltningsrevisjon, selskapskontroll	Kr 755 000
Sekretærbistand	Kr 171 000
Kurs og opplæring, andre driftsutgifter	Kr 68 000
Sum	Kr 994 000

Kontrollutvalgets forslag til budsjettramme for kontroll- og revisjonsarbeidet oversendes formannskapet.

### Votering:

Innstillingen enstemmig vedtatt.

### **Vedtak:**

Hamarøy kommunes utgifter til tilsyn og kontroll (revisjon, sekretariat og kontrollutvalg) 2024 foreslås budsjettert til kr 994 000.

Regnskaps- og forvaltningsrevisjon, selskapskontroll	Kr 755 000
Sekretærbistand	Kr 171 000
Kurs og opplæring, andre driftsutgifter	Kr 68 000
Sum	Kr 994 000

Kontrollutvalgets forslag til budsjettramme for kontroll- og revisjonsarbeidet oversendes formannskapet.

## **28/23 Orienteringer fra revisjon og sekretariat**

Revisjonen orienterte:

- Regnskapsrevisjonen er fullbemannet. Siste regnskapsrevisor tiltrådte i april.
- Høsten arbeides det mye med interimrevisjon.

Sekretariatet orienterte:

- Om dokumenter vedlagt innkallingen.

## **29/23 Eventuelt**

Kommunedirektør Odd Børge Pedersen og økonomisjef Ann Aashild Hansen ga en orientering om praktisering av boligordning «eie-for-leie» (Housing first).

Utvalget tar redegjørelsen til orientering.

Ingen øvrige saker til behandling.

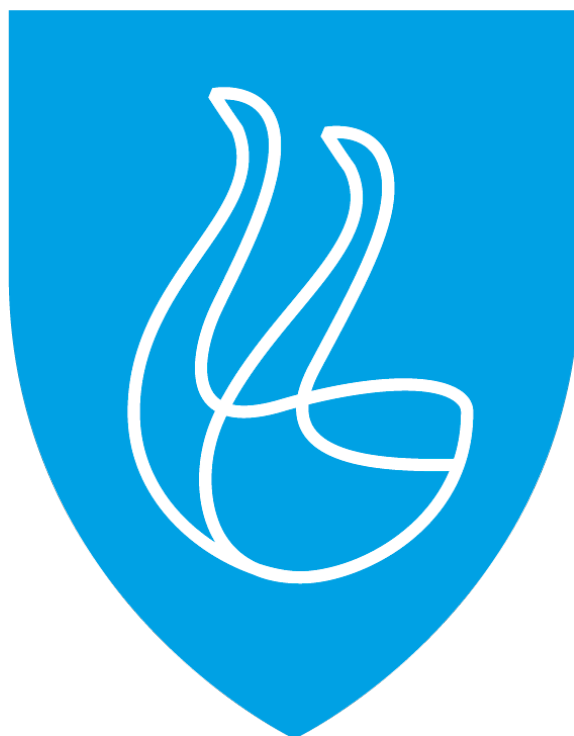
**Oppeid, den 30. august 2023**



Ronny Seljeseth  
Referent.

Utskrift sendes:

Kontrollutvalgets medlemmer, varamedlemmer  
Hamarøy kommunestyre, ordfører og kommunedirektør



Kontrollutvalget  
Hábmera suohkan / Hamarøy kommune

Rapport om utvalgets virksomhet 2020-2023

## Innledning

Kontrollutvalget er i samsvar med kommunelovens § 23-1 oppnevnt av kommunestyret for å forestå det løpende tilsyn med den kommunale forvaltning på vegne av kommunestyret.

Utvalgets arbeid foregår innenfor rammen av

- Kommunelovens kapittel 23 Kontrollutvalgets virksomhet
- Forskrift om kontrollutvalg og revisjon
- Utvalgets egne virksomhetsplaner

Gjennom uttalelser til kommunens årsregnskap og innstillinger i saker om forvaltningsrevisjon, har kontrollutvalget rapportert om sitt virke i de nevnte sakene. Utvalget legger i tillegg frem for kommunestyret denne rapporten som en mer samlet fremstilling av kontrollutvalgets arbeid over hele valgperioden.

Hamarøy kontrollutvalg har i perioden oktober 2019 - juni 2022 bestått av følgende valgte faste medlemmer:

Fred-Eddy Dahlberg, leder  
Johnny Langmo, nestleder  
May Valle, medlem  
Asbjørn Ellingsen, medlem  
Solveig Hirsch, medlem (tom 30.11.2021)  
Hanne Sofie Juntunen Jenssen, medlem (fom 30.11.2021)

Kommunestyret gjorde nyvalg i sak 58/22 og fom 30.06.2022 har kontrollutvalget vært sammensatt slik:

May Valle, leder  
Johnny Langmo, nestleder  
Päivi Alanen, medlem  
Asbjørn Ellingsen, medlem  
Hanne Sofie Juntunen Jenssen, medlem

Det er gjennomført 20 møter i kontrollutvalget i fireårsperioden. Ved forfall har varamedlemmene Ingvald Sørensen, Skjalg Solhaug, Sofie Langbakk, Bente M. Ness, Sofie Langbakk, Lennart Mikkelsen og Per Elling Braseth-Ellingsen møtt.

### 1. Regnskap

Kontrollutvalget har avgitt uttalelse til regnskapene for gamle Hamarøy kommune og for Tysfjord kommune for 2019. For Hamarøy kommune var det et mindreforbruk på kr 0,- og en revisjonsberetning med forbehold der det ble påpekt vesentlige avvik mellom regnskap og regulert budsjett. For Tysfjord kommune viste regnskapet i 2019 et regnskapsmessig merforbruk på kr 87 906. Tysfjord kommunes revisor, KomRev Nord avga revisjonsberetning med forbehold grunnet usikker inntektsføring som kunne medføre overvurdering av inntekter og kundefordringer.

Fra 2020 har kontrollutvalget avgitt uttalelse til regnskaper for nye Hamarøy kommune. Regnskapene viste for årene følgende netto driftsresultat:

- 2020: kr 24.519.416.

Revisor avga beretning med forbehold idet delingsoppgjøret etter Tysfjord kommune på det tidspunktet ikke var ferdig. Det endelige delingsoppgjøret kunne påvirke resultat og balanseposter, og det heftet derfor usikkerhet om hva som var kommunens reelle økonomiske situasjon.

- 2021: kr 17.025.259

Normalberetning uten forbehold.

- 2022: kr 22.090.847

Revisjonsberetning med forbehold ved at årsregnskapet var avsluttet uten at kontinuitetsprinsippet er fulgt da kommunen har tatt i bruk konto for prinsippendringer til bokføring av kortsiktig gjeld kr 40 599 926,- etter delingsoppgjøret av Tysfjord kommune. Revisor påpekte at utført bokføring ikke er iht. til kommunale regnskapsbestemmelser. Dette ble også understreket av kontrollutvalget i sin uttalelse til kommunestyret.

Kommunens administrasjon har bistått kontrollutvalget ved dets behandling av det enkelte års regnskap. I kommunestyrets behandling av regnskapene er det ikke gjort vedtak som har krevd særskilt oppfølging fra kontrollutvalgets side.

#### Nummererte brev.

Nummererte brev fra revisor: Revisjonen skal i henhold til kommunelovens § 24-7 gi skriftlige meldinger i form av nummererte brev til kontrollutvalget når det avdekkes:

- vesentlige feil som kan føre til at årsregnskapet ikke gir riktig informasjon
- vesentlige mangler ved registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger
- vesentlige mangler ved den økonomiske internkontrollen
- manglende eller mangelfull redegjørelse i årsberetningen for vesentlige budsjettavvik
- enhver mislighet
- hvorfor han eller hun ikke har skrevet under på oppgaver som kommunen eller fylkeskommunen skal sende til offentlige myndigheter, og som revisor etter lov eller forskrift skal bekrefte
- hvorfor han eller hun sier fra seg revisjonsoppdraget.

Kontrollutvalget har i perioden behandlet følgende nummererte brev:

- 2020: Vedrørende inntektsføring av anløpsavgift Tysfjord kommune, ref regnskapsavleggelse 2019.
- 2021: Etter etterlevelsekontroll offentlige anskaffelser ble det utstedt nummerert brev knyttet til at det var foretatt direkteanskaffelser uten begrunnet unntak. Kontrollutvalget tok saken opp til behandling og registrerte at det i nytt innkjøpsreglement er tatt inn en rutine som ivaretar de punktene revisor har tatt opp.
- 2022: Manglende signering på skjema til Skatteetaten. Skjema med kontrolloppstilling som viser om det er samsvar med bokførte lønnsutgifter og innberettede beløp til Skatteetaten. Administrasjonen har redegjort for avvikene til kontrollutvalget og rapportert at forholdet er rettet opp i korrigert innsendt skjema.
- 2023: Ingen nummererte brev pr juli 2023.



### Etterlevelseskontroll:

Revisor har gjennomført årlige kontroller av om kommunens økonomiforvaltning foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak, jfr kommuneloven § 24-9. Tema for kontrollene har i perioden vært følgende:

- 2019: Pasientregnskap. Revisor påpekte her at kommunen bør lage en skriftlig rutine som omhandler disponering av kontantytelser der det kommer frem hvordan dette skal gjennomføres når det foreligger vedtak
- 2020: Offentlige anskaffelser under terskelverdi. Funn som medførte nummerert brev (avsnitt over).
- 2021: Selvkost: vann, avløp og slam). Ingen funn som har gitt grunn for videre oppfølging.
- 2022: Selvkost: feiing. Funn som indikerer at kommunen ikke følger budsjettkalkylen fra Salten Brann og at over-/underskudd ikke håndteres i henhold til lov og forskrift. Behandlet av utvalget i august 2023.

## 2. Forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget har utarbeidet plan for forvaltningsrevisjon, slik det er bestemt i kommunelovens § 23-3. Planen gjelder perioden 2020-2023 og er basert på risikovurderinger av kommunens virksomhet. Kommunestyret har i 2020 vedtatt planen etter innstilling fra kontrollutvalget med følgende prioritering av områder for forvaltningsrevisjon:

1. Ledelse og styring, inkludert sykefraværsoppfølging
2. Barnevern
3. Eiendomsforvaltning
4. Samisk språkforvaltning

Kontrollutvalget fikk av kommunestyret fullmakt til å foreta endringer i planen ved behov og besluttet i september 2021 å bestille en forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll av Iris Salten IKS. Dette medfører en forskyvelse i igangsetting av nye prosjekter fra opprinnelig plan.

Kontrollutvalgets oppgaver med forvaltningsrevisjoner er tredelt: bestille gjennomføring av konkrete forvaltningsrevisjonsprosjekter, saksbehandle og innstille til kommunestyret når det legges frem en forvaltningsrevisjonsrapport, samt følge opp de vedtak kommunestyret fatter ved behandling av forvaltningsrevisjonsrapporter. I valgperioden har kontrollutvalget gjennomført følgende behandling og oppfølging innen forvaltningsrevisjon:

<b>Prosjektets navn</b>	<b>Behandling i kontrollutvalget</b>
Introduksjonsordningen	Rapport levert og behandlet i 2019 med bakgrunn i forrige periodes plan for forvaltningsrevisjon. Kontrollutvalgets oppfølging av kommunestyrets vedtak i saken (59/19) ble gjennomført i utvalgets møte i februar 2020. Utvalget har rapportert til kommunestyret om følgende: <ol style="list-style-type: none"><li>1. Det utarbeides individuell plan som inneholder de lovpålagte krav og at disse jevnlig blir revidert.</li></ol>

	<p>2. Kommunen fatter vedtak innenfor fristen på tre måneder</p> <p>3. Deltakerne som har arbeidsrettet løp får tilbud om forberedende tiltak i introduksjonsprogrammet</p> <p>Det er gjennomført tiltak slik at introduksjonsprogrammet nå er helårlig.</p>
Psykiatri – rus	<p>Rapport levert og behandlet i 2017 med grunnlag i forrige periodes plan. Kontrollutvalgets oppfølging av kommunestyrets vedtak i saken (sak 25/17) ble gjennomført i kontrollutvalgets møter i mai og november 2020. Administrasjonen redegjorde for sin oppfølging av kommunestyrets vedtak.</p>
Ledelse og styring, inkludert sykefraværsoppfølging	<p>Rapporten konkluderte med at kommunen i noen grad har et betryggende system for styring og ledelse i helse og velferdssektoren. Og at ledelsen i helse og velferdssektoren i liten grad følger opp sine plikter innen sykefraværsoppfølging. Revisor har formulert fem anbefalinger i rapporten, og utvalget har i sin innstilling til kommunestyret trukket frem tre av disse.</p> <p>Kommunestyret behandlet rapporten i sak 22/2021. Kontrollutvalget tok så opp spørsmålet om oppfølging av kommunestyrets vedtak i møte i august 2021 og august 2022. Administrasjonen har redegjort for på hvilken måte kommunestyrets vedtak er fulgt opp. Kontrollutvalget registrerer at det jobbes systematisk og godt med punktene i forvaltningsrevisjonsrapporten og at kommunestyrets vedtak i stor grad er fulgt opp.</p>
Iris Salten IKS. Statsstøtte og konkurranse ved anskaffelse.	<p>Tema er utenfor opprinnelig vedtatt plan for forvaltningsrevisjon, men kommunestyret har gitt kontrollutvalget fullmakt til å foreta endringer i planen ved behov. Hamarøy kontrollutvalg, og kontrollutvalg i en rekke andre eierkommuner bestilte en forvaltningsrevisjon med tema Statsstøtteregulativ og Anskaffelsesregelverk. Rapport levert i januar 2022 og konkluderer at Iris Salten i</p>

	<p>stor grad har sørget for et avtaleverk som ivaretar kravene i statsstøtteregelverket og at selskapet i varierende grad har tilrettelagt for konkurranse i en spesifikk anbuds konkurranse vinteren 2020/21.</p> <p>Kontrollutvalget behandlet rapporten i sitt møte i januar 2022.</p>
Vertskommunesamarbeid barnevern	<p>Rapport levert i oktober 2021, behandlet av kontrollutvalget november 2021 og av kommunestyret juni 2022. Rapporten konkluderer med at Hamarøy kommune i noen grad følger opp vertskommunesamarbeidet med Bodø, og at Bodø kommune i nokså stor grad leverer tjenester i henhold til samarbeidsavtalen. På bakgrunn av rapporten har revisor gitt 7 anbefalinger.</p> <p>Det har tatt tid å følge opp rapportens anbefalinger og kontrollutvalget har hatt oppfølgingssak 3 ganger, senest august 2023. Særlig revidering av samarbeidsavtalen med vertskommunen tett lengre tid enn forespeilet.</p>
Eiendomsforvaltning	<p>Rapport levert av Salten Kommunerevisjon mai 2022 og behandlet av kontrollutvalget mai 2022. Rapporten konkluderer at Hamarøy kommune i liten grad har etablert hensiktsmessige system og rutiner som kan ivareta et godt og langsiktig vedlikehold av bygninger og at kommunens avtaler med boligstiftelsene i stor grad ivaretar kommunens behov for rasjonell byggforvaltning. Rapporten kommer med fem anbefalinger.</p> <p>Kommunestyret vedtok følgende i sin behandling i juni 2022:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Forvaltningsrevisjonsrapporten Eiendomsforvaltning er forelagt kommunestyret i Hamarøy og tas til etterretning.</li> <li>2. Kommunestyret ber om å få utarbeidet en eiendomsforvaltningsplan med fokus på forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av kommunens bygningsmasse.</li> </ol>

	<p>Kommunedirektøren bes merke seg spesielt rapportens anbefalinger om:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>a. i samarbeid med kommunestyret utarbeide og vedta mål og strategier for eiendomsforvaltningen i kommunen.</li> <li>b. prioritere å få på plass systematisk registrering og oppdatering av tilstanden på kommunens bygninger.</li> <li>c. i samarbeid med politisk nivå utarbeide en langtidsplan for eiendomsforvaltningen i kommunen.</li> <li>d. utarbeide en rutine for systematisk rapportering om tilstanden og vedlikeholdsbehovet til kommunens bygningsmasse.</li> <li>e. utarbeide en rutine og elektronisk system som sikrer en felles kommunal plattform for innmelding av brukerbehov og tilbakemelding på at disse er utført.</li> </ul> <p>3. Kommunestyret vil i tillegg trekke frem at brukermedvirkning bør komme med som en del av kommunens eiendomsforvaltning.</p> <p>4. Kommunedirektøren bes om å følge dette opp, og vurdere fremtidig organisering av stiftelsens bygningsmasse og annen kommunal bygningsmasse med samme formål. Dette vil også være et naturlig tema/punkt i kommunens eierskapsmelding.</p> <p>Rapporten fulgt opp av kontrollutvalget i møte august 2023.</p>
--	---

Det gjøres ny risiko- og vesentlighetsvurdering i forbindelse med utarbeidelse av ny plan for forvaltningsrevisjon for neste periode. Prosjekter som ikke er bestilt og påbegynt kan vurderes for neste periode.

De behandlede rapportene har gitt viktige bidrag til kunnskap om hvordan den kommunale forvaltningen fungerer, og har påpekt forbedringsmuligheter for kommunen.

### 3. Eierskapskontroll / Selskapskontroll

Kontrollutvalget har som en av sine oppgaver ansvar for å påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eierinteresser i selskaper, såkalt eierskapskontroll. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens eierskap. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvilket selskap og/eller hvilket tema hvor det er størst behov for eierskapskontroll.

Etter innstilling fra kontrollutvalget vedtok kommunestyret planen under sitt møte i oktober 2022 sammen med analysedokument som beskriver eierskapene. Det ble bestemt å utføre en

generell eierskapskontroll om utøvelse av kommunens eierinteresser. Kontrollen hadde til hensikt å avdekke om kommunen har en oppdatert eierskapsmelding som tilfredsstillende kravene i kommuneloven §26-1 med særlig fokus om kommunen har et avklart formål med sine eierskap. Kontrollutvalget behandlet rapporten i sitt møte i juni 2023. Rapporten konkluderer at Hamarøy i noen grad og opp mot stor grad har eierskapsmelding i samsvar med kommuneloven og gjeldende anbefalinger om eierstyring. Rapporten kommer med seks anbefalinger. Rapporten er oversendt kommunestyret for sluttbehandling.

#### 4. Øvrig kontroll og tilsyn

Med bakgrunn i kontrollutvalgets generelle mandat om å foreta løpende tilsyn og kontroll med forvaltningen, er det i utvalgets møter satt på dagsorden en rekke saker. Sakene kan ha bakgrunn i innspill fremmet av publikum, utvalgets medlemmer, andre politikere i kommunen, saker som er tatt opp i media etc.

I disse sakene har utvalget kalt inn administrasjonen, og bedt denne redegjøre for saksforhold, regelverk, forvaltningspraksis etc. I perioden 2020-2023 gjelder dette bla følgende områder:

- Status for kommunens økonomi
- Status for oppfølging av kommunestyrets vedtak
- Delingsoppgjør med Narvik kommune
- Kommunens forvaltning av veilys
- Status for barnevern
- Administrativ organisering
- Offentlige anskaffelser, herunder henvendelse med spørsmål om slamtømming er konkurranseutsatt.
- Rutine for mottak og behandling av varsel
- Bistand fra hjemmetjenesten og rutiner for besvarelser på henvendelser til kommunen
- Bemanning i helse- og omsorgstjenesten
- Orientering om programarbeid Kommunedirektørens internkontroll
- Omdanning av Arran fra stiftelse til aksjeselskap

Kontrollutvalget vil generelt bemerke at kommunedirektøren og hans administrasjon har bidratt med gode redegjørelser og besvart utvalgets spørsmål i de sakene som er tatt opp.

#### 5. Øvrige saker som vedrører utvalget

Kontrollutvalget har årlig avgitt uttalelse til formannskapet om budsjett til kontroll og tilsyn (revisjon, sekretariat og kontrollutvalg). Utvalget vurderer ressursituasjonen som tilfredsstillende.

I samsvar med forskrift om kontrollutvalg og revisjon har kontrollutvalget et påse-ansvar om revisors arbeid med regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon. Årlig legger revisor frem en erklæring om uavhengighet i forhold til den virksomhet som skal revideres. Denne behandles i kontrollutvalget. Kvalitetskontroll av revisjonen gjennomføres i regi av NKRF. Revisor holder kontrollutvalget løpende orientert om sitt arbeid.

Oppeid, 30. august 2023

May Valle (s)  
leder

Johnny Langmo (s)  
nestleder

Päivi Alanen (s)  
medlem

Asbjørn Ellingsen (s)  
medlem

Hanne S. Juntunen Jenssen (s)  
medlem



Hamarøy kontrollutvalg

## NOTAT

### Oppsummeringsnotat sak 26/23. Egevaluering av kontrollutvalgets arbeid i perioden.

Kontrollutvalget har i sak 26/23 gjennomført en egevaluering av sitt arbeid i perioden 2020-2023. I tråd med vedtaket har sekretariatet utformet oppsummeringsnotat basert på diskusjonen i møtet.

Følgende ble diskutert:

- Blir møtene gjennomført på en effektiv og engasjerende måte?
  - Rom for å diskutere og bli hørt.
- Er antallet møter tilstrekkelig sett opp mot saksmengde?
  - Ja.
- Er saker som fremmes for behandling tilstrekkelig forberedt?
  - Godt grunnlag i sakene som er fremmet.
- Klarer kontrollutvalget å fylle kontrollfunksjonen på en god måte?
  - Utvalget må være bevisste på å skille mellom politikk og kontroll. Kan være vanskelig av og til. Kan påvirke stemningen mellom kontrollutvalg og politikk/administrasjon.
- Hvordan blir utvalget oppfattet av andre sentrale aktører slik som kommunestyret og administrasjonen?
  - Minne om at ordfører og administrasjon har talerett i utvalget, men ikke forslagsrett.
  - Samspillet med kommunestyret: Når kontrollutvalget frem ovenfor kommunestyret? «Forsvinner» vedtakene i saksmengden? Kan leder i kontrollutvalget ha orienteringer ovenfor kommunestyret? Det vil kunne synliggjøre kontrollutvalget bedre.
- Er det klare roller og klar ansvarsdeling mellom kontrollutvalget, kommunestyret og administrasjonen?
  - Beskrevet i punktet over.
- Hvordan fungerer samhandlingen med revisor?
  - Veldig bra. Grundige gode orienteringer.
- Hvordan fungerer samhandlingen med sekretariatet?
  - Veldig bra. Skifte av utvalgssekretær har gått fint.

Ronny Seljeseth

Referent

**SAK 31/23****Orientering om status for kommunens økonomi og regnskap****Saksgang:**  
Kontrollutvalget**Møtedato:**  
27.11.2023**Vedlegg:**

- Ingen

**Bakgrunn for saken:**

Saken er satt på dagsorden i samsvar med vedtatt virksomhetsplan 2023 for kontrollutvalget. I tillegg til å avgi uttalelse når kommuneregnskapet foreligger, har kontrollutvalget med jevne mellomrom bedt om og fått informasjon om status for kommunens økonomi. Dette med bakgrunn i kommunelovens bestemmelser om at kontrollutvalget skal påse at kommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte og at det føres kontroll med at den økonomiske forvaltningen foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak.

I forbindelse med at saken er satt på dagsorden er kommunedirektøren, eller den kommunedirektøren bemyndiger, kalt inn til utvalget kl 11.00 for å redegjøre om status for kommunens økonomiske situasjon og svare på eventuelle spørsmål fra kontrollutvalget.

Revisor avla revisjonsberetning for årsregnskap 2022 med forbehold. Forbeholdet ble begrunnet med at kontinuitetsprinsippet ikke var fulgt gjennom bruk av prinsippendingskonto til bokføring av kortsiktig gjeld etter delingsoppjøret for Tysfjord kommune. Det er bedt om at orienteringen også redegjør for om det har vært nye avklaringer vedrørende spørsmålet og om det eventuelt foreligger andre forhold ved delingsoppjøret som kan medføre usikkerhet ved avslutning av årsregnskapet for 2023.

**Forslag til vedtak:**

Saken tas til orientering.



**Røkland, 17. november 2023**

Ronny Seljeseth  
Sekretær for kontrollutvalget



## SAK 32/23

### Engasjementsbrev 2023-2027 fra revisor

**Saksgang:**  
Kontrollutvalget

**Møtedato:**  
27.11.2023

**Vedlegg:**

- Salten kommunerevisjon IKS 5. oktober 2023: Engasjementsbrev Hamarøy kommune
- Salten kommunerevisjon IKS 15. november 2023: Fordeling av forvaltningsrevisjon hos Salten kommunerevisjon sine eierkommuner
- Salten kommunerevisjon IKS, udatert: Selskapsavtale

**Bakgrunn for saken:**

Revisor skal utføre sitt arbeid i samsvar med revisjonsforskriften og god kommunal revisjonsskikk, herunder de internasjonale revisjonsstandardene. En av disse standardene er ISA 210 *Inngåelse av avtale om vilkårene for revisjonsoppdrag*. Standarden angir at vilkårene for revisjonsoppdrag som hovedregel skal nedtegnes i en skriftlig avtale, oftest ivarettatt gjennom bruk av engasjementsbrev.

Hensikten med et engasjementsbrev er å nedtegne vilkårene for oppdraget og kommunisere dette med oppdragsgiver, slik at det er en felles forståelse for arbeidsoppgaver og ansvarsdeling på ulike områder. Vedlagte brev fra Salten kommunerevisjon IKS gir grunnleggende informasjon om

- Revisjonens formål og innhold
- Forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll
- Regnskapsrevisjon, herunder forenklet etterlevelseskontroll
- Rapportering og dialog, herunder nummererte brev

Ut over revisjonsberetningen som revisor årlig utarbeider til kommuneregnskapet, så har kontrollutvalget årlig fått et brev fra revisor i tillegg, som har hatt tittelen «Oppsummering revisjon av årsregnskapet 20xx». I dette brevet har revisor gitt utdypende informasjon om sitt arbeid med revisjon av regnskapet.

Norsk kommunerevisorforbund (NKRF) har utarbeidet en veileder for kontrollutvalgets påse-ansvar overfor revisor, hvor det bl.a fokuseres på god dialog mellom kontrollutvalg og revisor:

*I praksis er det ofte gjort skriftlige avtaler mellom revisor og kommune/kontrollutvalg, og/eller revisor skriver et engasjementsbrev som avklarer formålet med og innholdet i revisjonen og revisors plikter. I disse ligger det en god mulighet til å avtale og avklare blant annet forventinger til og innhold i dialogen mellom revisor og kontrollutvalg. Se nærmere om forslag til innhold i slike avtaler nedenfor.*

Fra Veilederens punkt 6 Avtaler mellom revisor og kontrollutvalget:

*Mange har funnet det hensiktsmessig å utarbeide avtaler eller rutiner som regulerer samarbeidet og arbeidsfordelingen mellom kontrollutvalget og revisor. Dette blir ofte gjort for forhold som ikke er tilstrekkelig regulert gjennom lov og forskrift.*

*Slike avtaler/rutiner kan eksempelvis omtale:*

- Krav til skriftlighet i rapportering /kommunikasjon
- Avklare kontrollutvalgets innsynsrett i revisors arbeidspapirer
- Definere kvalitet på tjenesteleveransen med resultatmål og frister
  - Revisjonsstrategi / Planleggingsmemo pr oppdrag med fordeling av ressurser (i løpet av høsten)
  - Nummererte revisjonsbrev (løpende)
  - Kopi av revisjonsberetning innen angitte frister
  - Årsrapport / Oppsummeringsbrev pr. revisjonsoppdrag (våren) som kan inneholde:
    - Funn og resultater i forhold til overordnet revisjonsstrategi
    - Hovedtrekkene i gjennomført revisjon
    - Kommentarer/merknader til årsregnskap og årsberetning
    - Administrasjonens oppfølging av revisors merknader,
    - revisjonsbrev og prosjekter
- Revisors forslag til budsjett for revisjonsoppdraget for kommende år og hvilke tjenester som dekkes (høsten), og evt. benchmarking
- Avklare hva som er tilleggstjenester
- Skriftlig egenvurdering av uavhengighet (årlig)
- Forholdet til media og avtale om hvem som uttaler seg
- Oppsigelse og reforhandling

*Opplistingen over er ikke uttømmende. Slike avtaler/rutiner vil etter vårt syn bidra til en tydeligere avklaring av roller og hva kontrollutvalget kan forvente fra revisor. Behovet for slike avtaler/rutiner må imidlertid ses i sammenheng med selskapsavtaler og andre avtaler som allerede regulerer det enkelte oppdraget.*

Representantskapet i kontrollutvalgets sekretariat har i møte juni 2023 besluttet å be sekretariatet gå i dialog med revisor om utarbeidelse av avtale mellom kontrollutvalg og revisjon, bl.a med avklaring av omfang av og frister for leveranse. Resultatet av dette arbeidet legges frem for kontrollutvalget så snart som mulig.

### Økonomi:

I engasjementsbrevet nevnes at *De økonomiske forhold mellom revisjonen og kontrollutvalget som oppdragsgiver er behandlet i en egen avtale.* Avtalen det siktes til er selskapsavtalen i Salten kommunerevisjon IKS, hvor det i § 8 er listet opp saker til ordinært representantskapsmøte, herunder *Rammer for låneopptak og tilskudd fra deltagerne.* De økonomiske forhold mellom revisjon og kontrollutvalg er dermed ikke behandlet ut over at representantskapet årlig skal behandle tilskudd, altså revisjonshonorar fra deltagerkommunene. Daglig leder i revisjonsselskapet opplyser at ved omdanningen til IKS i 2004 ble det *«lagt opp til at årets lønns- og prisvekst skal være førende for justering av eierkommunenes honorar om ikke spesielle forhold inntreffer.»*

Ved behandling av budsjett for kontroll og tilsyn 2024, er det lagt til grunn følgende revisjonshonorar for den enkelte kommune:

<b>Kommune</b>	<b>Revisjonshonorar (kr)</b>
Beiarn	653 000
Steigen	698 000
Gildeskål	706 000
Sørfold	715 000
Hamarøy	755 000
Meløy	1 051 000
Saltdal	1 366 000
Fauske	1 984 000
Bodø	3 128 000

Styret i Salten kommunerevisjon har i sin sak 07/2020 fastsatt følgende fordeling kommunene imellom når det gjelder forvaltningsrevisjon:

<b>Kommune</b>	<b>Andel forvaltningsrevisjon per år</b>	<b>Antall timer 4 år</b>
Beiarn	300	1200
Sørfold	300	1200
Steigen	300	1200
Hamarøy	300	1200
Gildeskål	300	1200
Saltdal	400	1600
Meløy	420	1680
Fauske	780	3120
Bodø	1100	4400

Vedlagt er et notat fra Salten kommunerevisjon datert 15.11.2023 som nærmere beskriver fordeling av timer til forvaltningsrevisjon mellom kommunene.

### **Vurdering:**

Det fremlagte engasjementsbrevet gir en grunnleggende informasjon om arbeidsoppgaver og ansvarsforhold. For å utøve sitt påse-ansvar overfor revisjonen, er det særlig viktig at det avklares hensiktsmessige former for rapportering og dialog mellom revisjon og kontrollutvalg. NKRFs veileder gir en del innspill til avtaler / rutiner for å regulere

samarbeidet og arbeidsfordelingen mellom kontrollutvalg og revisor. Det finnes allerede etablerte rutiner når det gjelder

- Nummererte revisjonsbrev
- Kopi av revisjonsberetning innen angitte frister
- Årlig oppsummeringsbrev fra revisor
- Budsjettbehandling med innspill fra revisor
- Årlig skriftlig egenvurdering av uavhengighet

Selskapsavtalen slår fast at representantskapet skal vedta tilskudd, altså revisjonshonorar, for deltagerkommunene. Det fremkommer ikke hvordan revisjonshonoraret til den enkelte kommune er beregnet. Engasjementsbrevets formulering om at de økonomiske forhold mellom revisjonen og kontrollutvalget er behandlet i en egen avtale, er dermed lite dekkende og avklarende.

#### **Forslag til vedtak:**

1. Hamarøy kontrollutvalg tar engasjementsbrev av 5.10.2023 for revisjon av Hamarøy kommune til etterretning.
2. Ved endringer i kommunen eller hos revisor, som tilsier at det er behov for nytt engasjementsbrev, sendes nytt brev i løpet av valgperioden.
3. Kontrollutvalget tar til orientering at det arbeides med avtale mellom kontrollutvalg og revisjon, bl.a med avklaring av omfang av og frister for leveranse. Utvalget kommer tilbake til behandling av avtalen i senere møte.
4. Kontrollutvalget viser til engasjementsbrevets formulering om at *De økonomiske forhold mellom revisjonen og kontrollutvalget som oppdragsgiver er behandlet i en egen avtale*. Utvalget ber Salten kommunerevisjon IKS redegjøre skriftlig om hvordan størrelsen på Hamarøy kommunes tilskudd / honorar til revisjonen beregnes.

**Røklund, 17. november 2023**

Ronny Seljeseth  
Sekretær for kontrollutvalget

Kontrollutvalget i Hamarøy kommune

Deres ref.: \*

Vår ref.: 1110 A2/lak

Dato: 5 oktober 2023

### Engasjementsbrev – Hamarøy kommune

#### 1. Innledning

Salten kommunerevisjon IKS er i hht avtale valgt til revisor for Hamarøy kommune. Revisjonen består av regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og annen kontroll som er bestemt i lov eller i medhold av lov og andre uttalelser og kontrollhandlinger, og omfatter revisjonen av kommuneregnskapet, årsregnskapene for kommunale foretak og konsolidert årsregnskap.

Med utgangspunkt i de revisjonsbestemmelsene som gjelder for kommuner og fylkeskommuner, herunder standarder for god kommunal revisjonsskikk, vil vi i dette brevet beskrive vår forståelse av revisjonsoppdraget, slik at utvalget får en oppfatning av rollefordeling og hva som kan forventes av oss.

De økonomiske forhold mellom revisjonen og kontrollutvalget som oppdragsgiver er behandlet i en egen avtale.

#### 2. Revisjonen – formål og innhold

Revisor skal utføre regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og annen kontroll som er bestemt i lov eller i medhold av lov, jf. kommuneloven § 24-2. Revisjon av kommunal og fylkeskommunal virksomhet skal skje i henhold til god kommunal revisjonsskikk.

Vi vil gjennomføre og rapportere resultatene av vår revisjon i henhold til god kommunal revisjonsskikk, som er en rettslig standard. Innholdet i dette begrepet er normert av kommunelovens bestemmelser om revisjon, tilhørende forskrifter og etablerte og anerkjente standarder på området. Som medlem av NKRF – kontroll og revisjon i kommunene er vi underlagt jevnlig eksterne kvalitetskontroller.

Revisor har plikt til løpende å foreta en vurdering av egen uavhengighet. Oppdragsansvarlig revisor skal hvert år avgi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget i samsvar med forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 19.

#### Ledelsenes ansvar

I henhold til kommuneloven er kommunedirektøren ansvarlig for at kommunens interne kontroll sikrer at lover og forskrifter følges, herunder at økonomiforvaltningen er ordnet på en betryggende måte. Det er også kommunedirektørens ansvar å utarbeide og fremme kommunens årsberetning og avlegge årsregnskapet i samsvar med bestemmelsene i kommuneloven, forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv. og god kommunal regnskapsskikk.

#### Hovedkontor Fauske

#### Avdeling Bodø

Kommunens ledelse har også ansvaret for at vi som revisor har ubegrenset tilgang til registrerte opplysninger, dokumentasjon og annen informasjon vi finner nødvendig for å kunne utføre vårt arbeid, herunder korrespondanse, kontrakter, protokoller mv. Dette inkluderer også tilgang til systembeskrivelser og nødvendig veiledning.

#### *Kommunestyret og kontrollutvalgets ansvar*

Kommunestyret er kommunens øverste organ, og har det øverste ansvaret for å kontrollere den kommunale forvaltning. Kommunestyret velger selv et kontrollutvalg til å forestå løpende kontroll med den kommunale forvaltning på sine vegne. Kontrollutvalget skal påse at kommunens regnskap blir forsvarlig revidert. Videre skal kontrollutvalget påse at det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet og av selskaper kommunen har eierinteresser i. Kontrollutvalget skal også påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eierinteresser i selskaper (eierskapskontroll).

#### **Forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll**

Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak, kommuneloven § 23-3.

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring, jf. kommuneloven § 23-4.

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide planer som viser på hvilke områder det skal gjennomføres forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller. Planene skal baseres på en risikovurdering av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet, virksomheten i kommunens eller fylkeskommunens selskaper og av kommunens eierskap. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

Planene skal vedtas av kommunestyret og fylkestinget selv. Kommunestyret og fylkestinget kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planen. Kontrollutvalget bestiller forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller basert på plan vedtatt av kommunestyret.

Innenfor forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll er det NKRF som er det standardsettende organ. Grunnlaget og bakgrunnen for den enkelte forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll vil være beskrevet ved planlegging og rapportering av hvert oppdrag, slik at denne oppgaven ikke blir beskrevet ytterligere i dette brevet. Se for øvrig nærmere om rapportering under eget avsnitt.

Oppdragsansvarlig revisor utpekes av revisjonsenheten til hvert oppdrag i forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

#### **Regnskapsrevisjon**

##### *Årsregnskapet og de aktuelle delene av årsberetningen*

I regnskapsrevisjonen er vår hovedoppgave å kontrollere om årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon og å avgis en uavhengig uttalelse (revisjonsberetning) om at revisor har betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon og at det er avgitt i samsvar med lov og forskrifter. I tillegg kontrollerer vi om den revisjonspliktiges ledelse har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger.

Vi kontrollerer om årsberetningen inneholder de opplysningene som lov og forskrift krever, og om opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet. Vi ser også etter om årsberetningen gir dekkende opplysninger om vesentlige beløpsmessige avvik fra årsbudsjettet og om vesentlige avvik fra kommunestyrets eller fylkestingets premisser for bruken av bevilgningene er dekkende beskrevet i årsberetningen.

Årsregnskapet, herunder konsolidert årsregnskap, skal iht. kommuneloven § 14-6 være avlagt av kommunedirektøren innen 22. februar i året etter regnskapsåret. Årsberetningen skal avgis senest 31. mars.

Videre er det vår oppgave å se etter at kommunen har ordnet den økonomiske internkontrollen på en betryggende måte og med forsvarlig kontroll.

#### *Revisjonens utførelse og forholdet til intern kontroll*

God kommunal revisjonsskikk innebærer blant annet at vi kontrollerer utvalgte deler av materialet som underbygger informasjonen i årsregnskapet, foretar analytiske vurderinger og andre revisjonshandlinger som vi etter forholdene finner hensiktsmessige.

På grunn av en revisjons iboende begrensninger, sammen med den interne kontrollens iboende begrensninger, er det alltid risiko for at ikke all vesentlig feilinformasjon i regnskapet avdekkes, selv om revisjonen er planlagt og utført i samsvar med god kommunal revisjonsskikk, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Ved vår risikovurdering vurderer vi de interne kontrollene som er relevant for kommunens eller enhetens utarbeidelse av årsregnskapet med det formål å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige ut fra omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for effektiviteten av enhetens interne kontroll. Slike revisjoner eller gjennomganger vil eventuelt kunne avtales.

Generelt vil en effektiv intern kontroll redusere risikoen for at misligheter og feil vil oppstå uten å bli avdekket, men vil aldri kunne eliminere denne risikoen. Omfanget av vårt revisjonsarbeid påvirkes av kvaliteten på, og effektiviteten av kommunens interne kontroll, samt regnskaps- og rapporteringsrutiner. Vi vil rapportere skriftlig om eventuelle vesentlige mangler i den interne kontrollen som vi har identifisert under revisjonen, se nærmere om dette under avsnittet rapportering.

#### *Registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger*

Når vi konkluderer om registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger i revisjonsberetningen, vil revisjonen være utført i samsvar med den internasjonale standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller begrenset revisjon av historisk finansiell informasjon». De valgte kontrollhandlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for vesentlige mangler.

Ved vurderingen av ledelsens plikter med hensyn til registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger, innhenter revisor informasjon om kommunens interne rutiner for å vurdere samsvaret med lov, forskrift og god bokføringsskikk, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av kommunens interne kontroll.

#### *Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen*

I samsvar med kommuneloven § 24-9 er det vår oppgave å se etter om kommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak. Kontrollen skal i utgangspunktet gjennomføres med begrensede ressurser og baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering som legges



fram for kontrollutvalget. Resultatet av kontrollen rapporteres i en skriftlig uttalelse til kontrollutvalget som avgis senest 30. juni.

Kontrollen utføres i samsvar med standarden RSK 301 «Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen». Standarden krever at vi etterlever etiske krav, planlegger og gjennomfører vårt arbeid for å oppnå moderat sikkerhet i uttalelsen om etterlevelse på det området som velges for kontroll.

Moderat sikkert innebærer en lavere sikkerhet enn betryggende sikkerhet, men skal gi brukerne en klart økt tillit til informasjonen eller forholdet som er kontrollert. Vi gjennomfører handlinger som forespørsler, inspeksjon av dokumenter og analytiske handlinger for å oppnå moderat sikkerhet. I uttalelsen gir vi uttrykk for om vi har blitt oppmerksomme på forhold som gir grunn til å tro at økonomiforvaltningen på det aktuelle området ikke følger sentrale bestemmelser og vedtak.

### *Misligheter*

Revisor bidrar gjennom revisjonen til å forebygge og avdekke misligheter og feil. Hvis revisor avdekker eller på annen måte blir kjent med misligheter, skal revisor straks melde fra om det til kontrollutvalget i nummerert brev, dette fremkommer i kommuneloven § 24-7.

Når saksforholdet er nærmere klarlagt, skal revisor sende nytt brev til kontrollutvalget. Revisor skal sende kopi av brevet til kommunedirektøren.

Andre bekreftelser enn revisjonsberetningen som inngår i oppdraget

Vi vil avgi følgende revisorbekreftelser mv. i samsvar med lov og god kommunal revisjonsskikk:

- Underskrift på kontrolloppstilling over bokførte og innberettede beløp (skatteforvaltningsforskriften § 7-2-11).
- Kompensasjonsmelding for merverdiavgift
- Bekreftelser på prosjektrengskap o.l. i henhold til ISA 805
- Uttalelse om kommunens dokumentasjon for låneopptak, jf. kommuneloven § 14-14
- Kommunens rapportering av antall personer med psykisk utviklingshemming
- Refusjonskrav for utgifter til særlig ressurskrevende helse- og omsorgstjenester
- Skattemelding for formues- og inntektsskatt - næringsspesifikasjonen
- Andre revisjonsbekreftelser etter forespørsel fra kommunen

Oppdragsansvarlig revisor

Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor er Rune Borøy.

Eventuelt skifte av oppdragsansvarlig revisor vil bli varslet skriftlig til kontrollutvalget.

### **3. Innsynsrett og taushetsplikt**

Revisor kan kreve enhver opplysning, redegjørelse eller ethvert dokument hos kommunen og foreta de undersøkelser som revisor finner nødvendige for å gjennomføre oppgavene.

Både oppdragsansvarlig revisor og revisjonsmedarbeiderne har taushetsplikt etter forvaltningsloven §§ 13 til 13e. Dette følger av kommunelovens § 24-2 femte ledd. Det er gjort unntak fra taushetsplikten for rapportering av mulige straffbare handlinger, herunder ivaretagelse av rapporteringsplikt etter hvitvaskingsloven. Taushetsplikten gjelder ubegrenset i tid, også etter at oppdraget er avsluttet.

Taushetsplikten er dog ikke til hinder for at kontrollutvalget får den informasjon om resultater av revisjonen som er nødvendige.

Våre leverandører av IKT-tjenester og -programvare får tilgang til fortrolig informasjon når det er nødvendig i forbindelse med drift av og endringer i våre informasjonssystemer. Vi har ansvar for å ha et forsvarlig system for informasjonssikring. Dette omfatter også våre leverandører av IKT-tjenester.

#### **4. Personvern**

For å gjennomføre revisjonen og andre oppdrag under dette engasjementsbrevet, vil vi behandle personopplysninger slik det er beskrevet i vår personvernerklæring. Personvernerklæringen er tilgjengelig på vår nettside. Vi er behandlingsansvarlig etter personvernreglene for de personopplysningene vi behandler i forbindelse med oppdraget og vi inngår derfor ikke en databehandleravtale.

#### **5. Rapportering og dialog**

Engasjementsbrev for revisjonsoppdraget utarbeides for hver valgperiode eller oftere dersom det er forhold som tilsier det.

Revisjonen utarbeider oppstartsbrev årlig i forbindelse med oppstart av regnskapsrevisjonen og ved oppstart av det enkelte forvaltningsrevisjonsprosjektet og eierskapskontrollen. Oppstartbrevene sendes administrasjonen.

Revisjonen rapporterer forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller til kontrollutvalget i egne rapporter.

Regnskapsrevisjonen rapporteres slik til kontrollutvalget:

1. Presentasjon av revisjonsstrategi for nytt revisjonsår
2. Oppsummering av årets revisjon og revisjonsresultater ved avslutning av revisjonen
3. Revisjonsberetning
4. Nummererte brev (se nedenfor)
5. Skriftlig uttalelse om forenklet etterlevelseskontroll

Vi legger vekt på å ha en god dialog med kontrollutvalget.

##### *Nummererte brev*

Vi kan gjennom regnskapsrevisjonen finne forhold som ikke blir påpekt i revisjonsberetningen, men vi finner det nødvendig å påpeke i nummerert brev. Slike nummererte brev vil bli sendt til kontrollutvalget med kopi til kommunedirektøren. Kontrollutvalget har et ansvar for å påse at forhold som er påpekt av revisor blir fulgt opp.

I henhold til kommuneloven § 24-7 skal revisor påpeke følgende forhold i nummererte brev:

- a. vesentlige feil som kan føre til at årsregnskapet ikke gir riktig informasjon
- b. vesentlige mangler ved registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger
- c. vesentlige mangler ved den økonomiske internkontrollen

- d. manglende eller mangelfull redegjørelse i årsberetningen for vesentlige budsjettavvik
- e. enhver mislighet
- f. hvorfor han eller hun ikke har skrevet under på oppgaver som kommunen eller fylkeskommunen skal sende til offentlige myndigheter, og som revisor etter lov eller forskrift skal bekrefte
- g. hvorfor han eller hun sier fra seg revisjonsoppdraget.

Revisor skal årlig gi en skriftlig oppsummering til kontrollutvalget om forhold som er tatt opp i nummererte brev, men som ikke er rettet opp eller som ikke er tilstrekkelig fulgt opp.

Brev med påpekning av mindre vesentlige feil eller mangler vil bli sendt direkte til administrasjonen.

#### *Uttalelser fra kommunens ledelse*

I forbindelse med gjennomføring av våre oppdrag vil vi i henhold til god kommunal revisjonsskikk innhente en skriftlig uttalelse fra ledelsen om vi er gitt all informasjon som er nødvendig for oppdraget og om fullstendigheten og riktigheten av det forholdet som kontrolleres. Dette gjelder i alle tilfeller:

- I forbindelse med avslutningen av revisjonen av årsregnskapet. Denne uttalelsen inneholder også skriftlige uttalelser fra ledelsen om kjennskap til eller mistanke om misligheter mv.
- I forbindelse med avslutningen av forenklet etterlevelsesk kontroll av økonomiforvaltningen.

#### **6. Avslutning**

Vi håper innholdet i dette brevet samsvarer med kontrollutvalgets forståelse av revisors rolle og ansvarsområder, og vi ser frem til et godt og konstruktivt samarbeid. Hvis noe er uklart eller utvalget har spørsmål, er det bare å ta kontakt.

Med hilsen



Liv Anne Kildal  
Daglig leder

Til  
Kontrollutvalgene i Beiarn, Bodø,  
Fauske, Gildeskål, Hamarøy, Meløy,  
Saltdal, Steigen og Sørfold.

15.11.2023

Fra  
Salten kommunerevisjon IKS

### Fordeling av forvaltningsrevisjon hos Salten kommunerevisjon sine eierkommuner

Dagens fordeling av forvaltningsrevisjon til våre eierkommuner er gjort utfra hvor mye de ulike kommuner betaler for revisjon hensyntatt reisetid ut fra vårt kontor i Bodø. Timene er fordelt omtrentlig. Dette er understreket i vedtaket fra styret.

Utfordringen med dagens time-system:

Et standard prosjekt har i henhold til praksis den siste tiden vært ca. 300 timer. På nye prosjekter kan vi trenge opp til 100-150 timer ekstra for å finne en god måte å løse oppdraget på. Når vi får flere prosjekter av samme art, kan vi allerede på prosjekt nummer to klare oss med 300 timer. Slik vil alle kommunene kunne spare timer på å bestille likelydende prosjekter, ettersom timebruken i gjennomsnitt går ned totalt sett etter hvert som vi gjør flere prosjekter av samme art. For at dette ikke skal føre til uforholdsmessig stor belastning på den første kommunen som velger å bestille et slikt prosjekt, bør vi kunne fordele timene utover slik at alle prosjektene av samme art koster kommunene like mange timer.

En kan hevde at dette vil jevne seg ut over tid ved at det er litt forskjell på hvem som bestiller de nye prosjektene fra gang til gang. Dette blir etter vår vurdering likevel litt for tilfeldig. Ofte er det de samme utvalgene som tenker nytt hver gang. For en liten kommune, med 1200 timer til rådighet pr valgperiode, kan et nytt prosjekt gjøre et uforholdsmessig stort innhogg i timene de har til rådighet, slik at de ikke får mulighet til å bestille mer enn 3 prosjekter i en valgperiode, mot at de ellers kunne fått fire.

Målsetning:

Målsetningen er å få fordelt timene som er merarbeid i de nye prosjektene slik at kommuner som får tilsvarende prosjekter benytter like mange av sine timer på dem. Vi ønsker også å få en dynamisk løsning som gjør det lettere å føre timer for forvaltningsrevisorene. Det er uheldig dersom utfordringer med timeføring blir en åre til stress og frustrasjon i prosjektene, dette vil vi derfor unngå.

**Hovedkontor Fauske**

Postadresse: Postboks 140, 8201 Fauske  
Besøksadresse: Torggata 10, 2.etg.  
Telefon: 75 61 03 80

**Avdeling Bodø**

Postadresse: Postboks 429, 8001 Bodø  
Besøksadresse: Central Atrium, Dronningens gt. 18  
Telefon: 75 61 03 80

Forslag til løsning:

Vi leverer prosjektplaner på samme måten som tidligere, og angir størrelsen på prosjektene i timer. På samme måte som tidligere er standardstørrelsen 300 timer. Dette utgangspunktet handler i hovedsak om at vi forsøker å legge timebruken i prosjektene rundt 300 timer. Vi skal fortsatt estimere timer og sette opp timebudsjett i prosjektplanen.

Sekretariatet kan følge opp på bakgrunn av «timestørrelsen» i prosjektplanen, og forholde seg til timeantallet der. Dersom revisor får utfordringer som skyldes kommunens egne forhold, og trenger flere timer i prosjektet, må vi melde dette til kontrollutvalget før prosjektet ferdigstilles. Tidsbruk på bakgrunn av slike utfordringer bør ikke gå til fordeling på alle kommunene.

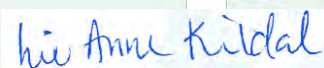
Vårt måltall pr. kommune blir det samme som det har vært og beskriver idealleveransen uten sykdom og uten utskifting av bemanning. Revisorene skriver reelt antall benyttede timer i hvert prosjekt, men trekker kommunen det antall timer som framgår av prosjektplanen. Merforbruk og mindre forbruk av timer utjevnes dermed mellom kommunene. Eksempelvis dersom Beiarn har ca. 1200 timer til rådighet, og har fått et prosjekt som er oppgitt til ca. 300 timer i prosjektplanen, vil de ha ca. 900 timer igjen til bestilling i resten av perioden. Timer vi faktisk bruker ut over de budsjetterte 300 vil vi trekke fra på andre prosjekter av samme art som nyter godt av kompetansen vi har opparbeidet og planene vi har utarbeidet ved merforbruket.

For kontrollutvalgene blir dette mer forutsigbart ved at de i hovedsak kan forholde seg til sin egen bestilling for å vite hvor mange timer de har benyttet.

Vennlig hilsen



Bjørn Vegard Gamst  
Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor



Liv Anne Kildal  
Daglig leder

# SELSKAPSAVTALE

## § 1 Selskapet.

Salten kommunerevisjon IKS er en interkommunal virksomhet som er opprettet med hjemmel i lov av 29.01.1999 nr. 06 om interkommunale selskaper.

Salten kommunerevisjon IKS har følgende deltakere:

Beiarn kommune  
Bodø kommune  
Fauske kommune  
Gildeskål kommune  
Hamarøy kommune  
Meløy kommune  
Saltdal kommune  
Steigen kommune  
Sørfold kommune

## § 2 Rettslig status.

Salten kommunerevisjon IKS er et eget rettssubjekt, og styret har arbeidsgiveransvaret.

## § 3 Hovedkontor.

Salten kommunerevisjon IKS har sitt hovedkontor i Fauske kommune.

## § 4 Formål og ansvarsområde.

Salten kommunerevisjon IKS skal, innenfor de til enhver tid gjeldende lover og forskrifter for kommunal revisjon, utføre de lovpålagte revisjonsoppgaver innenfor regnskaps- og forvaltningsrevisjon for deltakerne.

Salten kommunerevisjon IKS kan utføre andre revisjonsoppdrag, kontroller og rådgivning for deltakerne og i tillegg utføre revisjonsoppdrag og rådgivning på andre oppdrag.

### § 5 Innskuddsplikt og eierandel.

Deltakernes eierandel og ansvarsdel samsvarer med deltakernes innskudd til selskapets driftsfond (frie egenkapital), kr. 1.000.000,-, etter følgende fordeling:

<b>Deltakerkommuner</b>	<b>Egenkapital- innskudd</b>	<b>Eierandel i prosent</b>
Beiarn kommune	50 000	5 %
Bodø kommune	450 000	45 %
Fauske kommune	150 000	15 %
Gildeskål kommune	50 000	5 %
Hamarøy kommune	50 000	5 %
Meløy kommune	100 000	10 %
Saltdal kommune	50 000	5 %
Steigen kommune	50 000	5 %
Sørfold kommune	50 000	5 %
Sum	1 000 000	100 %

Deltakernes eierandel kan endres med bakgrunn i endringer i folketall, belastet honorar og/eller kommunesammenslutning, første gang fra 01.01.2007.

Ingen deltaker kan eie mer enn 49 % av selskapet.

### § 6 Organisering av selskapet.

Organiseringen av selskapet, til løsning av felles oppgaver, har tre nivå:

- Representantskapet
- Styret
- Daglig leder

### § 7 Representantskapet.

Representantskapet er selskapets øverste myndighet. Representantskapet består av 10 medlemmer, hvor hver kommune får 1 medlem, bortsett fra Bodø som får 2 medlemmer. For hvert medlem velges et personlig varamedlem.

Ved voteringer vektes den enkelte kommunes stemme svarende til deltakernes eierandel i selskapet med utgangspunkt i fremmøtte deltakere.

Representantskapets medlemmer med varamedlemmer velges av kommunestyrene i eierkommunene for en periode på 4 år, i samsvar med den kommunale valgperioden.

Den enkelte deltaker kan være representert i representantskapets møter gjennom andre ved bruk av fullmakt.

## **§ 8 Representantskapets møter.**

Representantskapets leder innkaller til representantskapsmøte. Innkalling til ordinært representantskapsmøte skal skje skriftlig, innen utgangen av mai måned og minst fire uker før møtet. Tilsvarende frist gjelder for varsling av deltakerne i selskapet. Innkallingen skal inneholde en sakliste.

Ordinært representantskapsmøte skal behandle:

1. Årsmelding og regnskap
2. Valg til styret
3. Valg av revisor
4. Overordnede mål og retningslinjer for driften
5. Budsjettforutsetninger og –rammer
6. Rammer for låneopptak og tilskudd fra deltakerne
7. Andre saker som er forberedt ved innkallingen

Møtelederen skal sørge for at det føres protokoll fra møtene. Protokollen underskrives av møtelederen og to av representantskapets medlemmer som velges ved møtets begynnelse.

Spørsmål om kjøp av aksjer i andre selskap og inngåelse av langsiktige samarbeidsavtaler avgjøres av representantskapet.

Ekstraordinært representantskapsmøte til behandling av særskilt angitte spørsmål skal innkalles med to ukers varsel når to styremedlemmer eller 1/3 av representantskapets medlemmer ber om det eller om representantskapets leder finner behov for dette.

Daglig leder og styrets leder har møteplikt i representantskapet, og alle styremedlemmene og daglig leder har møte og talerett.

Representantskapets leder og nestleder er valgkomité til styret.

## **§ 9 Styret.**

Styret i selskapet består av 5 medlemmer med personlige varamedlemmer.

4 styremedlemmer og 4 varamedlemmer velges av representantskapet mens en representant med vararepresentant velges av og blant de fast ansatte.

Daglig leder eller representantskapsmedlem kan ikke være medlem av styret.

## **§ 10 Styrets møter.**

Styremøtene ledes av styrets leder. Styret fatter vedtak med alminnelig flertall. Ved votering i styret skal hver stemme telle likt. Ved stemmelikhet teller møteleders stemme dobbelt.

Styret er beslutningsdyktig når minst halvparten av medlemmene er til stede, inkludert møtende varamedlemmer. Styrets leder sørger for at det blir ført protokoll fra styremøtene.

Protokollen underskrives av styrets medlemmer.

De ansattes representant i styret har ikke rett til å delta i behandlingen av saker som gjelder arbeidsgivers forberedelse til forhandlinger med arbeidstakerne, arbeidskonflikter, rettstvister med arbeidsgiverorganisasjoner eller oppsigelse av tariffavtaler.



### **§ 11 Daglig leder.**

Daglig leder administrerer virksomheten og har ansvaret for at enhver arbeidsoppgave utføres i overensstemmelse med gjeldende bestemmelser og i henhold til de vedtak som er fattet av styret og representantskapet.

Daglig leder er styrets sekretær og saksbehandler. Vedkommende har tale- og forslagsrett i styrets og representantskapets møter, dersom ikke styret i enkeltsaker vedtar at vedkommende ikke skal kunne møte.

### **§ 12 Organisering av tilsynsfunksjoner.**

Daglig leder skal til enhver tid holde styret orientert om alle forhold av betydning for virksomheten og om økonomi og personalforhold. Vedkommende skal rapportere til styret på en slik måte og så ofte som situasjonen tilsier det og styret for øvrig måtte bestemme. Styret skal sørge for at representantskapet til enhver tid har nødvendig oversikt og i tide kan forberede nødvendige disposisjoner. Representantskapets møtebøker skal fortløpende sendes til deltakerne.

### **§ 13 Personvern og offentlighetsloven.**

De lovbestemte rutiner og saksbehandlingsregler som er etablert for ivaretagelse av personvern skal gjelde for selskapet.

### **§14 Låneopptak og garantistillelse.**

Representantskapet vedtar rammer for virksomhetens låneopptak, begrenset til kr. 2.500.000. Låneopptak skal godkjennes av departementet, jf. Kommunelovens § 50 nr. 1. Virksomheten kan ikke stille garanti eller pantsette sine eiendeler til sikkerhet for andres økonomiske forpliktelser. Virksomheten kan ikke selv låne ut penger.

### **§ 15 Endring av selskapsavtalen.**

Selskapsavtalen kan endres. Ved avstemning gjelder reglene i § 4 i lov om interkommunale selskaper av 29.01.1999 nr. 06.

Ved kommunesammenslåing legger styret frem forslag til endring av selskapsavtalen til første ordinære representantskapsmøte etter at kommunesammenslåingen er gjennomført.

### **§ 16 Uttreden og oppløsning.**

Den enkelte deltaker kan ensidig si opp sin deltakelse. Oppsigelse må varsles av deltakeren minimum ett år før uttredelse. Tidligste uttredelse er 3 år etter inngåelse av avtalen.

Ved uttreden fra selskapet skal deltakeren tilbakebetales sin andel av egenkapitalen i henhold til lov om interkommunale selskaper, jf § 30.

Forslag til oppløsning av selskapet må vedtas enstemmig av representantskapet. Vedtak om oppløsning må godkjennes av samtlige deltakere og av departementet, jf lov om interkommunale selskaper § 32.

Styret plikter å melde fra om avviklingen til Foretaksregisteret.

**§ 17 Voldgift.**

Eventuell tvist om forståelsen av selskapsavtalen og om fordeling av utgifter eller i forbindelse med det økonomiske oppgjøret etter oppløsning, avgjøres endelig av en voldgiftsnemnd på tre medlemmer. Denne oppnevnes av fylkesmannen om ikke annen ordning følger av lov eller forskrift.

**§ 18 Øvrige bestemmelser.**

For øvrig gjelder den til enhver tid gjeldende lov om interkommunale selskaper.

\* \* \* \* \*

**SAK 33/23**

## Bestilling av forvaltningsrevisjon: Samisk språkforvaltning

**Saksgang:**  
Kontrollutvalget**Møtedato:**  
27.11.2023**Vedlegg:**

- Salten kommunerevisjon IKS, 16.11.2023. Prosjektplan Samisk språkforvaltning (utkast)

**Bakgrunn for saken:**

Kommunestyret vedtok plan for forvaltningsrevisjon i perioden 2020-2023 i sin sak 54/20. Etter innstilling fra kontrollutvalget ble følgende prioriterte områder for forvaltningsrevisjon vedtatt:

- o Ledelse og styring, inkludert sykefraværsoppfølging (gjennomført)
- o Barnevern (gjennomført)
- o Eiendomsforvaltning (gjennomført)
- o Samisk språkforvaltning

Kommunestyret delegerte i samme vedtak myndighet til kontrollutvalget til å foreta endringer og omprioriteringer i planen, samt til å kunne definere og avgrense konkrete prosjekter innenfor de utvalgte områdene. Vedtatt plan for forvaltningsrevisjon gjelder ut 2023 og ny plan ventes vedtatt sommeren 2024. Da kommunestyret vedtok planen, ga den samtidig kontrollutvalget fullmakt til å foreta endringer i planen. Det har imidlertid ikke vært diskutert andre tema av kontrollutvalget og det synes derfor nærliggende å følge opprinnelig plan. Revisjonen er derfor bedt til møtet om å utarbeide forslag til prosjektplan til en forvaltningsrevisjon av kommunens samiske språkforvaltning. Utkast til prosjektplan med problemstilling er vedlagt saken.

I prosjektplanen er det beskrevet følgende formål med forvaltningsrevisjonen: *Formålet med forvaltningsrevisjonen er å undersøke kommunens etterlevelse av regelverk knyttet til samisk språkforvaltning.*

Det legges opp til at følgende problemstilling skal undersøkes i denne revisjonen:

## *I hvilken grad oppfyller Hábmera suohkan - Hamarøy kommune samelovens språkregler?*

Her nevnes følgende tema: Oversettelse av regler, kunngjøringer og skjema, rett til svar på samisk, utvidet rett til bruk av samisk i helse- og sosialsektoren, rett til utdanningspermisjon og rett til opplæring i samisk. Det kan også være aktuelt å undersøke informasjon om språkrettigheter og samisk språk- og kulturtilbud knyttet til endring i bestemmelser.

Revisjonskriterier vil utledes fra følgende lover og forskrifter:

- Grunnlovens § 108
- Lov om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven)
- Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova)
- Forskrift til samelovens språkregler
- Prop.58 L (2022–2023) Endringer i sameloven (endringer i språkregler)

Revisjonen vil i stor grad kunne basere seg på dokumentanalyse av kommunens dokumenter, eksempelvis rutiner, rapporter og tilgjengelig informasjon på kommunens nettside. I tillegg kan det være aktuelt med intervju av personer i kommunens administrasjon. Det planlegges brukt 300 timer til gjennomføring av revisjonen, som etter prosjektplanen planlegges ferdigstilt sommer/høst 2024.

### **Vurdering:**

Det legges opp til en nærmere gjennomgang og drøfting av prosjektplanen i utvalgets møte. Kontrollutvalget gis muligheter til å komme med endringer og presiseringer og at vedlagt prosjektplan kan brukes som utgangspunkt for kontrollutvalgets bestilling.

### **Forslag til vedtak:**

Kontrollutvalget godkjenner bestilling av forvaltningsrevisjonsprosjekt Samisk språkforvaltning slik det er beskrevet i prosjektplan datert 16.11.2023.

Innenfor rammen av forvaltningsrevisjonens formål gir kontrollutvalget revisor fullmakt til å foreta justeringer av de fastsatte problemstillingene ved behov. Kontrollutvalget ber revisor fortløpende rapportere til kontrollutvalget om fremdriften og om det er gjort endringer i prosjektets problemstillinger.

**Røklund, 17. november 2023**

Ronny Seljeseth  
Sekretær for kontrollutvalget

<b>SALTEN KOMMUNEREVISJON</b>	Kommune/Etat/Institusjon: <b>Hábmera suohkan - Hamarøy kommune</b>	År: 2023	Arkiv: 1. Planl. av prosj
Utført dato: 16.11.2023 Navn: Synne Skoglund	<b>Samisk språkforvaltning</b>	Bestilt KU dato:	Side: 1 av 3

## Sjekkpunkter

### 1. Bakgrunn prosjektinformasjon

#### Kommentar:

På bakgrunn av risiko- og vesentlighetsvurdering 2020 er samisk språkforvaltning et område der det er anbefalt en forvaltningsrevisjon i perioden. Hamarøy kommune har siden 01.01.2020 vært en del av forvaltningsområdet for samisk språk. Tysfjord kommune var en del av forvaltningsområdet fra og med 2006 til og med 2019. Utvidelsen av språkområdet er geografisk, men får betydning for og krever tilpasninger i kommunal virksomhet.

### 2. Formål

#### Kommentar:

Formålet med forvaltningsrevisjonen er å undersøke kommunens etterlevelse av regelverk knyttet til samisk språkforvaltning.

### 3. Problemstilling

#### I hvilken grad oppfyller Hábméra suohkan - Hamarøy kommune samelovens språkregler?

Disse temaene er aktuelle å undersøke:

- Oversettelse av regler
- Kunngjøringer og skjema
- Rett til svar på samisk
- Utvidet rett til bruk av samisk i helse- og sosialsektoren
- Rett til utdanningspermisjon
- Rett til opplæring i samisk

Kommer i endrede/nye bestemmelser, og kan være aktuelle å undersøke:

- Informasjon om språkrettigheter
- Samisk språk- og kulturtilbud

### 4. Revisjonskriterier

#### Kommentar:

- Grunnlovens § 108
- Lov om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven) (det er vedtatt endringer i loven som trer i kraft 1. januar 2024)
- Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova)
- Forskrift til samelovens språkregler

<b>SALTEN KOMMUNEREVISJON</b>	Kommune/Etat/Institusjon: <b>Hábmera suohkan - Hamarøy kommune</b>	År: 2023	Arkiv: 1. Planl. av prosj
Utført dato: 16.11.2023 Navn: Synne Skoglund	<b>Samisk språkforvaltning</b>	Bestilt KU dato:	Side: 2 av 3

- Prop.58 L (2022–2023) Endringer i sameloven (endringer i språkregler)

## 5. Metodisk tilnærming og gjennomføring/revisjonshandlinger

### Kommentar:

Vi vurderer at revisjonen i stor grad kan basere seg på dokumentanalyse av kommunens dokumenter, eksempelvis rutiner, rapporter og tilgjengelig informasjon på kommunens nettside.

I tillegg kan det være aktuelt med intervju av personer i kommunens administrasjon.

## 6. Organisering og ressursbehov

### Kommentar:

Ansvarlig for prosjektet er: Bjørn Vegard Gamst  
Utførende revisor er: Synne Skoglund

## 7. Milepæler

### Kommentar:

- Godkjenning av prosjektplan – november 2023
- Oppstartsbrev – vår 2024
- Dokumentanalyse – vår/sommer 2024
- Endelig utarbeidelse av rapport – sommer/høst 2024

### Kommentar:

**Ansvarlig revisor og utførende revisor bekrefter sin uavhengighet i henhold til forskrift om revisjon av kommuner § 15.**

**Sted/dato: Bodø / 16.11.2023**

Utførende revisor: \_\_\_\_\_

*Synne Skoglund*

Ansvarlig revisor: \_\_\_\_\_

*Bjørn Vegard Gamst*

<b>SALTEN KOMMUNEREVISJON</b>	Kommune/Etat/Institusjon: <b>Hábmera suohkan - Hamarøy kommune</b>	År: 2023	Arkiv: 1. Planl. av prosj
Utført dato: 16.11.2023 Navn: Synne Skoglund	<b>Samisk språkforvaltning</b>	Bestilt KU dato:	Side: 3 av 3

--

<b>8. Ressursbruk</b>
<b>Kommentar: 300 timer</b>

UTKAST

## SAK 34/23

### Dialog med revisor

**Saksgang:**  
Kontrollutvalget

**Møtedato:**  
27.11.2023

**Vedlegg:**

- Ingen

**Bakgrunn for saken:**

Saken har bakgrunn i oppgaver kontrollutvalget er pålagt etter Forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 3 Kontrollutvalgets oppgaver ved regnskapsrevisjon:

- Kontrollutvalget skal holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet og påse at*
- a. kommunens eller fylkeskommunens årsregnskaper blir revidert på en betryggende måte*
  - b. regnskapsrevisjonen utføres i samsvar med lov, forskrift og kontrollutvalgets instruksjer og avtaler med revisor*
  - c. regnskapsrevisjonen blir utført av revisorer som oppfyller kravene i kapittel 2 og 3.*

Bestemmelsen retter seg mot revisors arbeid med regnskapsrevisjon, men revisors oppdrag omfatter i tillegg forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og ikke-lovpålagte kontroller med forvaltningen (mindre omfattende undersøkelser). Av denne grunn er det hensiktsmessig at revisor gir en bred orientering om status for sitt oppdrag, og at kontrollutvalget kan stille spørsmål, drøfte og gi innspill til revisor.

Utvalget skal i egne saker behandle revisors uttalelse til regnskap, rapporter fra forvaltningsrevisjon og fra eierskapskontroll, nummererte brev og revisors uttalelse til gjennomført etterlevelseskontroll. Tema utenom dette som naturlig hører med i utvalgets dialog med revisor vil være:

- Revisjonsplan, overordnet revisjonsstrategi (årlig)
- Revisors vurdering av egen uavhengighet (årlig)
- Status og funn ved gjennomføring av løpende regnskapsrevisjon. Status for



gjennomføring av bestillinger innen forvaltningsrevisjon, eierskapskontroller og andre mindre omfattende undersøkelser

- Revisors valg av tema for etterlevelseskontroll og bakgrunn for valget
- Gjennomført kvalitetskontroll av revisor
- Revisors oppstartsmøte med administrasjonen

**Forslag til vedtak:**

Kontrollutvalget i Hamarøy kommune tar dialog med revisor til orientering.

**Røklund, 17. november 2023**

Ronny Seljeseth  
Sekretær for kontrollutvalget

**SAK 35/23**

## Virksomhetsplan 2024

**Saksgang:**

Kontrollutvalget

**Møtedato:**

27.11.2023

**Vedlegg:**

- Utkast: Virksomhetsplan 2024 for Hamarøy kontrollutvalg.

**Bakgrunn for saken:**

Kontrollutvalget er kommunestyrets organ for å føre løpende kontroll og tilsyn med forvaltningen på kommunestyrets vegne. Et godt fungerende kontrollutvalg er viktig for å sikre folkevalgt innsyn og kontroll.

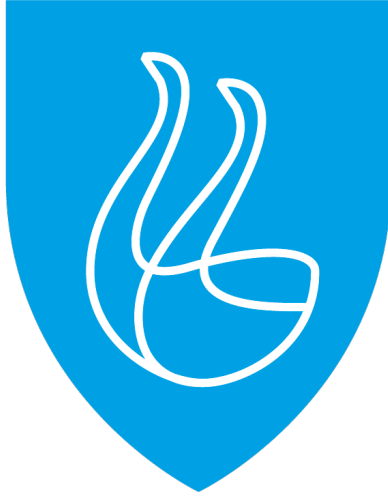
Rammebetingelsene for kontrollutvalget blir i stor grad avgjort av kommunestyret, som legger til rette for at kontrollutvalget skal være i stand til å ivareta sine kontroll- og tilsynsoppgaver. For å målrette kontrollutvalgets arbeid er det utarbeidet forslag til en virksomhetsplan. Det legges opp til at planen skal inneholde oversikt over de områder som er prioritert og hvilke kontroll- og tilsynsoppgaver som er planlagt i 2024. Saken legges frem for kontrollutvalget for drøfting og prioritering av utvalgets aktiviteter det kommende året.

**Forslag til vedtak:**

Kontrollutvalgets virksomhetsplan for 2024 vedtas som forelagt. Planen oversendes kommunestyret til informasjon.

**Røklund, 17. november 2023**

Ronny Seljeseth  
Sekretær for kontrollutvalget



**Kontrollutvalget**  
**Hamarøy kommune, Hábmera suohkan**

**Virksomhetsplan 2024**

# INNHold

INNLEDNING .....	3
KONTROLLUTVALGETS SAMMENSETNING .....	3
KONTROLLUTVALGETS LOVPÅLAGTE OPPGAVER .....	3
ANDRE OPPGAVER.....	5
KONTROLL OG TILSYN- BUDSJETT 2024.....	6
PLAN FOR MØTEVIRKSOMHETEN I 2024.....	7

## INNLEDNING

Kommunestyrets kontrollansvar er definert i kommuneloven:

*Kommunestyret er kommunens øverste organ, og har det øverste ansvaret for å kontrollere kommunens virksomhet.*

*Kommunestyret kan kreve at enhver sak skal legges fram til orientering eller avgjørelse.*

*Kommunestyret kan omgjøre vedtak som er truffet av andre folkevalgte organer eller av administrasjonen, hvis disse selv kunne ha omgjort vedtaket. (k.lov § 22-1).*

Etter bestemmelsen i kommuneloven § 23-1 har kommunestyret valgt et kontrollutvalg som skal føre løpende kontroll på kommunestyrets vegne.

Den kommunale egenkontrollen som utøves av kontrollutvalget erstatter ikke kommunens internkontroll etter kommunelovens kapittel 25, eller kommunedirektørens ansvar for internkontroll.

## KONTROLLUTVALGETS SAMMENSETNING

Valg til kommunens kontrollutvalg ble gjort av kommunestyret i møte 19. oktober 2023 - sak 76/23. Kontrollutvalgets medlemmer er:

<u>Medlemmer fra H og V</u>	<u>Varamedlemmer</u> :
1. Peter Berg Mikkelsen, leder	1. Johnny Langmo
2. May Valle, nestleder	2. Páivi Alanen
	3. Ragnar Jullum
	4. Tor Valle
<u>Medlemmer fra SP/AP/SV</u>	<u>Varamedlemmer</u> :
1. Hilde Andreassen	1. Bjørn Knutsen
2. Arn Endre Offervann	2. Hilda Egerdahl
	3. Keith Brian Berg
	4. May Britt Klevstad
<u>Medlem fra FRP</u>	<u>Varamedlemmer</u> :
1. Fred-Eddy Dahlberg	1. Bengt Westervoll
	2. Arnfinn Vangen
	3. Willy Tømmerås

## KONTROLLUTVALGETS LOVPÅLAGTE OPPGAVER

Kontrollutvalget skal føre løpende kontroll på vegne av kommunestyret. Kontrollutvalget skal påse at:

- a) kommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte

- b) det føres kontroll med at den økonomiske forvaltningen foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak
- c) det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet, og av selskaper kommunen har eierinteresser i
- d) det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eierinteresser i selskaper mv. (eierskapskontroll)
- e) vedtak som kommunestyret treffer ved behandlingen av revisjonsrapporter, blir fulgt opp.

### *Regnskapsrevisjon*

Utvalget skal påse at kommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte, at regnskapsrevisjonen blir utført i samsvar med lov, forskrift og kontrollutvalgets instruksjer og avtaler med revisor, og at regnskapsrevisjonen blir utført av revisorer som oppfyller kravene som blir stilt i lovverket.

### *Forvaltningsrevisjon*

Kontrollutvalget skal påse at det gjennomføres forvaltningsrevisjon av kommunens administrasjon og av selskapene som kommunen har eierinteresser i. Kontrollutvalget skal lage en plan for gjennomføringen av forvaltningsrevisjoner. Planen skal være basert på risiko- og vesentlighetsvurderinger. Planen vedtas av kommunestyret. Utvalget skal også se til at administrasjonen setter i verk vedtak som er gitt av kommunestyret etter forvaltningsrevisjoner.

### *Eierskapskontroll*

Kontrollutvalget skal føre kontroll med forvaltningen av kommunens eierskap gjennom eierskapskontroller. Kontrollutvalget skal lage en plan for gjennomføring av eierskapskontrollene, planen skal baseres på risiko- og vesentlighetsvurderinger. Planen vedtas av kommunestyret. Kontrollutvalget skal rapportere om resultatene av kontrollene til kommunestyret. Utvalget skal også se til at administrasjonen setter i verk vedtak som er gitt av kommunestyret etter eierskapskontroller.

### *Budsjett for kontrollarbeidet*

Utvalget setter opp forslag til årsbudsjett for revisjon, sekretariatet og kontrollutvalgets egen drift og sender dette til kommunestyret med anbefaling om vedtak.

### *Rapportering til kommunestyret*

Kontrollutvalget skal rapportere om resultatene av sitt arbeid til kommunestyret.

### *Uttalelse om årsregnskapet*

Kontrollutvalget skal uttale seg om kommunens og kommunale foretak sine årsregnskap og årsberetning.

### *Annet*

Kontrollutvalget kan foreta undersøkelser som det mener er nødvendig.

## ANDRE OPPGAVER

### *Kontakten med kommunestyret*

Kontrollutvalget skal arbeide for å få en best mulig kommunikasjon med kommunestyret, både gjennom sakene utvalget oversender, gjennom sin årlige rapportering og ved andre orienteringer om utvalgets virksomhet.

### *Åpenhet*

Kontrollutvalgets møter er åpne og alle har rett til å være til stede under møtene, men med de unntak som følger av kommuneloven § 11-5. Åpenhet er viktig, også om kontrollutvalgets virksomhet. Innenfor rammen av kommunelov og offentlighetslovgivningen, vil utvalget legge til rette for at utvalgets møter i størst mulig grad kan gjennomføres som åpne møter.

### *Henvendelser fra publikum*

Alle henvendelser som kommer inn til sekretariatet blir lagt fram for kontrollutvalget, som tar stilling til om henvendelsen gir grunnlag for undersøkelser og / eller sak med bakgrunn i henvendelsen.

### *Oppfølging*

Kontrollutvalget følger opp vedtak som angår utvalgets arbeid, og vurderer om sekretariatsbistanden tilfredsstiller utvalgets behov.

### *Utvalgets faglige oppdatering*

Medlemmene i kontrollutvalget får tilbud om å delta på faglige samlinger.

### *Virksomhetsbesøk*

For å kunne føre tilsyn med den totale virksomheten er det viktig at kontrollutvalget har ressurser og kjennskap til kommunens forvaltning og tjenester. Det kan være aktuelt å besøke ulike kommunale virksomheter. Besøkene kan også inkludere kommunale foretak og selskap. Virksomhetsbesøkene må tilpasses kontrollutvalgets behov og ressursituasjon.

Formålet med virksomhetsbesøk er blant annet å:

- Bli kjent med virksomheten, og å gjøre kontrollutvalgets arbeid kjent i kommunen.
- Undersøke generelt om krav til internkontroll er kjent i virksomheten og om sentrale føringer knyttet til for eksempel de etiske retningslinjer er kommunisert
- Fremskaffe informasjon om utvalgte områder som for eksempel HMS, offentlige anskaffelser og lignende ved å få orientering om og innsyn i system og rutiner
- Få innspill til kontrollutvalgets risikoanalyser og planarbeid

### *Høring*

Kontrollutvalget har i henhold til kommuneloven en rett og plikt til å gjennomføre kontrollmessige undersøkelser og evalueringer innenfor kommunens ansvarsområde. Kontrollutvalget kan gjennomføre høringer. Høringer finner sted i forbindelse med møter i kontrollutvalget, der kontrollutvalget i møte skaffer seg informasjon i en sak ved å be bestemte personer om å uttale seg muntlig, på spørsmål fra medlemmene. Hensikten med høring er å skaffe seg direkte informasjon fra aktørene i saken for å klarlegge saksforholdet så godt som mulig.

Kontrollutvalget gjennomfører høring ved behov.

### *Rapportering*

Kontrollutvalget utarbeider årsrapport til kommunestyret om sin virksomhet.

Rapporter fra gjennomførte forvaltningsrevisjonsprosjekter og eierskapskontroller rapporteres fortløpende i egne saker til kommunestyret.

Skriftlige påpekninger fra revisor, jfr kommuneloven § 24-7, kan vurderes særskilt rapportert til kommunestyret.

### *Høringsuttalelser*

Kontrollutvalget skal i offentlige høringssaker som vedrører kontrollfunksjonen spesielt, avgi uttalelse til kommunestyret, i saker der kommunestyret selv avgir høringsuttalelse på vegne av kommunen.

### *Kontrollutvalgets arkiv*

Kontrollutvalget skal ha eget sak/arkiv system og sekretariatet ivaretar på vegne av kontrollutvalget det daglige arkivarbeidet, etter arkivloven med forskrifter.

## **KONTROLL OG TILSYN- BUDSJETT 2024**

Kontrollutvalget utarbeider forslag til budsjett for kontrollutvalget. Budsjettet ble behandlet av kontrollutvalget i møte 30.08.2023 – sak 27/23. Budsjettet legger rammer for kontrollutvalgets egen aktivitet og kostnadene til revisjon og sekretariat. Kontrollutvalgets totale budsjetttramme er satt til kr 994.000:

Regnskaps- og forvaltningsrevisjon, selskapskontroll	Kr 755 000
Sekretærbistand	Kr 171 000
Kurs og opplæring, andre driftsutgifter	Kr 68 000
<b>Sum</b>	<b>Kr 994 000</b>



## PLAN FOR MØTEVIRKSOMHETEN I 2024

Kontrollutvalgets møteplan for 2024 fastsettes i egen sak. Det har de siste årene vært 5 planlagte møter, med 3 på våren og 2 på høsten. Dette foreslås videreført.

<b>Kontrollutvalgets årsplan 2024</b>					
<b>Aktiviteter og saker</b>	<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>	<b>4</b>	<b>5</b>
Protokoll	X	X	X	X	X
Orienteringer	X	X	X	X	X
Plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroller 2024-2027	X				
Bestilling av forvaltningsrevisjon + prosjektplanmøte				X	X
4. gangs oppfølging av kommunestyrets vedtak forvaltningsrevisjon Vertskommunesamarbeid barnevern		X			
1.gangs oppfølging av kommunestyrets vedtak eierskapskontroller	X				
2. gangs oppfølging av kommunestyrets vedtak forvaltningsrevisjon Eiendomsforvaltning				X	
Rapport forvaltningsrevisjon Samisk språkforvaltning				X	
Orientering fra revisor om overordnet revisjonsstrategi					X
Orientering om status for kommunens økonomiforvaltning	X				X
Uttalelse til kommuneregnskapet 2023			X		
Etterlevelseskontroll	X			X	
Redegjørelse fra administrasjonen i aktuelle saker	X	X	X	X	X
Dialog med revisor	X	X	X	X	X
Revisors erklæring om egen uavhengighet				X	
Virksomhetsplan 2025					X
Kontrollutvalgets årsrapport 2024					X
Møteplan 2025					X
Budsjett for kontroll og tilsyn 2025				X	

**SAK 36/23****Møteplan 2024****Saksgang:**

Kontrollutvalget

**Møtedato:**

27.11.2023

**Vedlegg:**

- Tidsplanlegger 2024

**Bakgrunn for saken:**

Kontrollutvalget behandler og vedtar egen møteplan. I 2023 ble det gjennomført til sammen 5 møter i utvalget og det foreslås samme møtehyppighet i 2024.

Kontrollutvalget har normalt sett behov for å konferere saker med administrasjonen og møteaktiviteten bør derfor legges slik at det ikke kolliderer med kommunestyret og formannskapet. Kommunens møteplan er ikke vedtatt ved utsendelse av disse papirene, men de har vanligvis sine planlagte møter midt i uka. Kontrollutvalgets møter foreslås derfor lagt til mandager og fredager:

- fredag 09. februar
- mandag 29. april
- fredag 31. mai
- fredag 13. september
- mandag 11. november

Det er særlig viktig å planlegge for tidspunkt for behandling av regnskapet fordi formannskapets innstilling må avvete kontrollutvalgets behandling. Tidspunktet for avleggelse av regnskapet kan variere, men i utgangspunktet skal revisors beretning være avgitt innen 15. april. Dersom utvalget har møter i slutten av april og mai, vil dette gi flere muligheter for å samordne med formannskapet.

Vedlagt er årskalender der helligdager og skolenes fridager er markert.

**Forslag til vedtak:**

Kontrollutvalget avholder møte følgende datoer i 2024:

- fredag 09. februar
- mandag 29. april
- fredag 31. mai
- fredag 13. september
- mandag 11. november

Ytterligere møter avholdes ved behov.

**Røklund, 17. november 2023**

Ronny Seljeseth  
Sekretær for kontrollutvalget

# 2024

## January

Mo	Tu	We	Th	Fr	Sa	Su
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

## February

Mo	Tu	We	Th	Fr	Sa	Su
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29			

## March

Mo	Tu	We	Th	Fr	Sa	Su
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

## April

Mo	Tu	We	Th	Fr	Sa	Su
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

## May

Mo	Tu	We	Th	Fr	Sa	Su
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

## June

Mo	Tu	We	Th	Fr	Sa	Su
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

## July

Mo	Tu	We	Th	Fr	Sa	Su
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

## August

Mo	Tu	We	Th	Fr	Sa	Su
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

## September

Mo	Tu	We	Th	Fr	Sa	Su
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

## October

Mo	Tu	We	Th	Fr	Sa	Su
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

## November

Mo	Tu	We	Th	Fr	Sa	Su
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

## December

Mo	Tu	We	Th	Fr	Sa	Su
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					



## SAK 37/23

### Orienteringer

**Saksgang:**  
Kontrollutvalget

**Møtedato:**  
27.11.2023

**Vedlegg:**

- a) Salten kontrollutvalgsservice 19.10.2023, brev til Hamarøy kommune: Ny bestemmelse i kommuneloven § 23-6. Oversendelse til kontrollutvalget av kopi av innkallinger til møter i generalforsamling, representantskap og tilsvarende organer
- b) Helse- og miljøtilsyn Salten IKS: Innkalling til representantskapsmøte i Helse- og miljøtilsyn Salten IKS 3. november 2023
- c) Iris Salten IKS: Innkalling til representantskapsmøte i Iris Salten IKS.
- d) Salten Brann IKS: Innkalling til representantskapsmøte i Salten Brann IKS fredag den 3. november
- e) Møte i Salten Regionråd KO og Salten Regionråd IPR 09-10. november 2023.
- f) Kommunal- og distriktsdepartementet, oktober 2023. Veileder om interkommunalt samarbeid etter reglene i kommuneloven.

**Bakgrunn for saken:**

Mottatte og aktuelle dokumenter og henvendelser legges frem for kontrollutvalget til orientering, og vurdering av eventuell oppfølging. I tillegg til brev og andre henvendelser vil dette gjelde

- Innkallinger til representantskap og generalforsamlinger
- Uttalelser, tolkninger og annet fagstoff fra departement og interesseorganisasjoner innen kontroll og tilsyn (FKT og NKRF)
- Rapporter etter statlige tilsyn

Vedleggene b) – e) er innkallinger til representantskap i interkommunale samarbeid (interkommunale selskap, kommunale oppgavefelleskap og interkommunalt politisk råd) der Hamarøy kommune er deltager. I samsvar med tidligere praksis og anbefalinger legges innkallingene frem for kontrollutvalget til orientering.

Vedlegg f: Kommunal- og distriktsdepartementet har utarbeidet en veileder om hvilke regler som gjelder for interkommunalt samarbeid. Veilederen har egne kapitler om samarbeidsmodellene vertskommunesamarbeid, interkommunalt politisk råd og kommunalt oppgavefelleskap. Veilederen inneholder også noen råd og anbefalinger knyttet til etablering og drift av interkommunale samarbeid.

**Røklund, 17. november 2023**

Ronny Seljeseth  
Sekretær for kontrollutvalget

Hamarøy kommune  
v/kommunedirektøren  
Oppeid

8294 HAMARØY

## Ny bestemmelse i kommuneloven § 23-6. Oversendelse til kontrollutvalget av kopi av innkallinger til møter i generalforsamling, representantskap og tilsvarende organer

Kommuneloven 23-6, femte ledd er endret fra 1.7.2023: *Kommuner og fylkeskommuner skal sørge for at kontrollutvalget blir varslet om møter i generalforsamling, representantskap og tilsvarende organer. Kontrollutvalget har rett til å være til stede i disse møtene.* I forhold til tidligere er det nå slått fast at det er kommunen / fylkeskommunen som skal sørge for at kontrollutvalget blir varslet om de nevnte møtene.

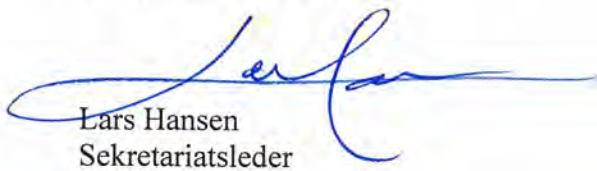
Jeg ber derfor om at sekretariatet får tilsendt kopi av innkallinger til generalforsamling, representantskap og tilsvarende organer som er omfattet av bestemmelsen i kommuneloven § 23-6, 1. ledd (*a. interkommunale selskaper etter IKS-loven, b. interkommunale politiske råd, c. kommunale oppgavefelleskap d. aksjeselskap der en kommune eller fylkeskommune alene eller sammen med andre kommuner, fylkeskommuner eller interkommunale selskaper direkte eller indirekte eier alle aksjer*)

Vi har på plass rutiner hvor følgende enheter selv sender kopi av sine innkallinger, og ber derfor om å **ikke** få tilsendt kopi av innkallinger angående følgende virksomheter:

- Iris Salten IKS,
- Salten Brann IKS,
- Helse- og Miljøtilsyn Salten IKS,
- Salten kommunerevisjon IKS
- Salten Regionråd KO
- Salten Regionråd IPR
- Salten kontrollutvalgsservice KO
- RKK Salten KO
- KO Arkiv i Nordland

For **øvrige eierskap** omfattet av kom.l § 23-6 1.ledd ber jeg om at kopi av innkallinger sendes til [post@sekretariatet.no](mailto:post@sekretariatet.no).

Inndyr, 19. oktober 2023

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Lars Hansen', with a long horizontal flourish extending to the right.

Lars Hansen  
Sekretariatsleder





Representantskapet til HMTS  
Eierkommunene i HMTS  
Kommunedirektører/rådmann i eierkommunene

Dato: ..... 02.10.2023  
Saksbehandler: ..... Katalin Nagy  
Telefon direkte: ..... 98 22 39 33  
Deres ref: ..... «Ref»  
Løpenr.: ..... 1370/2023  
Saksnr/vår ref: ..... 2023/21  
Arkivkode: ..... 033

## Innkalling til representantskapsmøte i Helse- og miljøtilsyn Salten IKS 3. november 2023

Møtet vil avholdes i bystyresalen på rådhuset i Bodø 3. november kl. 09.00.

### Program for dagen:

Representantskapsmøte Helse- og miljøtilsyn Salten IKS (HMTS)	09.00 – 10.30
Årsmøte Salten IUA	10.30 – 11.30
Lunsj	11.30 – 12.00
Representantskapsmøte Iris Salten IKS	12.00 – 13.30
Representantskapsmøte Salten Brann IKS	13.30 – 15.30

Oppnevning av representanter og vararepresentanter med kontaktadresse meldes til HMTS .

### Saksliste representantskapsmøte Helse- og miljøtilsyn Salten IKS:

- 
- 10/23 Fortegnelse over representantskapets medlemmer
  - 11/23 Godkjenning av innkalling og saksliste
  - 12/23 Valg av to til å underskrive protokollen
  - 13/23 Valg av leder i representantskapet
  - 14/23 Valg av nestleder i representantskapet
  - 15/23 Langtidsplan med strategi og økonomiplan for HMTS 2024-2027
  - 16/23 Budsjett for HMTS 2024
  - 17/23 Valg av valgkomite for representantskapet
- 

På vegne av HMTS:

Ørjan Kristensen  
Styreleder HMTS

Katalin Nagy  
daglig leder HMTS

*Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur*

Kopi til:

Representantskapet i HMTS, varamedlemmer  
Styret i HMTS  
Revisor PWC  
Salten Regionråd  
Salten kommunerevisjon  
Salten kontrollutvalg  
Salten Brann IKS  
IRIS Salten IKS

## 10/23 Fortegnelse over representantskapets medlemmer

Navneopprop

## 11/23 Godkjenning av innkalling og saksliste

**Forslag til vedtak:** Innkalling og saksliste godkjennes.

## 12/23 Valg av to til å underskrive protokollen

**Forslag til vedtak:** Følgende velges til å skrive under protokollen:

## 13/23 Valg av leder i representantskapet

IKS loven §6 sier at «Hvis ikke annet er fastsatt i selskapsavtalen, velger representantskapet selv sin leder og nestleder.».

**Forslag til vedtak:** Følgende velges til leder av representantskapet:... Valget gjelder for 2 år.

## 14/23 Valg av nestleder i representantskapet

IKS loven §6 sier at «Hvis ikke annet er fastsatt i selskapsavtalen, velger representantskapet selv sin leder og nestleder.».

**Forslag til vedtak:** Følgende velges til nestleder av representantskapet:... Valget gjelder for 2 år.

## 15/23 Langtidsplan med strategi og økonomiplan for HMTS 2024-2027

Planen er vedlagt.

Økonomiplanen er revidert ut fra økonomiplan 2023 – 2026, regnskap 2022 og representantskapets vedtatte budsjettgrunnlag i mai 2023. Det er lagt til grunn 2023-kroner og innbyggertall pr. 01.01.23. Eierkommunene vedtok i 2021 at tilskuddene fra kommunene skal fullfinansiere 4 stillinger i HMTS og at dette skal inkludere alle tjenestene HMTS gjør for eierkommunene.

Styret i HMTS vedtok i møte 25.09.23: «Langtidsplan med strategi og økonomiplan for HMTS 2024 - 2027 vedtas og legges frem for representantskapet til godkjenning.»

**Forslag til vedtak:** Representantskapet vedtar Langtidsplan med strategi og økonomiplan for HMTS 2024 – 2027.

## 16/23 Budsjett for HMTS 2024

Styret i HMTS vedtok i møte 25.09.23: Budsjett for 2024 vedtas og legges frem for representantskapet til godkjenning.

	Regnskap 2022	Tot budsj 2023	Tot budsj 2024
<b>Driftsinntekter</b>			
Salg av tjenester inneklime	524 646		

HMTS inn i framtiden	0		
Hygienesertifikat		5 000	5 000
Prosjekt luktpanel	28 094	28 000	0
<b>Sum prosjektinntekter</b>	<b>552 740</b>	<b>33 000</b>	<b>5 000</b>
Fra eierkommunene, basis*	4 602 965	4 771 877	5 014 823
Andre inntekter	0		
<b>Sum andre inntekter</b>	<b>4 602 965</b>	<b>4 771 877</b>	<b>5 014 823</b>
<b>SUM DRIFTSINTEKTER</b>	<b>5 170 598</b>	<b>4 804 877</b>	<b>5 019 823</b>
<b>Driftskostnader</b>			
Sum personalkostnader**	4 067 552	4 173 643	4 348 224
Sum avskrivninger	0	22 000	19 000
Sum andre driftskostnader	827 062	646 500	667 599
<b>SUM DRIFTSKOSTNADER</b>	<b>4 894 614</b>	<b>4 842 143</b>	<b>5 034 823</b>
<b>DRIFTSRESULTAT**</b>	<b>275 984</b>	<b>-37 266</b>	<b>-15 000</b>
Finansposter	22 498	5 000	15 000
Inndekning fra egenkapital		32 266	0
<b>ÅRSRESULTAT</b>	<b>298 482</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

\*: 59 kr pr innbygger i 2024 beregnet ut fra innbyggertall pr 01.01.23

\*\*:: Det benyttes kr 230 000 fra premiefondet til HMTS i KLP til pensjonskostnader i 2023

Endring: Inndekt drift Luktpanel går ut fom 2023: kr 28 000 pr år

**Forslag til vedtak:** Representantskapet vedtar budsjett for HMTS for 2024

## 17/23 Valg av valgkomite for representantskapet

Det skal velges valgkomite for representantskapet. Dette velges for 2 år med leder, nestleder, medlem og 3 personlige vara. Det er utarbeidet instruks for valgkomiteen. Valgkomiteen har bla. ansvar for å foreslå styremedlemmer og godtgjørelse for styret.

Selskapsavtalen § 8. sier: «Valgkomiteen skal ha 3 medlemmer med personlige vara. Medlemmene, leder og nestleder velges av representantskapet. Valgkomiteen velges for 2 år. Valgkomiteen skal foreslå et kompetansesammensatt styre. Representantskapet utarbeider instruks for valgkomiteen.»

I retningslinjer for valgkomite til Helse- og miljøtilsyn Salten IKS (vedtatt av representantskapet i 2016) står det om Valgkomiteens sammensetning: «Valgkomiteen består av 3 medlemmer oppnevnt av representantskapet og velges for 2 år av gangen. Selskapets styre og selskapets ledelse kan ikke velges inn i valgkomiteen.»

**Forslag til vedtak:** Følgende velges til valgkomite for HMTS. Valget er for 2 år.

Leder:	Personlig vara:
Nestleder:	Personlig vara:
Medlem	Personlig vara:

Eierkommunene i Iris Salten IKS  
Medlemmene i representantskapet

06.10.23

## Innkalling til representantskapsmøte i Iris Salten IKS.

Det innkalles med dette til representantskapsmøte i Iris Salten IKS, fredag 03.11.23, kl 12.00-13.30.  
**Møte vil holdes i bystyresalen på rådhuset i Bodø kommune.**

**På grunn av manglende oversikt over representanter, sendes innkallingen til postmottak i kommunene.** (Navn på oppnevnte representanter og vararepresentanter med kontaktinformasjon sendes Iris Salten IKS).

### Saksliste for representantskapsmøte i Iris Salten IKS:

- Sak 23-10 Fortegnelse over representantskapets medlemmer.
- Sak 23-11 Godkjenning av innkalling og saksliste.
- Sak 23-12 Valg av to deltagere til å underskrive protokoll.
- Sak 23-13 Valg av leder i representantskapet.
- Sak 23-14 Valg av nestleder i representantskapet.
- Sak 23-15 Økonomiplan for 2024 – 2027.
- Sak 23-16 Budsjett 2024.
- Sak 23-17 Innstilling til bruk av midler fra Iris-fondet.
- Sak 23-18 Valg av valgkomite for representantskapet.

Saksdokumenter følger vedlagt, men finnes også på vår hjemmeside:  
<https://www.iris-salten.no/stotteartikler/rep-skap-dokumenter-2023>

Vel møtt!

På vegne av Iris Salten IKS

Trud Berg  
Styrets leder

Bjørn Ove Moum  
Adm.dir.

### Kopi med vedlegg til:

Kommunedirektører og rådmann  
Salten Regionråd  
Revisor  
Styret med varamedlemmer i Iris Salten IKS  
Postmottak hos eierkommunene

Sak nr: 23-10

Fortegnelse over representantskapets medlemmer:

	Representanter	Vara i rekkefølge:
BEIARN KOMMUNE		
BODØ KOMMUNE		
FAUSKE KOMMUNE		
GILDESKÅL KOMMUNE		
HAMARØY KOMMUNE		
MELØY KOMMUNE		
SALTDAL KOMMUNE		
STEIGEN KOMMUNE		
SØRFOLD KOMMUNE		

Sak nr: 23-11

Godkjenning av innkalling til representantskapet.

**Forslag til vedtak:**

Innkalling til representantskapets møte godkjennes.

Sak nr: 23-12

Valg av to deltagere til å underskrive protokollen

**Forslag til vedtak:**

Følgende velges til å underskrive protokollen fra møte:

1.....

2.....

**Sak nr: 23-13**

**Valg av leder i representantskapet**

IKS loven §6: «Hvis annet ikke er fastsatt i selskapsloven, velger representantskapet selv sin leder og nestleder.»

**Forslag til vedtak:**

Følgende velges til leder av representantskapet \_\_\_\_\_. Valget gjelder for 2 år.

**Sak nr: 23-14**

**Valg av nestleder i representantskapet**

IKS loven §6: «Hvis annet ikke er fastsatt i selskapsloven, velger representantskapet selv sin leder og nestleder.»

**Forslag til vedtak:**

Følgende velges til nestleder av representantskapet \_\_\_\_\_. Valget gjelder for 2 år.

**Sak nr: 23-15**

**Økonomiplan for 2024-2027**

**Hensikt.**

Representantskapet skal en gang i året vedta selskapets økonomiplan. Den skal legges til grunn ved selskapets budsjettarbeid og øvrige planleggingsarbeid. Økonomiplanen skal omfatte de fire neste budsjettår og gi en realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventede utgifter og prioriterte oppgaver, herunder investeringsplaner og finansieringen av disse i perioden. I økonomiplanen skal det inngå en oversikt over selskapets samlede gjeldsbyrde og garantiansvar, og over utgifter til renter og avdrag i planperioden.

Styret innstiller til vedtak for representantskapets behandling.

**Saken.**

Vedlagt følger økonomiplanen.

Økonomiplanen bygger på gjeldende strategier for perioden.

Styret behandlet økonomiplanen i sitt møte 02.10.23. Styret anbefaler representantskapet å gjøre følgende vedtak:

**Forslag til vedtak:**

Representantskapet tar økonomiplan for 2024 – 2027 til orientering.

**Sak nr: 23-16**

**Budsjett for 2024**

**Hensikt.**

Representantskapet skal vedta selskapets budsjett i sitt. Det er styret som innstiller til vedtak.

**Saken.**

Budsjettdokument følger vedlagt.

Styret behandlet budsjett for 2024 i møte 02.10.23. Styret anbefaler representantskapet å gjøre følgende vedtak:

**Forslag til vedtak**

1. Representantskapet vedtar fremlagt forslag til budsjett for 2024.
2. Representantskapet vedtar investeringer for 2024 som fremlagt.
3. Representantskapet vedtar fremlagt forslag til gebyrregulativ.
4. Representantskapet vedtar inndekning av selvkostfondet i 2024 med kr 80 pr. kvartal (kr 100 inkl. mva pr. kvartal).

**Sak nr: 23-17**

**Innstilling til bruk av midler fra Iris-fondet.**

**Hensikt.**

Representantskapet skal vedta bruk av midler fra Iris-fondet. Det er styret i Salten Regionråd som innstiller til vedtak.

**Saken.**

Representant fra regionrådet vil presentere innstillingen for representantskapets medlemmer i møte.

Styret i Salten Regionråd anbefaler at følgende forslag til vedtak **(vedtaket ettersendes)**.

**Forslag til vedtak:**

Følgende prosjekter gis støtte over Iris-fondet i 2024.

**Sak nr.: 23-18**

**Valg av valgkomité**

**Hensikt.**

Representantskapet skal velge valgkomité.

**Saken**

Iht. vedtektene skal representantskapet foreta valg av valgkomité med leder og nestleder. Valgkomite velges blant representantskapets medlemmer, og velges for to år.

**Forslag til vedtak:**

Følgende velges til valgkomiteen for Iris Salten IKS. Valget er for 2 år.

Leder:

Nestleder:

Medlem:

Bjørn Ove Moum  
Adm. dir.





**SAK 23-15 ØKONOMIPLAN FOR 2024 – 2027**  
**SAK 23-16 BUDSJETT FOR 2024**



*Sammen skaper vi fremtiden!*

# VÅRE FIRE STRATEGISKE FOKUSOMRÅDER INNEN BÆREKRAFT

## **Sirkulærøkonomi:**

- Iris Salten skal være driver og foretrukket samarbeidspartner for nye sirkulære løsninger innen vår bransje.

## **Klima og miljøpåvirkning:**

- Vi skal minimere negativ påvirkninger på klima og miljø.

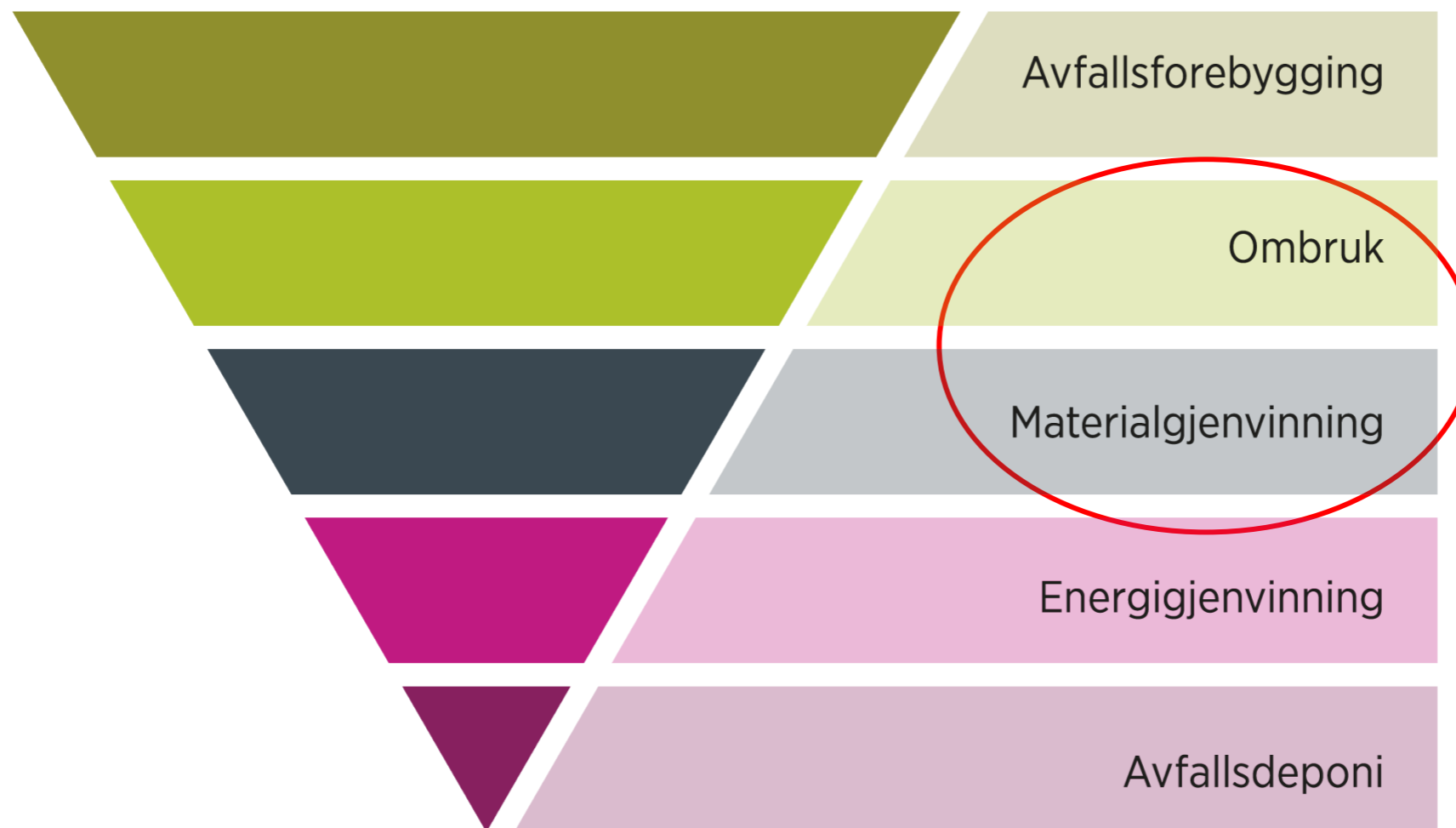
## **Kompetanse og arbeidsmiljø:**

- Iris Salten skal jobbe aktivt for et trygt miljø, godt arbeidsmiljø som tiltrekker, utvikler og ivaretar ansatte.

## **Ansvarlig og transparent verdiskapning:**

- Iris Salten skal være en transparent aktør som bidrar til en ansvarlig verdiskapning.

# KLIMAREGNSKAPET- AVFALLSPYRAMIDEN



# VÅRE MÅL INNEN SIRKULARITET

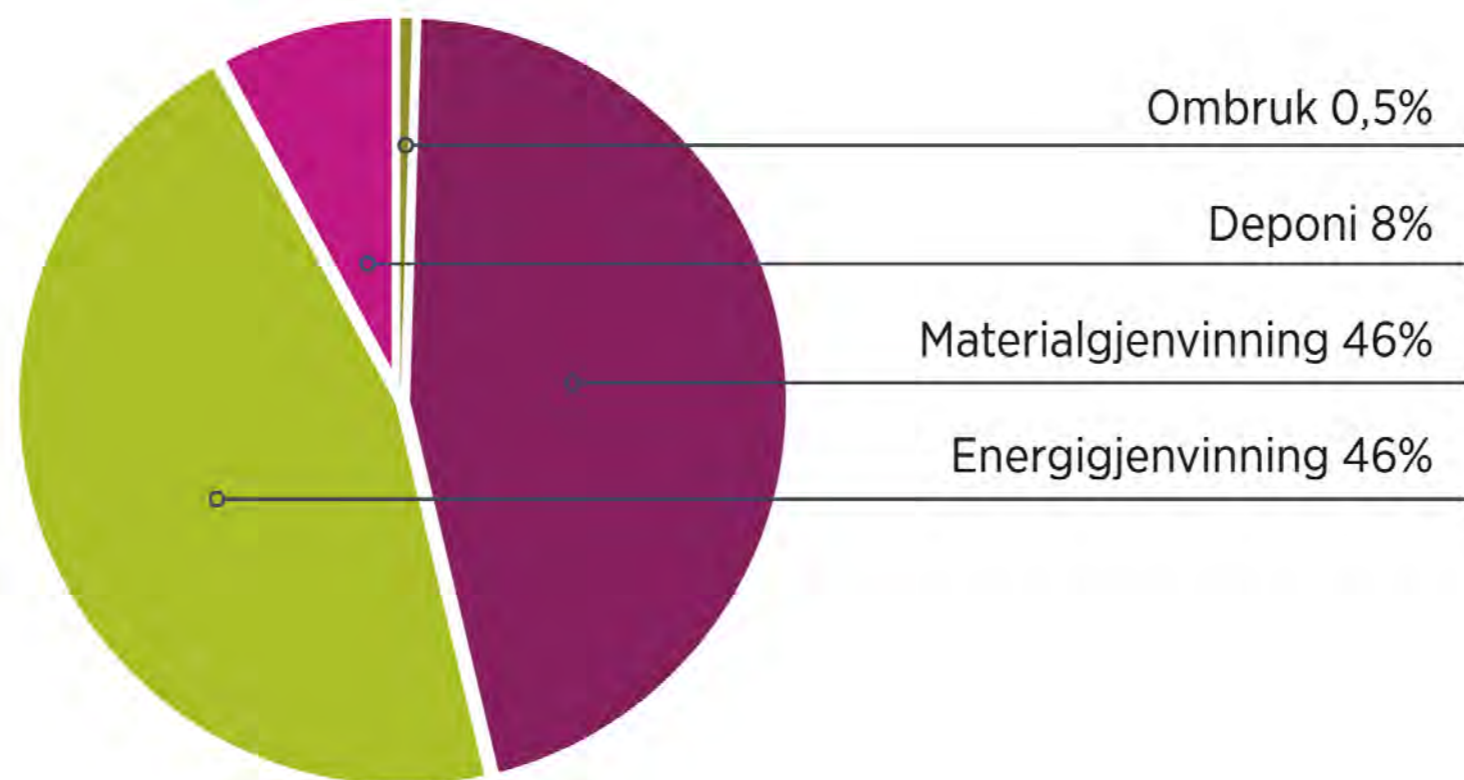
## Hovedmål:

- **55% av varestrømmen til ombruk og materialgjenvinning innen 2025.**
  - 60% innen 2030
  - 65% innen 2035

## Delmål:

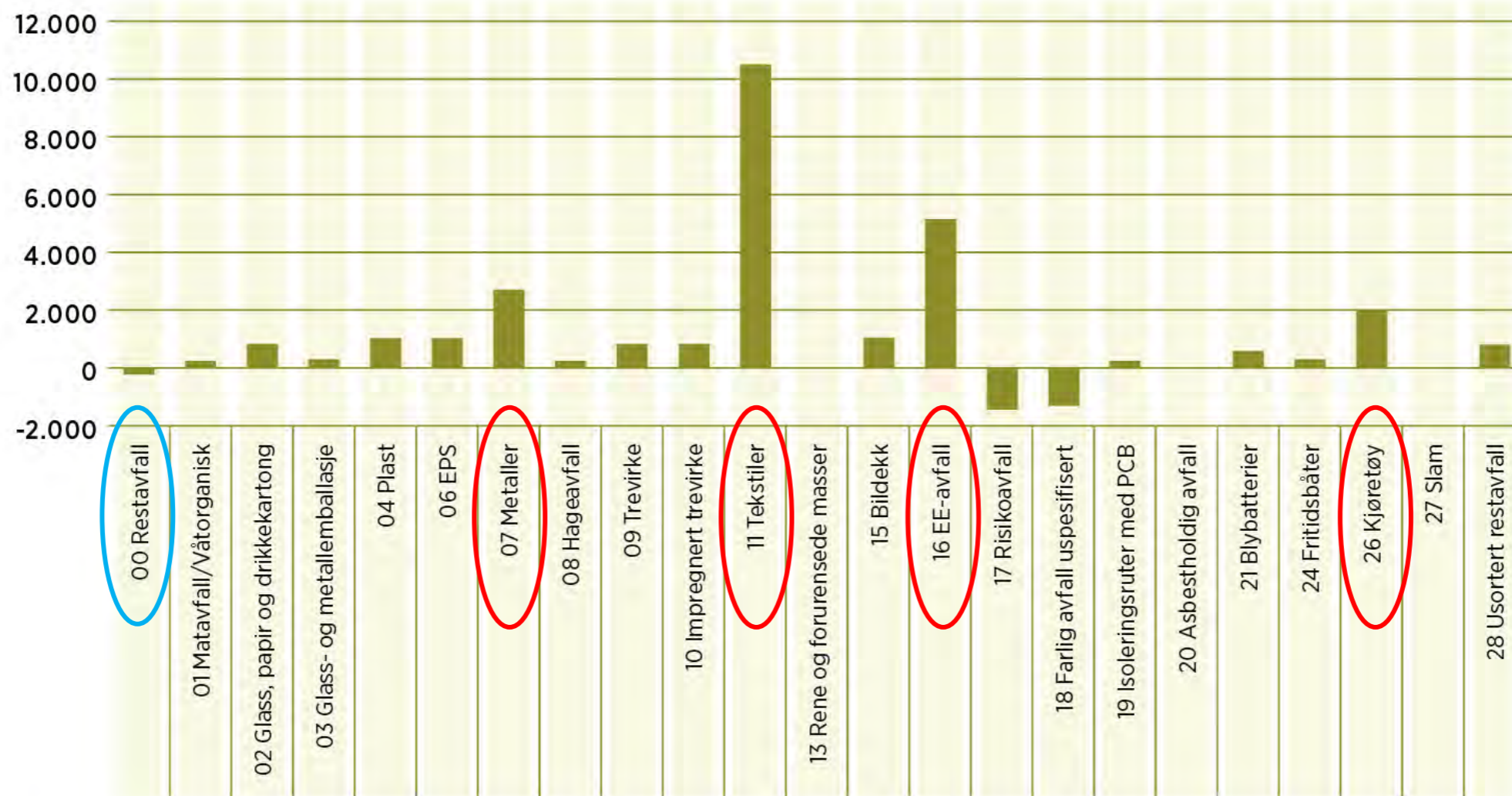
- 1500 tonn til ombruk innen 2025.
- Øke utsorteringen fra restavfallet med 10% innen 2025.
- Iris Salten skal delta i innovasjons og forskningsprosjekter for å bidra til sirkulære løsninger.

# HVA GJØR VI MED AVFALLET?



Fordeling avfallsbehandling 2022

## Klimagevinst/utslipp ulike aktiviteter (tonn CO<sub>2</sub>e)



Figuren illustrerer at det er spesielt høy klimagevinst forbundet med behandlingen av tekstiler (ombruk), EE-avfall og metaller (materialgjenvinning), mens det er et netto utslipp knyttet til behandlingen av restavfall, risikoavfall og farlig avfall, som alle går til energigjenvinning.

# KLIMAGEVINST INNSAMLET HUSHOLDNINGSAV FALL

## Husholdningsavfall



**37 000** tonn  
Innsamlet avfall



**83 000**  
Innbyggere



**450** kg  
avfall/innbygger



**25 000** tonn  
Co2 i klimagevinst



**298** kg  
Co2e/ innbygger i  
klimagevinst



**644** kg  
Co2e/ tonn avfall i  
klimagevinst

# PÅGÅENDE PROSJEKTER SOM ØKER KLIMAGEVINSTEN - HUSHOLDNING

- Restavfall i blanke sekker på miljøtorg
- Kildesortering av avfall fra fritidsboliger
- Bedre sortering av restavfall
  - Differensierte avfallsgebyr i fellesanlegg
  - Nye løsninger for tekstiler, hardplast, hageavfall
- Fornyelse av miljøtorgtilbudet i Bodø
- Iris som pådriver til å utvikle gjenbruksløsninger i alle kommunene.
- Innsamling med EL-biler i stedet for diesel.





# HVA DEKKER RENOVASJONGEBYRET?

- Henting av avfall hjemme hos 38 800 husholdninger i hele Salten fra Hamarøy i nord til Meløy i sør:
  - Restavfall hver 4. uke.
  - Papir, papp og plast hver 5. uke.
  - Matavfall hver 14. dag.
  - Glass og metallemballasje hver 8. uke.
- Drift av 12 miljøtorg hvor alle typer avfall kan leveres gratis unntatt restavfall.
  - Noen eksempler på avfall som er gratis: trevirke, trykkimpregnert, maling, olje, batterier, vinduer, hageavfall, eternitt, jern, klær, kjølemøbler, elektronisk avfall.
- Transport av alt avfall fra alle kommunene i Salten til Iris på Vikan.
- Kompostering av matavfall.
- Sortering, pakking og transport av avfallet til forbrenning og materialgjenvinning til fabrikker andre steder i Norge eller Europa.
- Statlige avgifter knyttet til drift av avfallsanleggene.



# OPPSUMMERING AV HOVEDPUNKTER I BUDSJETTET 2024 FOR IRIS SALTEN IKS.

## Inntektene:

- Renovasjonsgebyret med tilleggstjenester foreslås økt med 12%.
- Innkjøpsprisen på bioposer og blanke sekker har økt betydelig de siste årene uten at prisen til kunde er justert. Det foreslås å øke prisen på bioposer pr. rull fra kr 20 til kr 22, blanke sekker pr. rull fra kr 20 til kr 24. Dette underbygger også økte kostnader for de som har mere avfall enn andre.
- For å fremme økt sortering av restavfallet på miljøtorg foreslås det å øke restavfallsprisen med 20% , **minstegebyret holdes uendret.**
- Plukkanalyser av gulsekken viser at den inneholder kun 36% restavfall. For å fremme økt sortering, foreslås en økning av prisen for gule sekker fra kr 110 til kr 135.
- Underskuddet på selvkostfondet foreslås dekket inn i 2024 med kr 80 pr kvartal. (kr 100 inkl mva)

## Kostnadene:

- Kostnaden for innsamling og drift av miljøtorg med Iris Service blir kr 74 mill. Sammenlignet med prognosen for 2023 er det en samlet økning på kr 3,8 mill. (5%).
- Behandlingskostnadene er kr 38,5 mill., en økning på kr 2,3 mill. mot prognose 2023.
- Personalkostnaden er økt med 0,9 mot prognose 2023.
- Investeringer i 2024 kr 119 mill. hvor ca kr 73 mill. overføres fra 2023 av ulike årsaker.

**Budsjettert resultat for Iris Salten er et overskudd på kr 4,9 millioner kroner**



# IRIS SERVICE AS PROGNOSE 2023 OG BUDSJETT 2024



# PROGNOSE 2023

	Budsjett 2023	Prognose 2023	Avvik Prognose 23- Budsjett 23	Avvik prosent
Sum variable inntekter (MT, infoland, Retura)	18 760 825	18 545 000	-215 825	-1 %
Sum inntekter fra kontrakt Iris Salten	66 361 064	70 213 790	3 852 726	6 %
Sum viderefakturerte behandlingskostnader til Iris Salten	37 100 000	36 200 000	-900 000	-2 %
Viderefakturerings av selvkostresultatet til Iris Salten IKS			0	
Gevinst /tap salg av driftsmidler	0	0	0	
<b>Sum inntekter uten behandlingskostnader</b>	<b>122 221 889</b>	<b>124 958 790</b>	<b>2 736 901</b>	<b>2 %</b>
Behandlingskostnader	40 769 430	38 909 775	-1 859 655	-5 %
Andre varekostnader	4 974 010	4 870 000	-104 010	-2 %
<b>Sum varekostnader</b>	<b>45 743 440</b>	<b>43 779 775</b>	<b>-1 963 665</b>	<b>-4 %</b>
Sum direkte lønn	37 916 000	35 950 000	-1 966 000	-5 %
Sum sosiale kostnader	6 404 440	8 215 000	1 810 560	28 %
Sum andre pers.kostnader	604 700	417 138	-187 562	-31 %
<b>Sum personalkostnader</b>	<b>44 925 140</b>	<b>44 582 138</b>	<b>-343 002</b>	<b>-1 %</b>
Sum avskrivninger	7 944 194	8 000 000	55 806	1 %
Sum drift anlegg	1 877 640	2 150 000	272 360	15 %
Sum leie/leasing	6 128 000	6 150 000	22 000	0 %
Sum utstyr og materiell	1 303 000	1 180 000	-123 000	-9 %
Sum vedlikehold bygg/utstyr	1 785 000	1 396 000	-389 000	-22 %
Sum drift maskiner	751 500	710 000	-41 500	-6 %
Sum drift biler	7 203 092	8 783 080	1 579 988	22 %
Sum adminstrasjon	7 031 218	7 193 484	162 266	2 %
<b>Sum driftskostnader</b>	<b>34 023 643</b>	<b>35 562 564</b>	<b>1 538 921</b>	<b>5 %</b>
Sum finansinntekter	0	-40 000	-40 000	
Sum finanskostnader	1 000 000	1 040 000	40 000	4 %
<b>Sum inntekter og kostnader</b>	<b>-3 470 334</b>	<b>34 313</b>	<b>3 504 647</b>	<b>-101 %</b>

- For 2023 går man mot et tentativt overskudd på rett over null.
  - Prognose 2023 viser lavere inntekter (ekskl. kontrakter ISA) og varekostnader enn budsjettet.
    - Reduserte mengder avfall inn gir lavere behandlingskostnader og da mindre viderefakturerings til Iris Salten.
    - Noe lavere inntekter på Miljøtorg, pga lavere mengder.
  - Personalkostnader høyere enn budsjett
    - Først og fremst høyere pensjonskostnader (KLP) og arbeidsgiveravgift.
    - Direkte lønnskostnader er lavere.
  - Driftskostnader høyere enn budsjett
    - Først og fremst høyere driftskostnader på biler (reparasjon, vedlikehold, drivstoff).
    - Noen føringer tilhørende 2022 med i kostnadene, ref. tidligere orientering.

# IRIS SERVICE - FORUTSETNINGER FOR BUDSJETTET 2024

## Iris Service, forutsetninger i budsjettet for 2024:

- Budsjettet med læring og ekstra sjåførstilling innsamling
- Helårseffekt i budsjett 2024 for ansettelse av leder for kvalitet og forbedring.
- Justering av lønn iht. SSB's anslag
- Drivstoffkostnader, bedre priser i 2024 er forutsatt
- Prisstigning på alle innkjøp
- Betydelig økning i transportindeks på inntransport av avfall.
- Renter øker i 2023 og videre i 2024
- Innkjøpspris for ny avfallsbil øker betydelig, opp 1 mill pr bil (33%)

# BUDSJETT 2024 - KOMMENTARER

	Prognose 2023	Budsjett 2024	Avvik Budsjett 24- Prognose 23	Avvik prosent
Sum variable inntekter (MT, infoland, Retura)	18 545 000	21 556 173	3 011 173	16 %
Sum inntekter fra kontrakt Iris Salten	70 213 790	74 001 220	3 787 431	5 %
Sum viderefakturerte behandlingskostnader til Iris Salten	36 200 000	38 515 332	2 315 332	6 %
Viderefakturering av selvkostresultatet til Iris Salten IKS		0	0	
Gevinst /tap salg av driftsmidler	0	0	0	
<b>Sum inntekter uten behandlingskostnader</b>	<b>124 958 790</b>	<b>134 072 724</b>	<b>9 113 935</b>	<b>7 %</b>
Behandlingskostnader	38 909 775	41 735 257	2 825 482	7 %
Andre varekostnader	4 870 000	5 526 200	656 200	13 %
<b>Sum varekostnader</b>	<b>43 779 775</b>	<b>47 261 457</b>	<b>3 481 682</b>	<b>8 %</b>
Sum direkte lønn	35 950 000	38 990 963	3 040 963	8 %
Sum sosiale kostnader	8 215 000	8 283 267	68 267	1 %
Sum andre pers. kostnader	417 138	498 700	81 562	20 %
<b>Sum personalkostnader</b>	<b>44 582 138</b>	<b>47 772 930</b>	<b>3 190 792</b>	<b>7 %</b>
Sum avskrivninger	8 000 000	8 048 034	48 034	1 %
Sum drift anlegg	2 150 000	2 253 500	103 500	5 %
Sum leie/leasing	6 150 000	6 635 000	485 000	8 %
Sum utstyr og materiell	1 180 000	1 237 000	57 000	5 %
Sum vedlikehold bygg/utstyr	1 396 000	1 975 000	579 000	41 %
Sum drift maskiner	710 000	712 500	2 500	0 %
Sum drift biler	8 783 080	8 558 740	-224 340	-3 %
Sum administrasjon	7 193 484	7 608 642	415 158	6 %
<b>Sum driftskostnader</b>	<b>35 562 564</b>	<b>37 028 417</b>	<b>1 465 853</b>	<b>4 %</b>
Sum finansinntekter	-40 000	0	40 000	-100 %
Sum finanskostnader	1 040 000	1 000 000	-40 000	-4 %
<b>Sum inntekter og kostnader</b>	<b>34 313</b>	<b>1 009 920</b>	<b>975 608</b>	<b>2843 %</b>

- Budsjettet 2024 er basert på ledelsens samlede forslag til hvordan vi skal løse driftsoppdraget på best mulig måte, samt føringer fra tariffavtale, AML og Iris Salten.
- Budsjettet overskudd for Iris Service er 1 MNOK.
- Sammenlignet med 2023 ser vi en total økning på nærmere 3,7 MNOK (5 %) i kontrakter som faktureres ISA for drift av Innsamling, Miljøorg og Kundesenter/Adm.

# KOMMENTARER TIL AVVIK BUDSJETT 2024 – PROGNOSE 2023

## ▪ **Inntekter**

- Behandlingskostnadene forventes å øke og følgelig øker også behandlingskostnadene som viderefaktureres Iris Salten (for husholdningsavfall). Det er primært en prisjustering som forklarer dette. Det er ikke budsjettert med økte mengder inn.
- Det budsjetteres med økte variable inntekter pga. prisøkning på Restavfall levert på miljøborg, prisøkning på næringsavfall levert på miljøborg og prisøkning på poser og sekker i 2024.

## ▪ **Varekostnader**

- Økte varekostnader for kjøp av husholdningsplastsekker og bioposer, med bakgrunn i økte priser til leverandørene.
- Kostnader øy-renovasjon noe opp sett mot prognose for året. Årsaken er at man for 2024 har med grovavfallsrute, som ikke var med i 2023.

# KOMMENTARER TIL AVVIK BUDSJETT 2024 – PROGNOSE 2023

- **Lønnskostnader øker med 8 %**
  - Lønnsoppgjør.
  - Ekstra sjåførstilling Innsamling.
  - Lærling Innsamling Bodø.
  - Leder for kvalitet og forbedring er tatt inn i 2024 (ansatt i august 2023).



# KOMMENTARER TIL AVVIK BUDSJETT 2024 – PROGNOSE 2023

- **Sum driftskostnader i budsjett 2024 øker med om lag 1,5 MNOK sammenlignet med prognosen for 2023. Dette er en økning på 4 %. De områder som øker mest mot prognosen er:**
  - Vedlikehold miljøtorg
    - Vedlikehold miljøtorg (maling av flere miljøtorg).
  - Innleie transportør
    - Høy transportindeks for innleide transportører (som følge av 8 % indeksregulering lagt til grunn).
  - Administrasjon
    - Satt av ekstra midler til prosjektarbeid for Leder kvalitet og forbedring
    - Møter/kurs (etterslep for faglig påfyll etter covid).
- **Noe reduksjon i kostnader drift biler lagt inn**
  - Bedre priser drivstoff 2024.
  - Antar at øvrige reparasjoner og vedlikehold holdes på nivå med 2023 eller svakt over.

# INVESTERINGSPLAN FOR 2024

<b>Investeringsplan Innsamling 2024 Iris Service AS</b>				
<b>Hva skal innkjøpes</b>	<b>Kjøretøy</b>	<b>Påbygg</b>	<b>Sum investering</b>	<b>Leasing</b>
1 kammer sidelaster Bodø	1 855 000	1 860 000	3 715 000	
Ny servicebil UG over 3,5 t 4x4 - 3 tonns hengervekt	1 000 000	0		1 000 000
Sugeutstyr for rengjøring underbakken anlegg	350 000	0	350 000	
<b>Sum</b>			<b>4 065 000</b>	<b>1 000 000</b>
		<b>Sum 2024</b>	<b>5 065 000</b>	
<b>Investeringsplan Miljøtorg 2024 Iris Service AS</b>				
<b>Hva skal innkjøpes</b>	<b>Kjøretøy</b>	<b>Påbygg</b>	<b>Sum investering 2024</b>	<b>Leasing 2024</b>
EL truck Vikan	500 000			500 000
Teleskop hjullaster - Misvær	1 200 000			1 200 000
Teleskop hjullaster - Furulund	1 200 000			1 200 000
Kost hjullaster med oppsamler og vannanlegg - Vensmoen	300 000		300 000	
Kost hjullaster med oppsamler og vannanlegg - Fauske	300 000		300 000	
El stabler Vensmoen	90 000			90 000
El stabler Reipå	90 000			90 000
Utstyr for opplasting trevirke i container	100 000		100 000	
Rangeringskroker containere	80 000		80 000	
<b>Sum</b>			<b>780 000</b>	<b>3 080 000</b>
		<b>Sum 2024</b>	<b>3 860 000</b>	
<b>Totale investeringer 2024</b>			<b>8 925 000</b>	



# IRIS SALTEN IKS

## BUDSJETT 2024 - ØKONOMIPLAN 2024 - 2027



# UTVIKLING I AVFALLSMENGDER OG PRISER

**Avfallsmengdene** for 2023 viser en svak nedgang i sammenlignet med 2022.

- Restavfall: – 2,4%
- Trevirke: - 3,7%
- Matavfall: - 9,4%
- Impregnert trevirke: + 19,7%

For 2024 forventes det at avfallsmengdene er lik 2023.

**Avfallsprisene** for de store avfallsfraksjonene som restavfall, papir, plast, metall, styres av de internasjonale konjunktorene.

Variabler som påvirker våre behandlingskostnader og transportkostnader:

- Tilbud av avfall i markedet og etterspørsel etter avfall som råvare.
- CO2 avgift på forbrenning av restavfall.
- Fortsatt høye fraktrater på bil og båt.
- Transportindeks
  - 2022 økt med 15,9% (10,6% ble brukt i budsjett 2023)
- Økt lønnsnivå, KPI iht. SSB's anslag
- Høy prisstigning (KPI).



# VAREKOSTNADER

Iris Salten IKS						
	Budsjett 2023	Prognose 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Innsamling og drift av miljøborg	64 924 600	70 213 586	74 079 137	77 776 053	82 560 724	84 578 816
Behandlingskostnader Iris Service	37 100 664	36 200 000	38 515 332	40 055 945	41 097 399	42 042 640
Strandrydding	630 000	645 000	660 000	686 400	704 246	720 444
Annet	1 155 000	1 691 500	1 780 733	1 851 962	1 900 113	1 943 816
<b>Sum varekostnader</b>	<b>103 810 264</b>	<b>108 750 086</b>	<b>115 035 201</b>	<b>120 370 360</b>	<b>124 934 321</b>	<b>127 900 784</b>

## Kommentarer til tabellen:

- Innsamling og drift av miljøborg er kommentert i tidligere i presentasjonen av budsjettet til Iris Service AS.
- Behandlingskostnadene er noe lavere enn budsjettet i 2023 pga. reduserte mengder.
- Behandlingskostnadene forventes å øke med 6,4 % fra 2023 til 2024 (endring av pris).

# ORGANISASJON IRIS SALTEN IKS

Budsjett lønn	B2023	P2023	2024	2025	2026	2027
Lønnskostnader	12 364 526	11 549 172	12 442 337	12 541 740	12 392 715	12 679 710
Pensjonskostnad	2 100 000	3 587 842	3 400 000	3 400 000	3 400 000	3 400 000
Feriepenger	1 486 143	1 517 000	1 517 280	1 530 201	1 513 351	1 548 708
Arbeidsgiveravgift	1 300 623	1 384 581	1 504 732	1 515 810	1 507 939	1 538 055
AFP, personalforsikringer	363 054	330 634	343 219	357 291	371 940	384 958
Andre personalkostnader	207 500	229 296	204 500	212 885	221 613	229 369
Styrehonorar	350 000	300 000	350 000	364 350	379 288	392 563
Sum lønnskostnader	18 171 846	18 898 525	19 762 069	19 922 276	19 786 845	20 173 363
Endring		4,0 %	4,6 %	0,8 %	-0,7 %	2,0 %

- Iris Salten IKS har 18 ansatte
- Stab og økonomiavdelingen leverer tjenester til alle selskapene som Iris har majoritetseierskap til. I tillegg leverer økonomiavdelingen regnskap og lønn til NOFIR AS.
- I 2023 har vi styrket både utviklingsavdelingen og eiendom/bygg.
- Lønnsoppgjøret for 2023 ble 5,2%.
- Våre eldste ansatte og pensjonister som har ytelsesordning i KLP fikk et meget godt oppgjør i 2023. Dette gav en betydelig tilleggsregning i 2023 ut over budsjettet.
- I 2024 er det ikke budsjettet med flere stillinger.
- For 2024 er det lagt til grunn et lønnsoppgjør på 4,9%
- Det forventes et godt oppgjør for ansatte og pensjonister i ytelsesordningen også i 2024, og økte pensjonskostnader fra 2023 er videreført.

# DRIFTSKOSTNADER I IRIS SALTEN

Iris Salten sine største driftskostnader er drift og vedlikehold av eiendomsmasse, renhold, kantinedrift, drift IT, kommunikasjon og reiseaktivitet, drift økonomisystemer.

## Endring mellom budsjett 2023 vs. prognose 2023:

- Økt premie til den gamle ytelsesordningen i KLP, historisk godt oppgjør i Stortinget til pensjonister i 2023
- Høyere kostnad for drift av regnskaps- og timeregistreringssystem.
- Lavere avskrivninger pga utsatt investeringer bygg.
- Lavere rentekostnader pga utsatt investeringer bygg.

## For 2024 er de største postene:

- Forsikring fra KLP på bygninger og anlegg øker ytterligere med ca 150%, ble også øket i 2023 med 250%. Dette utgjør en økning i budsjettet på ca 4 millioner kroner i 2024, i tillegg til 2,3 mill i økning i 2023. Total økning de siste to årene er da 6,3 mill. kroner.
- Kommunikasjon og markedsføring
- It-kostnader (programvare, utstyr)
- Vedlikehold av bygg og anlegg
- Drift av regnskapssystem mm.

	Budsjett 2023	Prognose 2023	Budsjett 2023- Prognose 2023	Budsjett 2024	Avvik prognose 2023 - budsjett 2024
Sum driftskostnader	16 323 206	15 904 668	-418 538	17 695 920	1 791 252
<b>Sum driftsresultat</b>	<b>2 011 636</b>	<b>5 972 156</b>	<b>3 960 520</b>	<b>15 315 143</b>	<b>9 342 988</b>





# INVESTERINGER I PERIODEN 2024 TIL 2027

I 2023 er følgende større prosjekter gjennomført.

- Sidetetting deponi.
- Nødvendig asfaltering på Vikan.
- Planlegging av kommende byggeprosjekter.

For 2024 investeres det for kr 119 mill. hvor ca. kr 73 mill. overføres fra 2023 av ulike årsaker. Budsjettet for noen av disse prosjektene er også revidert pga. generelle kostnadsøkning.

**Nye prosjekter i 2024:**

- Brannsikring av anlegget på Vikan kr 6 mill.
- Renovering av tak på kontorbygg Vikan kr 2 mill.
- Vaskeanlegg for avfallsdunker kr 3,5 mill.

**Nye prosjekter i 2025:**

- Oppussing gamle kontorbygget på Vikan kr 10 mill. (ikke kalkulert)

Igangsettelse av investeringsprosjekter forutsetter et styrevedtak (gjelder ikke ordinær dunk og containerkjøp)

Investeringer Iris Salten		Alle tall i hele tusen			
		Budsjett			
Investeringer planlagt og gjennomført 2024 -	Avdeling	B2024	B2025	B2026	B2027
Vikan garderobe/inngangsparti/trapp	Bygg Vikan	14 000			
Vikan oppussing gammelbygget	Bygg Vikan		10 000		
Vikan - renovering tak gammelbygget	Bygg Vikan	2 000			
Vikan - brannsikring papirhallen	Bygg Vikan	3 000			
Vikan - brannsikring resthallen	Bygg Vikan	1 500			
Vikan - Vann til Vikan	Bygg Vikan	1 500			
Vikan - vaskeanlegg biler	Bygg Vikan	0			
Vikan - vaskeanlegg dunk	Bygg Vikan	3 500			
Vikan - deponi, sidetetting fase 1	Deponi	5 000			
Ordinære dunker	Dunker og innsamlingsutstyr	2 000	2 000	2 000	2 000
Underground	Dunker og innsamlingsutstyr	500	500	500	500
Overbakkenløsninger	Dunker og innsamlingsutstyr	1 500	1 500	1 500	1 500
Komprimerende utstyr og containere MT	Dunker og innsamlingsutstyr	2 500	1 000	1 000	1 000
Prosjekt vekt løsning Miljøtorget - 7 stk	Miljøtorget	1 100			
Diverse investering MT. Varmepumpe MT					
Oppeid, Furulund, Inndyr og Beiarn	Miljøtorget	700	700	700	700
Nytt MT Bodø	Miljøtorget Bodø	20 000	60 000		
Nytt MT Bodø, kjøp av tomt	Miljøtorget Bodø	30 000			
Fauske - asfalt	Miljøtorget Fauske	1 200			
Fauske - hall omlasting	Miljøtorget Fauske	10 000			
Fauske gjerde	Miljøtorget Fauske	500			
Fauske opparbeidelse tomt for hall	Miljøtorget Fauske	1 500			
Fauske - ombygging omlast	Miljøtorget Fauske	300			
Reipå - opparbeidelse tomt	Miljøtorget Reipå	5 000			
Reipå - diverse Bygg	Miljøtorget Reipå	5 000			
Reipå - endring kundetorg	Miljøtorget Reipå		3 000		
Reipå - hall	Miljøtorget Reipå		4 500	4 500	
Tømmerneset - grunn + hall	Miljøtorget Tømmerneset	6 000	6 000		
Vensmoen, vekt med terminal og rampe	Miljøtorget Vensmoen	0	3 000		
Nye løsninger for sortering av hageavfall, Utstyr for testing før oppskalering	Utviklingsavdelingen	180			
Ombruksatsing	Utviklingsavdelingen	330			
Sak- og arkivsystem	Utviklingsavdelingen	120			
Pay as you throw	Utviklingsavdelingen	500			
IT- min side, App, arkiv	IT-avdelingen	400	400	400	
<b>Totalt</b>		<b>119 830</b>	<b>92 600</b>	<b>10 600</b>	<b>5 700</b>

# AVSKRIVNINGER

- Avskrivningene følger av tidligere års investeringer, og fremtidige investeringer i perioden.
- På grunn av investeringer bla i nytt Miljøtorg i 2024-2025, vil avskrivningene øke betydelig.
- I selvkostregnskapet avskrives tomteverdien over 50 år
- Avskrivning Næring; inneholder andelen avskrivning knyttet til anlegg bygget for mottak av næringsavfall (metall, deponiet) men også en andel av anlegg på torg hvor vi tar imot næringsavfall.

Budsjett	B2023	P2023	2024	2025	2026	2027
Avskrivninger ordinære	17,80	15,63	17,12	20,41	22,46	21,29
Avskrivninger i selvkost	12,30	11,15	13,05	16,11	18,15	17,28
Avskrivninger næring	5,40	4,49	4,07	4,30	4,31	4,01

# FINANSKOSTNADER

Selvkostregelverket sier at selvkostfondet skal balansere rundt null. Dette gjør at selskapets ordinære drift ikke genererer likviditetsmessige overskudd. Alle investeringer må derfor lånefinansieres.

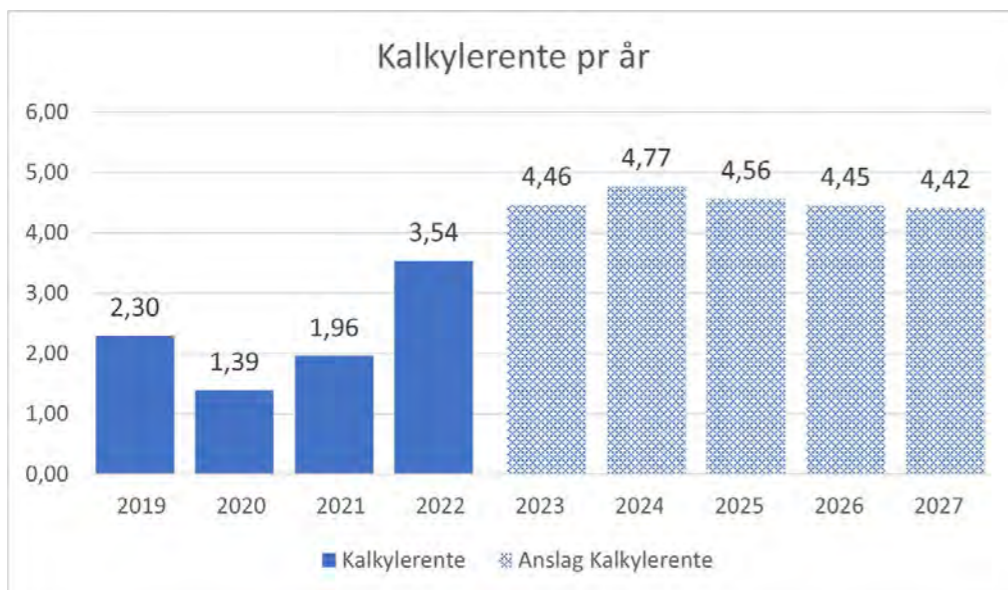
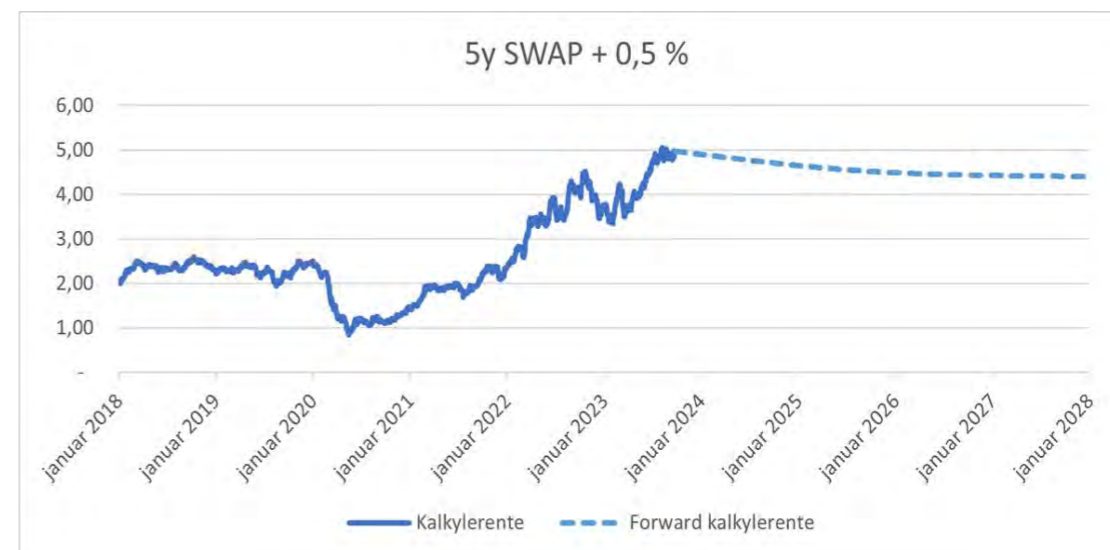
Ved inngangen til 2024 har selskapet en gjeld på kr 142,3 mill., herav er kr 112,8 mill. garantert av kommunene.

For 2024 er det budsjettert investeringer for 119,8 mill. kroner. Selskapets gjeld ved utløpet av 2024 er budsjettert til 232,2 mill. kroner, herav vil 203,3 mill. kroner være garantert av kommunene.

Renteprognosen tar utgangspunkt i Kommunalbankens prognoser for kommende 4 år.

Prognose er at rentetoppen nås i 2024

For selvkost benyttes en 5 årlig SWAP +margin på 0,5 som kalkylerente. Dette er ihht forskrift om selvkost.



Selskapets totale gjeld inklusive låneopptak og avdrag i perioden 2023-2027 er oppsummert i tabellen nedenfor:

Alle tall i mill. kroner

Restgjeld ved utløp av perioden	2023	2024	2025	2026	2027
Sum gjeld	142,3	232,2	307,1	298,8	285,8

# KOMMUNENES GARANTIANSVAR

Gjennom selskapsavtalen og IKS-loven garanterer eierne for alle Iris sin låneopptak. Tabellen under viser eiernes garantiansvar i forhold til selskapets gjeld.

Lån til finansiering av næringsaktivitet er ikke med i grunnlaget for beregning av kommunenes garantiansvar.

All gjeld i mill. kroner

Kommune	Innbygger pr Q2 2023	Gjeld per 31.12.23	Gjeld per 31.12.24	Gjeld per 31.12.25	Gjeld per 31.12.26	Gjeld per 31.12.27
Beiarn	1 034	1,39	2,50	3,43	3,33	3,18
Bodø	53 424	71,63	129,09	176,96	172,07	164,06
Fauske	9 603	12,88	23,20	31,81	30,93	29,49
Gildeskål	1 955	2,62	4,72	6,48	6,30	6,00
Hamarøy	2 717	3,64	6,57	9,00	8,75	8,34
Meløy	6 184	8,29	14,94	20,48	19,92	18,99
Saltdal	4 696	6,30	11,35	15,56	15,13	14,42
Steigen	2 676	3,59	6,47	8,86	8,62	8,22
Sørfold	1 853	2,48	4,48	6,14	5,97	5,69
Sum gjeld	84 142	112,82	203,31	278,72	271,01	258,39

# INNTEKTER

Utgangspunktet er at gebyrene skal dekke de totale kostnadene forbundet med husholdningsrenovasjon og drift av miljøtorg.

## Følgende endringer foreslås:

- Renovasjonsgebyret med tilleggstjenester økes med 12%.
- Innkjøpsprisen på bioposer og blanke sekker har økt betydelig de siste årene, uten at prisen til kunde er justert. Det foreslås å øke prisen på bioposer pr. rull fra kr 20 til kr 22, blanke sekker pr. rull fra kr 20 til kr 24. Dette underbygger også økte kostnader for de som har mere avfall enn andre.
- For å fremme økt sortering av restavfallet på miljøtorg økes restavfallsprisen med 20% , **minstegebyret holdes uendret.** Pris pr. kg restavfall er kr 4,73.
- Plukkanalyser av gulsekken viser at den inneholder kun 36% restavfall. For å fremme bedre sortering av avfallet, foreslås en økning av prisen for gule sekker fra kr 110 til kr 135.

# INNTEKTER - OPPSUMMERING

Inntektene i 2024 for Iris Salten IKS er estimert til totalt kr 184,9 mill.

Av dette utgjør renovasjonsgebyret 153 mill. kroner uten tilleggstenester.

I tillegg har Iris Salten følgende inntekter:

- Utleie av produksjonsanlegg og deponi til Iris Produksjon.
- Utleie av kontorer, støttetjenester som IT, HMS & KS, HR, regnskap, MF.
- Viderefakturering av lisenser og forsikringer til datterselskapene.
- Salg av underbakken-løsninger (UG) til utbyggere.
- Salg av tilleggstenester til husholdning og fakturagebyr på papirfaktura.

Tabellen oppsummerer prognosen for 2023 og foreslåtte inntektsendringer for 2024 og perioden frem til 2027.

	<b>Budsjett 2023</b>	<b>Prognose 2023</b>	<b>Budsjett 2024</b>	<b>Budsjett 2025</b>	<b>Budsjett 2026</b>	<b>Budsjett 2027</b>
Husholdningsgebyr totalt	135 134 680	136 309 374	153 147 444	162 833 290	169 844 438	177 135 495
Utleie anlegg	9 000 000	14 600 000	15 388 400	16 003 936	16 420 038	16 797 699
Utleie administrasjon og kontorer	11 490 000	11 490 000	13 891 742	14 447 412	15 525 308	16 646 320
Andre inntekter	2 450 000	2 760 850	2 500 000	2 600 000	2 676 336	2 748 924
<b>Sum inntekter uten behandlingskostnader</b>	<b>158 074 680</b>	<b>165 160 224</b>	<b>184 927 586</b>	<b>195 884 638</b>	<b>204 466 121</b>	<b>213 328 438</b>

Iris Service AS som også inngår i selvkostregnskapet mottar inntekter fra husholdning og næringskundene som benytter miljøtorgene. 84% av inntektene kommer fra husholdningene, og inngår i selvkostregnskapet for husholdningsrenovasjon.

# OPPSUMMERT BUDSJETT FOR IRIS SALTEN IKS

Tabellen nedenfor gir en oppsummering av punktene som har vært gjennomgått ovenfor.

	<b>Budsjett 2023</b>	<b>Prognose 2023</b>	<b>Budsjett 2024</b>	<b>Budsjett 2025</b>	<b>Budsjett 2026</b>	<b>Budsjett 2027</b>
Husholdningsgebyr totalt	135 134 680	136 309 374	153 147 444	162 833 290	169 844 438	177 135 495
Utleie anlegg	9 000 000	14 600 000	15 388 400	16 003 936	16 420 038	16 797 699
Utleie administrasjon og kontorer	11 490 000	11 490 000	13 891 742	14 447 412	15 525 308	16 646 320
Andre inntekter	2 450 000	2 760 850	2 500 000	2 600 000	2 676 336	2 748 924
<b>Sum inntekter uten behandlingkostnader</b>	<b>158 074 680</b>	<b>165 160 224</b>	<b>184 927 586</b>	<b>195 884 638</b>	<b>204 466 121</b>	<b>213 328 438</b>
Innsamling og drift av miljøtorg	64 924 600	70 213 586	74 079 137	77 776 053	82 560 724	84 578 816
Behandlingskostnader Iris Service	37 100 664	36 200 000	38 515 332	40 055 945	41 097 399	42 042 640
Strandrydding	630 000	645 000	660 000	686 400	704 246	720 444
Annet	1 155 000	1 691 500	1 780 733	1 851 962	1 900 113	1 943 816
<b>Sum varekostnader</b>	<b>103 810 264</b>	<b>108 750 086</b>	<b>115 035 201</b>	<b>120 370 360</b>	<b>124 934 321</b>	<b>127 900 784</b>
<b>Sum personalkostnader</b>	<b>18 132 574</b>	<b>18 898 525</b>	<b>19 762 068</b>	<b>19 922 276</b>	<b>19 786 845</b>	<b>20 173 363</b>
Sum avskrivninger	17 797 000	15 634 790	17 119 253	20 412 321	22 459 225	21 290 114
Sum driftskostnader	16 323 206	15 904 668	17 695 920	18 403 757	18 882 255	19 316 546
<b>Sum driftsresultat</b>	<b>2 011 636</b>	<b>5 972 156</b>	<b>15 315 143</b>	<b>16 775 925</b>	<b>18 403 474</b>	<b>24 647 630</b>
Sum finansinntekter	176 000	-1 261 815	-1 329 953	-1 383 151	-1 419 113	-1 451 753
Sum finanskostnader	7 425 010	5 977 112	9 002 209	13 502 298	14 602 357	13 402 412
<b>Sum resultat</b>	<b>-5 237 374</b>	<b>-1 266 772</b>	<b>4 982 981</b>	<b>1 890 476</b>	<b>2 382 004</b>	<b>9 793 466</b>

# SELVKOST – UTVIKLING I PLANPERIODEN

Selvkostregnskapet skal bare vise inntekter og kostnader knyttet til husholdningsrenovasjon. Selvkostkalkylen bygger på forutsetningene i selvkostveilederen.

Vårt selvkostregnskapet for 2016-2018 er gjennomgått av Salten kommunerevisjon og funnet tilfredsstillende. Vårt selvkostregnskapet følger det samme prinsippene som ved revisjon.

Negativt resultat på selvkostområdet er penger som husholdningene i Salten skylder Iris Salten IKS. Dette bokføres som en inntekt i driftsregnskapet, og en fordring i balanseregnskapet. Overskudd behandles motsatt. I tillegg skal årlig overskudd/underskudd renteberegnes. Selvkostområdet skal balansere rundt null over en periode på 5 år.

Prognosen for 2023 viser at underskudd på selvkostregnskapet ca kr 2 mill kroner, som gir et akkumulert selvkostfond i 2023 på kr –13,9 mill. kroner.

2024: Med utgangspunkt i foreslåtte endringer i gebyr og betaling for restavfall på miljøborg, budsjetteres det med et overskudd på selvkost på 2,7 mill. kroner.

I tillegg foreslås underskuddet på selvkostfondet dekket inn i 2024 med innbetaling av kr 80 pr kvartal. (kr 100 inkl mva). (Gjelder kun i 2024).

Prisendringer	2024	2025	2026	2027
Husholdningsgebyr	12,0 %	6,0 %	4,0 %	4,0 %
MT restavfall husholdning	20,0 %	15,0 %	6,0 %	6,0 %





# SELVKOSTFORSKRIFTEN, § 8. HÅNDTERING AV OVERSKUDD OG UNDERSKUDD



**Forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyrer (selvkostforskriften)**

**§ 8. Håndtering av overskudd og underskudd, tredje ledd, tredje setning**

*«..Et underskudd som er fremført, skal dekkes inn av et fremtidig overskudd senest i det femte året etter at underskuddet oppsto..»*



[Veileder til selvkostforskriften](http://www.regjeringen.no) (www.regjeringen.no)

*«..Det er en frist på fem år for å dekke inn et fremført underskudd. Et fremført underskudd som oppsto i år t skal dekkes inn senest i år t+5, et underskudd som oppsto i år t+1 skal dekkes inn senest i år t+6 og så videre..»*

# SELVKOST

Selvkost bygger på prinsippet om at brukere av dagens tjenester skal bære dagens kostnader knyttet til disse tjenestene.

Dette prinsippet kalles gjerne generasjonsprinsippet, og betyr at dagens generasjon brukere ikke skal subsidiere eller subsidieres av neste generasjon brukere.

Overskudd/underskudd kan aksepteres i perioder, men innenfor en fem-års periode skal dette utlignes. Etterkalkylen (selvkostregnskapet) som er en del av selskapets regnskap, regulerer dette ved at overskudd avsettes til fond og underskudd motregnes mot fond.

# SELVKOST, FORTSETTELSE



Et selvkostresultat (differansen mellom alle inntekter og kostnader i etterkalkylen) skal reguleres mot et selvkostfond.



Hensikten med selvkostfondet er å håndtere svingninger i inntekter og kostnader slik at gebyrene kan holdes mer stabile. Fondet bygges opp av overskudd i selvkostregnskapet, og kan disponeres til å finansiere tidligere års underskudd eller inngå som finansiering av kommende års kostnader.



Ved underskudd skal kommunen motregne underskuddet mot selvkostfondet i den grad det er midler i fondet, eller framføre underskuddet til inndecking gjennom senere års gebyrer.



Fond på selvkostområdene må derfor forstås som en regnskapsteknisk måte å håndtere svingninger av resultatet på selvkostområdene i en fem-årsperiode.



Svingninger kan skyldes at gebyrene er satt noe for høyt eller lavt, men som oftest vil det være slik at svingninger skyldes variasjoner i avfallsmengde eller avfallspriser.

# NÆRMERE OM GENERASJONSPRINSIPPET



Generasjonsprinsippet i selvkostforskriften handler om å sikre at kostnadene for tjenester som påvirker miljøet eller forårsaker forurensing ikke blir pålagt framtidige generasjoner.



Prinsippet innebærer at de som nyter godt av en tjeneste eller forårsaker en belastning på miljøet, skal bære kostnadene forbundet med den tjenesten eller forurensingen i stedet for at kostnadene overføres til kommende generasjoner.



Dette er en viktig del av bærekraftig forvaltning og miljøhensyn i kommunal tjenesteyting.

# GENERASJONSPRINSIPPET, FORTSETTELSE



Generasjonsprinsippet ligger som en grunnleggende forutsetning for beregning av selvkost.



Prinsippet innebærer at brukerne av dagens tjenester betaler det som dagens tjenester koster (kalles også det finansielle ansvarsprinsipp).

**Iris Salten IKS sitt selvkostfond viser fem år (2019-2023) med selvkostunderskudd, som er akkumulert til kr -13,9 mill. etter prognose for 2023.**

**Hvorfor er vi der vi er?**

**Flere ekstraordinære hendelser:**

- 2019 - konkurs i kommersiell aktør som driftet innsamling i 8 kommuner. Innsamling måtte tas inn i Iris Service med tilhørende tilleggskostnader (bilkjøp, ansettelse, administrasjon, bildrift)
- Pandemi i 2020-2022 med økte avfallsmengdene økt inflasjon og krevende internasjonale konjunkturer.
- Krig i Ukraina forsterket inflasjonsspiralen, frakt og transport- og drivstoffkostnadene (+15,9%)

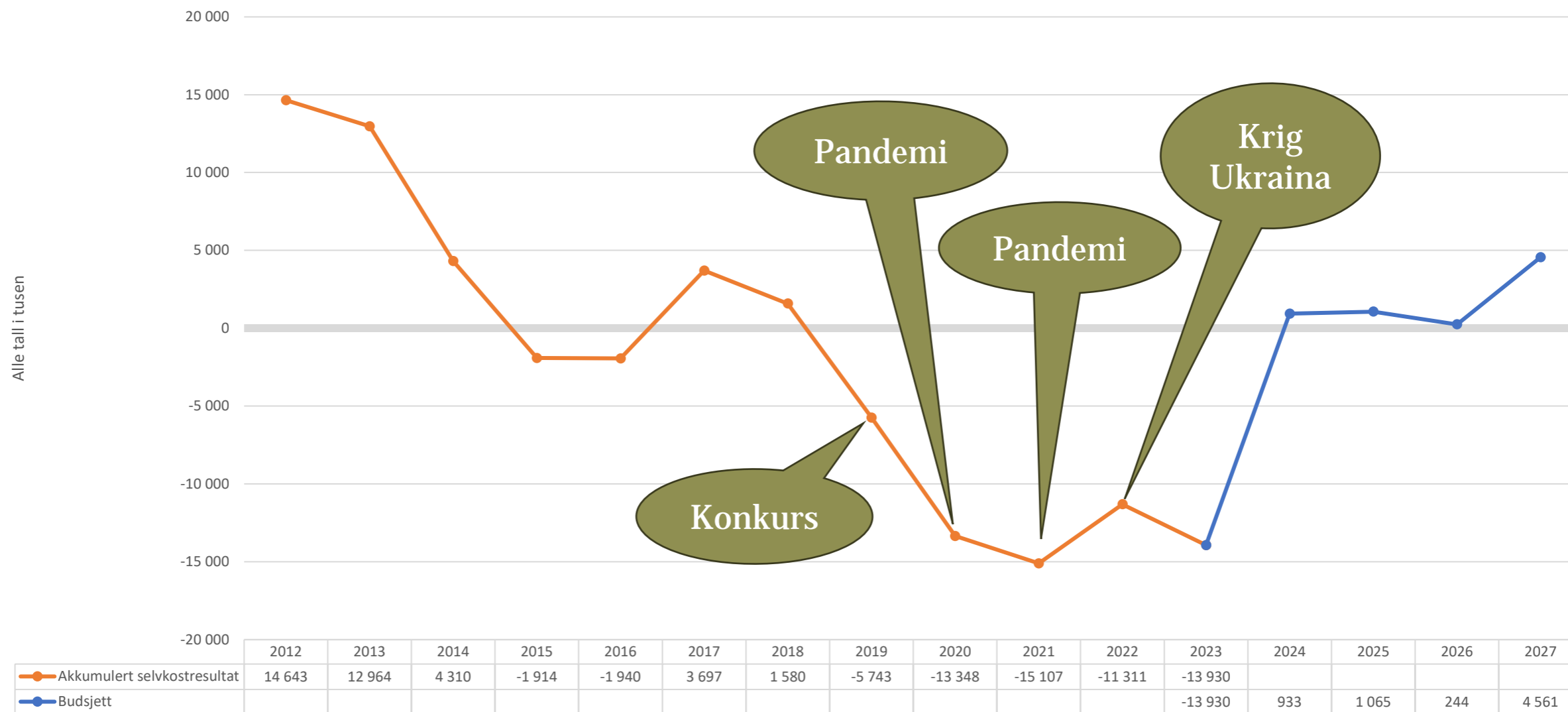
**Hvordan skal underskuddet dekkes inn:**

- Det er forslag om inndekking av fondet med kr 320 ekskl mva (kr 400 inkl. mva), fordelt på kr 80 ekskl mva (kr 100 inkl mva) pr kvartal i 2024.

# INNDEKNING IHHT GENERALSJONSPRINSIPPET, SELVKOSTFOND TILFØRES I 2024 KR 80\* PR KVARTAL

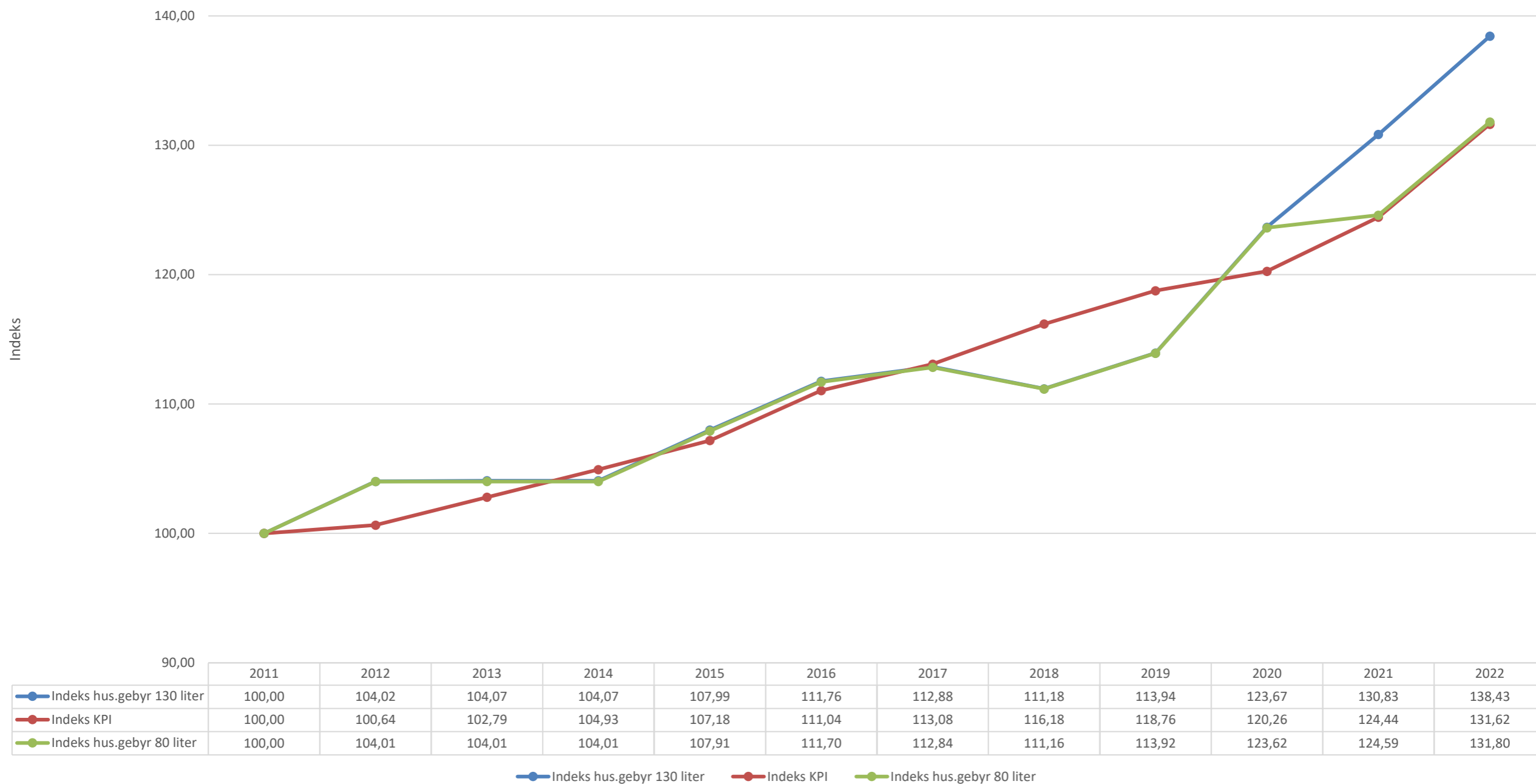
\*BELØP EKSL MVA

Utvikling selvkostfond



# PRISUTVIKLING AVFALLSGEBYR 2011-2022

Årsgebyr for avfallstjenesten - ekskl. mva. (kr)  
År 2011 = 100

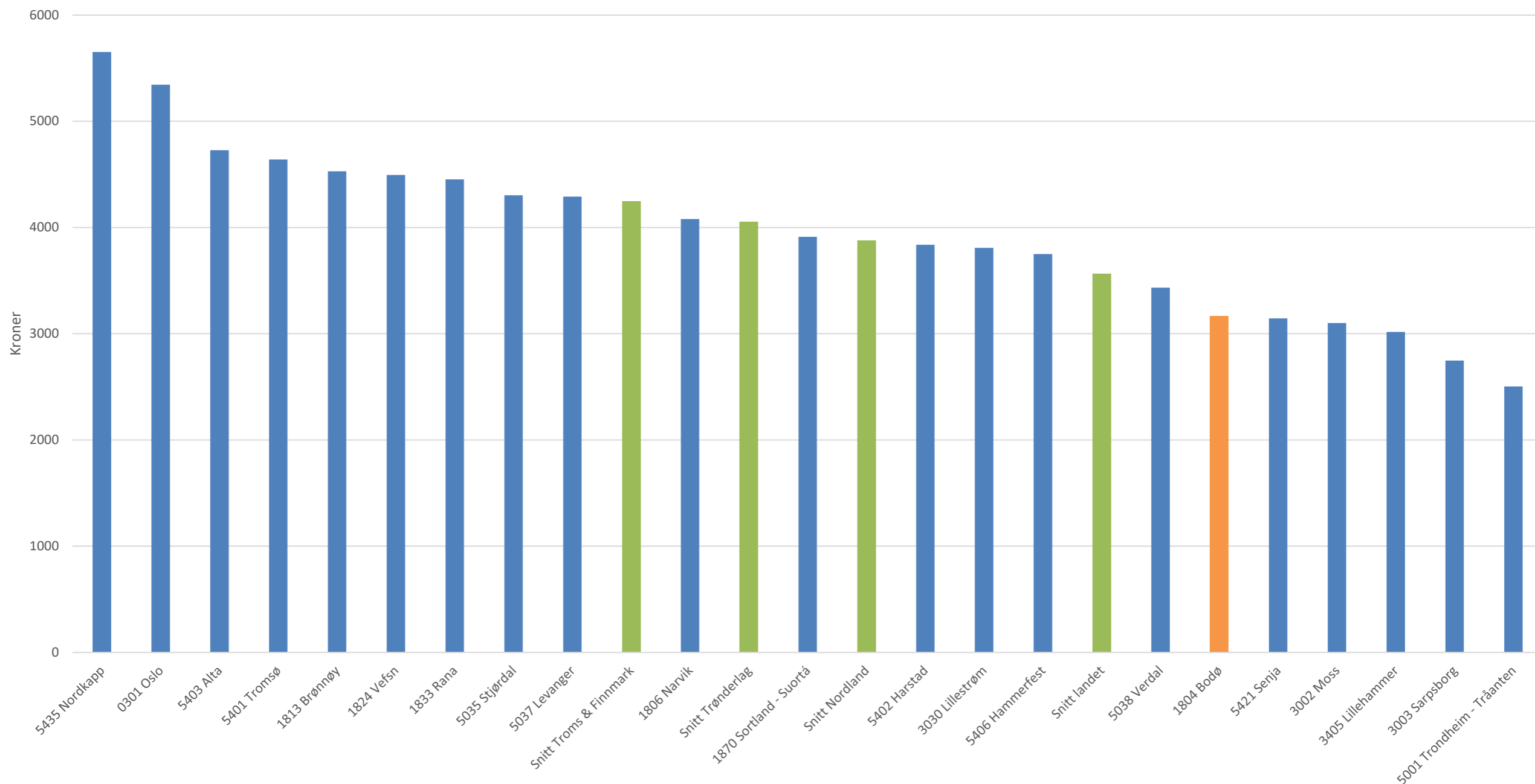




# SAMMENLIGNING AV AVFALLSGEBYR

## Årsgebyr for avfallstjenesten

Kilde: SSB.no, Kostra, Årsgebyr for avfallstjenesten (eksl mva.) 2023



# FORSLAG TIL VEDTAK:

## Forslag til vedtak:

1. Styret anbefaler representantskapet å vedta fremlagt forslag til budsjett for 2024.
2. Styret anbefaler representantskapet å vedta investeringer for 2024 som fremlagt.
3. Styret anbefaler representantskapet å vedta fremlagt forslag til gebyrregulativ.
4. Styret anbefaler inndekning av selvkostfond i 2024 med kr 80 pr kvartal. (kr 100 inkl mva)
5. Styret anbefaler representantskapet at økonomiplan for 2024 - 2027 tas til orientering.

# PRISLISTE 2024

<b>Husholdningsgebyr</b>	Gebyr 2023 inkl mva	Gebyr 2024 ex mva	Gebyr 2024 inkl mva
Grunngebyr	3 370,26	3 019,75	3 774,69
80 liter	3 370,26	3 019,75	3 774,69
130 liter	3 961,08	3 549,13	4 436,41
190 liter	4 669,13	4 183,54	5 229,42
240 liter	5 304,49	4 752,83	5 941,03
350 liter	7 253,38	6 499,03	8 123,79
500 liter	11 722,64	10 503,49	13 129,36
660 liter	14 653,30	13 129,36	16 411,70
750 liter	17 583,96	15 755,23	19 694,04
Pr. m3 i container	23 445,28	21 006,97	26 258,71
<b>Underbakken avfallsløsning</b>	Gebyr 2023 inkl mva	Gebyr 2024 ex mva	Gebyr 2024 inkl mva
Underbakken avfallsløsning pr. abonnement	3 961,08	3 549,13	4 436,41
Nøkkelt-kort-ekstrakort/erstatningskort-per stk	452,79	280,00	350,00
<b>Etableringskostnader "underground"</b>	Gebyr 2023 inkl mva	Gebyr 2024 ex mva	Gebyr 2024 inkl mva
Nye BRL og sameier	73 955,79	66 264,39	82 830,49
Etablerte BRL og sameier	37 732,83	33 808,62	42 260,77
<b>Tilgangstyrt overbakkenløsning</b>	Gebyr 2023 inkl mva	Gebyr 2024 ex mva	Gebyr 2024 inkl mva
Tilgangstyrt overbakkenløsning pr. abonnement	3 961,08	3 549,13	4 436,41
Nøkkelt-kort-ekstrakort/erstatningskort-per stk	452,79	280,00	350,00

# PRISLISTE 2024

<b>Andre betalingstjenester</b>	Gebyr 2023 inkl mva	Gebyr 2024 ex mva	Gebyr 2024 inkl mva
Gulsekk inkl. levering (ny sekk)	110,00	108,00	135,00
Asbestsekken (ny sekk)	366,33	328,23	410,29
Husholdningsplastsekken pr. rull	20,00	19,20	24,00
Matavfallsposer pr. rull	20,00	17,60	22,00
Henting av avfallsdunk inntil 10 m fra veikant pr. år.	1 720,88	1 541,91	1 927,39
Henting av avfallsdunk fra 10 m - 20 m. pr. år.	3 441,77	3 083,82	3 854,78
Henting av dunk på 4 hjul inntil 10 m. pr. år.	2 045,60	1 832,86	2 291,07
Henting av dunk på 4 hjul fra 10 m - 20 m. pr. år.	4 088,86	3 663,62	4 579,52
Fri henting ved nedsatt bevegelsesevne inntil 10 m	gratis	gratis	gratis
Montering av lås	682,26	350,00	437,50
Esktra nøkkel til hengelås	54,22	48,58	60,72
Grovavfallsruter pr. tonn.	5 767,54	5 167,71	6 459,64
Fradrag ved hjemmekompostering.	451,32	404,38	505,48
Feriehenting pr. gang pr. dunk inntil 10 meter	103,16	92,43	115,54
Dunkbytte på hjemmeadresse	329,41	295,15	368,93
Dunkbytte på miljøtorg	gratis	gratis	gratis
Dunkbytte container			2 500,00
Bytte av skitten dunk på torg (byttes kun på torg)	458,36	410,69	513,36
Dekk med og uten felg	288,38	258,39	322,98

# PRISLISTE 2024

<b>Renovasjon - Hyppigere tømning</b>	<b>Gebyr 2023 Inkl mva</b>	<b>Gebyr 2024 ex mva</b>	<b>Gebyr 2024 inkl mva</b>
80 l	2 612,98	2 354,88	2 943,60
130 l	3 112,36	2 768,72	3 460,90
190 l	3 713,73	3 055,46	3 819,33
240 l	4 249,46	3 807,51	4 759,39
350 l	5 875,24	5 264,22	6 580,27
500 l	9 648,90	8 192,72	10 240,90
660 l	11 921,92	10 240,90	12 801,12
750 l	14 482,15	12 289,08	15 361,35
Per m3 container	19 152,45	16 385,44	20 481,80
<b>Transportgebyr - Hyppigere tømning</b>	<b>Gebyr 2023 Inkl mva</b>	<b>Gebyr 2024 ex mva</b>	<b>Gebyr 2024 inkl mva</b>
80 l	742,04	664,87	831,09
130 l	870,99	780,41	975,51
190 l	1 259,01	1 128,07	1 410,09
240 l	1 055,04	945,31	1 181,64
350 l	1 378,14	1 234,82	1 543,52
500 l	2 578,98	2 310,77	2 888,46
660 l	3 223,73	2 888,46	3 610,57
750 l	3 868,47	3 466,15	4 332,69
Per m3 container	5 157,96	4 621,53	5 776,92

# PRISLISTE 2024

<b>Gebyr for ekstratømming:</b>	<b>Gebyr 2023 inkl mva</b>	<b>Gebyr 2024 ex mva</b>	<b>Gebyr 2024 inkl mva</b>
Tilkjøringsgebyr	260,83	233,70	292,13
80 l	221,56	198,52	248,14
130 l	274,31	245,78	307,23
190 l	346,99	310,90	388,63
240 l	355,20	318,26	397,82
350 l	540,41	484,21	605,26
500 l	752,59	674,32	842,90
660 l	894,44	801,42	1 001,77
750 l	1 019,87	913,80	1 142,25
4 m3 container	4 626,93	4 145,73	5 182,16
6 m3 container	6 487,31	5 812,63	7 265,79
8 m 3 container	8 359,41	7 490,04	9 362,54

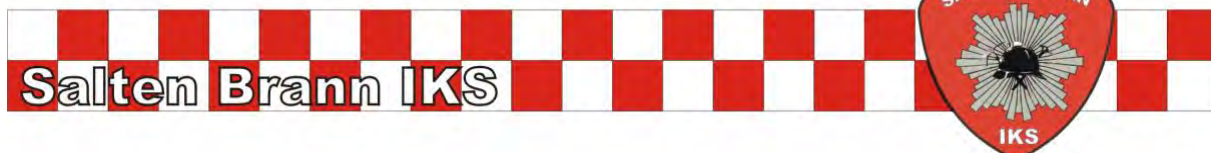
# PRISLISTE MILJØTORG 2024

HUSHOLDNINGSAVFALL - anlegg med vekt	Gebyr 2023 inkl mva	Gebyr 2024 ex mva	Gebyr 2024 inkl mva
Minstepris inntil 14 kg	64,90	51,92	64,90
Restavfall (pr. kg)	3,94	3,78	4,73
<b>Øvrige fraksjoner er gratis</b>			

HUSHOLDNINGSAVFALL - anlegg uten vekt	Gebyr 2023 inkl mva	Gebyr 2024 ex mva	Gebyr 2024 inkl mva
Restavfall, minstepris inntil 100 l	95,70	76,56	95,70
Restavfall, fra 100 l til 250 l	188,10	180,58	225,72
Restavfall, fra 250 l til 500 l	286,00	274,56	343,20
Restavfall per m3	573,10	550,18	687,72
Vinduer som ikke er farlig avfall leveres som restavfall			
<b>Øvrige fraksjoner er gratis</b>			







Saksbehandler: Per Gunnar Pedersen  
per.gunnar.pedersen@saltenbrann.no

Bodø, 2. oktober 2023

*Til*

*Medlemmene i Representantskapet i Salten Brann IKS  
Eierkommunene til Salten Brann IKS*

## **INNKALLING TIL REPRESENTANTSKAPSMØTE I SALTEN BRANN IKS FREDAG DEN 3. NOVEMBER 2023**

### **SAKSLISTE**

- Sak 21/23 Fortegnelse over representantskapets medlemmer  
Sak 22/23 Godkjenning av innkalling og saksliste  
Sak 23/23 Valg av to deltagere til å underskrive protokoll fra møte  
Sak 24/23 Valg av leder og nestleder for representantskapet  
Sak 25/23 Valg av representanter til valgkomiteen  
Sak 26/23 Valg av representanter til klagenemd  
Sak 27/23 Orientering om status i selskapet  
Sak 28/23 Årsbudsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027  
- Årsbudsjett med handlingsdel 2024  
- Økonomiplan 2024-2027  
Sak 29/23 Eierkommunenes brannberedskap (brannordning) - revisjon  
Sak 30/23 Eventuelt

Vennligst gi beskjed snarest mulig på e-post: [post@saltenbrann.no](mailto:post@saltenbrann.no) dersom du **ikke** kan møte.  
Møtet gjennomføres i bystyresalen i Bodø kommune. Rekkefølge:

Representantskapsmøte Helse- og miljøtilsyn Salten	09.00 – 10.30
Årsmøte Salten IUA	10.30 – 11.30
<b>Lunsj</b>	<b>11.30 – 12.00</b>
Representantskapsmøte Iris	12.00 – 13.30
Representantskapsmøte <b>Salten Brann IKS</b>	13.30 – 15.30

Med vennlig hilsen

Sigurd Stormo  
Leder representantskapet  
(sign)

Kristian Fanghol  
Styrets leder  
(sign)

### **SALTEN BRANN IKS**

Olav V gate 200, 8070 Bodø, Tlf: 75 55 74 00, Faks: 75 55 74 08,  
e-post: [post@saltenbrann.no](mailto:post@saltenbrann.no), Internett: [www.saltenbrann.no](http://www.saltenbrann.no)

Kopi til:

- Varamedlemmer i representantskapet i Salten Brann IKS
- Eierkommunenes postmottak
- Kommunedirektører
- Styremedlemmer i Salten Brann IKS
- Salten kommunerevisjon
- Ledergruppen til Salten Brann IKS

## **Sak 21/23 Fortegnelse over representantskapets medlemmer**

Representantskapets behandling:

## **Sak 22/23 Godkjenning av innkalling og saksliste**

Forslag til vedtak:

- 1. Innkalling og saksliste godkjennes.*

Representantskapets behandling:

## **Sak 23/23 Valg av to til å underskrive protokollen**

Forslag til vedtak:

*Følgende velges til å underskrive protokollen:*

- 1.
- 2.

Representantskapets behandling:

- 1.
- 2.

## **Sak 24/23 Valg av leder for representantskapet**

Forslag til vedtak:

- 1. Valgkomiteen innstiller*

Representantskapets behandling:

## **Sak 25/23 Valg av representanter til valgkomiteen**

Forslag til vedtak:

### **SALTEN BRANN IKS**

Olav V gate 200, 8070 Bodø, Tlf: 75 55 74 00, Faks: 75 55 74 08,  
e-post: post@saltenbrann.no, Internett: www.saltenbrann.no

*1. Leder av representantskapet innstiller*

Representantskapets behandling:

## **Sak 26/23 Valg av representanter til klageutvalg**

Forslag til vedtak:

*1. Leder av representantskapet innstiller*

Representantskapets behandling:

## **Sak 27/23 Orientering om status i selskapet**

Forslag til vedtak:

*1. Saken tas til orientering*

Representantskapets behandling:

## **Sak 28/23 Årsbudsjett 2020 og økonomiplan 2020-2023**

Forslag til vedtak:

- 1. Budsjett- og økonomiplan for perioden 2024 - 2027 legges til grunn for selskapets drift i og ivaretar de lovpålagte tjenestene regulert i brannlov og i vedtatte brannordninger.*
- 2. Kommunalt finansieringsbehov for år 2024 er;*

<i>Brutto</i>	<i>Kr. 104.523.225,-</i>	<i>Overføres til Salten Brann IKS</i>
<i>Feie-tjenesten (selvkost)</i>	<i>Kr. 12.565.038,-</i>	<i>Dekkes gjennom innbyggergebyr</i> <i>- sats pr. bolig, kr. 357,-</i> <i>- sats pr. fritidsbolig, kr. 245,-</i>
<i>Netto (fratrasket feiing)</i>	<i>Kr. 91.958.187,-</i>	<i>Netto kommunal kostnad</i>

- 3. I planen legges det til grunn en lønnsvekst på 4,9% fra 1. mai 2024.*
- 4. Selskapets pensjonskostnader iht. BKP anslag har økt med 1.500.000,- fra 2023.*
- 5. Det iverksettes effektiviseringstiltak for å tilpasse eksisterende drift til vedtatte økonomiske rammer tilsvarende kr. 3.100.000,-.*
- 6. Fremføring av driftsunderskudd fra regnskapsåret 2022 dekkes inn med kr. 3.500.000,- (2026) og med kr. 5.000.000,- (2027).*
  - a. Kr. 5.500.000,- dekkes av 110-Nordland*

### **SALTEN BRANN IKS**

Olav V gate 200, 8070 Bodø, Tlf: 75 55 74 00, Faks: 75 55 74 08,  
e-post: post@saltenbrann.no, Internett: www.saltenbrann.no

- b. Kr. 3.000.000,- dekkes av Salten Brann for øvrig.
7. *Tilknytningsavgift iht. selskapsavtalens §7 fastsettes til kr. 1.300.000,-.*
  8. *Materiellinvesteringer i økonomiplanperioden er på kr. 46.800.000,-*
  9. *Investeringsplan for 2024 på kr. 11.800.000 vedtas.*
  10. *Selskapet gis myndighet til å ta opp et finansierings lån i henhold til investeringsplan pålydende kr. 11.800.000,- med mulighet til å forsere investering for 2024 med ytterligere kr. 10.000.000 ved behov i 2025.*
  11. *Ubrukte lånemidler pr. 31.12.23 overføres og benyttes til å finansiere investeringsplanen.*
  12. *Øvre grense for lån settes til kr. 75 000 000 i økonomiplanperioden 2024 – 2027 jfr. vedtatt selskapsavtale.*
  13. *Avsetning til bundet fond 110-nødsentral godkjennes iht. til økonomiplanen.*
    - a. *Kr. 2.300.150,- (-24), kr. 6.469.641,- (-25), kr. 5.515.332,- (-26) og kr. 5.609.187,- (-27)*
    - b. *Fondet skal finansiere større deler av nytt oppdragshåndteringssystem for 110-nødsentralen i Nordland samt ivareta framtidige materiellinvesteringer som følge av statlige vedtak og pålegg.*
    - c. *Eventuelle tilbakebetalinger av merinntekter til kommuner i Nordland gjøres etter andel av alarminntekter med virkning fra og med 2025.*
  14. *Bruk av premiefondet i Bodø pensjonskasse godkjennes, for dekking av pensjonskostnader, oppad begrenset til kr. 10 000 000 for 2024.*

Representantskapets behandling:

### **Sak 29/23 Eierkommunenes brannberedskap (brannordning) - revisjon**

Forslag til vedtak:

1. *Representantskapet vedtar forslag til prosessplan for revisjon av brannordning.*
2. *For de kommuner som vil gjennomføre en revisjon, er målsetningen at endringer av brannordningen med økonomisk effekt skal kunne skje fra 2025.*

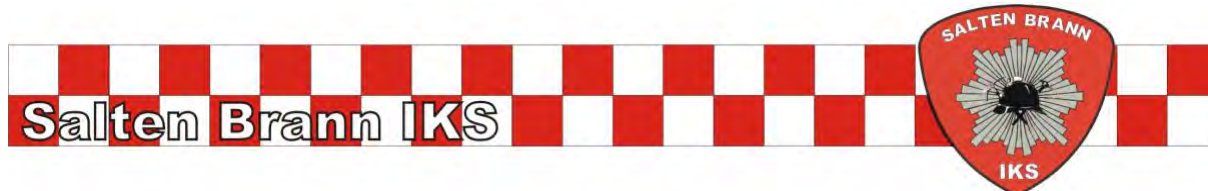
Representantskapets behandling:

### **Sak 30/23 Eventuelt**

Forslag til vedtak:

Representantskapets behandling:

-----O-----



Saksbehandler: Per Gunnar Pedersen  
per.gunnar.pedersen@saltenbrann.no

Bodø 7. august 2023

*Til  
Medlemmene i Representantskapet i Salten Brann IKS  
Eierkommunene til Salten Brann IKS*

## **PROTOKOLL FRA REPRESENTANTSKAPSMØTE I SALTEN BRANN IKS – MANDAG 7. AUGUST 2023**

### **SAKSLISTE**

- |           |   |
|-----------|---|
| Sak 16/23 | Fortegnelse over representantskapets medlemmer  |
| Sak 17/23 | Godkjenning av innkalling og saksliste  |
| Sak 18/23 | Valg av to deltagere til å underskrive protokoll fra møte                                     |
| Sak 19/23 | (Opprinnelig sak 13/23) Revisjon av budsjett- og økonomiplan for Salten Brann IKS 2023 - 2026 |
| Sak 20/22 | Eventuelt   |

Møtet ble gjennomført via Teams.

## Sak 16/23 Fortegnelse over representantskapets medlemmer

Kommune	Navn	Vararepresentanter
Beiarn kommune	<b>Andre Kristoffersen</b>	Rune Jørgensen
		Marit Moldjord
	<b>Torbjørn Grimstad</b>	Håkon Sæther
		Frank Vilhelmsen
		Linda T Moen
Bodø kommune	<b>Ida Marie Pinnerød</b>	Ola Smeplass
		Paro Nina Lyngmo
	<b>Ole Henrik Hjartøy</b>	Janne Ellingsen
		Lars Petter Rekkedal
Fauske kommune	Marlen Rendall Berg	<b>Ronny Borge</b>
		Kassandra E B Petsa
	<b>Trine Nordvik Løkås</b>	Nils Christian Steinbakk
		Kathrine Moan Larsen
		Geir Olsen
Gildeskål kommune	<b>Bjørn Magne Pedersen</b>	Ola Kaldager
	<b>Ida K. Heen</b>	Anne Wiik
Hamarøy kommune	<b>Britt Kristoffersen</b>	Elin Eidsvik
	<b>Jan-Folke Sandnes</b>	Heidi Kalvåg
Meløy kommune	<b>Sigurd Stormo</b>	Ken-Henry Solhaug
	<b>Jim Helge Andersen</b>	Marthe Barvik
Saltdal kommune	<b>Sverre Breivik</b>	Rune Berg
	<b>Jim Hansen</b>	Gøran Andreassen
Steigen kommune	<b>Aase Refsnes</b>	Øystein Laxaa
	Rita Lorentsen	Rita Lorentsen
Sørfold kommune	<b>Gisle Erik Hansen</b>	Sten Robert Hansen
		Daniel Koskinen
	<b>Kolbjørn Mathisen</b>	Unn Karin Pedersen
		Rune Edvardsen
		Bente Grovassbakk
Værøy kommune	<b>Susan Berg Kristiansen</b>	Asbjørn Myklebust
	<b>Rita Adolfsen</b>	Jill Arntsen

Representantskapets behandling:

*Representanter til stede i møtet er markert med uthevet skrift.*

## Sak 17/23 Godkjenning av innkalling og saksliste

### Forslag til vedtak:

1. *Innkalling og saksliste godkjennes.*

### Representantskapets behandling:

1. *Innkalling og saksliste godkjennes.*

## Sak 18/23 Valg av to til å underskrive protokollen - digitalt

### Forslag til vedtak:

*Følgende velges til å underskrive protokollen digitalt:*

1. *Ida Marie Pinnerød*
2. *Andrè Kristoffersen*

### Representantskapets behandling:

*Følgende ble valgt til å underskrive protokollen digitalt:*

1. *Ida Marie Pinnerød*
2. *André Kristoffersen*

## Sak 19/23 (Opprinnelig sak 13/23) Revisjon av budsjett- og økonomiplan for Salten Brann IKS 2023 - 2026

### Styrets innstilling til vedtak for representantskapet:

1. *Driftsbudsjett og økonomiplan 2023 – 2026 inklusiv kjent lønns- og prisvekst, estimert pensjonskostnad (BKP) samt øvrige nye forutsetninger vedtas og legges til grunn for selskapets drift med en samlet kommunal finansiering på kr. **96 327 285**.*
2. *Salten brann skal iverksette effektiviseringstiltak for å tilpasse eksisterende drift til vedtatte økonomiske rammer, og legger til grunn at nye tjenester finansieres ekstraordinært, ut over nivå for kommunal deflator.*
3. *Materiellinvesteringer i økonomiplanperioden reduseres fra kr. 70 000 000 til kr. 30 000 000.*
4. *Investeringsplan for 2023 på kr 11 700 000 vedtas. Selskapet gis myndighet til å ta opp et finansierings lån i henhold til investeringsplan pålydende kr. 12 000 000,- med mulighet til å forsere investering for 2024 med ytterligere kr. 10 000 000 ved behov i 2023.*
5. *Øvre grense for lån settes til kr. 70 000 000 i økonomiplanperioden 2023 – 2026 jfr. vedtatt selskapsavtale.*
6. *Tilknytningsavgift iht. ny §7 fastsettes til kr. 1 300 000 for årsbudsjett 2023.*
7. *Inntektsmål for markedsavdelingen settes til kr. 35 388 150,- for år 2023. Det beregnes prisvekst på prismodell med 5 % fra 1. april 2023.*
8. *Kommunal finansiering for feiing på kr. 8 804 900 danner grunnlaget for den kommunale feieavgiften som vedtas av den enkelte kommune iht. fordelingsnøkkel i denne saken. Satser er:*

### **SALTEN BRANN IKS**

Olav V gate 200, 8070 Bodø, Tlf: 75 55 74 00, Faks: 75 55 74 08,

e-post: [post@saltenbrann.no](mailto:post@saltenbrann.no), Internett: [www.saltenbrann.no](http://www.saltenbrann.no) / Elektronisk underskrevet

<https://sign.visma.net/nb/document-check/5e7668ec-9c79-4ad6-8760-7310c94787cf>

- a. For bolig; kr. 255 pr. år.
  - b. For fritidsbolig; kr. 158 pr. år
9. Avsetning til bundet fond 110-nødsentral godkjennes iht. til økonomiplanen.
- a. Kr. 690 991 (2023), kr. 8 400 084 (2024), kr. 13 519 094 (2025) og kr. 16 009 098 (2026)
  - b. Fondet skal finansiere større deler av nytt oppdragshåndteringssystem for 110-nødsentralen i Nordland samt ivareta framtidige materiellinvesteringer som følge av statlige vedtak og pålegg.
  - c. Eventuelle tilbakebetalinger av merinntekter til kommuner i Nordland gjøres etter andel av alarminntekter med virkning fra og med 2025.
10. Bruk av fond godkjennes til drift
- a. Bruk av disposisjonsfondet til drift kr. 1 324 834.
  - b. Bundet fond feiertjenesten til drift kr. 3 219 964.
  - c. Bundet fond profilering kr. 20.000 for 2023.
11. Fremføring av tidligere års merforbruk på til sammen kr. 8 500 000 godkjennes etter følgende plan:
- a. Inndekning 2024; kr. 3 500 000.
  - b. Inndekning 2025; kr. 2 500 000.
  - c. Inndekning 2026; kr. 2 500 000.
12. Bruk av premiefondet i Bodø pensjonskasse godkjennes, for dekking av alle pensjonskostnader, oppad begrenset til kr. 22 000 000 for 2023.

#### Representantskapets behandling:

Beiarn kommune fremmet følgende forslag til nytt punkt 1 i styrets innstilling som følger;

*1. Driftsbudsjett og økonomiplan 2023 – 2026 inklusiv kjent lønns- og prisvekst, estimert pensjonskostnad (BKP) samt øvrige nye forutsetninger vedtas og legges til grunn for selskapets drift med en samlet kommunal finansiering på kr. 95 200 000.*

Avstemming (Totalt 22 stemmer jfr. § 8, krav om simpelt flertall):

1. Beiarn kommunes forslag til endring:
  - a. For; Saltdal, Beiarn, Gildeskål, Steigen, Hamarøy og Sørfold (2+1+1+1+1+1 → 7 stemmer)
  - b. Mot Bodø, Meløy, Værøy, Fauske (9+3+2+1 → 15 stemmer)

Forslaget falt, 7 mot 15 stemmer.

2. Styrets innstilling:
  - a. For; Bodø, Meløy, Værøy, Fauske (9+3+2+1 → 15 stemmer)
  - b. Mot; Saltdal, Beiarn, Gildeskål, Steigen, Hamarøy og Sørfold (22 – 15 → 7 stemmer)

Forslaget er vedtatt, 15 mot 7 stemmer.



## Vedtaket

1. Driftsbudsjett og økonomiplan 2023 – 2026 inklusiv kjent lønns- og prisvekst, estimert pensjonskostnad (BKP) samt øvrige nye forutsetninger vedtas og legges til grunn for selskapets drift med en samlet kommunal finansiering på kr. **96 327 285**.
2. Salten brann skal iverksette effektiviseringstiltak for å tilpasse eksisterende drift til vedtatte økonomiske rammer, og legger til grunn at nye tjenester finansieres ekstraordinært, ut over nivå for kommunal deflator.
3. Materiellinvesteringer i økonomiplanperioden reduseres fra kr. 70 000 000 til kr. 30 000 000.
4. Investeringsplan for 2023 på kr 11 700 000 vedtas. Selskapet gis myndighet til å ta opp et finansierings lån i henhold til investeringsplan pålydende kr. 12 000 000,- med mulighet til å forsere investering for 2024 med ytterligere kr. 10 000 000 ved behov i 2023.
5. Øvre grense for lån settes til kr. 70 000 000 i økonomiplanperioden 2023 – 2026 jfr. vedtatt selskapsavtale.
6. Tilknytningsavgift iht. ny §7 fastsettes til kr. 1 300 000 for årsbudsjett 2023.
7. Inntektsmål for markedsavdelingen settes til kr. 35 388 150,- for år 2023. Det beregnes prisvekst på prismodell med 5 % fra 1. april 2023.
8. Kommunal finansiering for feiing på kr. 8 804 900 danner grunnlaget for den kommunale feieavgiften som vedtas av den enkelte kommune iht. fordelingsnøkkel i denne saken. Satser er:
  - a. For bolig; kr. 255 pr. år.
  - b. For fritidsbolig; kr. 158 pr. år
9. Avsetning til bundet fond 110-nødsentral godkjennes iht. til økonomiplanen.
  - a. Kr. 690 991 (2023), kr. 8 400 084 (2024), kr. 13 519 094 (2025) og kr. 16 009 098 (2026)
  - b. Fondet skal finansiere større deler av nytt oppdragshåndteringssystem for 110-nødsentralen i Nordland samt ivareta framtidige materiellinvesteringer som følger av statlige vedtak og pålegg.
  - c. Eventuelle tilbakebetalinger av merinntekter til kommuner i Nordland gjøres etter andel av alarminntekter med virkning fra og med 2025.
10. Bruk av fond godkjennes til drift
  - a. Bruk av disposisjonsfondet til drift kr. 1 324 834.
  - b. Bundet fond feiertjenesten til drift kr. 3 219 964.
  - c. Bundet fond profilering kr. 20.000 for 2023.
11. Fremføring av tidligere års merforbruk på til sammen kr. 8 500 000 godkjennes etter følgende plan:
  - a. Inndekning 2024; kr. 3 500 000.
  - b. Inndekning 2025; kr. 2 500 000.
  - c. Inndekning 2026; kr. 2 500 000.
12. Bruk av premiefondet i Bodø pensjonskasse godkjennes, for dekking av alle pensjonskostnader, oppad begrenset til kr. 22 000 000 for 2023.

## Sak 20/22 Eventuelt

Gjennomføring av nytt eiermøte for Salten Brann IKS

### Forslag til vedtak:

Leder rep skap foreslår nytt eiermøte, onsdag kl. 1000, den 20. september 2023.

### **SALTEN BRANN IKS**

Olav V gate 200, 8070 Bodø, Tlf: 75 55 74 00, Faks: 75 55 74 08,

e-post: [post@saltenbrann.no](mailto:post@saltenbrann.no), Internett: [www.saltenbrann.no](http://www.saltenbrann.no)

https://sign.visma.net/nb/document-check/5e7668ec-9c79-4ad6-8760-7310c94787cf

Representantskapets behandling:

Rep skap vedtar nytt eiermøte, onsdag kl. 1000, den 20. september 2023. Møtet skal finne sted i Bodø.

-----O-----

**SALTEN BRANN IKS**

Olav V gate 200, 8070 Bodø, Tlf: 75 55 74 00, Faks: 75 55 74 08,

e-post: [post@saltenbrann.no](mailto:post@saltenbrann.no), Internett: [www.saltenbrann.no](http://www.saltenbrann.no)

Electronically signed / Elektronisk underskrevet / Elektronisk underskrevet / Elektronisk underskrevet / Elektronisk underskrevet  
<https://sign.visma.net/nb/document-check/5e7668ec-9c79-4ad6-8760-7310c94787cf>

**SIGNATURES****ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 6 pages before this page  
Dokumentet inneholder 6 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 6 sivua ennen tätä sivua  
Dette dokument indeholder 6 sider før denne side

Detta dokument innehåller 6 sidor före denna sida

authority to sign  
representative  
custodial

asemavaltuus  
nimenkirjoitusoikeus  
huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt  
firmateckningsrätt  
förvaltare

autoritet til å signere  
representant  
foesatte/verge

myndighed til at underskrive  
repræsentant  
frihedsberøvende

## Styret – Salten Brann IKS

Styresak nr. 60/23

Rep. Skap sak nr. 28/23

Innstilling til representantskapet

2. oktober 2023.

### ÅRSBUDSJETT 2024 OG ØKONOMIPLAN 2024 TIL 2027

- Vedlegg A Redegjørelse økt kommunal finansiering
- Vedlegg B Økonomiplan for perioden 2024 – 2027
- Vedlegg C Selskapets kommunale finansiering §7 – revidert budsjett 2023 og budsjett 2024
- Vedlegg D Forslag til budsjett- og økonomiplan for 2024 – 2027 (eget bilag)
- Vedlegg E Protokoll omstillingstiltak

### Oppsummering

Selskapet legger med dette fram en budsjett- og økonomiplan, for perioden 2024 – 2027, for den ordinære driften av selskapet som ivaretar utførelsen av de lovpålagte tjenestene regulert i brannlov med forskrifter og kommunalt vedtatte brannordninger. Dette inkluderer forventet lønnsøkning, økning i pensjonskostnad samt fratrukk for administrativ effektivisering. Kommunal deflator på 4,5% er benyttet i kalkulasjonen. Selskapets samlede driftskostnader som må finansieres er kr. 154.063.985,-. Refusjoner, gebyrer og salgsinntekter utgjør 32,2% av det samlede finansieringsbehovet, mens det for den kommunale finansieringen utgjør 67,8%.

Finansiering	År 2023 (revidert)	År 2024	Merknad
Brutto behov	Kr. 96.327.285,-	Kr. 104.523.225,-	Overføres til Salten Brann IKS
- Feie-tjenesten (selvkost)	Kr. 8.804.900,-	Kr. 12.565.038,-	Tjenestekost - sats pr. bolig, kr. 357,- - sats pr. fritidsbolig, kr. 245,-
= Netto (fratrullet feiing)	Kr. 87.522.385,-	Kr. 91.958.187,- + kr. 4.435.802,-	Netto kommunal kostnad Netto økning
Refusjon og salgsinntekter	Kr. 48.550.142,-	Kr. 50.359.926,-	Primært for 110-Nordland

Behovet for å øke den kommunale finansieringen skyldes i hovedsak bruk av fondsmidler, kr. 4.544.798,-, som ikke kan videreføres i 2024 da fondene nå er brukt opp, samt ekstraordinær overføring fra 110-Nordland på kr. 2.416.414,-, som er tilbakebetaling av tidligere utlånte prosjektmidler. Regulering iht. kommunal deflator for 2024 utgjør kr. 4.334.728,- med utgangspunkt i kommunal finansiering for år 2023. Administrativ effektivisering på kr. 3.100.000,- er fratrukket. Se vedlegg A for ytterligere detaljer.

#### SALTEN BRANN IKS

Olav Vs gate 200, 8070 Bodø, Tlf: 75 55 74 00, Faks: 75 55 74 08,  
e-post: post@saltenbrann.no, Internett: www.saltenbrann.no

Likviditeten er sårbar og i kortere perioder benyttes kassakreditt for å kunne betjene økonomiske forpliktelser. Selskapet understreker at dette ikke er bærekraftig. Driftskostnader for lovpålagt tjenesteproduksjon må reduseres eller finansiering økes.

*Salgsinntekter*; for år 2024 er driften av 110-Nordland fullfinansiert av inntekter fra salg av direktekoblede brannalarmer til 110-sentralen tilsvarende kr. 38 147 600,-. Fra år 2026 tilbakeføres deler av overskudd fra alarmsalget til selskapets eierkommuner med den hensikt å del-finansiere behovene for nye brannbiler. Resterende overskudd skal settes av på fond for å dekke behovet for framtidige investeringer med tanke på fornying av nødnett og andre nasjonalt påkrevde IKT-verktøy for nødmeldetjenesten i Nordland. For å styrke likviditeten planlegges det fortsatt med liten andel av kommunal finansiering for nødmeldetjenesten fra alle kommunene i Nordland, på kr. 15,- pr. innbygger.

### Kostnadsøkninger

*Lønnskostnader*; Pensjonskassens prognoser for pensjonskostnad viser en økning på kr. 1.500.000,- for år 2024. Forventet lønnsvekst for år 2024 er beregnet til kr. 2.300.000,- (4,9%) med virkning fra 1.mai 2024. Dette baserer seg på Norges Banks forventningsundersøkelse 3. kvartal 2023.

*Investeringskostnader*; Investeringsbehovet for nye brannbiler og annet nødvendig materiell i ny brannordning er i revidert budsjett- og økonomiplan for år 2023 til 2026 fastsatt til kr. 30.000.000,-. Denne rammen foreslås økt med kr. 10.000.000,- for den kommende perioden. Investeringene skal lånefinansieres og vil medføre at selskapets finanskostnader øker med over kr. 3.500.000,- pr. år de neste 10-15 årene. Varesituasjonen i Europa medfører fortsatt økte kostnader for beredskapsmateriell og fokus på gode anskaffelsesprosesser blir viktig for at selskapet skal sikre seg økonomiske synergier.

*Kommunal deflator*; for år 2024 er kommunal deflator estimert til å bli 4,5% iht. KS. Dette legges til grunn som regulering av den kommunale finansieringen, men hvor fondsbruk for år 2023 kommer som tillegg.

### Administrativ effektivisering

Selskapet skal gjennomføre omstilling og effektivisering av administrasjonen. Det er identifisert tiltak for kr. 3.100.000,- for budsjettåret 2024 fordelt på reduksjon av 1) lønn og 2) varer og tjenester. Potensialet øker med ytterligere kr. 1.000.000,- for perioden 2025 - 2027. Tiltakene er drøftet med tillitsvalgte. Gjennomføring av tiltakene vil kreve høy grad av oppmerksomhet med tanke på å følge reglene for omstilling i arbeidslivet regulert i lov og avtaler.

*Usikkerheter*; Det er fortsatt en del usikkerhet knyttet til tiltakene. Dette skal utredes ytterligere før implementering. Interessentene som er omfattet av omstillingen er ulike og kartlegging av positive og negative risikoer (sannsynlighet og konsekvenser) må gjennomføres nøye. Deretter

#### **SALTEN BRANN IKS**

Olav Vs gate 200, 8070 Bodø, Tlf: 75 55 74 00, Faks: 75 55 74 08,  
e-post: post@saltenbrann.no, Internett: www.saltenbrann.no

prioriteres funnene og det utformes risikoreducerende tiltak. Plan for kommunikasjon skal etableres for å sikre best mulig informasjonsflyt til de ulike interessentene.

### Kvalitetsavvik i brannberedskapen

*Grunnutdanning;* 110 (32%) konstabler og utrykningsledere mangler lovpålagt grunnutdanning iht. brannloven. Fra år 2024 skal plan for gjennomføring av kurs som skal sikre lovpålagt grunnutdanning, avtales direkte med den enkelte kommune år for år. Finansiering er iht. selskapsavtalens §7. Selskapet utarbeider utkast til plan for kursgjennomføring som kan benyttes som budsjettunderlag for kommunene. Dette skal framsendes kommunene før sommeren i 2024 for budsjettåret 2025, osv. For det kommende budsjettåret sendes dette ut ila september 2023.

*Brannbiler;* Selskapet har en aldrende bilpark for brannbiler, hvor 19 av 42 biler er over 20 år gammel. Flere brannbiler har svært høye vedlikeholdskostnader. I revidert budsjett- og økonomiplan for 2023 – 2026 ble det vedtatt å investere kr. 30.000.000,- til fornying av brannbiler.

*Brannstasjoner;* 15 av 25 brannstasjoner innfrir ikke de lovmessige kravene for HMS og egnethet. Tjenestekompetanse som er vedtatt i kommunale brannordninger, som krever utbedring av alvorlige mangler ift. bygg teknisk HMS-krav, blir ikke implementert før dette er utbedret. Dette gjelder spesielt for kommuner som har vedtatt innføring av røkdykkertjeneste på nivå 1.

Kommunene har forvaltningsansvar for stasjonene, men det mangler framdrift i prosessen med bygningstekniske utbedringer. Forholdene er belyst i tidligere saker og flere skriv er oversendt til kommunene om status på brannstasjoner. Det er avgjørende for framdriften i utbedringsarbeidet at kommunens budsjett- og økonomiplan tar høyde for dette.

## Forslag til vedtak:

1. *Budsjett- og økonomiplan for perioden 2024 - 2027 legges til grunn for selskapets drift i og ivaretar de lovpålagte tjenestene regulert i brannlov og i vedtatte brannordninger.*
2. *Kommunalt finansieringsbehov for år 2024 er;*

<i>Brutto</i>	<i>Kr. 104.523.225,-</i>	<i>Overføres til Salten Brann IKS</i>
<i>Feie-tjenesten (selvkost)</i>	<i>Kr. 12.565.038,-</i>	<i>Dekkes gjennom innbyggergebyr</i> <i>- sats pr. bolig, kr. 357,-</i> <i>- sats pr. fritidsbolig, kr. 245,-</i>
<i>Netto (fratrasket feiing)</i>	<i>Kr. 91.958.187,-</i>	<i>Netto kommunal kostnad</i>

3. *I planen legges det til grunn en lønnsvekst (jfr. Norges Bank) på 4,9% fra 1. mai 2024.*
4. *Selskapets pensjonskostnader iht. BKP anslag har økt med 1.500.000,- fra 2023.*
5. *Det iverksettes effektiviseringstiltak for å tilpasse eksisterende drift til vedtatte økonomiske rammer tilsvarende kr. 3.100.000,-.*
6. *Fremføring av driftsunderskudd fra regnskapsåret 2022 dekkes inn med kr. 3.500.000,- (2026) og med kr. 5.000.000,- (2027).*
  - a. *Kr. 5.500.000,- dekkes av 110-Nordland*
  - b. *Kr. 3.000.000,- dekkes av Salten Brann for øvrig.*
7. *Tilknytningsavgift iht. selskapsavtalens §7 fastsettes til kr. 1.300.000,-.*
8. *Materiellinvesteringer i økonomiplanperioden er på kr. 46.800.000,-*
9. *Investeringsplan for 2024 på kr. 11.800.000 vedtas.*
10. *Selskapet gis myndighet til å ta opp et finansierings lån i henhold til investeringsplan pålydende kr. 11.800.000,- med mulighet til å forsere investering for 2024 med ytterligere kr. 10.000.000 ved behov i 2025.*
11. *Ubrukte lånemidler pr. 31.12.23 overføres og benyttes til å finansiere investeringsplanen.*
12. *Øvre grense for lån settes til kr. 75 000 000 i økonomiplanperioden 2024 – 2027 jfr. vedtatt selskapsavtale.*
13. *Avsetning til bundet fond 110-nødsentral godkjennes iht. til økonomiplanen.*
  - a. *Kr. 2.300.150,- (-24), kr. 6.469.641,- (-25), kr. 5.515.332,- (-26) og kr. 5.609.187,- (-27)*
  - b. *Fondet skal finansiere større deler av nytt oppdragshåndteringssystem for 110-nødsentralen i Nordland samt ivareta framtidige materiellinvesteringer som følge av statlige vedtak og pålegg.*
  - c. *Eventuelle tilbakebetalinger av merinntekter til kommuner i Nordland gjøres etter andel av alarminntekter med virkning fra og med 2025.*
14. *Bruk av premiefondet i Bodø pensjonskasse godkjennes, for dekking av pensjonskostnader, oppad begrenset til kr. 10 000 000 for 2024.*

### **SALTEN BRANN IKS**

Olav Vs gate 200, 8070 Bodø, Tlf: 75 55 74 00, Faks: 75 55 74 08,  
e-post: post@saltenbrann.no, Internett: www.saltenbrann.no

## Redegjørelse økt kommunal finansiering

<b>Beløp</b>	<b>Forklaring</b>
= Kr. 96.327.285,-	samlet kommunal finansiering – revidert budsjett 2023.
+ Kr. 3.219.964,-	vedtatt bruk av feierfond til å del-finansiere driften for feiing – bare for år 2023.
+ Kr. 1.324.834,-	vedtatt bruk av disposisjonsfond til å dekke ordinær drift – bare for år 2023.
+ Kr. 2.416.414,-	tilbakebetaling av forskudd fra Salten Brann på finansiering fra 110-Nordland til nytt nasjonalt oppdragshåndteringssystem – bare for år 2023.
+ Kr. 4.334.728,-	Regulering av pris- og lønnsvekst (deflator 4,5% på kommunal finansiering)
- Kr. 3.100.000,-	Fratrekk for administrativ effektivisering
= Kr. 104.523.225,-	Brutto behov for kommunal finansiering år 2024.
- Kr. 12.565.038,-	Feie-tjenesten
= Kr. 91.958.187,-	Netto behov for kommunal finansiering år 2024.

**SALTEN BRANN IKS**

Olav V gate 200, 8070 Bodø, Tlf: 75 55 74 05, Faks: 75 55 74 08,  
e-post: post@saltenbrann.no, Internett: www.saltenbrann.no



## Økonomiplan 2024 – 2027

Poster	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
	2023	2024	2025	2026	2027
<b>Driftsinntekter</b>					
Salgsinntekter	39 818 150	44 055 761	43 015 350	46 195 600	48 768 800
Refusjoner	8 731 992	6 304 165	6 933 844	6 933 844	6 963 844
Kommunale overføringer	96 327 285	104 523 225	107 493 644	106 099 041	106 138 193
<b>Sum driftsinntekter</b>	<b>144 877 427</b>	<b>154 883 151</b>	<b>157 442 837</b>	<b>159 228 485</b>	<b>161 870 837</b>
<b>Driftsutgifter</b>					
Lønnskostnad	88 027 209	90 774 101	92 848 235	92 848 235	92 848 235
Sosiale utgifter	21 513 825	23 471 941	21 002 806	21 002 806	21 002 806
Kjøp av varer og tjenester	33 896 586	32 276 100	29 560 396	30 586 705	31 484 850
Overføringer og tilskudd til andre (momskomp)	1 499 273	2 229 844	2 155 273	2 155 273	2 185 273
Avskrivninger	5 312 000	5 312 000	5 312 000	5 312 000	5 312 000
<b>Sum driftsutgifter</b>	<b>150 248 893</b>	<b>154 063 985</b>	<b>150 878 710</b>	<b>151 905 019</b>	<b>152 833 164</b>
<b>Brutto driftsresultat</b>	<b>(5 371 466)</b>	<b>819 165</b>	<b>6 564 127</b>	<b>7 323 466</b>	<b>9 037 673</b>
<b>Finansposter</b>					
Renteinntekter	6 700	6 700	6 700	6 700	6 700
Utbytter					
Renteutgifter	1 115 022	1 254 962	2 190 837	2 679 918	3 131 404
Avdrag på lån (15 år - fra år 2020)	2 579 421	2 582 754	3 222 350	3 946 916	4 615 783
<b>Netto finansutgifter</b>	<b>(3 687 743)</b>	<b>(3 831 016)</b>	<b>(5 406 487)</b>	<b>(6 620 135)</b>	<b>(7 740 486)</b>
Motpost avskrivninger	5 312 000	5 312 000	5 312 000	5 312 000	5 312 000
<b>Netto driftsresultat</b>	<b>(3 747 209)</b>	<b>2 300 149</b>	<b>6 469 640</b>	<b>6 015 331</b>	<b>6 609 186</b>
<b>Disp. eller dekning av netto driftsresultat</b>					
Overføring til investering					
Avsetninger til bundne driftsfond feier					
Bruk av bundne driftsfond feier	(3 219 964)	-	-		
Avsetninger til disposisjonsfond	690 991	2 300 150	6 469 641	5 515 332	5 609 187
Bruk av disposisjonsfond	(1 324 834)	-	-	(3 000 000)	(4 000 000)
Dekning av tidligere års merforbruk	-	-	-	3 500 000	5 000 000
<b>Avvik kommunalfinansiering</b>	<b>0</b>	<b>(1)</b>	<b>(1)</b>	<b>(1)</b>	<b>(1)</b>

**SALTEN BRANN IKS**

Olav V gate 200, 8070 Bodø, Tlf: 75 55 74 05, Faks: 75 55 74 08,  
e-post: post@saltenbrann.no, Internett: www.saltenbrann.no

## Fordeling pr. ansvarsområde for revidert budsjett 2023

Fordeling kommuner ansvar 2023	Tilknytnings-avgift (lik andel)	Kommunal brannordning	Andel pr brannordning	Andel pr innbygger	Pr. kommune selvkost-pipelepp	Salten	BEI	BOD	FAU	GIL	HAM	SAL	STE	SØR	VÆR	MEL
335 Brannsjefsansvar / administrasjon				X		2 823 040	34 015	1 774 816	322 776	63 661	91 021	155 187	87 089	62 821	22 789	208 865
336 IKS tilknytning	X					1 300 000	130 000	130 000	130 000	130 000	130 000	130 000	130 000	130 000	130 000	130 000
110 Nordland (41 kommuner)				X		2 353 400	28 357	1 479 558	269 079	53 071	75 879	129 370	72 601	52 370	18 998	174 118
337 Feiing (selvkost - gebyr finansiert)					X	8 804 900	237 099	3 949 018	1 227 898	427 821	530 728	747 959	454 630	377 715	90 584	761 448
338 Forebyggende				X		9 091 251	109 542	5 715 574	1 039 461	205 013	293 123	499 760	280 459	202 307	73 389	672 624
Nøkkel 1 - Andel av innbyggere	Fordeler 335, 110 og 338					100,00 %	1,20 %	62,87 %	11,43 %	2,26 %	3,22 %	5,50 %	3,08 %	2,23 %	0,81 %	7,40 %
Nøkkel 2 - Andel av brannordning	Fordeler 339 felleskostnader					100,00 %	2,39 %	55,42 %	9,88 %	4,02 %	5,14 %	5,14 %	3,64 %	3,91 %	2,42 %	8,04 %
339 Beredskap felles			X			19 725 610	471 007	10 932 270	1 949 027	792 857	1 013 007	1 013 024	717 737	771 718	478 212	1 586 751
339 Nødnettisenser		X				2 402 877	96 445	643 974	295 624	159 453	206 082	167 256	118 669	132 149	98 686	484 539
339 Brannordning		X				49 826 207	1 189 746	27 614 536	4 923 176	2 002 728	2 558 820	2 558 863	1 812 979	1 949 334	1 207 947	4 008 078
339 Brannberedskap						71 954 693	1 757 197	39 190 780	7 167 827	2 955 037	3 777 908	3 739 143	2 649 386	2 853 201	1 784 846	6 079 368
BRUTTO KOMMUNAL FINANSIERING - HELE SELSKAPET						96 327 285	2 296 211	52 239 745	10 157 041	3 834 603	4 898 660	5 401 418	3 674 164	3 678 414	2 120 605	8 026 424
NETTO KOMMUNAL FINANSIERING UTEN FEIING (SELVKOST/GEBYR)						87 522 385	1 703 737	49 914 879	9 216 509	2 990 739	4 162 908	4 707 718	3 031 595	2 867 710	1 641 116	7 013 511

## Fordeling pr. ansvarsområde for budsjett 2024

Fordeling kommuner ansvar 2024 (Ny finansieringsregel §7)	Tilknytnings-avgift (lik andel)	Kommunal brannordning	Andel pr brannordning	Andel pr innbygger	Pr. kommune selvkost-pipelepp	Salten	Beiarn	Bodø	Fauske	Gildeskål	Hamarøy	Saltdal	Steigen	Sørfold	Værøy	Meløy
335 Brannsjefsansvar / administrasjon				X		5 775 551	70 172	3 639 032	654 027	131 735	183 253	317 721	182 092	126 063	47 009	424 448
336 IKS tilknytning	X					1 300 000	130 000	130 000	130 000	130 000	130 000	130 000	130 000	130 000	130 000	130 000
110 Nordland (41 kommuner)				X		1 260 750	15 318	794 367	142 768	28 756	40 003	69 356	39 749	27 518	10 262	92 653
337 Feiing (selvkost - gebyr finansiert)					X	12 565 038	349 138	5 578 992	1 739 505	631 344	776 114	1 076 206	658 869	546 511	127 964	1 080 394
338 Forebyggende				X		9 979 057	121 244	6 287 556	1 130 034	227 612	316 627	548 961	314 620	217 814	81 223	733 365
Nøkkel 1 - Andel av innbyggere	Fordeling av 335, 110 og 338					100,00 %	1,21 %	63,01 %	11,32 %	2,28 %	3,17 %	5,50 %	3,15 %	2,18 %	0,81 %	7,35 %
Nøkkel 2 - Andel av brannordning	Fordeling av 339 felleskostnader					100,00 %	2,37 %	56,03 %	9,60 %	3,94 %	5,02 %	5,03 %	3,57 %	3,89 %	2,44 %	8,12 %
339 Beredskap felles			X			18 385 002	434 902	10 300 356	1 764 157	724 342	922 014	924 629	656 881	715 144	448 828	1 493 748
339 Nødnettisenser		X				2 517 396	101 085	674 599	309 785	166 900	215 864	175 261	124 392	138 469	103 426	507 615
339 Brannordning		X				52 740 431	1 247 590	29 548 282	5 060 778	2 077 895	2 644 949	2 652 452	1 884 373	2 051 509	1 287 539	4 285 064
339 Brannberedskap						73 642 829	1 783 577	40 523 237	7 134 721	2 969 136	3 782 828	3 752 341	2 665 646	2 905 122	1 839 794	6 286 427
BRUTTO KOMMUNAL FINANSIERING - HELE SELSKAPET						104 523 225	2 469 448	56 953 185	10 931 055	4 118 584	5 228 824	5 894 585	3 990 976	3 953 029	2 236 251	8 747 287
NETTO KOMMUNAL FINANSIERING UTEN FEIING (SELVKOST/GEBYR)						91 958 187	2 120 311	51 374 193	9 191 550	3 487 240	4 452 710	4 818 379	3 332 107	3 406 518	2 108 287	7 666 893

**SALTEN BRANN IKS**

Olav V gate 200, 8070 Bodø, Tlf: 75 55 74 05, Faks: 75 55 74 08,  
e-post: post@saltenbrann.no, Internett: www.saltenbrann.no



# Budsjett- og økonomiplan

## 2024 - 2027

**SALTEN BRANN IKS**



*Trygghet nær deg*

# Innholdsfortegnelse

1.	Sammendrag.....	4
2.	Økonomiske utviklingstrekk .....	4
3.	Driftsbudsjett 2024.....	6
3.1.	Hovedtrekk i budsjettet .....	6
3.2.	Utgifter .....	7
3.2.1.	Lønn .....	7
3.2.2.	Pensjon .....	7
3.2.3.	Varer og tjenester .....	8
3.3.	Inntekter .....	8
3.3.1.	Kommunale overføringer .....	8
3.3.2.	Refusjoner .....	9
3.3.3.	Salgsinntekter .....	9
3.3.4.	Kostnad feiing og tilsyn med fyringsanlegg .....	9
3.4.	Kostnadsfordeling .....	10
4.	Investeringer.....	12
4.1.	Oversikt over planlagte investeringer .....	12
4.2.	Beskrivelse av investeringer i 2024 .....	13
5.	Budsjettmessige prioriteringer .....	16
5.1.	Generelle prioriteringer .....	16
5.2.	110 nødmeldetjenesten Nordland.....	16
5.3.	Forebyggende avdeling (337/ 338) .....	18
5.3.1.	Feie- og tilsynstjeneste – omfang og finansiering .....	18
5.4.	Beredskapsavdelingen (339) .....	20
6.	Mål .....	21
6.1.	Mål beredskapsavdeling.....	21
6.2.	Mål forebyggende avdeling .....	24
6.2.1.	Delmål feiertjenesten .....	27
6.3.	Mål 110-nødsentral (ansvar 110) .....	28
6.4.	Mål Markedsavdeling (ansvar 120) .....	30
6.5.	Mål brannsjef og administrasjon.....	31
7.	Økonomiske oversikter .....	33
8.	Avslutning .....	35

# Økonomiske tabeller

Tabell 1: Lønnsmassegrunnlag 2021-2024 .....	7
Tabell 2: Redegjørelse for økt kommunal finansiering.....	9
Tabell 3: Utvikling feieravgift 2018 – 2023.....	10
Tabell 4: Investeringsplan 2024 - 2027 .....	12
Tabell 5: Finansiering av investeringer: 2024 - 2027 .....	12
Tabell 6: Planlagte kjøretøyanskaffelser beredskap – 2024.....	14
Tabell 7: Fyringsanlegg Salten 2024.....	19
Tabell 8: Gjennomsnittlig forventet feiefrekvens i Salten 2023 .....	19
Tabell 9: Planlagte besøk 2024 .....	19
Tabell 10: Fordeling av årsverk forebyggende arbeide(estimat). .....	27
Tabell 11: Overordnet økonomisk oversikt – årsbudsjett 2024 .....	33
Tabell 12: Kostnadsfordeling - vedtatt revidert årsbudsjett 2023 og forslag til årsbudsjett 2024 .....	34

## Figurer

Figur 1: Likviditet 2023 .....	5
Figur 2: Prosentvis kostnadsfordeling mellom kommunene.....	10
Figur 3: Prosentvis kostnadsfordeling mellom tjenestoområdene.....	11

Vedlegg:

A Finansieringsandeler og kostnadsfordeling pr kommune

## 1. Sammendrag

Den økonomiske utviklingen gjennom 2023 med flere rentehevinger, høy inflasjon og større lønns- og prisvekst enn på mange år, har bydd på utfordringer i utarbeidelsen av årsbudsjett for 2024 med tilhørende økonomiplanperiode 2024 – 2027.

Selskapet legger med fram en budsjett- og økonomiplan, for perioden 2024 – 2027, for den ordinære driften av selskapet som ivaretar utførelsen av de lovpålagte tjenestene regulert i brannlov med forskrifter og kommunalt vedtatte brannordninger. Dette inkluderer forventet lønnsøkning, økning i pensjonskostnad samt fratrukk for administrativ effektivisering. Kommunal deflator på 4,5% er benyttet i kalkulasjonen. Selskapets samlede driftskostnader som må finansieres er kr. 154.063.985,-. Refusjoner, gebyrer og salgsinntekter utgjør 32,2% av det samlede finansieringsbehovet, mens det for den kommunale finansieringen utgjør 67,8%.

Finansiering	År 2023 (revidert)	År 2024	Merknad
Brutto behov	Kr. 96.327.285,-	Kr. 104.523.225,-	Overføres til Salten Brann IKS
- Feie-tjenesten (selvkost)	Kr. 8.804.900,-	Kr. 12.565.038,-	Tjenestekost - sats pr. bolig, kr. 357,- - sats pr. fritidsbolig, kr. 245,-
= Netto (fratrullet feiing)	Kr. 87.522.385,-	Kr. 91.958.187,- + kr. 4.435.802,-	Netto kommunal kostnad Netto økning
Refusjon og salgsinntekter	Kr. 48.550.142,-	Kr. 50.359.926,-	Primært for 110-Nordland

Behovet for å øke den kommunale finansieringen skyldes i hovedsak bruk av fondsmidler, kr. 4.544.798,-, som ikke kan videreføres i 2024 da fondene nå er brukt opp, samt ekstraordinær overføring fra 110-Nordland på kr. 2.416.414,-, som er tilbakebetaling av tidligere utlånte prosjektmidler. Regulering iht. kommunal deflator for 2024 utgjør kr. 4.334.728,- med utgangspunkt i kommunal finansiering for år 2023. Administrativ effektivisering på kr. 3.100.000,- er fratrukket.

Detaljer kommer frem av den videre redegjørelsen. Helt sist i dokumentet er det lagt inn diagrammer som viser brutto finansieringsandel for hver enkelt kommune, med detaljering ned på det enkelte tjenestoområde.

God lesing!

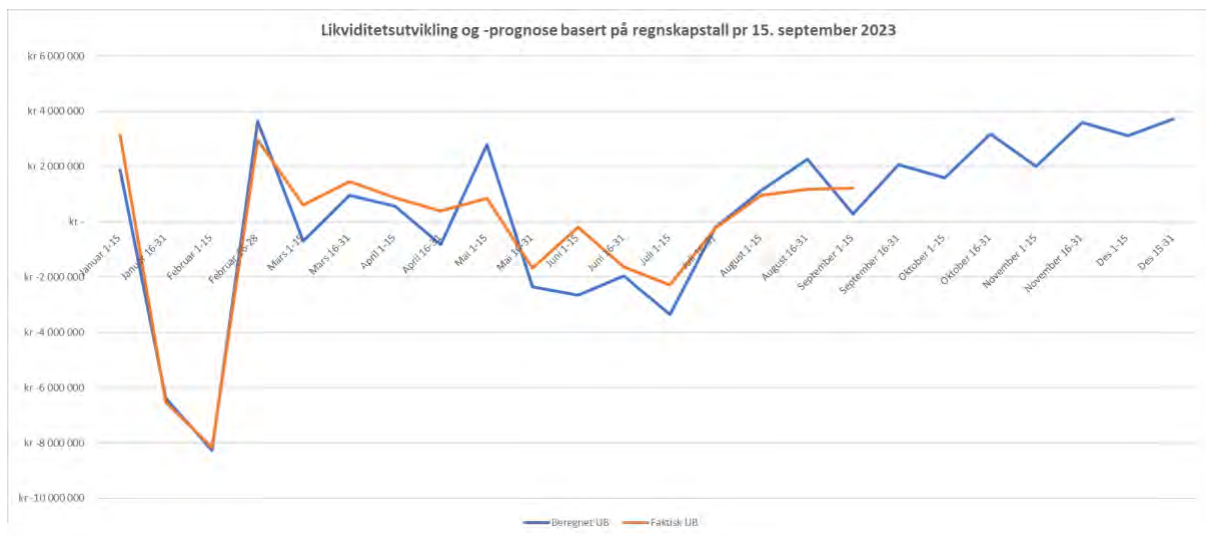
## 2. Økonomiske utviklingstrekk

### Pensjon

Av § 30 i selskapsavtalen fremgår det at selskapet plikter å ha pensjonsavtale som gir like gode rettigheter som gjeldende avtaler i kommunene. Bodø pensjonskasses prognoser for pensjonskostnad viser en økning på kr. 1.500.000,- for år 2024. Videre har kommunal finansiering av pensjonskostnadene vært holdt nede gjennom noe tid gjennom at selskapets premiefond i pensjonskassen har vært benyttet til å dekke deler av utgiftene. Fra 2024 vil imidlertid disse fondsmidlene være oppbrukt, og det må derfor budsjetteres med økt pensjonskostnad sammenlignet med forutgående år.

## Likviditet

Selskapets likviditet har svekket seg i løpet av de siste årene. I 2022 ble det inngått avtale om kassakreditt på inntil 10 MNOK for å håndtere løpende utgifter. Svekkelsen skyldes i hovedsak en gradvis reduksjon i fondsbeholdningen gjennom at fondsmidler er benyttet i budsjettsalderingen. I figur 1 nedenfor vises prognose for utviklingen av likviditeten i 2023 (blå graf), holdt opp mot faktisk utvikling (oransje graf). Som figuren viser ventes likviditeten å styrke seg frem mot årsskiftet.



Figur 1: Likviditet 2023

I budsjettåret 2024 og økonomiplanperioden frem mot 2027 ventes likviditeten å styrke seg ytterligere gjennom avsetning av fondsmidler. Forutsetningen for at planen om styrking av likviditeten lar seg realisere, er at effektiviseringstiltakene rettet mot administrasjonskostnader realiseres og at handlingsrommet for ytterligere reduksjon i driftskostnader utnyttes.

## Fond

Fondsreservene vil i løpet av 2024 i praksis være oppbrukt. Dette gjelder både de frie og bundne fond. Den største budsjettmessige konsekvensen er at det ikke er tilgjengelige fondsmidler for både å holde pensjonskostnadene nede, og dessuten jevne ut svingninger i pensjonsinnbetalingene.

## Effektivisering av selskapets administrasjon

Det planlegges i tråd med gitte styringssignaler effektiviseringstiltak som gir en virkning på 3,1 MNOK i 2024, og en årlig virkning på 4,3 MNOK fra 2025 og ut økonomiplanperioden. Effektiviseringen er rettet mot administrasjonskostnader.

## Kompetanse

I deltidsstyrken eksisterer det et betydelig etterslep på fagutdanning for brannkonstabler og utrykningsledere. Etterslepet er skapt gjennom begrensninger i utdanningskapasitet, fravær av kurs i perioden med koronapandemi og budsjettmessige prioriteringer. Konsekvensen av etterslepet er at en betydelig andel av innsatsmannskapene mangler lovpålagt kompetanse for å

utføre oppgavene de forutsettes å ivareta. Andelen personell med manglende kompetanse varierer mellom kommunene.

I samsvar med selskapsavtalens §7, 2. ledd skal kostnader knyttet til utdanning av utrykningsledere og brannkonstabler dekkes av den enkelte kommune. Gjeldende praksis frem til nå har imidlertid vært at kostnader knyttet til utdanning har vært belastet som en felleskostnad i beredskapsavdelingen. Fra budsjett 2024 er denne praksisen endret, ved at utdanningskostnader knyttet til brannordning er tatt ut av budsjettet og ivaretas i dialog med den enkelte kommune.

#### Feiing

Kostnader knyttet til feiing omfattes av selvkostprinsippet, og fremkommer dermed som et nullsumspill i den kommunale økonomien. Salten brann fakturerer sine kostnader knyttet til feiing til den enkelte kommune, og kommunen viderefører kostnaden gjennom innkreving av feiegebyr i samsvar med Selvkostforskriften. Beregnet netto kommunal kostnad for brann- og redningstjenester i budsjettet er derfor fratrukket utgifter til feiing.

#### Kompensasjon for lønns- og prisvekst

En har den siste tiden opplevd en vekst i både lønnsutgifter og utgifter til varer og tjenester, som er langt høyere enn veksten i forutgående år. Fordi Salten brann, som et interkommunalt selskap, ikke mottar statlig kompensasjon eller får økt skatteinngang slik en kommune gjør, beregnes hele den forventede lønns- og prisveksten inn i budsjettet.

#### Finansiering av investeringer

I forrige økonomiplan ble det vedtatt omfattende investeringer i nye kjøretøy for å imøtekomme en stadig økende utfordring med en aldrende kjøretøypark. Investeringsplanen vil binde selskapet i 12-15 år, i form av betjening av lånekostnader. Det har gjennom 2023 vært arbeidet med å utforme en rammeavtale for anskaffelser. Avtalens hensikt er å skape regelmessighet og forutsigbarhet, med mål om optimal utnyttelse av investeringsmidlene.

### **3. Driftsbudsjett 2024**

#### **3.1. Hovedtrekk i budsjettet**

Samlede driftskostnader i budsjettet for 2024 er på 153,8 MNOK. Refusjoner og salgsinntekter dekker 32,8% av finansieringsbehovet, mens den kommunale finansieringen utgjør 67,2%. I tall er kommunal finansiering beregnet til 103,9 MNOK mens inntektene fra salg og refusjoner er beregnet til 49,9 MNOK.

Budsjettet inneholder en effektivisering av selskapets administrasjon som gir en virkning på 3,1 MNOK i 2024, og deretter en årlig virkning på 4,3 MNOK fra 2025 og ut økonomiplanperioden.



## 3.2. Utgifter

Det budsjetteres for 2024 med samlede utgifter på 154,1 MNOK, hvorav lønn og sosiale utgifter utgjør 114,1 MNOK, varer og tjenester utgjør 32,3 MNOK og avskrivninger utgjør 5,3 MNOK. I tillegg budsjetteres det med 2,2 MNOK i overføringer og tilskudd til andre.

Driftsutgifter	2023	2024
Lønnskostnad	88 027 209	90 774 101
Sosiale utgifter	21 513 825	23 471 941
Kjøp av varer og tjenester	33 896 586	32 276 100
Overføringer og tilskudd til andre (momskomp)	1 499 273	2 229 844
Avskrivninger	5 312 000	5 312 000
<b>Sum driftsutgifter</b>	<b>150 248 893</b>	<b>154 063 985</b>

### 3.2.1. Lønn

Summen av lønnskostnader og sosiale utgifter er på til sammen 114,1 MNOK i 2024. Dette utgjør 74% av selskapets samlede budsjetterte utgifter.

Selskapet har ved inngangen til 2024 til sammen 380 lønshjemler, hvorav 293 er deltidsstillinger, 84 er faste heltidsstillinger og 3 er midlertidige prosjektstillinger. Hel- og deltidsstillingene inkludert prosjektstillingene utgjør samlet 95,99 årsverk.

Avdeling	2021		2022		2023		2024	
	Stillinger	Årsverk	Stillinger	Årsverk	Stillinger	Årsverk	Stillinger	Årsverk
Beredskap	350	42,2	351	42,7	327	46,1	329	44,99
Forebyggende	23	23	23	23	22	22	22	22
Brannsjef og adm	6	5,5	5	5	5	5	5	5
110 nødsentral								
Alarmavd	20	20	20	20	21	21	21	21
Prosjektstilling	0	0	0	0	3	3	3	3
SUM	399	90,7	399	90,7	378	97,1	380	95,99

Tabell 1: Lønnsmassegrunnlag 2021-2024

Budsjett for lønnskostnader er utarbeidet med bakgrunn i lønnsoppgjør for 2023 og forventet lønnsøkning i 2024 på 4,9%. Estimater er basert på Norges banks forventningsundersøkelse fra 3. kvartal 2023, og er beheftet med noe usikkerhet.

### 3.2.2. Pensjon

Selskapet ivaretar sine pensjonsforpliktelser gjennom Bodø pensjonskasse (BKP). Utviklingen i pensjonskostnader tar utgangspunkt i prognoser fra BKP og Kommunenes landspensjonskasse (KLP), som viser en økning på 1,5 MNOK i 2024. Det er betydelig usikkerhet knyttet til utviklingen i pensjonskostnader.

### **3.2.3. Varer og tjenester**

Kjøp av varer og tjenester utgjør 32,3 MNOK i budsjettet for 2024. Dette er en reduksjon på 1,6 MNOK fra 2023. Reduksjonen skyldes i hovedsak at kostnader knyttet til kompetanseutvikling er trukket ut av budsjettet, og ivaretas i dialog med kommunene i tråd med selskapsavtalens §7. Kostnadene ved kjøp av varer og tjenester utgjør 21,0% av de samlede budsjetterte utgiftene.

En faktor som påvirker budsjettallene for varer og tjenester sammenlignet med forutgående år, er en justering av regnskapsføringen av interne overføringer. Tidligere ble disse ført som utgift for betalende ansvar under varer og tjenester, og som inntekt for mottakende ansvar under refusjoner. Dette gjorde tallene både for utgifter til varer og tjenester, og inntekter fra refusjoner unaturlig høye. Regnskapspraksisen er nå endret slik at alle både ut- og inngående interne overføringer føres under varer og tjenester, og dermed utgjør et nullsumspill i den totale budsjetteringen og regnskapsføringen. Utgiften som kommer frem for varer og tjenester i budsjettet for 2024 er dermed den reelle kostnaden.

### **3.3. Inntekter**

Det budsjetteres for 2024 med samlede inntekter på til sammen 154,6 MNOK, hvorav kommunale overføringer utgjør 103,9 MNOK, øvrige refusjoner utgjør 6,3 MNOK og salgsinntekter utgjør 44,4 MNOK.

Det planlegges ikke med bruk av fondsmidler for å understøtte driften, men derimot planlegges det å bruke premiefondet i Bodø pensjonskasse til å betale deler av pensjonsforpliktelsene.

<b>Driftsinntekter</b>	<b>2023</b>	<b>2024</b>
Salgsinntekter	39 818 150	44 055 761
Refusjoner	8 731 992	6 304 165
Kommunale overføringer	96 327 285	104 523 225
<b>Sum driftsinntekter</b>	<b>144 877 427</b>	<b>154 883 151</b>

#### **3.3.1. Kommunale overføringer**

Kommunale overføringer er beregnet i samsvar med selskapsavtalens §7. Kostnadene består av:

- Tilknytningsavgift: Lik for alle kommuner. Fastsettes i budsjett.
- Kostnader til kommunens brannordning: Lønn, vakttillegg mm.  
Finansieres i sin helhet av den enkelte kommune.
- Felleskostnader for brannberedskap: Kjøretøy, vedlikehold, materiell, vernebekledning og -utstyr, utrykningskostnader felles ledelsesfunksjoner mm.  
Beregnes etter andel av total brannordning.

- Øvrige kostnader: Administrasjon, forebyggende tjenester mv  
Beregnes etter andel av folketall

Feiertjenesten er et selvkostområde, der kommunen yter driftstilskudd til Salten brann og dekker inn kostnaden gjennom innkreving av gebyr. Den enkelte kommune må selv vedta en lokal forskrift som hjemler innkreving av gebyr for feiing og tilsyn

Samlet behov for kommunale overføringer i 2024 er beregnet til 103,9 MNOK. Økningen fra 2023 har bakgrunn i følgende forhold:

Beløp	Forklaring
= Kr. 96.327.285,-	samlet kommunal finansiering – revidert budsjett 2023.
+ Kr. 3.219.964,-	vedtatt bruk av feierfond til å del-finansiere driften for feiing – bare for år 2023.
+ Kr. 1.324.834,-	vedtatt bruk av disposisjonsfond til å dekke ordinær drift – bare for år 2023.
+ Kr. 2.416.414,-	tilbakebetaling av forskudd fra Salten Brann på finansiering fra 110-Nordland til nytt nasjonalt oppdragshåndteringssystem – bare for år 2023.
+ Kr. 4.334.728,-	Regulering av pris- og lønnsvekst (deflator 4,5% på kommunal finansiering)
- Kr. 3.100.000,-	Fratrekk for administrativ effektivisering
= Kr. 104.523.225,-	Brutto behov for kommunal finansiering år 2024.
- Kr. 12.565.038,-	Feie-tjenesten
= Kr. 91.958.187,-	Netto behov for kommunal finansiering år 2024.

Tabell 2: Redegjørelse for økt kommunal finansiering

### 3.3.2. Refusjoner

Inntektene fra refusjoner er beregnet til 6,3 MNOK i 2024. Dette er 2,4 MNOK lavere enn for 2023, noe som skyldes at det er beregnet redusert innbyggerbetaling fra de 41 kommunene i Nordland for drift av 110 nødsentralen.

### 3.3.3. Salgsinntekter

Selskapets salgsinntekter kommer i hovedsak fra salg av alarmtjenester, og har økt fra 10,3 MNOK i 2018 til 39,8 MNOK i 2022. I 2024 budsjetteres det med samlede salgsinntekter på 44,4 MNOK. Inntektene benyttes i all hovedsak til å finansiere drift av 110 nødsentralen.

Forventet overskudd fra salgsinntektene i 2024 og ut gjennom økonomiplanperioden settes av på fond, i den hensikt å dekke behovet for fremtidige investeringer for fornying av nødnett og nasjonale digitale verktøy for nødmeldetjenesten.

### 3.3.4. Kostnad feiing og tilsyn med fyringsanlegg

Feie- og tilsynsgebyret dekker alle driftsutgifter som gjelder feiing og tilsyn knyttet til de 12 årsverk og 38 390 objekter som er innenfor denne tjenesten. Feieravgiften er for 2024 beregnet til kr 357,- for boliger og kr 245,- for fritidsboliger. Den betydelige økningen fra 2023 til 2024 skyldes at bundet fond for feiertjenesten ble benyttet for å dekke deler av kostnadene i 2023,

mens kostnaden i 2024 i sin helhet dekkes gjennom innbyggerbetaling da feierfondet er brukt opp.

Avgift fyringsanlegg											
2019		2020		2021		2022		2023		2024	
Bolig	Fritid	Bolig	Fritid	Bolig	Fritid	Bolig	Fritid	Bolig	Fritid	Bolig	Fritid
kr 300	kr 168	kr 286	kr 159	kr 292	kr 161	kr 288	kr 161	kr 255	kr 158	kr 357	kr 245

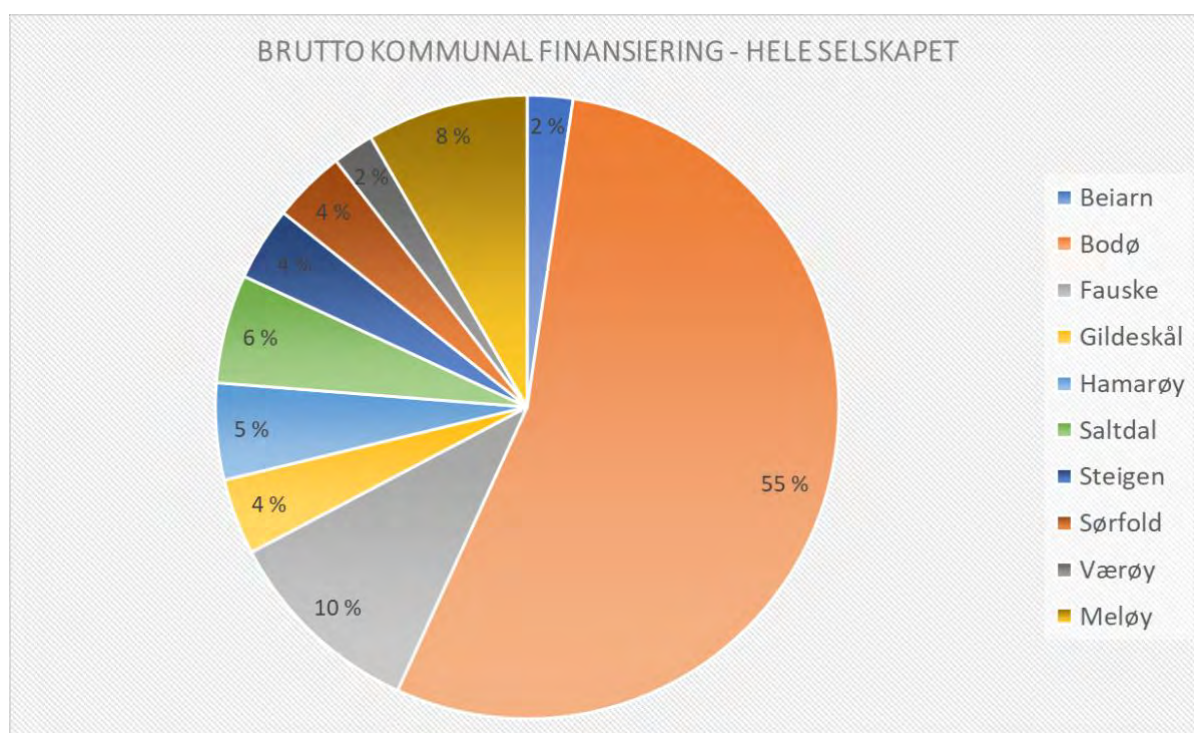
Tabell 3: Utvikling feieravgift 2018 – 2023

Avgiften skal finansiere den feie- og tilsynstjenesten som faktisk utføres. Finansieringsmodellen for feiing av bolig og fritidsbolig er oppdelt som grunnlagstall. Kostnader knyttet til gjennomføring av tjenestene er fordelt ut fra gjennomsnittlig forventet behov for tjenester. Tjenesten er et selvkostområde.

Feieavgiftens størrelse besluttes av kommunen selv i henhold til kommuneloven ved fastsettelse av lokal forskrift om gebyr for feiing og tilsyn med fyringsanlegg. Avgiften utfaktureres også av den enkelte kommune. Salten Brann belaster den enkelte kommune for å dekke kostnadene for den faktiske tjenestekostnaden ut fra grunnlagstall og gjennomsnittlig behov.

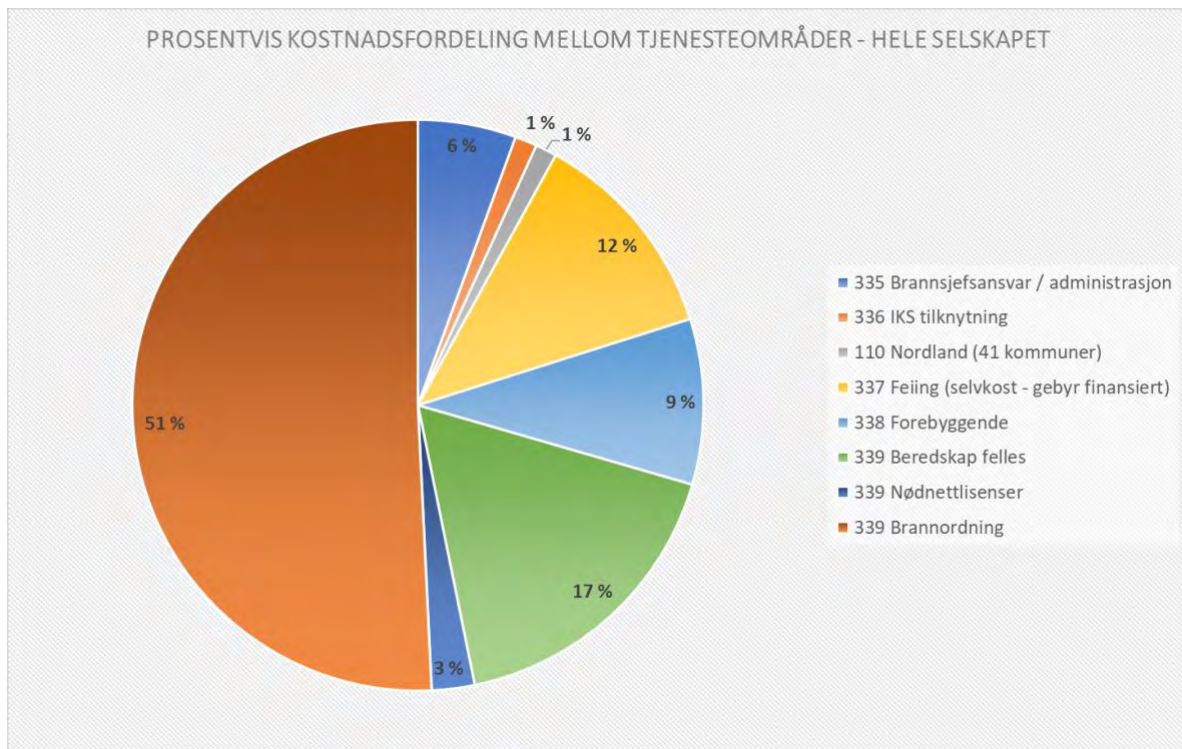
### 3.4. Kostnadsfordeling

Figur 2 nedenfor illustrerer den prosentvise kostnadsfordelingen mellom kommunene:



Figur 2: Prosentvis kostnadsfordeling mellom kommunene

Fordeling av kostnader mellom de ulike tjenestekområdene kommer frem av figur 3 nedenfor:



Figur 3: Prosentvis kostnadsfordeling mellom tjenesteområdene

Fordelingstabell som viser en detaljert beregning av totale kostnader, samt finansieringsandeler for den enkelte kommune er å finne i kapittel 7 – Økonomiske oversikter. Tilhørende figurer kommer frem i vedlegg A, Finansieringsandeler og kostnadsfordeling pr kommune.

## 4. Investeringer

### 4.1. Oversikt over planlagte investeringer

Alle planlagte investeringer i 2024 er videreføring av allerede påbegynte anskaffelser, i samsvar med investeringsplan fra budsjett 2023. Et flertall av investeringsprosjektene planlegges videreført gjennom økonomiplanperioden. Det budsjetteres med investeringer for totalt 11,8 MNOK, hvor det største enkeltprosjektet er anskaffelse av nye kjøretøy til beredskapsstyrkene.

Investeringene planlegges i sin helhet finansiert ved bruk av lånemidler.

Investeringsarter for 2024	2024	2025	2026	2027
Digitale operasjonelle verktøy - digitale verktøy for økt felles situasjonsforståelse - Oppfølging av Smart Arkitektur Bodø. Infrastruktur og sensorteknologi (Utvide funksjonalitet)	kr 500 000	kr 500 000	kr 500 000	kr 500 000
Servicebiler feiertjeneste (Lån - 23-26)	kr 500 000	kr 500 000	kr 500 000	kr 500 000
Administrative kjøretøy forebyggende	kr -	kr 500 000		kr 500 000
Frigjøringsutstyr tungbil, Bodø og Fauske			kr 600 000	
Kjøretøy generelt med tilhørende utstyr (Rammeavtale 70 mil) - rammeforståelse (endres fra 4 år til 6 år)	kr 10 000 000	kr 10 000 000	kr 10 000 000	kr 10 000 000
Opprusting øvingsfelt Kvalvika - Etablering "mobil" øvingscontainer rigg	kr 500 000			
HMS-krav på utskifting av hjelmer med tilbehør	kr 300 000	kr 300 000	kr 300 000	kr 300 000
Aktivt hørselvern HMS krav, Sambandsløsning			kr 500 000	
Nye tjenester/brannordning (Overflateredning 2023 , Røykdykkertjeneste 2026, Hjertestartere 2023 mv.)		kr 500 000		
SUM	kr 11 800 000	kr 11 800 000	kr 11 900 000	kr 11 300 000

Tabell 4: Investeringsplan 2024 - 2027

I økonomiplanperioden 2024 – 2027 er summen av planlagte investeringer beregnet til 46,8 MNOK, med fordeling pr år som vist i tabell 5 ovenfor.

Planlagt låneopptak og nedbetalingsplan kommer frem av tabell 6 nedenfor:

Finansiering av investering	2024	2025	2026	2027
Inngående lånesaldo	26 413 048	36 885 256	47 653 742	58 286 745
Låneopptak	11 800 000	11 800 000	11 900 000	11 300 000
Salg av materiell	350 000	350 000	350 000	350 000
Avdrag lån (15 år)	2 582 754	3 222 350	3 946 916	4 615 783
Avdrag 2021	2 397 000	2 397 000	2 397 000	2 397 000
Avdrag 2022	2 800 000	2 800 000	2 800 000	2 800 000
Avvik avdrag	(217 246)	422 350	1 146 916	1 815 783
Renter 2021	203 790	203 790	203 790	203 790
Rentekostnader - 4,5 %	1 254 962	2 190 837	2 679 918	3 131 404
Utgående lånesaldo	39 468 010	50 876 093	62 233 661	72 718 148

Tabell 5: Finansiering av investeringer: 2024 - 2027

## **4.2. Beskrivelse av investeringer i 2024**

### ***Digitale operasjonelle verktøy (INV2427-1)***

Videreføring fra inneværende års investeringsnummer INV2326-1

Investeringen omfatter utprøving og anskaffelse av digitale verktøy (hardware og software) som skal bidra til økt felles situasjonsforståelse under hendelser. Den raske teknologiske utviklingen skaper ikke bare nye digitale muligheter for nødetatene, men også økte forventninger fra innsatspersonellet, befolkningen og våre samarbeidspartnere. Selskapet har som mål å øke digital informasjonsutveksling og samhandling. Prosjektet skal også følge opp erfaringene etter prosjekt Smart Arkitektur som ble gjennomført i regi av Bodø kommune.

### ***Servicebiler feiertjeneste (INV2427-2)***

Videreføring fra inneværende års investeringsnummer INV2326-2

Bolig- og feierseksjonen skal anskaffe servicebil. Kjøretøyene er i tjeneste i ca. 10-12 år. Servicebilen benyttes for å levere feie- og tilsynstjenester. Investeringen skal bidra til god mobilitet og et helsefremmende arbeidsmiljø. Kjøretøyet skal ha en grønn miljøprofil for å bidra positivt til miljøregnskapet og driftsutgifter.

### ***Administrativt kjøretøy forebyggende (INV2427-3)***

Videreføring fra inneværende års investeringsnummer INV2326-3

Forebyggende avdeling har kjøretøyer for å gjennomføre forebyggende aktiviteter som tilsyn og annet i regionene. Regionen har stor utstrekning. Det er behov for å bytte ut og rullere kjøretøy. Investeringen skal bidra til god og sikker mobilitet.

Kjøretøyet skal ha en grønn miljøprofil for å bidra positivt til miljøregnskapet og senke driftsutgifter.

### ***Rammeavtale – Kjøretøy med tilhørende utstyr (INV2427-5)***

Videreføring fra inneværende års investeringsnummer INV2326-5

Implementeringsprosjektet strekker seg over 4 år (2023-2026). Det er kjente globale utfordringer i etterkant av Corona pandemien sammen med geopolitiske uroligheter, som kan påvirke leverandørenes evne til å levere innenfor avtaler. Denne usikkerheten gir en risiko for variasjoner i kostnadsbildet. Selskapet har ikke lagt til grunn en slik risiko på tallene i investeringsbudsjettet, men tar utgangspunkt i kroneverdi våren 2022.

Som et ledd i implementeringsprosessen for helhetlig tjenesteleveranse, er det under utarbeidelse en rammeavtale for levering av kjøretøy med tilhørende utstyr. Rammeavtalen beløper seg på 30 – 70 MNOK og strekker seg over inntil 4 år fra kontraktsinngåelse.

Planlagte aktiviteter innenfor anskaffelser av hjulgående materiell for 2023 ser man i tabellen nedenfor. PS: Denne forandres etter behov og brekkasjer. Selv om utstyret bestilles i 2023 er

det usikkerhet om leverandørene kan levere alt utstyret innenfor samme år. Den totale summen for investeringen inkluderer overføring av INV-midler uforbrukte midler fra 2023 til 2024.

<b>Anskaffelser/Bestillinger 2024</b>	<b>Antall</b>	<b>Nettopris, estimat</b>	<b>Sum, estimat</b>
Middels mannskapsbil u/utstyr	2	3 800 000,-	7 600 000,-
Liten mannskapsbil u/utstyr	1	3 500 000,-	3 500 000,-
Støttekjøretøy u/utstyr	2	1 000 000,-	2 000 000,-
Innredning og utstyr kjøretøy	DIV	1 900 000,-	1 900 000,-
<b>Totalt 2024</b>	<b>5</b>		<b>15 000 000,-</b>
<b>Finansiering</b>	<b>Investeringsmidler 2024</b>		<b>10 000 000,-</b>
	<b>Uforbrukte investeringsmidler fra 2023</b>		<b>5 000 000,-</b>

Tabell 6: Planlagte kjøretøyanskaffelser beredskap – 2024

På grunn av usikkerheten rundt levering og dermed også usikkerhet når de forskjellige anskaffelsene forfaller til betaling, er rammen på 70 millioner fordelt likt over de 4 årene.

For ytterligere informasjon rundt denne investeringen så henvises det til plan for helhetlig tjenesteleveranse og den etterfølgende implementeringsprosessen.

#### **Opprusting øvingsfelt Kvalvika – Etablering «mobil» øvingscontainer rigg (INV2427-6)**

Videreføring fra inneværende års investeringsnummer INV2326-6

Eksisterende fasiliteter for øving av ferdigheter innen brann- og redningstjeneste er nedslitt, og containerriggen som ble benyttet til å øve blant annet røyk- og kjemikaliedykking, innvendig brannslukking mv er fjernet av HMS-hensyn.

Øvingsfeltet skal dekke følgende behov for drill og treninger for medarbeidere i hel -og deltidstillinger:

- Røykdykkerøvelser, varme og kalde
- Kjemikaliedykkerøvelser, skarpe og kalde (CBRN/E)
- Trafikkrelaterte tjenester, hurtigfrigjøring (inkl. bildropp)
- Område for oppmarsj trening
- Egen sikring ved bruk av tau
- Teknisk trening på lift, uten høydebegrensninger
- IUA øvelser, demonstrasjoner, lenseutsetning på land

Fremtidig behov er et permanent øvingsfelt, som tilfredsstiller krav til fasiliteter for grunnutdanning til brannmannskaper. Det regnes med betydelige investeringer de neste årene for å imøtekomme behovet.

Det vurderes ulike modeller hvor samarbeid med Politiet og andre relevante samarbeidsaktører er aktuelt. Det søkes også tilrettelagt for en løsning der øvingsfeltet også benyttes til kommersiell aktivitet, som både kan generere inntekter og utvikle et kompetansemiljø som gjør Salten Brann IKS rustet til å møte fremtidens behov for sikker oppdragsløsning og kompetanse



opp mot vår tjenesteleveranse. Hovedtyngden av investering og prosjektering er planlagt i 2027, og kostnadsrammene er et estimat der potensiale for samarbeid er hensyntatt.

***HMS-krav på utskifting av hjelmer (INV2427-7)***

Videreføring fra inneværende års investeringsnummer INV2326-7

En nødvendig del av personlig verneutrustning er hjelmen til hver enkelt medarbeider. Personlig hjelm skal minst tilfredsstillende de krav som er nødvendig for å benytte dem som verneutrustning under brannslukking.

Våre leverandører har en datostempling i deres hjelmer, ved denne datoen skal vi gjennomføre en kontroll/sjekk av hjelmene. Brannhjelmer har et levetidsestimat på 15 år, arbeidshjelmer noe kortere. Utskiftingen vil være en kontinuerlig prosess, med oppstart i 2022. Vi ønsker derfor å legge til rette for anskaffelse av nye hjelmer til enkelte av våre medarbeidere etter behov/kontroll. Investeringen har som målsetning å bringe tilstanden på hjelmene opp til et nivå der fremtidig behov for fornyelse kan ivaretas over driftsbudsjettet.

***Aktivt hørselvern HMS krav, Sambandsløsning (2427-8)***

Videreføring fra inneværende års investeringsnummer INV2326-8

Investeringen omfatter anskaffelse av hørselvern med aktiv støydemping og innebygget kommunikasjonsløsning.

Selskapet ønsker gjennom investeringsprosjektet å utforske og anskaffe hørselvern som reduserer støy i oppdragshåndtering, samtidig som kommunikasjon på skadested og i Nødnett opprettholdes.

## **5. Budsjettmessige prioriteringer**

### **5.1. Generelle prioriteringer**

I overensstemmelse med føringer som er gitt fra styret og eierne fremheves følgende i virksomheten for 2024 og fremover:

- Implementering av ny brannordning, herunder materiellanskaffelser, innføring av nye tjenesteområder og kompetanseheving
- Videreføre deltakelse i nasjonalt prosjekt for anskaffelse og implementering av nytt oppdragshåndteringsverktøy for 110-sentralene
- Prioritere støtte til arbeidet med prosjektet Samvirkesenter Nord.
- Videreføre aktiv deltagelse i ulike statlige organer / nødetater, herunder bidra med rådgivning til DSBs brannfaglige råd.
- Kontinuerlig leveranse av beredskapstjenester i alle eierkommuner.
- Opprettholde fokus i det forebyggende arbeidet slik at hendelser unngås, og alvorlighetsgraden i hendelsene reduseres.
- Sikre en velfungerende nødalarmeringstjeneste og brann faglige støttetjenester til hele Nordland.
- Prioritere grunn- og lederutdanning for å imøtekomme kompetansekrav i innsats.
- Øke inntjening for selskapet gjennom salg av alarmtjenester, forebyggende tjenester og kurs/ kompetanse.
- Styrket organisering ved 110-nødsentralen og Markedsavdeling

### **5.2. 110 nødmeldetjenesten Nordland**

#### 110 Nordland og pågående prosesser

Nødmeldetjenesten for brann (110) har etter hvert blitt en spesialisert og profesjonell del av verdikjeden i brann- og redningsvesenet. For Nordland er den lokalisert i Bodø sammen med Politiets- (112) og helsevesenets (AMK 113) nødmeldetjeneste. Tjenesten driftes som en avdeling i Salten brann IKS og er finansiert kollektivt av hele Nordland.

Siden 2019 har det pågått et arbeide med å bytte ut oppdragshåndteringsverktøy (Vision) som ble levert sammen med nødnett. Det forventer at det nye verktøyet (LEO) tas i bruk våren 2024. Nytt oppdragshåndteringsverktøy (LEO) vil gi mange nye muligheter, hvor samhandling og bedret situasjonsforståelse er de viktigste. Sammen med innføring av LEO vil det gis mulighet for «fall back» til annen sentral og på sikt oppretting av makkersentral.

Det nye verktøyet (LEO), vil inneha moderne tekniske løsninger som gir mulighet for å motta lyd, bilde og tekst fra nødstilte og samarbeidspartnere. LEO leveres av et nasjonalt interkommunalt selskap (NKS110 IKS) hvor 110 Nordland svarer for 6% av nasjonale kostnader.

#### Framtidig organisering

ROS analyse for 110 Sentralen med tilhørende beredskapsanalyse forventes ferdigstilt våren 2024 og vil sammen med interne prosesser forme fremtidens organisering av sentralen. Fra høsten 2025 vil Fagskolen for brann og redning ha behov for praksisplasser i sentralen. Hvilket omfang dette vil ha og konsekvenser vil utredes våren 2024.

Eierstruktur for 110 sentralen er utfordret av deltakerkommuner i Nordland. Dette, sammen med ordningen med å finansiere driften av 110 gjennom alarminntekter, krever en utredning rundt framtidig eierstruktur og drift. Utredning er igangsatt og må ferdigstilles i 2024.

#### Finansiering

Gjennom satsning på alarmsalg er 110 tilnærmet fullfinansiert av alarminntekter. Dette utfordrer regelverk rundt MVA, skatt og størrelse på kommersiell inntekt. Utredning er iverksatt og må ferdigstilles i 2024.

Satsning på alarmsalg har gitt gode resultater og vil fortsatt være en viktig del av tjenesten, samt at den gir muligheter for å utvikle og forbedre den lovpålagte delen av tjenesten.

#### Kostnader for bruk av nødnett

DSB melder om behov for utskifting av kommunikasjonsløsning for 110 sentralene i Norge. Dagens løsning har avtale til slutten av 2026. Det er av Stortinget, jfr. Prop. 100 S (2010-2011) og Innst. 371 S (2010-2011) besluttet at staten skulle stå for engangskostnadene ved innføring av nødnett. Brukerne (kommunene) skulle finansiere drift og framtidige kostnader. Dette gjelder også kostnader som påløper 110 sentralene. Det er høsten 2022 påbegynt arbeide for å utrede ny kommunikasjonsløsning for 110 sentralen som forventes tatt i bruk 2026/27. Samtidig pågår det utredninger for nødnett 2, som kommer etter 2030. Alle kostnader til disse to prosjekter skal brukerfinansieres. På nåværende tidspunkt er det ikke mulig å anslå noen kostnad, men dette vil påvirke økonomien til kommunene etter 2026. 110 sentralene i Norge har som mål å finansiere kostnadene gjennom NKS110 IKS.

Selskapet henstiller eierkommunene om å arbeide videre med å forebygge ytterligere kostnadsøkning for drift av nødnett på politisk nivå, da det var en forutsetning at innføringen av nytt nødnett ikke skulle medføre økte utgifter for kommunene, men så er ikke tilfellet. Alternativt bør det iverksettes en politisk prosess mot regjeringen for å øke bevilgningen for nødnett med øremerkede midler på kommunalbudsjettet. Selskapet frykter at situasjonen som gjelder kostnadsutviklingen for bruk av nødnett kommer til å bli betydelig verre de neste 4 – 6 årene dersom kommuner i Nordland ikke mobiliserer til politisk innsats på dette området. Introduksjonen av nødnett 2 uten tilstrekkelig med statlige bevilgninger vil komme til å øke kostnadene for bruk av nødnett.

#### Fortsatt kompetansebygging

Gjennom stadig nye krav er det viktig og nødvendig å holde søkelys på utvikling av kompetanse til operatørene på 110 sentralen. Dette står i motsetning til eienes ønske om reduksjon i kostnader. Framtidens nød sentraler vil bli mer spesialisert og oppgavene vil kreve mer og fornyet kunnskap. Samvirke med andre aktører i nødmeldetjenesten må ivaretas og utvikles.

Videre arbeid med etablering av fagskole og en eventuell utvikling av selskapets rolle som praksisbrannvesen, forventes å påvirke budsjettet for 2024. I planperioden 2024 – 2027 er det derimot sannsynlig at aktiviteten vil bli synliggjort ved at utgifter og inntekter tas inn i budsjettet.

### Styrket organisering 110

For å møte framtidige utfordringen med makkersentral og fagskole er det nødvendig å se 110 tjenesten mange år fram i tid. Etablering av makkersentralfunksjon styrker redundans og vil være viktig for å ivareta lovpålagte oppgaver. Fagskolen vil utfordre bemanningsbehovet og til dels de tekniske installasjoner på sentralen. Etter evaluering av tidligere organisasjonsendring og inkludering av framtidige tjenester (makker og fagskole) vil det utarbeides et forslag til framtidig bemanning og organisering. Dette vil foregå parallelt med utredning om eierskap og finansiering som forventes ferdigstilt i 2024. Som en del av denne utredningen vil også Stortingsmelding som kommer høst/vinter 2023 måtte hensyntas.

110 sentralen arbeider aktivt med medbestemmelse, redusering av sykefravær og AML brudd. I dette arbeidet er turnusplanlegging viktig og nødvendig for å ha et tilfredsstillende arbeidsmiljø samt bemanning for å ivareta oppgavene.

## **5.3. Forebyggende avdeling (337/ 338)**

### **5.3.1. Feie- og tilsynstjeneste – omfang og finansiering**

#### Risikobaserte feie- og tilsynstjenester med fyringsanlegg

Feiing og tilsyn med fyringsanlegg er basert på risiko. Fyringsanleggets kvalitet, fyringsmønster, bygningstype og endringer på fyringsanlegget er viktige elementer i risikovurderingen for å finne riktig tjenestebehov. Hvert enkelt fyringsanlegg blir risikovurdert.

Hypighet vil være forskjellig for hvert enkelt fyringsanlegg. Dersom fyringsmønster eller fyringsanlegget endres kan behov for feiing og tilsyn endres.

#### Feiing og tilsyn med fyringsanlegg i fritidsboliger

Feiing og tilsyn med fyringsanlegg i fritidsboliger er mer ressurskrevende enn boliger. Eierstruktur, beliggenhet og hvor eier er bosatt i landet er ofte grunn til dette. Mange ønsker også å utsette gjennomføring til senere tidspunkter. For å få en mer effektiv gjennomføring av første runde med fritidsboliger kan det være behov for å tilføre ekstra ressurser i perioder.

<b>Fyringsanlegg Salten 2024</b>		
<i>Kommune</i>	<i>Boliger</i>	<i>Fritidsboliger</i>
Bodø	14 094	2 233
Fauske	4 111	1 109
Saltdal	2 161	1 243
Steigen	1 255	860
Gildeskål	873	1 304
Sørfold	1 068	674
Hamarøy	1 238	1 363
Beiarn	522	664
Meløy	2 593	631

Værøy	309	72
Sum	28 224	10 153

Tabell 7: Fyringsanlegg Salten 2024

<b>Feiefrekvens snitt 2024</b>	
Boliger	4-6 år
Fritidsboliger	8-10 år

Tabell 8: Gjennomsnittlig forventet feiefrekvens i Salten 2023

### Kartlegge tjenestebehov

Fyringsanlegg i boliger og fritidsboliger er systematisk kartlagt over flere år for å danne et godt grunnlag for feie- og tilsynstjenester. For at data på fyringsanlegget skal bli riktig er det viktig med oppdaterte og riktige matrikkeldata fra kommunen og at eier av bygningen har oppdatert sine kontaktopplysninger i kontakt- og reservasjonsregisteret. Uten riktige data som gjør oss i stand til å vite at objektet eksisterer vil det ikke være mulig å gjennomføre feiing og tilsyn.

Der kartlegging av objekter er gjennomført blir feiing og tilsyn gjennomført etter tilsvarende risikovurderinger som boliger. Det kan forventes mindre hyppig feiing/tilsyn for fritidsbolig enn ved boliger med tanke på bruks- og fyringsmønster.

### Planlagte aktiviteter 2024

<b>Fyringsanlegg planlagt besøkt 2024</b>		
Kommune	Bolig	Fritidsbolig
Bodø	3096	245
Fauske	1084	140
Meløy	579	60
Saltdal	377	150
Steigen	293	100
Gildeskål	297	160
Hamarøy	285	155
Sørfold	236	80
Beiarn	151	80
Værøy	42	10

Tabell 9: Planlagte besøk 2024

### Andre tjenester

Feie- og tilsynstjenester med fyringsanlegg leveres til kommuner utenfor Salten Brann sitt ansvarsområde. Tjenester leveres etter kapasitet og forespørsel fra en kommune. Inntektene fra dette føres i selvkost og bidrar til reduksjon av kostnad for eierkommunene.

Oppdragsmengdens uforutsigbarhet gjør at andre inntekter fra salg av tjenester til andre kommuner, privatpersoner og bedrifter ikke er budsjettert. Dette er tjenester vi ikke markedsfører, men som blir etterspurt som følge av vår posisjon i regionen. Slike tjenester blir

som regel etterspurt av kommuner i nærheten av vårt ansvarsområde eller enkeltpersoner/bedrifter i eget ansvarsområde.

Tjenester utover lovpålagte oppgaver faktureres pr oppdrag.

Salten Brann leverer informasjon om fyringsanlegg til bl.a. meglere ved salg av bolig. Informasjonene leveres via ulike portaler for innhenting av kommunale opplysninger om byggverk. Opplysninger om fyringsanlegget er en del av de opplysninger som kreves i en boligsalg rapport. Disse inntektene er forutsigbare og medregnes i budsjettplanen.

#### Selvkost

Kostnadene innen feiing- og tilsyn med fyringsanlegg finansierer kostnadene for faktisk utførte feie- og tilsynstjenester etter selvkostprinsippet. Dette er de tjenestene som beskrives i Forskrift om brannforebygging kap. 4 kommunens forebyggende plikter §17 Feiing og tilsyn med fyringsanlegg.

I brann- og eksplosjonsvernloven § 28 er kommuner gitt hjemmel til å fastsette lokal forskrift om gebyr for feiing og tilsyn med fyringsanlegg. Kommuneloven fastslår i kapitlet om selvkost at kommunale gebyrer ikke kan være større enn kostnadene ved å yte tjenesten. Selvkost er ytterligere regulert i selvkostforskriften.

For feie- og tilsynsgebyrene innebærer dette at disse maksimalt kan settes til selvkost. Det er kun kostnadene som direkte og indirekte gjelder produksjon av feie- og tilsynstjenester med fyringsanlegget tilknyttet Forskrift om brannforebygging §17 det skal betales gebyr for, samt faste og variable drifts- og kapitalkostnader. Kostnader som påløper uavhengig av tjenesten, skal ikke inngå i selvkost.

Fra 2016 ble feiing og tilsyn med fyringsanlegg i fritidsboliger en del av kommunens oppgaver. Fra 2018 ble fritidsboliger en del av gebyrgrunlaget.

## **5.4. Beredskapsavdelingen (339)**

### Intern opplæring

For å sikre grunn- og lederkompetanse i innsatsleddet tilfører selskapet grunnleggende vedlikeholds kompetanse til egne brannkonstabler gjennom intern kursvirksomhet og øvelser. Ved siden av løpende grunnopplæring for nytilsatte, har selskapet vurdert at det er særlig behov for å styrke lederutdanningen i deltidsstyrken fremover. Både etterslep i utdanningen, og økt kompetansebehov som følge av ny brannordning påvirker aktivitetsnivået.

Kostnadene for grunnutdanning vil fortsatt være en vesentlig faktor i budsjettarbeidet i de nærmeste årene, frem til at alle er kommet på et nøkternt kompetansenivå. Konsekvensene av den nye utdanningsreformen med blant annet etablering av fagskole og høyskoleutdanning for ledere har ikke selskapet oversikt over på nåværende tidspunkt. Beslutning om endelig modell og konkret innhold er fortsatt i utvikling.

### Salg av kurs og kompetanse

Forretningsidé for salg av kurs og kompetanse bygger på at Salten Brann skal tilby kurs, kompetansebygging, trening/øving innenfor brannforebyggende beredskap samt livredning for offentlige virksomheter og større private virksomheter.

De viktigste momentene i vår visjon for prosjektet er at Salten Brann skal være den foretrukne kursleverandør på alle kurs i porteføljen og at instruktørene skal besitte høy faglig og pedagogisk kompetanse. Omfanget av kursene i porteføljen strekker seg fra enkelt grunnleggende brannvernkurs til grunnkurs deltid.

Fokusområder for 2024 er å få et større antall instruktører og utvikle kursportefølje. Vi trenger flere instruktører for å kunne levere forespurte kurs. Som instruktører planlegges det å bruke de som allerede er ansatt som ekstrahjelp instruktør, ansette flere som ekstrahjelp, benytte deltidspersonell og ved ekstraordinært behov benytte heltidsansatte på overtid. For å sikre at instruktørene har god nok kompetanse vil det tidvis bli satt opp et større antall instruktører enn nødvendig for gjennomføring av kurs som en del av internopplæring. samt å sikre at disse har god nok kompetanse innen aktuelle kurs, noe som vil gi høyere kostnader enn en ordinær drift.

### Bjørnis

Deler av Bjørniskonseptet er tatt inn i kommersiell satsing. Dette innebærer kunder som leier Bjørnis som trekkplaster til arrangement eller annen anledning, kommuner og ideelle organisasjoner som leier til selvkostprinsipp og videresalg av salgsartikler til sluttkunder.

## **6. Mål**

### **6.1. Mål beredskapsavdeling**

Ved branner og akutte ulykker skal beredskapsavdelingen respondere hurtig og presist, uansett tid på døgnet.

Innsatstiden skal i henhold til «Forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen» §4-8 ikke overstige 10 minutter til tettbebyggelse med særlig fare for rask og omfattende brannspredning, sykehus/sykehjem, store kjøpesentra, næringsparker og konsentrerte industriområder.

#### **Overordnet mål**

Vi skal bistå befolkningen på en slik måte at vi lever opp til samfunnets forventninger om et brann- og redningsvesen som leverer tjenester med høy faglig standard, stor kapasitet, tydelig og koordinert ledelse.

#### **Delmål kvalitetssystem - ISO - HMS**

- Bidra i selskapets prosess med å etablere ISO-9001 og koordinere mot eget fagområde.
- Kvalitetssikre alle definerte håndteringsrutiner i systemene herunder oppdatering av rutinebeskrivelser og kvalitetsdokumenter.
- Utarbeide administrativ håndbok og håndbok for tjenesten i beredskapsavdelingen.

- Økt fokus på verneutstyr, herunder bekledning, gassmålere, hjelmer, IR kamera og hørselvern
- Innsatspersonellet som settes i arbeid og bidrar i hendelseshåndteringen skal kunne utføre arbeidsoppgavene og løse oppdraget på en trygg og sikker måte.

### ***Delmål beredskap - operativt***

- Til enhver tid sørge for at den etablerte beredskap i Salten Brann har et nivå som er dekkende for de behov som kommer frem av lov/forskrift og risikoanalyse.
- Utvikle årsplan med relevante øvelser, både praktisk og table top, for alle ledelsesnivåer med vekt på gode pedagogiske verktøy inkludert bruk av datasimulering.
- Få gjennomført fellesøvelser/sammenkomster i samarbeid med Forsvaret, nødetater, sivilforsvaret, FORF og andre relevante partnere, lokalt, nasjonalt og internasjonalt.
- Gjennomføre øvelser innenfor de dimensjonerende hendelser i samarbeid med objektseiere, nabobrannvesen, sivil-forsvaret og politiet.
- Aktiv bidra og prioritere prosessen med utvikling av selskapets Brannordning og Brann ROS.

### ***Delmål beredskap – vedlikehold og logistikk***

- Sørge for at materiell er i sikkerhets- og driftsmessig forsvarlig stand innenfor de økonomiske gitte rammer
- Etablere materiellplan basert på ny brannordning for beredskapsavdelingen.
- Starte arbeidet med å oppgradere den aldrende materiellparken i avdelingen
- Utarbeide gjennomgående logistikk system for lettere utstyr i avdelingen.
- Utvikle mobilt konsept for ren/ skitten sone i sammenheng med logistikk systemet
- Hindre forfall i materiellparken og ha god materielloversikt og kontroll.
- Optimalisere kompetanse og kapasitet for service og vedlikehold av utstyr.
- Gjennomføre materiellanskaffelser i tråd med godkjent investeringsplan
- Sjekke leverandører og avtaler for å finne gunstige leveringsavtaler.
- Utbedre mangler iht. vernerunder.
- Kvalitetsmessig oppfølging av nyanskaffelser.
- Oppgradere og modernisere verksteder for vedlikehold av slange- og røykdykkermateriell
- Gå i dialog med eierkommuner for å utbedre stasjonsforhold.

### ***Delmål organisering – HR***

- Utvikle hensiktsmessig organisasjonsplan i samarbeid med ledergruppen og HR-sjef.
- Redusere omfang av merforbrukt arbeidstid jfr. AMLs bestemmelser.
- Videreutvikle turnus planlegging med fokus på beregning av personalbehov, jevn belastning med hensyn til merarbeid og vakt, samt legge til rette for fagdager som et virkemiddel for å skape et godt arbeidsmiljø
- Til enhver tid sørge for rekruttering av innsatspersonell i henhold til behov
- Etablere og koordinere avdelingens tjenesteleveranse i h.h.t. kommunenes brannordninger, behovet for kompetanse og materiell og den enkeltes stillingenes størrelse.



### ***Delmål kompetanse - Kvalitet tjeneste***

- Etablere kompetanseplan basert på ny brannordning for beredskapsavdelingen.
- Etablere og dokumentere helhetlig årsplan for kurs- og kompetanse.
- Kompetanseheving innenfor for fagfeltet CBRN/E.
- Kompetanseheving i bruk av 7 trinns modellen og ELS systemet.
- Kompetanseheving på grunn- og ledelsesnivå innen redningsinnsats til sjøs (RITS)
- Kompetanseheving på grunn- og ledelsesnivå for hel- og deltidsmannskaper
- Styrke evnen til gjennomføring av øvelser og evaluering.

### ***Delmål samarbeid utenfor beredskap***

- Opprette tettere bånd med 110 i forhold til fagdager og kompetanseheving samt bidra til å redusere unødige utrykninger. Fortsette bistand til fakturering av unødige brannalarmer.
- Opprette tettere bånd med forebyggende avdeling i forhold til brannforebyggende arbeid.
- Gjennomføre kontaktmøter med beredskapsaktører som er aktuelle å samarbeide med.
- Gjennomføre øvelser med relevante aktører

### ***Delmål kommersiell aktivitet***

- Videreutvikle den kommersielle aktiviteten i avdelingen gjennom prosjektstilling
- Samarbeide aktivt med markedsavdelingen.
- Videreutvikle salg av kurs og opplæring til eksterne.
- Utnytte det kommersielle potensialet i forhold til fakturering av sekundære hendelser.

### ***Delmål teknikk - Innovasjon***

- Vi skal i større grad evne å forstå hvordan teknologi påvirker prosesser og organisasjon og hjelper oss å hente ut potensialet i organisasjonen.
  - Systematisere
  - Automatisere
  - Digitalisere
  - Dokumentere
  - VR og AI
  - Sensorer
  - Presentasjon av data i kart
- Bistå 110 sentralen med å innføre nytt nasjonalt oppdragshåndteringsverktøy (OHV).
- Opprette samarbeid med teknikkpartnere og videreutvikle KKI konsept med målsetting om å fremme en felles situasjonsforståelse ved hendelser.
- Bidra inn i prosjektet «Smart arkitektur» og oppbyggingen av automatiserte objekt planer.
- Skape en "flatere" kommunikasjon og informasjonsstruktur gjennom innføringen av Office 365 i hele avdelingen.
- Utrede muligheten for et grønt skifte i bilparken, herunder den elektriske mannskapsbilen

## **6.2. Mål forebyggende avdeling**

Gjennomføre brannforebyggende arbeid i overensstemmelse med aktuelle lover, forskrifter og veiledninger. Omfang og innhold av forebyggende aktiviteter er regulert i forskrift om brannforebygging.

### ***Systematisk brannforebyggende arbeid***

Med systematisk risikobasert forebyggende arbeid, menes at en risikokartlegging skal ligge til grunn for hvilke tiltak som skal gjennomføres, og at arbeidet skal inngå i et system.

Hovedelementer i systematisk brannforebyggende arbeid

- Kartlegging
- Planlegging
- Gjennomføring
- Evaluering

### ***Kartlegging og planlegging***

Planleggingen må bygge på inngående kjennskap til det lokale risikobildet og til ressursene som kan benyttes i det forebyggende arbeidet. Både interne og eksterne ressurser skal inkluderes. Planleggingen bør derfor skje sammen med naturlige samarbeidspartnere, som for eksempel nødetater, kommunale virksomheter (planetaten, bygningsetaten, helse og omsorgssektoren, skolesektoren etc.), nabobrann- og redningsvesen, det lokale el-tilsyn, andre tilsynsmyndigheter og andre som kan eller antas å kunne bidra til å redusere risikoen for brann. Samarbeid er en viktig nøkkel for å lykkes i det forebyggende arbeidet.

Andre tiltak mot brann

- Fremme brannsikkerheten gjennom kommunale og regionale planleggings- og beslutningsprosesser.
- Invitere skoler i alle kommuner til å være med på kampanjen «Brannvesenets julekalender»
- Samarbeide med eierkommunene om brannsikkerhet for utsatte grupper. (Trygg hjemme)
- Nasjonale informasjonskampanjer
- Samarbeid med relevante aktører for å overvåke risikobildet i samfunnet og virksomheter i regionen.
- Skape gode plattformer for kommunikasjon med innbygger og fritidsboligeiere

### ***Delmål forebyggende***

Styrke innsatsen overfor risikoutsatte grupper i samarbeid med kommunene gjennom «Trygg hjemme» samarbeidet.

### ***Trygg hjemme Salten***

Trygg Hjemme Salten er en samarbeidsarena mellom Salten Brann IKS og eierkommunene. Vi har som mål at alle kommunens funksjoner som har kontaktflater og kunnskap om risikoutsatte grupper og brannsikkerhet samarbeider. Et slikt samarbeid er med på å skape en mest mulig

trygg og brannsikker hverdag for sårbare grupper, personell som yter tjenester til disse, samt naboer og pårørende.

Trygg Hjemme Salten er et forpliktende samarbeid for å møtes jevnlig for å ivareta, opprettholde og utvikle:

- Samarbeid mellom tjenestene, og mellom tjenestene og brannvesenet
- Risikokartlegging
- Planlegging av sikkerhetstiltak
- Gjennomføring av sikkerhetstiltak
- Løse enkeltsaker
- Evaluere enkelthendelser og brannsikkerhetsarbeidet generelt

**Kartlegging:** kartlegge og innhente kunnskap om risikoområdet, (brukere, boliger samt organisatoriske omgivelser)

**Samarbeid og rutiner:** Organisere og etablere samarbeids- og arbeidsrutiner i kommunen. Samhandle på tvers av sektorer.

**Opplæring :** Kartlegge opplæringsbehov og utarbeide opplæringsplaner med tema rutiner/prosedyrer, fagutvikling/opplæring, felles forståelse og fagdager

**Felles aktivitetsplan:** Gjennomføring av aktivitetsplan som samarbeidet har utarbeidet. Aktivitetsplan er også innspill til de ulike virksomheters plan og budsjettarbeid for påfølgende kalenderår.

**Evaluerings:** Evaluere og korrigere samarbeidsform og innhold.

Dette innebærer følgende aktiviteter for Salten brann:

**Kartlegging:** Oppfølging av bekymringsmeldinger og enkeltsaker som avdekkes gjennom kommunal kartlegging, hendelser og andre henvendelser. Sakene kan være komplekse og ressurskrevende. Alle enheter i Salten Brann involveres etter behov. Koordineres gjennom Trygg Hjemme.

**Samarbeid og rutiner:** Utvikle hensiktsmessige rutiner for samarbeid. Internt og mellom kommune og Salten Brann. På strategisk og tjenestenivå.

**Opplæring:** Undervisning og veiledning om brannvern i kommunen. Bidra i felles opplæringsaktiviteter.

**Kompetanseheving om risikoutsatte grupper i Salten Brann:** Kunnskap om risikogrupper og tiltak tas inn i Salten Brann sine opplæringsplaner: Grunnopplæring, Ber 1, opplæringsplan feierlæringer.

Forbedre kvalitet på rapportering etter hendelser som involverer utsatte grupper.

**Felles aktivitetsplan:** Salten brann er sekretariat for Trygg Hjemme samarbeidet. Dette innebærer innkalling og dokumentasjon av aktiviteter i samarbeidet.

Koordinering og samhandling med eierkommuner i relevante brannvernkampanjer.

**Mobile slukkeanlegg:** Gjennom samarbeid med Gjensidigestiftelsen er det anskaffet 20 mobile slukkeanlegg i regionen. Disse er utplassert i kommunene. Erfaringer fra drift av disse vil belyse mulighetsrom og hensiktsmessighet av tiltaket i kommunene.

For perioden vil fokus være å samle og dele erfaringer knyttet til bruk og drift av anleggene i regionen.

Erfaringer koordineres gjennom «Trygg hjemme»

### ***Risikobasert tilsyn***

Gjennomføre risikobasert tilsyn med særskilte brannobjekter.

- Bygninger og områder hvor brann kan medføre tap av mange liv
- Bygninger, anlegg, opplag, tunneler og lignende som ved sin beskaffenhet eller den virksomhet som foregår i dem, antas å medføre særlig brannfare eller fare for stor brann, eller hvor brann kan medføre store samfunnsmessige konsekvenser.
- Viktige kulturhistoriske bygninger og anlegg

Objekter kartlegges og vurderes fortløpende og oversikten over særskilte brannobjekter revideres årlig.

### **Risikoområder**

#### ***Risiko for tap av mange liv***

- Kartlegging, vurdere og kategorisere objekter
- Tilsyn med utvalgte objekter
- Andre tiltak gjennomføres der det vurderes som hensiktsmessig

#### ***Store materielle verdier***

- Kartlegge, vurdere og kategorisere objekter
- Tilsyn med utvalgte objekter
- Samle og vurdere sårbarhet og risikoforhold
- Kartlegging og vurdering av slokkevannsforsyning og innsatskapasiteter og -forhold.
- Andre tiltak gjennomføres der det vurderes som hensiktsmessig

#### ***Kulturhistoriske verdier***

- Kartlegge, vurdere og kategorisere objekter
- Tilsyn med utvalgte objekter
- Utvikle bevissthet rundt forberedelse for brannvesenets innsats (Verdibergingsplaner)
- Andre tiltak gjennomføres der det vurderes som hensiktsmessig

#### ***Andre oppgaver***

Oppgaver ut over bestemmelser i forebyggendeforskriften innen følgende områder

- Brannvern
- Farlige stoffer
- Eksplosiver
- Arrangementer

Andre oppgaver omfatter hovedsakelig håndtering av tillatelser, tilsyn og myndighetsutøvelse knyttet til farlige stoffer. I tillegg til vurdering og oppfølging av meldinger om større arrangementer.

### ***Ressurs/kompetanse***

Det stilles krav til kompetanse og kapasitet for gjennomføring av forebyggende oppgaver. Det skal utføres minst ett årsverk brannforebyggende arbeid etter forskrift om brannforebyggende tiltak og tilsyn pr. 10.000 innbyggere i kommunen eller brannvernregionen. Andre forebyggende oppgaver brannvesenet påtar seg krever ytterligere ressurser.

Ressursbehov oppgaver forebyggendeforskriften	Årsverk
Forebyggende oppgaver 1:10 000, årsverk	<b>8,5</b>
• Kartlegging	0,8
• Planlegging	1,1
• Risikobasert tilsyn	3,2
• Andre tiltak	3,1
• “Trygg hjemme”	2,0
• Aksjoner, kampanjer	1,1
• Evaluering	0,2

Ressursbehov andre oppgaver, årsverk	<b>0,5</b>
Tiltak ved store arrangementer (Bvl §7)	0,1
Farlige stoffer - Tilsyn og andre tiltak - tillatelser	0,4
Prosjekter	0,0

*Tabell 10: Fordeling av årsverk forebyggende arbeide(estimat).*

Totalt for enheten vil dette medføre en bemanning på 9 årsverk. I tillegg er det krav til heltids ledelse av avdelingen.

### ***Organisasjon***

- Rekruttere i vakante stillinger
- Utvikle stillinger kompetanse og organisasjon
- Utvikle kompetanse
- Prosjektorganisering av deloppgaver i avdelingen

### ***Støttesystemer***

- Datagrunnlag (Matrikkeldata , eiendom- og bygningsarkiv)
- Fagsystem - Vurdere løsninger for objekt informasjon og risikoforhold (365 Platform?)
- Kartlegge og beskrive behov for fag- og støttesystemer for å forbedre risikohåndtering og -styring.

## **6.2.1. Delmål feiertjenesten**

Gjennomføre risikobasert feiing og tilsyn med fyringsanlegg i boliger, fritidsboliger og andre bygg med fyringsanlegg som brukes til oppvarming av bygget

- Ved å skape en større bevissthet om eiers ansvar for sitt fyringsanlegg, ønsker vi å oppnå et større samarbeid med eier om å planlegge og gjennomføre feie- og tilsynstjenester på en måte som skaper minst mulig ulempe for alle parter. På denne måten vil tid og ressurser bli brukt mer effektivt og målrettet.
- Tilby førstegangsbesøk i alle fritidsboliger med fyringsanlegg i Salten Brann sitt ansvarsområde før 2028

#### ***Andre tiltak mot brann i fyringsanlegg og bolig***

- Aktivt bidra i nasjonale kampanjer og samarbeid med aktuelle samarbeidspartnere
- Skape gode plattformer for kommunikasjon med innbygger og eiere

#### ***Utvikling og effektivisering av feie- og tilsynstjenester***

- Fagsystem som bidrar til mer effektiv saksbehandling og kommunikasjon med innbygger
- Tekniske og organisatoriske løsninger som kan bidra til en bedre tjeneste
- Samarbeidsplattformer med andre aktører for å gi bedre tjenester
- Konsept for leveranse av tjenester til eksterne

#### ***Arbeidsmiljø, HMS- og kvalitetssystem***

- Følge opp og lære av hendelser
- Søke risikoreduserende tiltak for å unngå unødig eksponering av kjente risikofaktorer
- Bidra til gode holdninger og godt arbeidsmiljø
- I samarbeid med eierkommunene sørge for at feiertjenestens fasiliteter er hensiktsmessige og ivaretar HMS på en tilfredsstillende måte

Salten Brann sitt ansvarsområde er geografisk stort og utfordrende med spredt bebyggelse i store deler av regionen. For effektiv gjennomføring krever dette at feierne reiser til de ulike områdene. Det innebærer at det i perioder kan bli økt arbeidsbelastning i form av overtid for å unngå unødvendig ulempe for eier av fyringsanlegget og reisebelastninger for feier. Særlig vil dette gjelde for førstegangsbesøk i fritidsboliger som har eiere bosatt utenfor regionen.

Med mange ansatte fordelt på flere lokasjoner er kommunikasjon en utfordring. Ved å involvere medarbeidere i prosjekter og i andre prosesser ønsker vi å skape en felles forståelse om beslutninger og sikre at alle blir hørt og sett i saker som angår medarbeideren.

### **6.3. Mål 110-nødsentral (ansvar 110)**

Ved meldinger om brann og andre ulykker skal 110-nødsentralen respondere hurtig og presist og alarmere korrekt brann og redningsressurs uten unødig opphold.

Operatørene skal alltid være klar til omgående å betjene alle typer alarmmeldinger og iverksette tiltak som følge av slike.

#### ***Overordnet mål***

Vi skal bistå befolkningen på en slik måte at vi lever opp til samfunnets forventninger om et brann- og redningsvesen som leverer tjenester med høy faglig standard, stor kapasitet, tydelig og koordinert ledelse.

#### ***Delmål kvalitetssystem - ISO – HMS***

- Kvalitetssikre alle definerte håndteringsrutiner i systemene herunder oppdatering av rutinebeskrivelser og kvalitetsdokumenter.
- Ferdigstille ny oppdatert ROS analyse for 110 sentralen.
- Utarbeide beredskapsanalyse, ref. ny dimensjoneringsforskrift §28.

#### ***Delmål organisering – HR***

- På bakgrunn av gjennomgang av ny dimensjoneringsforskrift, makkersentral samarbeid og evaluering av dagens organisering vurdere endret organisering.
- Utvikle hensiktsmessig organisasjonsplan i samarbeid med ledergruppen og HR-sjef.
- Redusere sårbarhet med hensyn til bemanning ved å innføre en helhetlig dimensjoneringsmodell for mannskapsbehov.
- Redusere omfang av merforbrukt arbeidstid jfr. AMLs bestemmelser.
- Videreutvikle turnus planlegging med fokus på beregning av personalbehov, jevn fordeling av vakter, legge til rette for fagdager og som et virkemiddel for å skape et godt arbeidsmiljø.

#### ***Delmål kompetanse - Kvalitet tjeneste***

- Gjennomføre og utvikle årlig kvalitetskontroll på både operatører og vaktkommandører.
- Etablere kompetanse- og utviklingsplan for 110 sentralen og for den enkelte operatør i operatørrollen og som fagsentral.
- Etablere og dokumentere helhetlig årsplan for kurs- og kompetanseervervelse.
- Kompetanseheving innenfor for fagfeltet CBRN/E.
- Kompetanseheving i bruk av beslutningsstøttesystem – ELS.
- Utvikle metodikk for jevnlig gjennomgang av lydlogg sammen med operatører for bedring av tjenesten.
- Styrke evnen til gjennomføring av øvelser og evalueringer samt dokumentere disse, jf. forskrift for brann og redningstjenesten §33.

#### ***Delmål samarbeid utenfor 110***

- Opprette tettere bånd med beredskap i forhold til fagdager og kompetanseheving samt bidra til å redusere unødige utrykninger.
- Opprette tettere bånd med forebyggende i forhold til alarm og objekter i alle kommuner.
- Aktivt bruke brannsjefenes referansegruppe samt deltakerkommuner i viktige spørsmål.
- Aktivt være bidragsyter til nasjonale utviklingsløp for nød meldesentraler.
- Aktiv og kontrollert deltagelse i utviklingen av SAMLOK Bodø i samarbeid med politi (112) og helse (113).
- Gjennomføre kontaktmøter med beredskapsaktører som er aktuelle å samarbeide med.
- Gjennomføre øvelser med relevante aktører, ref. ny dimensjoneringsforskrift §33.

- Utvikle relevante periodiske rapporter for tilknyttede brannvesen.
- Om mulig gjennomføre studiereiser til brannvesen i 110-regionen.
- Aktivt bruke Twitter (X) og andre verktøy for å bedre samarbeidet med presse.

#### ***Delmål marked***

- Aktivt støtte markedsavdelingen i å nå sine mål.
- Profesjonalisere kundebehandling på vegne av alarmavdelingen.

#### ***Delmål teknikk - Innovasjon***

- Videre utvikle storskjerm-løsningen på 110 og bruk av sensorteknikk for bedret situasjonsforståelse.
- Bidra til utvikling og innføre nytt nasjonalt oppdragshåndteringsverktøy (OHV).
- Opprette samarbeid med teknikkpartnere og videreutvikle KKI konsept med målsetting om å fremme en felles situasjonsforståelse ved hendelser.
- Fortløpende ha planer for fremtidige investering og trygg drift av 110-serverrom, samt muligheter for utvikling i forbindelse med nytt OHV.
- Styrke samarbeide mellom nød meldesentraler (makkersentral).

### **6.4. Mål Markedsavdeling (ansvar 120)**

Markedsavdelingen har som mål å forsterke Salten Brann sin innsats på salg av alarm-overvåkning og tilleggstjenester i Nordland. En slik satsing vil få ned kommunalt tilskudd og egenandel pr innbygger. Denne satsningen kan ende opp med etableringen av et kommersielt selskap som vil redusere faren for å komme i konflikt med konkurranselovgivningen. Det foreligger også potensielt faglig utbytte samt eier- og samfunnsmessige gevinster ved en slik satsning. Det vises for øvrig til vedtak som er fattet av representantskapet om denne saken, mai 2019.

#### ***Overordnet mål***

Markedsavdelingen skal jobbe målrettet for å utløse et betydelig inntektspotensial for økt salg av alarmtjenester. Dette gjelder både innenfor eksisterende tjenester mot eksisterende markeder, men samtidig de muligheter som finnes innenfor ny teknologi og nye markeder. Markedsavdelingen skal levere tjenester med høy faglig standard som står i forhold til det høye nivået som allerede leveres av brannvesenet.

#### ***Delmål salg og markedsføring***

- Øke inntjening for mottak av alarmer i markedet i Nordland iht økonomiplan.
- Det er et mål at alle kommunale bygg er direkte koblet til 110-nødsentralen for Nordland.
- Ta vare på og utvikle etablerte kundeforhold.
- Opprette resultatorientert markedsføring og videreutvikle informasjonsmateriell.
- Fortløpende kvalitetssikre differensiert prismodell for hele Nordland.

#### ***Delmål kvalitetssystem - ISO - HMS***



- Bidra i selskapets prosess med å etablere ISO-9001 og koordinere mot eget fagområde.
- Kvalitetssikre alle definerte håndteringsrutiner i systemene herunder oppdatering av rutinebeskrivelser og kvalitetsdokumenter.

#### ***Delmål samarbeid utenfor markedsavdelingen***

- Samarbeide tett med 110-sentralen i alle aspekter av tjenesten.
- Opprette tettere bånd med beredskap forhold til alarm og objekter samt bidra til å redusere unødige utrykninger. Fortsette bistand til fakturering av unødige brannalarmer.
- Opprette tettere bånd med forebyggende i forhold til alarm og objekter.
- Aktivt bruke 110-sentralens referansegruppe i viktige spørsmål.
- Utvikle relevante månedlige rapporter for brannvesen tilknyttet 110-sentralen.
- Knytte kontakter

#### ***Delmål teknikk - Innovasjon***

- Utrede salg av nye relevante tjenester og ny teknologi.
- Opprette samarbeid med teknikkpartnere.

#### ***Selskapsdannelse***

- Værebidragster for å utrede fremtidig egnet selskapsform og eierstruktur.
- Styrke fokus på økte inntektsmål og skape et tydelig skille fra 110-nødsentralens lovpålagte drift.
- Skape en ny robust organisasjon som kan stå på egne ben.

### **6.5. Mål brannsjef og administrasjon**

Levere forsvarlige forvaltningstjenester innenfor lønn/ personal, arkiv/ saksbehandling, budsjett, regnskap og rapportering.

#### ***Delmål administrasjon***

- Lede selskapets drift og ivareta dialog med styre og eiere
- Monitorere, bistå og om nødvendig beslutte korrigerende tiltak i pågående prosesser i avdelingene
- Oppfølging og arbeid med avviks- og kvalitetssystemet.
- Oppfølging av arbeidstidsbestemmelsene og brudd på AML gjennom bruk av Visma ressursstyring.
- Styre/lede implementering av virksomhetsstrategi.
- Evaluere og videreutvikle brigadestruktur.
- Etablere og delfinansiere ledertreningsprogram. Utvikle og etablere en ledeshåndbok med fokus på ønsket lederatferd.
- Styre/lede iverksettelse av investeringsplan.
- Følge opp innføringen av fakturering av sekundære oppdragshendelser
- Løpende oppdatering av rutinebeskrivelser og kvalitetsdokumenter for administrasjons avd.
- Lede utviklingen av materiell- og kompetanseplan

- Tilrettelegge for utvikling av samarbeidet mellom selskapets avdelinger for ivaretagelse av felles oppgaver

### ***Delmål helse, miljø- og sikkerhet (HMS)***

Følge opp arbeidsplassene slik at arbeidsmiljøet blir fullt forsvarlig ut fra hensynet til de ansattes sikkerhet, helse og velferd. Anvende ledelsessystem for arbeidsmiljø og HMS (ISO 45001).

### ***Delmål HMS***

- Opprettholde et aktivt arbeidsmiljøutvalg med fokus i hele regionen.
- Gjennomføre risikovurderinger som grunnlag for SB IKS sitt HMS-arbeid.
- Systematisere behandling av HMS-avvik.
- Gjennomføre en vernerunde ved brannstasjoner og øvingsanlegg en gang pr år.
- Gjennomføre medarbeidersamtaler med alle heltidsansatte.
- Ha HMS på dagsorden i alle ledermøter, avdelingsmøter og AMU-møter.
- Kvalitetssikre avtalen med Bedriftshelsetjenesten.
- Ivareta krav om register for eksponering av farlige stoffer og kjemikaliereregister.

## 7. Økonomiske oversikter

Overordnet økonomisk oversikt i tabell 11 viser økonomiplan for perioden 2024 – 2027

Poster	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
	2023	2024	2025	2026	2027
<b>Driftsinntekter</b>	<b>2023</b>	<b>2024</b>			
Salgsinntekter	39 818 150	44 055 761	43 015 350	46 195 600	48 768 800
Refusjoner	8 731 992	6 304 165	6 933 844	6 933 844	6 963 844
Kommunale overføringer	96 327 285	104 523 225	107 493 644	106 099 041	106 138 193
<b>Sum driftsinntekter</b>	<b>144 877 427</b>	<b>154 883 151</b>	<b>157 442 837</b>	<b>159 228 485</b>	<b>161 870 837</b>
<b>Driftsutgifter</b>	<b>2023</b>	<b>2024</b>			
Lønnskostnad	88 027 209	90 774 101	92 848 235	92 848 235	92 848 235
Sosiale utgifter	21 513 825	23 471 941	21 002 806	21 002 806	21 002 806
Kjøp av varer og tjenester	33 896 586	32 276 100	29 560 396	30 586 705	31 484 850
Overføringer og tilskudd til andre (momskomp)	1 499 273	2 229 844	2 155 273	2 155 273	2 185 273
Avskrivninger	5 312 000	5 312 000	5 312 000	5 312 000	5 312 000
<b>Sum driftsutgifter</b>	<b>150 248 893</b>	<b>154 063 985</b>	<b>150 878 710</b>	<b>151 905 019</b>	<b>152 833 164</b>
<b>Brutto driftsresultat</b>	<b>(5 371 466)</b>	<b>819 165</b>	<b>6 564 127</b>	<b>7 323 466</b>	<b>9 037 673</b>
<b>Finansposter</b>					
Renteinntekter	6 700	6 700	6 700	6 700	6 700
Utbytter					
Renteutgifter	1 115 022	1 254 962	2 190 837	2 679 918	3 131 404
Avdrag på lån (15 år - fra år 2020)	2 579 421	2 582 754	3 222 350	3 946 916	4 615 783
<b>Netto finansutgifter</b>	<b>(3 687 743)</b>	<b>(3 831 016)</b>	<b>(5 406 487)</b>	<b>(6 620 135)</b>	<b>(7 740 486)</b>
Motpost avskrivninger	5 312 000	5 312 000	5 312 000	5 312 000	5 312 000
<b>Netto driftsresultat</b>	<b>(3 747 209)</b>	<b>2 300 149</b>	<b>6 469 640</b>	<b>6 015 331</b>	<b>6 609 186</b>
<b>Disp. eller dekning av netto driftsresultat</b>					
Overføring til investering					
Avsetninger til bundne driftsfond feier					
Bruk av bundne driftsfond feier	(3 219 964)	-	-		
Avsetninger til disposisjonsfond	690 991	2 300 150	6 469 641	5 515 332	5 609 187
Bruk av disposisjonsfond	(1 324 834)	-	-	(3 000 000)	(4 000 000)
Dekning av tidligere års merforbruk	-	-	-	3 500 000	5 000 000
<b>Avvik kommunalfinansiering</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

Tabell 11: Overordnet økonomisk oversikt – årsbudsjett 2024

Fordeling kommuner ansvar 2023	Tilknytnings- avgift (ik andel)	Kommunal brannordning	Andel pr brannordning	Andel pr innbygger	Pr kommune selvkost-pipelepp	Salten	BEI	BOD	FAU	GIL	HAM	SAL	STE	SØR	VÆR	MEL
335 Brannsjefsansvar / administrasjon				X		2 823 040	34 015	1 774 816	322 776	63 661	91 021	155 187	87 089	62 821	22 789	208 865
336 IKS tilknytning	X					1 300 000	130 000	130 000	130 000	130 000	130 000	130 000	130 000	130 000	130 000	130 000
110 Nordland (41 kommuner)				X		2 353 400	28 357	1 479 558	269 079	53 071	75 879	129 370	72 601	52 370	18 998	174 118
337 Feiing (selvkost - gebyr finansiert)					X	8 804 900	237 099	3 949 018	1 227 898	427 821	530 728	747 959	454 630	377 715	90 584	761 448
338 Forebyggende				X		9 091 251	109 542	5 715 574	1 039 461	205 013	293 123	499 760	280 459	202 307	73 389	672 624
Nøkkel 1 - Andel av innbyggere	Fordeler 335, 110 og 338					100,00 %	1,20 %	62,87 %	11,43 %	2,26 %	3,22 %	5,50 %	3,08 %	2,23 %	0,81 %	7,40 %
Nøkkel 2 - Andel av brannordning	Fordeler 339 felleskostnader					100,00 %	2,39 %	55,42 %	9,88 %	4,02 %	5,14 %	5,14 %	3,64 %	3,91 %	2,42 %	8,04 %
339 Beredskap felles			X			19 725 610	471 007	10 932 270	1 949 027	792 857	1 013 007	1 013 024	717 737	771 718	478 212	1 586 751
339 Nødnettlicenser		X				2 402 877	96 445	643 974	295 624	159 453	206 082	167 256	118 669	132 149	98 686	484 539
339 Brannordning		X				49 826 207	1 189 746	27 614 536	4 923 176	2 002 728	2 558 820	2 558 863	1 812 979	1 949 334	1 207 947	4 008 078
339 Brannberedskap						71 954 693	1 757 197	39 190 780	7 167 827	2 955 037	3 777 908	3 739 143	2 649 386	2 853 201	1 784 846	6 079 368
BRUTTO KOMMUNAL FINANSIERING - HELE SELSKAPET						96 327 285	2 296 211	52 239 745	10 157 041	3 834 603	4 898 660	5 401 418	3 674 164	3 678 414	2 120 605	8 026 424
NETTO KOMMUNAL FINANSIERING UTEN FEIING (SELVKOST/GEBYR)						87 522 385	1 703 737	49 914 879	9 216 509	2 990 739	4 162 908	4 707 718	3 031 595	2 867 710	1 641 116	7 013 511

Fordeling kommuner ansvar 2024 (Ny finansieringsregel §7)	Tilknytnings- avgift (ik andel)	Kommunal brannordning	Andel pr brannordning	Andel pr innbygger	Pr kommune selvkost-pipelepp	Salten	Beiarn	Bodø	Fauske	Gildeskål	Hamarøy	Saltdal	Steigen	Sørfold	Værøy	Meløy
335 Brannsjefsansvar / administrasjon				X		5 775 551	70 172	3 639 032	654 027	131 735	183 253	317 721	182 092	126 063	47 009	424 448
336 IKS tilknytning	X					1 300 000	130 000	130 000	130 000	130 000	130 000	130 000	130 000	130 000	130 000	130 000
110 Nordland (41 kommuner)				X		1 260 750	15 318	794 367	142 768	28 756	40 003	69 356	39 749	27 518	10 262	92 653
337 Feiing (selvkost - gebyr finansiert)					X	12 565 038	349 138	5 578 992	1 739 505	631 344	776 114	1 076 206	658 869	546 511	127 964	1 080 394
338 Forebyggende				X		9 979 057	121 244	6 287 556	1 130 034	227 612	316 627	548 961	314 620	217 814	81 223	733 365
Nøkkel 1 - Andel av innbyggere	Fordeling av 335, 110 og 338					100,00 %	1,21 %	63,01 %	11,32 %	2,28 %	3,17 %	5,50 %	3,15 %	2,18 %	0,81 %	7,35 %
Nøkkel 2 - Andel av brannordning	Fordeling av 339 felleskostnader					100,00 %	2,37 %	56,03 %	9,60 %	3,94 %	5,02 %	5,03 %	3,57 %	3,89 %	2,44 %	8,12 %
339 Beredskap felles			X			18 385 002	434 902	10 300 356	1 764 157	724 342	922 014	924 629	656 881	715 144	448 828	1 493 748
339 Nødnettlicenser		X				2 517 396	101 085	674 599	309 785	166 900	215 864	175 261	124 392	138 469	103 426	507 615
339 Brannordning		X				52 740 431	1 247 590	29 548 282	5 060 778	2 077 895	2 644 949	2 652 452	1 884 373	2 051 509	1 287 539	4 285 064
339 Brannberedskap						73 642 829	1 783 577	40 523 237	7 134 721	2 969 136	3 782 828	3 752 341	2 665 646	2 905 122	1 839 794	6 286 427
BRUTTO KOMMUNAL FINANSIERING - HELE SELSKAPET						104 523 225	2 469 448	56 953 185	10 931 055	4 118 584	5 228 824	5 894 585	3 990 976	3 953 029	2 236 251	8 747 287
NETTO KOMMUNAL FINANSIERING UTEN FEIING (SELVKOST/GEBYR)						91 958 187	2 120 311	51 374 193	9 191 550	3 487 240	4 452 710	4 818 379	3 332 107	3 406 518	2 108 287	7 666 893

Tabell 122: Kostnadsfordeling - vedtatt revidert årsbudsjett 2023 og forslag til årsbudsjett 2024

## **8. Avslutning**

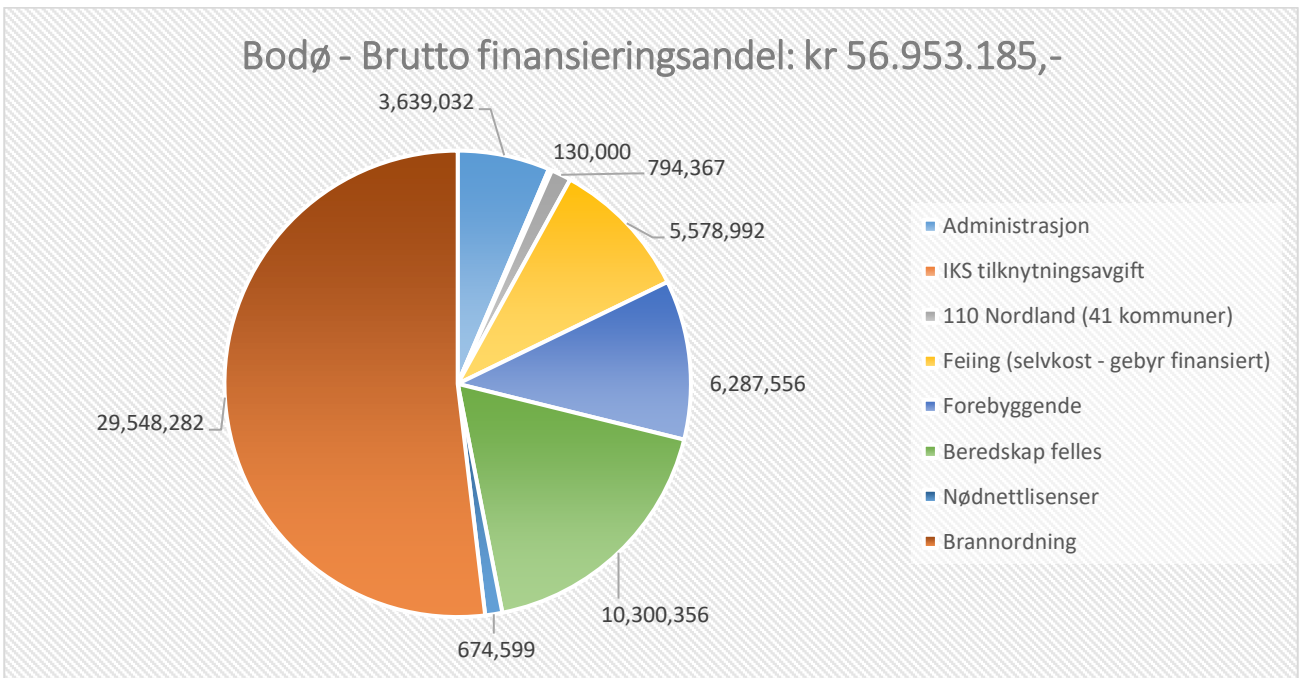
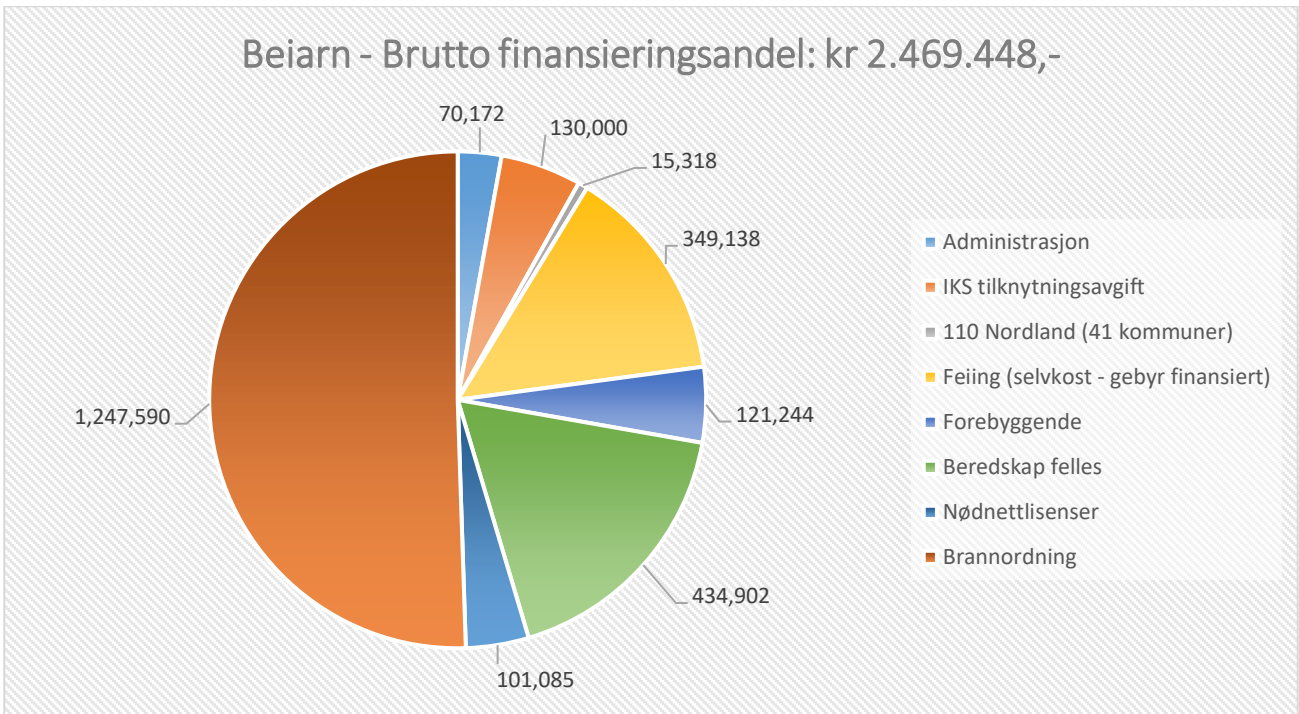
Det foreslåtte budsjettet legger til rette for finansiering av løpende tjenesteproduksjon og planlagte investeringer. Videre tilrettelegger det for en gradvis lukking av kvalitetsavvikene som selskapet har innenfor grunn- og lederutdanning, samt på brannbiler og støttekjøretøy til innsatsstyrkene. Budsjettet har en økning fra fjoråret, der faktorene som bidrar til økningen er beskrevet i dette dokumentet. Samtidig inneholder budsjettet en effektivisering innenfor selskapets administrasjon på 3,1 MNOK.

Virksomheten vil være i overensstemmelse med brann- og eksplosjonsvernloven med underliggende forskrifter.

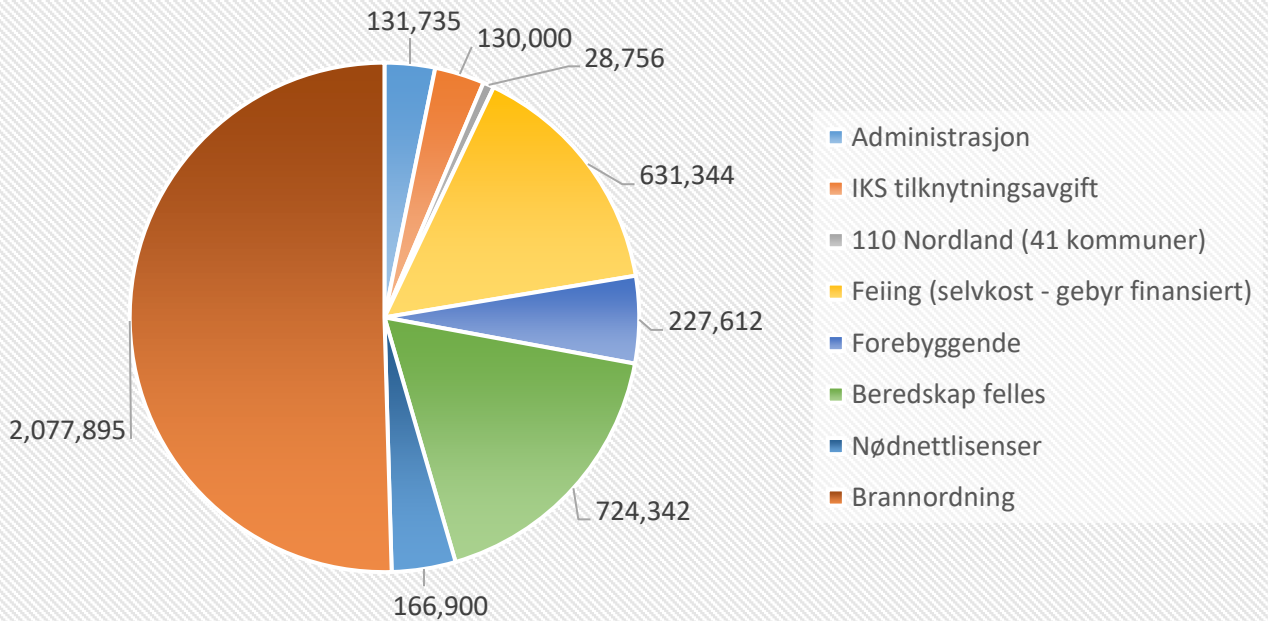
---

Per Gunnar Pedersen  
Daglig leder/Brann- og redningssjef  
Salten Brann IKS

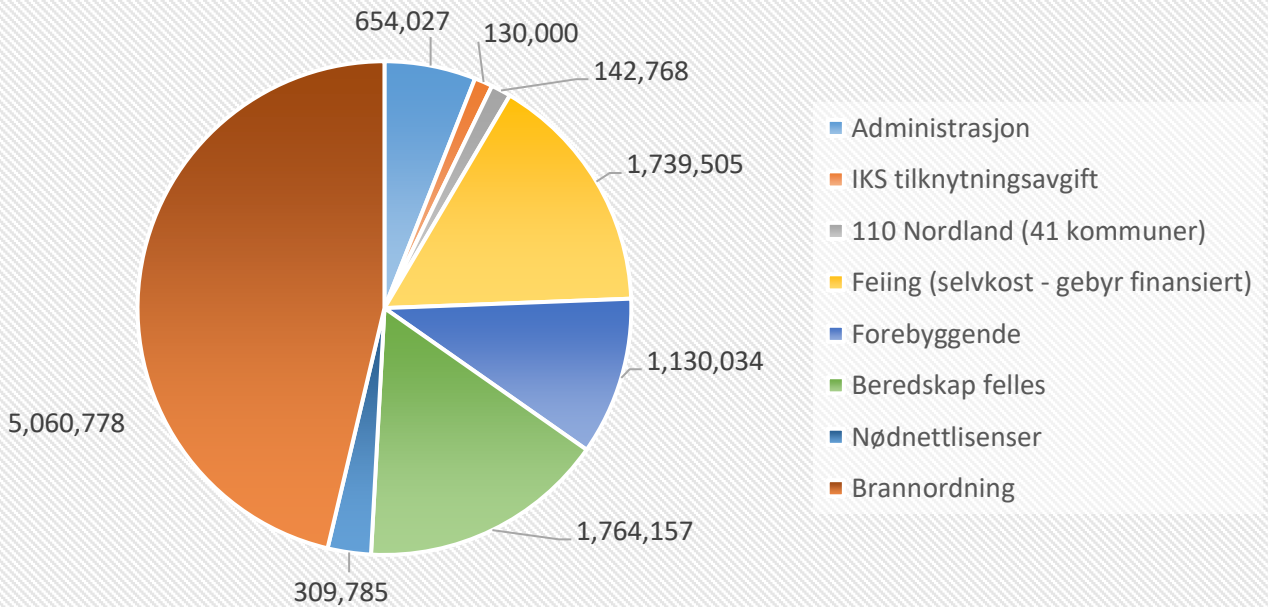
**Vedlegg A – Finansieringsandeler og kostnadsfordeling pr kommune**



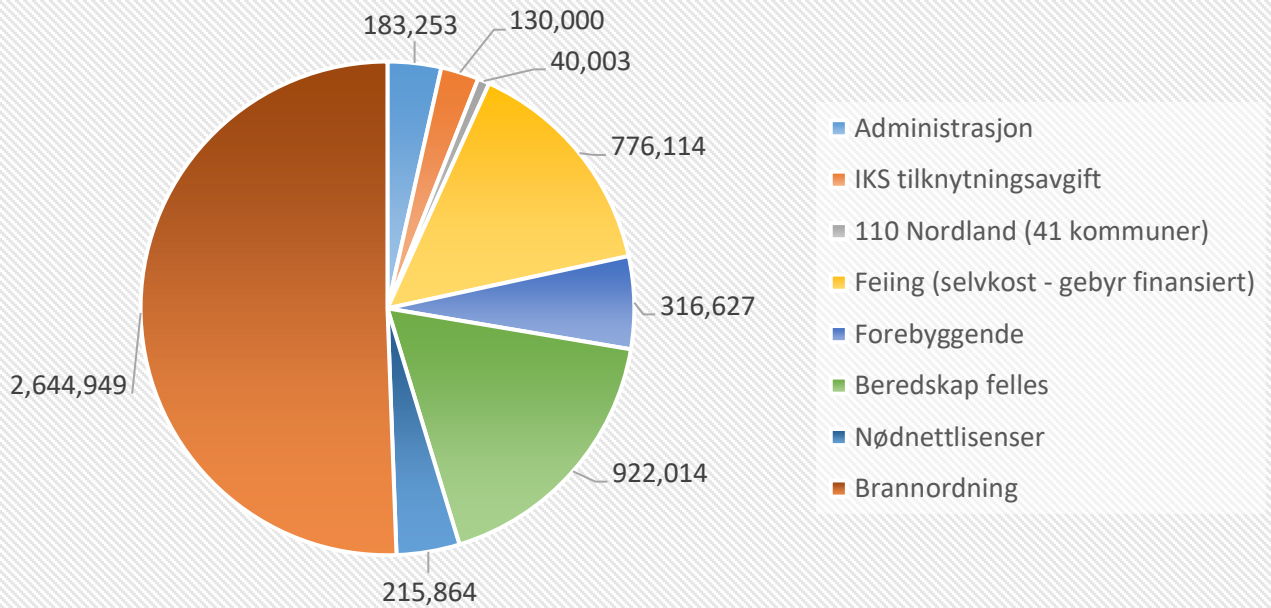
Gildeskål - Brutto finansieringsandel: kr 4.118.584,-



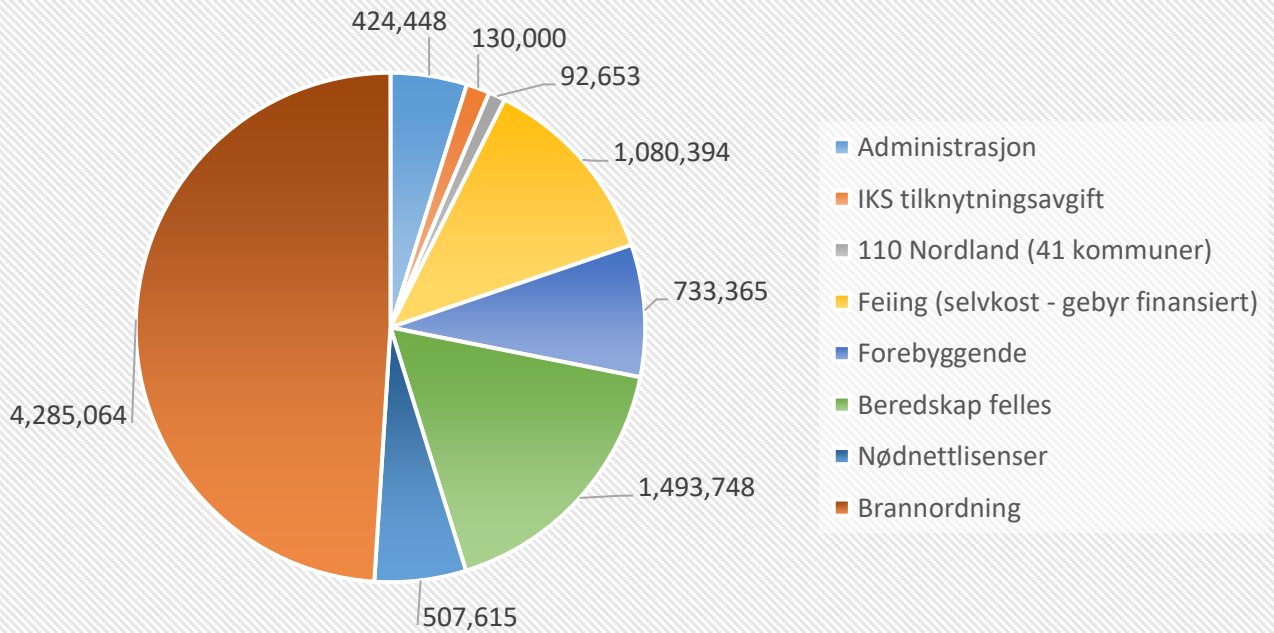
Fauske - Brutto finansieringsandel: kr 10.931.055,-



Hamarøy - Brutto finansieringsandel: kr 5.228.824,-

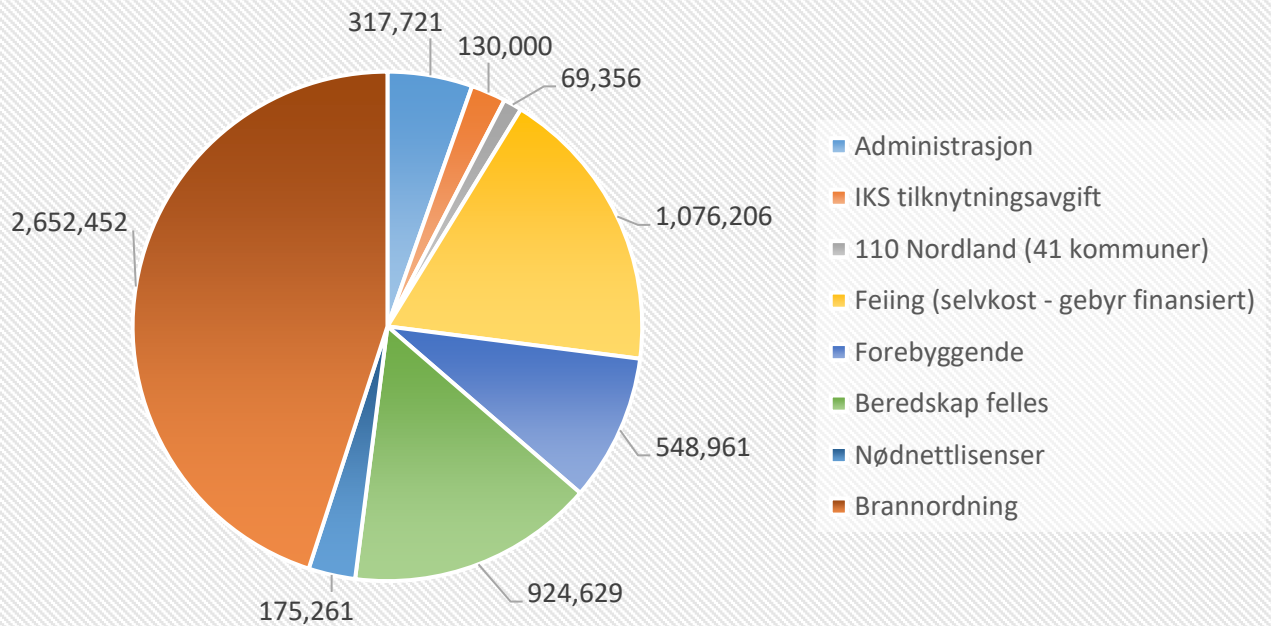


Meløy - Brutto finansieringsandel: kr 8.747.287,-

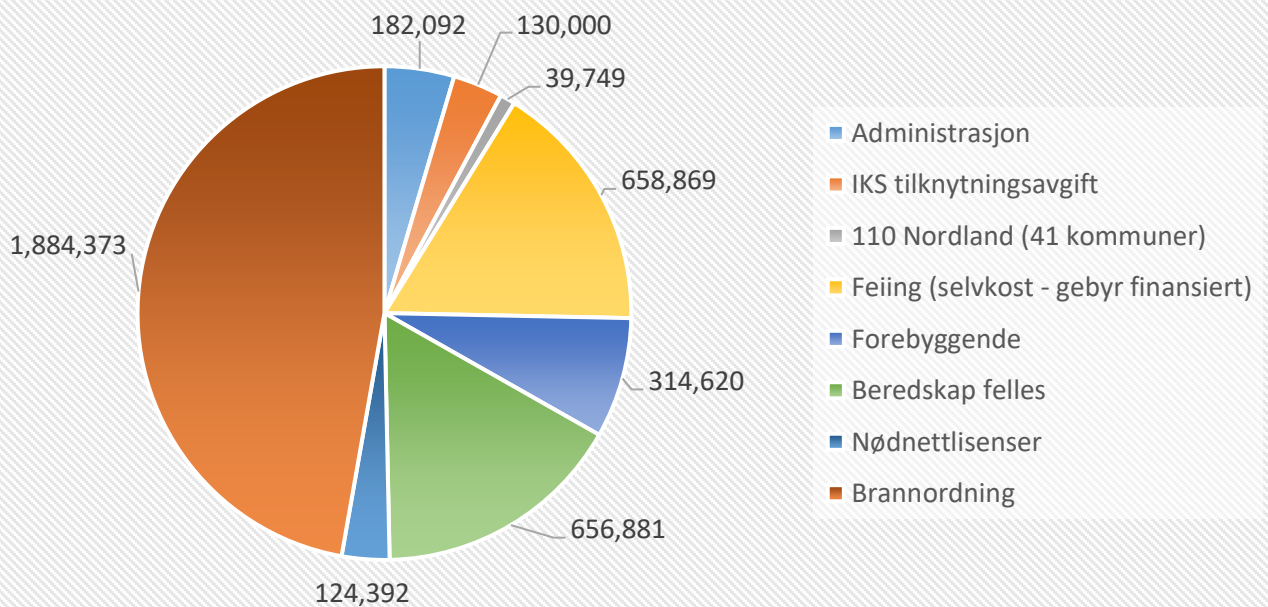




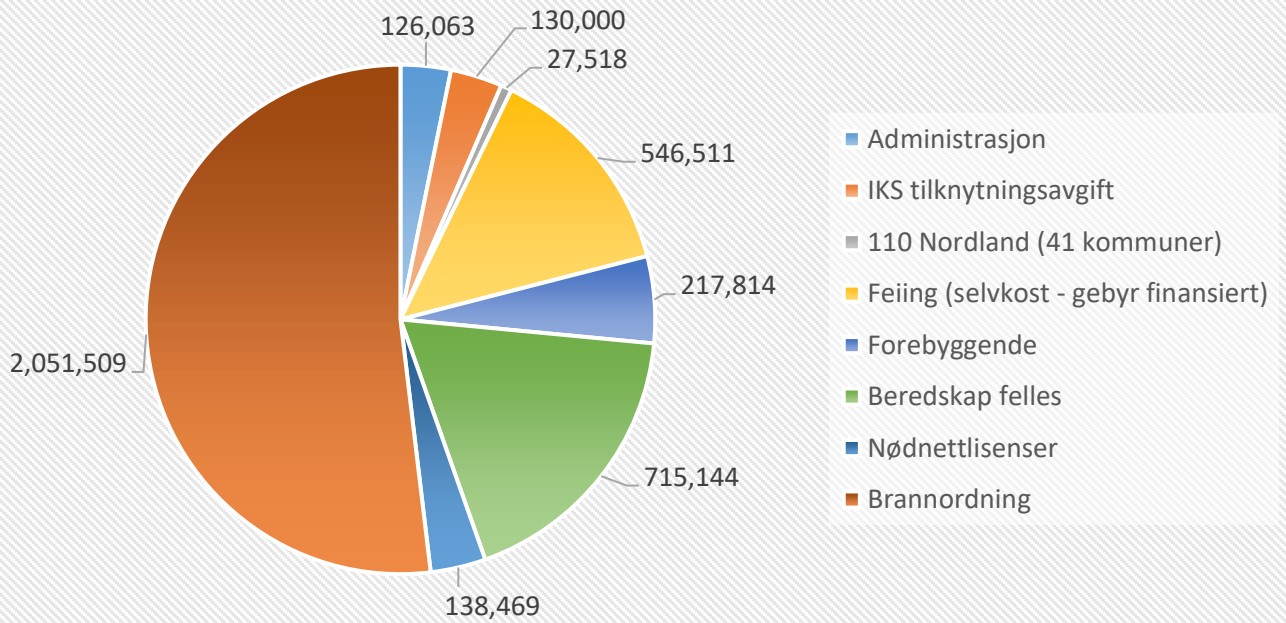
Saltdal - Brutto finansieringsandel: kr 5.894 585,-



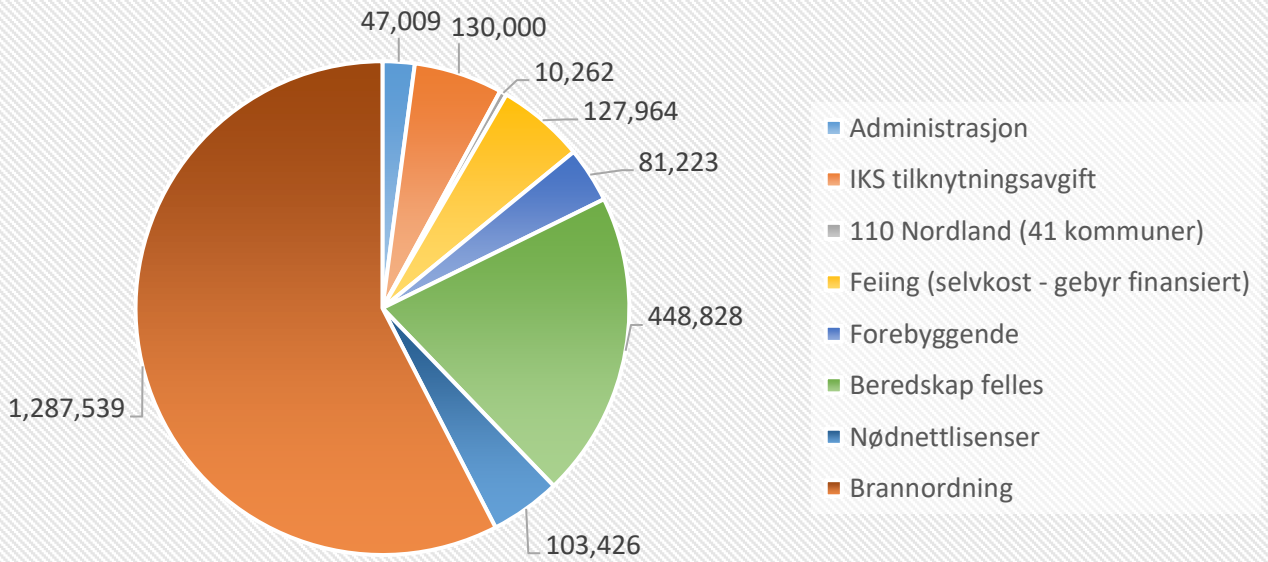
Steigen - Brutto finansieringsandel: kr 3.990.976,-



Sørfold - Brutto finansieringsandel: kr 3.953.029,-



Værøy - Brutto finansieringsandel: kr 2.236.251,-





## SALTEN BRANN IKS

### Protokoll – drøftingsmøte tillitsvalgte mandag 25.09.2023

#### **Drøfting av anbefalinger fra selskapets omstilling – smartere drift**

Det ble gjort en gjennomgang av resultater fra kartleggingen fra Daglig leder som gjelder omstillingsprosessen i Salten Brann.

Følgende innspill ble gitt fra tillitsvalgte;

- Aktivitetsnivå er meget høyt i selskapet. Skal det reduseres i antall stillinger må aktiviteten ned.
- Vi bør redusere konsulentkostandene mest mulig før vi kutter i stillinger. Det vil ellers sende uheldige signaler internt i organisasjonen.
- Konsulentkostandene har ett større potensiale for besparelse enn kartlegginga viser og bør justeres mer ned for å signalisere mulig/ønsket innsparing.
- Det er flere enn de 3 ansatte ved 110 sentralen som ikke har tjenstlige behov for å bære personsøker/utalarmeringsenhet. Antallet kan redusere med inntil 9 personer.
- Overordnet vaktberedskap kan dekkes av innsatsleder som da ivaretar myndigheten til leder av brann- og redningsvesenet under innsats. Det er hensiktsmessig å vurdere/evaluere behovet for både innsatsleder og vakthavende brannsjef i overordnet vaktordning. En eventuell endring vil også redusere behovet for kjøretøy til vaktordning og andre lederstøtteverktøy.
- Man må vurdere alle nivå i organisasjonen når det gjelder kompensasjon for overtid
- Vi må arbeide mindre med utviklingsarbeid og fokusere mere på drift
  - Hva er meningen med ISO sertifisering?
  - Hva har effekten vært ved bruk av kvalitetssystemet?
- God prosess- og kommunikasjonsplan er viktig fremover.

Delta  
Kurt Rune Martinussen

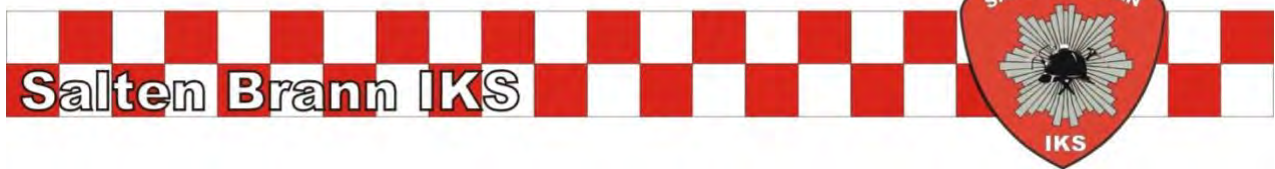
Fagforbundet  
Ole Fredrik Bakken

Nito  
Svein Morten Sandnes

Daglig leder  
Per Gunnar Pedersen

#### **SALTEN BRANN IKS**

Olav Vs gate 200, 8070 Bodø, Tlf: 75 55 74 00, Faks: 75 55 74 08,  
e-post: [post@saltenbrann.no](mailto:post@saltenbrann.no), Internett: [www.saltenbrann.no](http://www.saltenbrann.no)



Styret – Salten Brann IKS

---

Styresak nr. 58/23

Rep. Skap sak nr. 29/23

Innstilling til representantskapet

27. september 2023.

---

## **PROSESS FOR REVISJON AV BRANNORDNING**

Vedlegg – Prosessplan

Det vises til strategi for Salten Brann, kommunale vedtak om nåværende brannordning og selskapets budsjett- og økonomiplan for perioden 2024 – 2027. Den økonomiske situasjon for både kommuner og selskap er utfordrende. I 2024 legges det opp til reduksjon av felles kostnader ved effektiviseringstiltak. Dette er et tiltak for å bidra til langsiktig økonomisk bærekraft. Brannordningen er det enkeltelement som både for den enkelte kommune og for fellesskapet skal gjøre oss i stand til å løse våre felles oppgaver. Samtidig er dette det området som representerer de største kostnadene. Å redusere kostnader til brannordningen for både kommuner og selskap, innenfor lovpålagt nivå, er et tiltak for å sikre langsiktig økonomisk bærekraft. Det tilligger kommunene å fatte endelig vedtak om ønsket nivå på egen brannordning. Selskapet har påvist et økonomisk handlingsrom for dagens brannberedskap (brannordning) som ligger over det nivå som kommer fram av minimums bestemmelsene i brannlov med forskrifter.

Selskapet legger med dette fram en prosessplan for en eventuell revisjon av dagens brannberedskap (brannordning) som innebærer en kartlegging av kommunenes behov / ønsker for en slik prosess. Å avklare dette spørsmålet vil ta noe tid. Det er selskapets oppfatning at samarbeidet med kommunenes administrasjon må styrkes og forbedres ved en slik revisjon da eierkommunene har betydelige strukturelle utfordringer også innenfor andre tjenesteområder så som skole, barnehage og eldreomsorg som vil kunne påvirke framdriften i en slik prosess. For kommunene antar Salten Brann at det er viktig å kunne vurdere tjenesteområdene samlet, også brann og redning når økonomisk bærekraft over tid skal sikres. Omstillingsprosessene for kommunene må derfor sees på som en helhet.

Planen tar hensyn til at det nye representantskapet har sitt første møtepunkt i november og at det dermed er behov for en mer grunnleggende orientering om selskapets strukturer før spørsmålet om behov for revidering tas opp for fullt. De nye representantene må få tilstrekkelig tid til opplæring.

### **Forslag til vedtak**

1. *Styret vedtar forslag til prosessplan for revisjon av brannordning.*
2. *For de kommuner som vil gjennomføre en revisjon, er målsetningen at endringer av brannordningen med økonomisk effekt skal kunne skje fra 2025.*

## Prosessplan

Milepæl	Aktivitet	Ansvar	Frist
1	Presentere selskapets struktur og dagens brannberedskap på overordnet nivå for nye eiere. Belyse kvalitetsavvik samt det økonomiske handlingsrommet sett opp mot lovens minimum – overordnet.	Rep skapet	3/11-23
2	Koordinering med kommunedirektørutvalget, etablere felles behovsforståelse mtp. ansvar og rolle for planprosessen om å revidere. (Saltdal 0900)	Styreleder / daglig leder / K.Dir	9/11-23
3	Forankre en eventuell planprosess i styret. Identifisering av suksesskriterier.	Styret	11/12-23
4	Iverksettelse av analysefase herunder anskaffe konsulentbistand med relevant bakgrunn og erfaring.	Selskapet	1/12-23
5	Kartlegging av kommunenes ståsted i spørsmålet om det er behov / ønsker om en framtidig revisjonsprosess av respektive brannordninger	Selskapet Ordfører K.Dir	11/23- 01/24
6	Dialogmøte med eierne om revisjon av brannordninger skal iverksettes; behov, ønsker og prosess med milepæler – tempoavklaring.	Eiermøte Ordførere K.Dir	02/24
7	Prosjektperiode, herunder prosess med kommuner, brannvesen og andre samvirkepartnere.	Selskapet	02-06/24
8	Vurderingsinnspill til kommunal høring	Selskapet Ordførere K.Dir	05/24
9	Vedta og innstille sak om ny brannordning til representantskapet	Styret	10/24
10	Vedta ny brannordning i representantskapet	Rep skapet	11/24
11	Kommunale vedtak om nye brannordninger	Kommunene	31.12.24



# MØTE I SALTEN REGIONRÅD KO OG SALTEN REGIONRÅD IPR 09. – 10. NOVEMBER 2023

NORDLAND NASJONALPARKSENTER / ROGNAN HOTELL

## SAKSLISTE

Møtestart kl. 13.00

*Velkommen til Saltdal*

### Torsdag kl. 13:00

#### Presentasjon av Salten Regionråds virksomhet

ved administrasjonen

#### Gjennomgang av ny selskapsstruktur

ved advokat Håkon A. Riegels, Samfunnsbedriftene

#### Presentasjon av representantene i møtet

#### Representantskapsmøte i Salten Regionråd Kommunale Oppgavefelleskap ca. kl. 15:00

- KO-sak 01/23 **Valg av møteleder, referent og representanter til å signere protokollen**
- KO-sak 02/23 **Godkjenning av innkalling og dagsorden**
- KO-sak 03/23 **Valg av leder og nestleder til Representantskapet**
- KO-sak 04/23 **Oppnevning av valgkomite for valg av styre**
- KO-sak 05/23 **Valg av interimsstyre, herunder leder og nestleder**
- KO-sak 06/23 **Intern organisering – vedtekter for Salten Friluftsråd, Salten Kultursamarbeid og Felles Ansvar i Salten**

#### Representantskapsmøte i Salten Regionråd Interkommunale Politiske Råd ca. kl. 16:30

- IPR-sak 01/23 **Valg av møteleder, referent og representanter til å signere protokollen**
- IPR-sak 02/23 **Godkjenning av innkalling og dagsorden**
- IPR-sak 03/23 **Valg av leder og nestleder til Representantskapet**
- IPR-sak 04/23 **Valg av Arbeidsutvalg**
- IPR-sak 05/23 **Innmeldt sak fra Bodø kommune**
  - a) Bodø kommune v/kommunedirektør: Rapportering om status i «Ett digitalt Salten»
- IPR-sak 06/23 **Valg av representant til Nordlandsmuseets Råd**
- IPR-sak 07/23 **Valg av representanter til Vannregionutvalg Nordland (RVU)**
- IPR-sak 08/23 **Valg av representant til Rådet for Nordland Nasjonalparksenter**
- IPR-sak 09/23 **Valg av representant til Statskog regionutvalg**



## Fredag kl. 09:00

Morgensamling v/ Saltdal kommune

### Møte i Salten Regionråd Interkommunale Politiske Råd fortsetter

- IPR-sak 10/23 **Referat fra forrige møte i Salten Regionråd**
- IPR-sak 11/23 **Orienteringer**
- sekretariatet
  - rådmanns- og kommunedirektørutvalget
- IPR-sak 12/23 **Orientering fra Helsefelleskap Lofoten, Vesterålen og Salten**
- IPR-sak 13/23 **Saltenstrategier 2024-2028 – oppstart og organisering av prosess**
- IPR-sak 14/23 **Høringsuttalelse KVVU for transportløsninger i Nord-Norge og KVVU Nord-Norgebanen**
- IPR-sak 15/23 **Høringsuttalelse KVVU Green**
- IPR-sak 16/23 **Orientering om Barents Road International Organisation**
- IPR-sak 17/23 **Orienteringssak om Iris-fondet**

### Praktiske opplysninger

**Møte dag 1: Nordland Nasjonalparksenter, Storjord i Saltdal**

**Møte dag 2: Rognan Hotell**

**Overnatting på Rognan Hotell**

Torsdag 9. november	<b>12.00</b>	Lunsj på Nordland nasjonalparksenter
	<b>13.00</b>	Møtestart Salten Regionråd KO og Salten Regionråd IPR
	<b>15.00</b>	Representantskapsmøte Salten Regionråd KO
	<b>16.30</b>	Representantskapsmøte Salten Regionråd IPR
	<b>17.30</b>	Møteslutt
	<b>19.30</b>	Aperetiff Rognan hotell
	<b>20.00</b>	Middag Rognan hotell
Fredag 10. november	<b>08.00</b>	Frokost på Rognan Hotell
	<b>09.00</b>	Morgensamling v/Saltdal kommune
	<b>10.00</b>	Møtestart Salten Regionråd IPR
	<b>13.00</b>	Lunsj og hjemreise

*Regionrådet skal fotograferes i løpet av møtet. Fotograferingen skjer på torsdag.*

*Det tas forbehold om endringer i tidspunkt.*



Kommunal- og  
distriktsdepartementet

Veileder

# Veileder om interkommunalt samarbeid etter reglene i kommuneloven





1	Innledning.....	9
1.1	Om veilederen .....	9
1.2	Har du spørsmål om interkommunalt samarbeid?.....	10
1.3	Har du forslag til hvordan veilederen kan bli bedre?.....	11
2	Generelt om interkommunalt samarbeid.....	12
2.1	Hva er interkommunalt samarbeid?.....	12
2.2	Hva er <i>ikke</i> interkommunalt samarbeid? .....	13
2.3	Hvilke oppgaver kan kommuner samarbeide om? .....	14
2.4	Fordeler og ulemper med interkommunalt samarbeid.....	15
2.5	Flere oppgaver i samme interkommunale samarbeid.....	17
2.6	Samarbeid mellom kommuner og fylkeskommuner .....	18
2.7	Hvilke samarbeidsformer kan kommuner bruke? .....	18
2.7.1	Innledning .....	18
2.7.2	Oversikt over samarbeidsmodellene.....	18
2.7.3	Når kan kommunene samarbeide på andre måter?.....	19
2.7.4	Kort om tidligere samarbeidsmodeller etter kommuneloven.....	21
2.8	Forholdet til sektorlover .....	22
2.9	Kommunen beholder ansvaret ved samarbeid.....	23
2.10	Hovedregelen er at samarbeid er frivillig.....	24
3	Overordnet om de ulike samarbeidsmodellene .....	24
3.1	Innledning.....	24
3.2	Hva kjennetegner de ulike samarbeidsmodellene? .....	25
3.2.1	Innledning .....	25
3.2.2	Interkommunalt politisk råd (IPR) .....	25

3.2.3	Kommunalt oppgavefelleskap (KO) .....	26
3.2.4	Vertskommunesamarbeid .....	28
3.2.5	Interkommunalt selskap (IKS).....	30
3.2.6	Aksjeselskap (AS) .....	31
3.2.7	Samvirkeforetak (SA) .....	32
3.2.8	Foreninger .....	33
3.3	Hvilke samarbeidsmodeller kan fatte enkeltvedtak eller vedta forskrift?	34
3.3.1	Innledning .....	34
3.3.2	Vertskommunesamarbeid gir en generell hjemmel.....	34
3.3.3	Andre samarbeidsmodeller krever at særlov åpner for det.....	35
3.3.4	Særlige regler for interkommunalt politisk råd og kommunalt oppgavefelleskap .....	36
3.3.5	Hvordan delegeres myndighet til å fatte enkeltvedtak til et samarbeid?	36
3.3.6	Forvaltningsloven og klageregler gjelder når samarbeid fatter enkeltvedtak	37
3.3.7	Hva gjelder når loven ikke åpner for at samarbeidet selv kan fatte enkeltvedtak? .....	38
3.4	Hvilke samarbeid er et eget rettssubjekt?.....	40
3.5	Når gjelder forvaltningsloven og offentlighetsloven for ulike samarbeidsmodeller? .....	41
3.5.1	Forvaltningsloven .....	41
3.5.2	Offentlighetsloven .....	43
4	Reglene om offentlige anskaffelser og offentlig støtte.....	46
4.1	Innledning.....	46
4.2	Reglene om offentlige anskaffelser .....	46

4.2.1	Utgangspunkt: kjøp av varer og tjenester skal skje ved konkurranse	46
4.2.2	Unntak for samarbeid i offentlig sektor mv. ....	47
4.2.3	Oppsummering.....	50
4.3	Reglene om offentlig støtte .....	50
5	Vertskommunesamarbeid .....	51
5.1	Overordnet om vertskommunesamarbeid.....	51
5.1.1	Begrepene vertskommune, samarbeidskommune og deltakerkommune 52	
5.1.2	Samarbeid mellom kommuner eller mellom fylkeskommuner .....	52
5.2	Når kan vertskommunemodellen brukes? .....	53
5.2.1	To modeller for vertskommunesamarbeid .....	54
5.2.2	Administrativt vertskommunesamarbeid .....	55
5.2.3	Vertskommunesamarbeid med felles, folkevalgt nemnd.....	55
5.3	Delegering av myndighet ved vertskommunesamarbeid .....	57
5.3.1	Overordnet om delegering .....	57
5.3.2	Forholdet mellom samarbeidsavtalen og delegeringsvedtak .....	57
5.3.3	Delegering ved administrativt vertskommunesamarbeid .....	58
5.3.4	Delegering ved vertskommunesamarbeid med felles, folkevalgt nemnd	59
5.3.5	Saker av prinsipiell betydning .....	60
5.4	Samarbeidsavtalen.....	61
5.4.1	Administrativt vertskommunesamarbeid: avtale mellom samarbeidskommunen og vertskommunen.....	62
5.4.2	Vertskommunesamarbeid med felles folkevalgt nemnd: felles avtale	62
5.4.3	Obligatorisk innhold i samarbeidsavtalen.....	62
5.4.4	Eksempler på hva samarbeidsavtalen ellers kan regulere .....	63

5.4.5	Endringer i samarbeidsavtalen.....	64
5.4.6	Fordelingen av kostnader mellom deltakerkommunene skal fastsettes i samarbeidsavtalen .....	64
5.4.7	Kopi av samarbeidsavtalen skal sendes til statsforvalteren.....	65
5.5	Samarbeidskommunenes styringsmuligheter .....	65
5.5.1	Overordnet om styring.....	65
5.5.2	Rutiner for orientering av samarbeidskommunene.....	65
5.5.3	Kommunene kan trekke tilbake vertskommunens myndighet – en sikkerhetsventil .....	66
5.5.4	Oppfølging fra kommunedirektøren eller medlemmene av nemnda	66
5.5.5	Deltakerne kan gi instruksjer og omgjøre vedtak.....	66
5.5.6	Særlige krav til avstemninger i nemnda .....	67
5.5.7	Vertskommunens styringsrett.....	67
5.5.8	Eierskapsmelding og eierstyring .....	67
5.6	Vertskommunesamarbeid kan organiseres på mange ulike måter .....	68
5.6.1	Vertskommune med eller uten folkevalgt nemnd? .....	68
5.6.2	Handlingsrommet ved administrativt vertskommunesamarbeid.....	70
5.6.3	Handlingsrommet ved vertskommunesamarbeid med felles, folkevalgt nemnd	73
5.6.4	Lokalisering av tjenester .....	75
5.7	Budsjett og regnskap i vertskommunen .....	75
5.8	Klage, omgjøring, kontroll og tilsyn .....	76
5.8.1	Klage og omgjøring.....	76
5.8.2	Omgjøring uten klage.....	78
5.8.3	Lovlighetskontroll .....	78

5.8.4	Domstolsprøving .....	79
5.8.5	Kontrollutvalget .....	79
5.8.6	Statlig tilsyn .....	80
5.8.7	Internkontroll.....	80
5.9	Oppløsning og uttreden .....	81
5.10	Regelverket for ansattes rettigheter .....	82
6	Kommunalt oppgavefelleskap og interkommunalt politisk råd.....	82
6.1	Overordnet om kommunalt oppgavefelleskap og interkommunalt politisk råd 82	
6.2	Begrepene deltakerkommune og kontorkommune .....	83
6.3	Når kan samarbeidsmodellene brukes? .....	84
6.3.2	Interkommunalt politisk råd.....	85
6.3.3	Kommunalt oppgavefelleskap.....	86
6.4	Forholdet til kommunelovens øvrige regler.....	87
6.5	Regler for å opprette et interkommunalt politisk råd eller kommunalt oppgavefelleskap .....	87
6.5.1	Kommunestyrene vedtar å opprette samarbeidet og må være enige om hvem som skal være med .....	87
6.5.2	Minst to kommuner eller fylkeskommuner .....	88
6.5.3	Samarbeid forbeholdt kommuner og fylkeskommuner .....	88
6.5.4	Kan ikke fatte enkeltvedtak, unntatt om interne forhold og tilskudd	88
6.5.5	Krav til samarbeidets navn .....	89
6.5.6	Valgfritt om samarbeidet skal være eget rettssubjekt .....	90
6.6	Samarbeidsavtalen.....	91
6.6.1	Obligatorisk innhold i samarbeidsavtalen.....	91

6.6.2	Eksempler på hva samarbeidsavtalen ellers kan regulere .....	92
6.6.3	Endringer i samarbeidsavtalen.....	93
6.7	Styringsorganene og styringen av samarbeidet.....	94
6.7.1	Overordnet om styringsorganene .....	94
6.7.2	Representantskap .....	94
6.7.3	Underordnede styringsorganer .....	96
6.7.4	Daglig leder .....	97
6.7.5	Representantskap og andre styringsorganer er folkevalgte organer	98
6.7.6	Hvem er folkevalgte?.....	98
6.7.7	Møte- og talerett i organenes møter .....	99
6.7.8	Adgang til å bruke fjernmøte besluttet i det enkelte kommunestyret i samtlige deltakerkommuner .....	100
6.7.9	Reglement .....	100
6.7.10	Eierskapsmelding og eierstyring .....	101
6.8	Valg til organer i samarbeidet.....	102
6.8.1	Valgreglene i kommuneloven gjelder så langt de passer .....	102
6.8.2	Krav om kjønnsbalanse.....	103
6.8.3	Valgbarhet i representantskap.....	104
6.8.4	Valgbarhet i underordnede styringsorganer .....	105
6.9	Deltakernes økonomiske ansvar og forpliktelser.....	106
6.9.1	Ubegrenset økonomisk ansvar for sin andel .....	106
6.9.2	Deltakernes innskuddsplikt og andre bidrag fastsettes i samarbeidsavtalen	108
6.9.3	Eierandel og ansvarsdel.....	109
6.10	Samarbeidet kan organiseres på mange ulike måter .....	109

6.10.1	Samarbeid som er eget rettssubjekt.....	110
6.10.2	Samarbeid som <i>ikke</i> er eget rettssubjekt .....	111
6.10.3	Lokalisering av tjenester .....	113
6.11	Krav om budsjett og regnskap .....	113
6.11.1	Krav om eget årsbudsjett og årsregnskap .....	113
6.11.2	Unntak fra kravet om eget årsbudsjett og årsregnskap for «små» samarbeid som ikke er eget rettssubjekt .....	115
6.11.3	Innarbeiding i kontorkommunens konsoliderte årsregnskap.....	115
6.12	Folkevalgt og administrativ kontroll.....	116
6.12.1	Kontrollutvalget .....	116
6.12.2	Internkontroll.....	117
6.13	Uttreden og oppløsning.....	118
6.13.1	Uttreden .....	118
6.13.2	Oppløsning.....	119
6.14	Regelverket for ansattes rettigheter .....	119
7	Sentrale begreper i veilederen .....	120
8	Kilder og kunnskapsgrunnlag .....	123

# 1 Innledning

## 1.1 Om veilederen

I Norge er samarbeid mellom kommuner vanlig. Omfanget av samarbeid og hva kommunene samarbeider om varierer, men alle kommuner i Norge samarbeider med hverandre. Interkommunalt samarbeid er dermed en svært viktig del av kommunenes virksomhet.

Reglene om interkommunalt samarbeid i kommuneloven gjelder i utgangspunktet for all organisering av virksomhet i et interkommunalt samarbeid. Det er derfor viktig at kommunene har god kjennskap til disse reglene. Målet er at denne veilederen kan være et bidrag til at kommuner forstår og følger reglene for interkommunalt samarbeid som følger av kommuneloven.

Departementet har tilknyttet seg en innspillsgruppe i arbeidet med veilederen. Innspillsgruppen har bestått av representanter fra tre statsforvalterembeter, KS, Samfunnsbedriftene, Forum for kontroll og tilsyn, NKRF, Distriktssenteret og Indre Østfold kommune. Departementet takker innspillsgruppen, som har kommet med viktige bidrag til arbeidet.

### *Målgruppe*

Hovedmålgruppen for veilederen er lokalpolitikere, administrasjonen i kommuner og fylkeskommuner og andre som arbeider med interkommunalt samarbeid etter reglene i kommuneloven.

### *Innholdet i veilederen*

I denne veilederen gir Kommunal- og distriktsdepartementet veiledning om reglene for interkommunalt samarbeid som følger av kommuneloven.

Veilederen har to generelle kapitler om hva interkommunalt samarbeid er, muligheter og begrensninger for interkommunalt samarbeid og kjennetegn på ulike samarbeidsmodeller, se kapittel 2 og 3.

I tillegg går veilederen mer i detalj om hvilke regler som gjelder for samarbeidsmodellene som reguleres i kommuneloven. I kapittel 5 er det et eget kapittel om vertskommunesamarbeid. I dette kapitlet er innholdet i veilederen *Vertskommunemodellen i kommuneloven § 28 a flg.*, som ble utgitt av daværende



Kommunal- og regionaldepartementet i 2011, videreført og oppdatert. Veilederen har videre et felles kapittel om samarbeidsformene kommunalt oppgavefelleskap og interkommunalt politisk råd, se kapittel 6. Disse to samarbeidsformene var nye med kommuneloven 2018.

Veilederen har noe overordnet omtale av annet regelverk som er relevant for interkommunale samarbeid, for eksempel forvaltningsloven og offentlighetsloven, i tilknytning til de ulike samarbeidsformene. Reglene om offentlig støtte og anskaffelsesregelverket er omtalt særskilt i kapittel 4, men departementet går ikke grundig inn i disse rettsområdene.

Departementet gjør oppmerksom på at når det i veilederen står «kommune» omfatter dette også fylkeskommune, med mindre noe annet er presisert eller framgår av sammenhengen.

### *Forholdet mellom lovkrav og råd*

Et av formålene med veilederen er å bidra til regeletterlevelse gjennom veiledning om kravene i loven. Når det står «skal», «må», «krav» eller lignende i veilederen, bygger teksten på bestemmelser i lov- eller forskrift, som skal følges.

I mange tilfeller gir loven bare minimumskrav, hvor kommunene ut over disse kan velge ulike løsninger. Generelt har kommunene stort handlingsrom både i valg av samarbeidsform og i hvordan samarbeidet innrettes. Når det i veilederen står «kan» eller det vises til ulike eksempler, betyr det at det er valgfrihet innenfor rammene av loven.

Et annet formål med veilederen er å spre kunnskap og erfaringer om hvordan kommuner kan arbeide for å oppnå velfungerende interkommunalt samarbeid. Noen steder i veilederen skriver departementet derfor om forhold det kan være «hensiktsmessig» å vurdere eller som kommuner «bør» gjøre, eller lignende formuleringer. Departementet presiserer at slike råd ikke er rettslig bindende. Det er valgfritt å forholde seg til rådene.

## **1.2 Har du spørsmål om interkommunalt samarbeid?**

Statsforvalteren har i oppgave å veilede om muligheter og begrensninger i reglene for interkommunalt samarbeid etter kommuneloven og IKS-loven. Dersom du ikke finner

svar i denne veilederen eller i regelverket, kan du derfor ta kontakt med statsforvalteren i ditt fylke for å få råd og veiledning.

Dersom du har spørsmål om aksjeselskap, samvirkeforetak, anskaffelsesregler eller regler om offentlig støtte, er det Nærings- og fiskeridepartementet som har ansvaret for disse områdene. Det er DFØ som har fått i oppdrag å veilede om anskaffelsesreglene. Se fagsider om offentlige anskaffelser på [Anskaffelser.no](http://Anskaffelser.no)

KS er en interesse- og arbeidsgiverorganisasjon for kommuner og fylkeskommuner. KS gir råd og veiledning om interkommunalt samarbeid, uansett samarbeidsmodell, både gjennom medlemsservice og gjennom advokatoppdrag for fylkeskommuner, kommuner og selskaper som eies av disse.<sup>1</sup>

Samfunnsbedriftene (tidligere KS Bedrift) er arbeidsgiver- og interesseorganisasjon for små og mellomstore kommunalt eide selskaper. Samfunnsbedriftene organiserer mange interkommunale selskap, aksjeselskap, samvirkeforetak og foreninger, og flere interkommunale politiske råd og kommunale oppgavefelleskap. Samfunnsbedriftene kan gi generell veiledning om organisering av interkommunalt samarbeid.

### **1.3 Har du forslag til hvordan veilederen kan bli bedre?**

Kommunal- og distriktsdepartementet har som mål å videreutvikle veilederen og innarbeide flere temaer. Departementet ønsker derfor tilbakemeldinger om hvordan veilederen kan forbedres. Innspill kan sendes til [postmottak@kdd.dep.no](mailto:postmottak@kdd.dep.no). Endringer vil kunne legges inn fortløpende. Oppdatert veileder vil alltid ligge tilgjengelig digitalt på [regjeringen.no](http://regjeringen.no), inkludert informasjon om når veilederen ble endret sist.

---

<sup>1</sup> KS har også kurs og foredrag, og gir ut veiledning og bestiller utredninger. KS har blant annet gitt ut en rapport om interkommunalt samarbeid om IKT (2015) og KS advokatene har skrevet en FOU-utredning om samvirkeforetak for kommuner (2014).

## 2 Generelt om interkommunalt samarbeid

### 2.1 Hva er interkommunalt samarbeid?

Kommuner og fylkeskommuner kan utføre felles oppgaver gjennom et interkommunalt samarbeid. Interkommunalt samarbeid brukes om tilfeller der kommuner samarbeider med kommuner, fylkeskommuner samarbeider med fylkeskommuner eller hvor kommuner og fylkeskommuner samarbeider med hverandre. I tillegg kan interkommunale selskaper (IKS) være med i interkommunale samarbeid som er organisert etter IKS-loven. Interkommunale samarbeid kan dermed bestå av

- To eller flere kommuner
- To eller flere fylkeskommuner
- En eller flere kommuner og en eller flere fylkeskommuner
- En eller flere kommuner/fylkeskommuner og ett eller flere interkommunale selskaper (IKS)

Interkommunalt samarbeid er altså oppgaveløsning på tvers av kommune- eller fylkesgrenser. Dette til forskjell fra situasjoner hvor kommuner løser oppgavene i sin egen driftsorganisasjon eller ved kjøp av tjenester.

Et interkommunalt samarbeid kan foregå gjennom interkommunalt politisk råd, kommunalt oppgavefelleskap, vertskommunesamarbeid, interkommunalt selskap, aksjeselskap eller samvirkeforetak, en forening eller på en annen måte som det er rettslig adgang til, se kommuneloven § 17-1 andre ledd. Kommunene har stor frihet til å velge hvordan de skal organisere samarbeidet, så lenge de er innenfor alternativene som er nevnt i bestemmelsen.

Figur 2.1 gir en oversikt over ulike måter kommuner kan løse oppgaver på. I figuren er lovfestede former for interkommunalt samarbeid markert med grønt.

Figur 2.1 Oversikt over ulike måter kommuner kan løse oppgaver på



Kilde: Figur av Oslo Economics, bearbeidet av Kommunal- og distriktsdepartementet

## 2.2 Hva er *ikke* interkommunalt samarbeid?

### *Samarbeid mellom kommuner og staten, private eller ideelle aktører*

Der kommuner samarbeider med for eksempel staten eller private eller ideelle aktører, er det noe annet enn interkommunalt samarbeid, slik dette begrepet brukes i veilederen. Dette gjelder uavhengig av om flere kommuner er med i et slikt samarbeid med andre aktører. Slikt samarbeid kan for eksempel være organisert i en avtale, eller særlov kan regulere egne samarbeidsformer mellom stat og kommune.

Det er ingenting i veien for at et interkommunalt samarbeid inngår et samarbeid med statlige myndigheter. For eksempel kan et vertskommunesamarbeid ha en samarbeidsavtale med et statlig organ. Det statlige organet vil i slike tilfeller *ikke* være en del av vertskommunesamarbeidet.

### *Kjøp og salg av tjenester*

Kjøp og salg av tjenester mellom kommuner omtales ikke som interkommunalt samarbeid i denne veilederen. Ved kjøp og salg av tjenester mellom kommuner er det viktig å være oppmerksom på at reglene om offentlige anskaffelser som utgangspunkt kommer til anvendelse.

Kjøp og salg av tjenester mellom kommuner, mellom kommuner og kommunale samarbeidsordninger og mellom kommunale samarbeidsordninger er på visse vilkår unntatt fra anskaffelsesreglene. Dette er i hovedsak regulert i forskrift om offentlige anskaffelser kapittel 3. Se nærmere omtale av interkommunalt samarbeid og forholdet til reglene om offentlige anskaffelser og offentlig støtte i kapittel 4.

### *Kommunale foretak*

Det er ikke interkommunalt samarbeid når kommuner løser oppgaver gjennom å opprette kommunale foretak etter kommuneloven kapittel 9. Kommunale foretak opprettes av enkeltkommuner. Dette betyr at to eller flere kommuner ikke kan opprette felles kommunale foretak.

Kommunalt foretak er beregnet på tilfeller hvor kommunen ønsker å gi virksomhetens ledelse noe større frihet enn det kommuneloven ellers gir rom for.

Et alternativ til kommunalt foretak kan være et kommunalt heleid aksjeselskap. Men hvis kommunen ikke ønsker å gi virksomheten så stor grad av frihet og juridisk selvstendighet som aksjeselskapsformen i utgangspunktet innebærer, kan kommunalt foretak være en bedre organisering.

### *Stiftelser*

Stiftelser er selveiende. Det betyr at det formelt sett ikke er noen eiere som har direkte styring med virksomheten. Stiftelse regnes dermed ikke som et interkommunalt samarbeid, og er ikke med i opplistingen av samarbeidsmodeller for interkommunalt samarbeid i kommuneloven § 17-1 andre ledd.

Stiftelser reguleres av stiftelsesloven. Kommunen kan ta initiativ til å opprette stiftelser. Kommunen kan legge rammene for stiftelsen når vedtektene fastsettes, men har ut over dette liten mulighet til å påvirke stiftelsen. Vedtak som fattes i styret til stiftelsen er endelige, og kan ikke omgjøres av et kommunalt organ. Når stiftelsen er opprettet, har ikke den som opprettet stiftelsen lenger rådighet over verdien som er overført til stiftelsen.

## **2.3 Hvilke oppgaver kan kommuner samarbeide om?**

Kommuneloven § 17-1 første ledd slår fast at kommuner kan utføre felles oppgaver gjennom et interkommunalt samarbeid. Det er ingen generelle begrensninger i hva kommuner kan samarbeide om. Men det kan følge av bestemmelser i lov og forskrift at kommunen må løse visse oppgaver innenfor sin egen driftsorganisasjon. Det finnes for eksempel såkalte delegeringssperrer, som krever at visse beslutninger må tas av kommunestyret eller formannskapet i kommunen (se definisjon av delegeringssperre i kapittel 7). Det er også begrensninger i hvilke samarbeidsmodeller man kan bruke til ulike typer samarbeid. For eksempel er det begrenset hvilke samarbeidsformer som

kan brukes for samarbeid om lovpålagte oppgaver hvor det er nødvendig å fatte enkeltvedtak.

Generelt har likevel kommuner stor frihet til å velge hva de vil samarbeide om. Kommuner kan samarbeide om utførelsen av tjenester eller andre felles oppgaver. Kommuner kan for eksempel inngå samarbeid om driftsoppgaver, administrative tjenester som IKT, HR og kompetanseutvikling. Samarbeid kan dreie seg om forretningsmessig virksomhet, ha et ideelt formål eller løse oppgaver som følger av lov, for eksempel innen beredskap, helse eller barnevern. Det kan også inngås rent politisk samarbeid om samfunnsutviklingen innenfor et geografisk område.

Samarbeid kan være langsiktig eller mer ad-hoc, for eksempel knyttet til en bestemt oppgave eller tidsavgrenset prosjekt. Det kan være store samarbeid med mange, faste samarbeidspartnere og mange ansatte, eller bare to kommuner som går sammen for å løse en begrenset oppgave.

## **2.4 Fordeler og ulemper med interkommunalt samarbeid**

Alle kommuner i Norge samarbeider, men omfanget av samarbeid varierer. Det kan være ulike grunner til at kommuner inngår i et interkommunalt samarbeid. Én grunn kan være å bedre kvaliteten på tjenesten eller oppgaven. Samarbeid kan for eksempel være gunstig for å sikre store og robuste fagmiljøer, eller hvis det er nødvendig med spesialisert utstyr som det er krevende for hver kommune å ivareta på egenhånd. Samarbeid er særlig aktuelt hvis kommunen ellers mangler ressurser og kvalifisert personell. Det kan for eksempel føre til bedre kvalitet og robusthet å samarbeide om barnevern, krisesenter, pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) og legevakt.

Et samarbeid kan videre føre til større volum på tjenesteproduksjonen, noe som legger til rette for mer hensiktsmessig drift av tjenesten. Samarbeid om brann- og redningstjeneste, renovasjon og krisesenter er eksempler på samarbeid som kan gi slike effekter.

En annen grunn til å samarbeide, kan være kostnadseffektivitet. For noen tjenester vil et større befolkningsgrunnlag kunne gi innsparinger i form av spredning av kostnader på flere innbyggere, eller ved at svingningen i etterspørselen etter en tjeneste reduseres. Når det gjelder stedsuavhengige tjenester, slik som administrative støttefunksjoner, kan det også være innsparinger å hente på et samarbeid.

Hvorvidt et interkommunalt samarbeid er kostnadseffektivt, vil imidlertid være avhengig av hva det samarbeides om og hvordan samarbeidet innrettes. Det er viktig å være klar over at kostnader knyttet til etablering og styring av samarbeidet kan «spise opp» eventuelle stordriftsfordeler. I mange tilfeller er det heller ikke et mål å redusere kostnader, men å få mer igjen for pengene ved at kvaliteten øker eller tilbudet til innbyggerne blir mer tilgjengelig. For eksempel viser studier av interkommunalt samarbeid om barnevern at utgiftene på dette området ofte øker etter etableringen av samarbeidet, fordi tjenesten styrkes.<sup>2</sup>

Forvaltning av felles områder kan være en grunn til å samarbeide. Dersom naturressurser eller infrastruktur strekker seg over flere kommuner, kan det være hensiktsmessig å samarbeide med andre kommuner om planlegging og forvaltning av områdene. Det kan for eksempel gjelde vann, skog, skiløyper, stier, veier og transport. Geografiske områder i en region kan også ha felles utfordringer som kan løses i et samarbeid, for eksempel samarbeid om felles beredskap ved naturkatastrofer, oversvømmelser og brann.

Videre kan et interkommunalt samarbeid opprettes for å styrke regionen, for eksempel ved å utvikle felles næringspolitikk for området eller fremme viktige saker som er felles for kommunene i samme område. Det kan være enklere å få gjennomslag overfor nasjonale myndigheter hvis flere kommuner eller fylkeskommuner står sammen. I tillegg kan et slikt politisk samarbeid gi de folkevalgte et nettverk på tvers av kommunegrensene, noe som kan føre til bedre relasjoner mellom kommunene.

Oppsummert er det mange grunner til å samarbeide på tvers av kommune- og fylkesgrenser.

Før nye samarbeid etableres, og ved drift, styring og kontroll av eksisterende samarbeid, er det likevel viktig å være klar over at det også kan være noen utfordringer med interkommunalt samarbeid.

Det kan for eksempel være krevende å sørge for tilstrekkelig samordning med andre tjenester eller oppgaver i kommunen. I tillegg kan samarbeid føre til redusert fysisk

---

<sup>2</sup> Brandtzæg, B. A. (2006) *Evaluering av forsøk med interkommunale barnevern*, Rapport nr 229, Telemarksforskning.

tilgjengelighet, eller at kan bli utfordrende å finne smidige, lokale løsninger.<sup>3</sup> Tap av arbeidsplasser i kommunen, kan også være en uønsket effekt av samarbeid. Det er videre risiko for at ansvarsforholdene mellom samarbeidet og deltakerkommunene ikke er klare nok eller at det blir en ubalanse i maktforhold mellom deltakerkommunene. I noen tilfeller kan det oppleves som vanskelig eller tungvint å gjøre endringer eller ta viktige beslutninger i samarbeidet. Kommuner kan videre oppleve at de ikke har like god kontroll over kostnadsutviklingen eller at gevinsten ved samarbeidet ikke forsvarer kostnaden.

Slike utfordringer kan delvis motvirkes gjennom at kommunene avklarer hva som er formålet med samarbeidet, hvordan ansvarsforhold skal være og sørger for god styring og kontroll. I andre tilfeller kan det tenkes at det er best at oppgaven løses i kommunens egen driftsorganisasjon.

I mange tilfeller er det imidlertid ikke så relevant å stille spørsmål *om* kommunen skal være med i et interkommunale samarbeid, fordi det ikke er realistisk å ivareta oppgaven alene. Det sentrale spørsmålet er i stedet *hvordan* et samarbeid best kan organiseres og styres på en måte som ivaretar alle deltakerkommunenes og innbyggernes interesser.

## **2.5 Flere oppgaver i samme interkommunale samarbeid**

Det er ingenting i veien for at de samme kommunene samarbeider om flere forskjellige oppgaver, organisert i ett interkommunalt samarbeid. For eksempel at to kommuner samarbeider både om brann- og redningsvesen og legevakt i samme vertskommunesamarbeid. Ved samarbeid om flere oppgaver, må samarbeidsavtalen i så fall omfatte alle de ulike oppgavene.

Det er også en forutsetning for å samle samarbeid om flere oppgaver i ett samarbeid at den valgte samarbeidsmodellen kan brukes for alle de ulike oppgavene. For eksempel følger det av kommuneloven at politisk samarbeid må skje i form av interkommunalt politisk råd, samtidig som denne samarbeidsmodellen ikke kan drive produksjon av tjenester. Politisk samarbeid og samarbeid om tjenester kan derfor ikke samles i ett interkommunalt samarbeid.

---

<sup>3</sup> Dette var ett av flere funn i rapporten *Vertskommunesamarbeid om NAV-kontor*, [AFI-rapport 2022:10](#).



## **2.6 Samarbeid mellom kommuner og fylkeskommuner**

Kommuner og fylkeskommuner kan ha felles plikter, interesser og oppgaver. Både kommuner og fylkeskommuner skal for eksempel ha kontrollutvalgssekretariat, og de er begge forvaltningsorganer som kan ha felles behov for ulike administrative støttetjenester som arkiv, innkjøp, økonomi, lønnsutbetaling og IT-tjenester. Siden fylkeskommuner ofte har en større organisasjon enn mange kommuner, kan et samarbeid med fylkeskommunen om for eksempel administrative støttetjenester være gunstig for mindre kommuner som ikke har samme kapasitet. De kan også ha felles interesse i politikk- og næringsutviklingen i et større geografisk område, og de kan ha behov for eller interesse i å samarbeide om arealplanlegging eller om samferdsel i et område.

Interkommunalt politisk råd, kommunalt oppgavefelleskap, interkommunalt selskap, aksjeselskap, samvirkeforetak og forening, åpner for samarbeid mellom kommuner og fylkeskommuner. Vertskommunesamarbeid etter kommuneloven kapittel 20 er derimot forbeholdt samarbeid mellom kommuner eller mellom fylkeskommuner (altså samarbeid på samme «nivå»).

## **2.7 Hvilke samarbeidsformer kan kommuner bruke?**

### **2.7.1 Innledning**

Dette kapitlet gir en oversikt over samarbeidsmodellene som er listet opp i kommuneloven og som kommunene kan benytte seg av. I tillegg har kapitlet en overordnet omtale av hvordan kommunene kan samarbeide på andre måter enn gjennom de lovfestede samarbeidsmodellene som listes opp i kommuneloven. Til slutt gjør vi kort rede for samarbeidsmodellene som er tatt ut av kommuneloven, og som derfor ikke lenger kan brukes.

### **2.7.2 Oversikt over samarbeidsmodellene**

Kommuneloven § 17-1 lister opp de ulike samarbeidsmodellene for interkommunalt samarbeid. Når kommuner skal utføre felles oppgaver, har kommunene stor frihet til å velge hvordan de skal organisere samarbeidet, så lenge de er innenfor alternativene som nevnes i bestemmelsen.

Samarbeidsformene som er listet opp i kommuneloven er:

- interkommunalt politisk råd
- kommunalt oppgavefelleskap
- vertskommunesamarbeid
- interkommunalt selskap
- aksjeselskap
- samvirkeforetak
- forening

Disse organisasjonsformene er regulert i forskjellige lover. Kommuneloven regulerer tre ulike samarbeidsformer: interkommunalt politisk råd, kommunalt oppgavefelleskap og vertskommunesamarbeid. Lov om interkommunale selskaper (IKS-loven) regulerer interkommunale selskaper (IKS).

Kommunene kan også samarbeide interkommunalt i organisasjonsformer som ikke er forbeholdt kommunene, slik som aksjeselskap, samvirkeforetak eller forening. Når disse selskapsformene benyttes, er det henholdsvis aksjeloven, samvirkeloven og den ulovfestede foreningsretten som regulerer virksomheten og kommunens styringsmuligheter.

Figur 2.2. gir en oversikt over lovfestede modeller for interkommunalt samarbeid. Samarbeidsmodellene er plassert ut fra hvor tett tilknytning de har til kommunen.

Figur 2.2 Lovfestede modeller for interkommunalt samarbeid



### 2.7.3 Når kan kommunene samarbeide på andre måter?

Det følger av kommuneloven § 17-1 at kommuner og fylkeskommuner kan utføre felles oppgaver gjennom et interkommunalt samarbeid, og at et slikt samarbeid skal foregå gjennom et interkommunalt politisk råd, kommunalt oppgavefelleskap, vertskommunesamarbeid, interkommunalt selskap, aksjeselskap, samvirkeforetak, en forening eller *på en annen måte som det er rettslig adgang til*.

Grensen for når kommunene kan organisere samarbeidet på *annen måte* enn etter de lovfestede samarbeidsmodellene som er listet opp i § 17-1 andre ledd, gir ikke ordlyden i loven fullt ut svar på. I forarbeidene står det at kommuner kan samarbeide på andre måter dersom lovgivningen åpner for det. Videre står det at kravet om å bruke organisasjonsformene bare gjelder i tilfeller hvor kommunene sammen skal stå for *utførelsen av en felles oppgave*.<sup>4</sup>

De klare tilfellene er der sektorlovgivningen som gjelder for det aktuelle fag- eller tjenesteområdet, åpner for samarbeid på andre måter. Et eksempel på det er brann- og eksplosjonsvernloven § 9 tredje ledd. Et annet eksempel er interkommunalt plansamarbeid etter plan- og bygningsloven kapittel 9. Om det foreligger sektorlovgivning som regulerer interkommunalt samarbeid må vurderes for det enkelte samarbeidet. I kapittel 2.8 er forholdet til sektorlover nærmere omtalt.

Utover disse tilfellene må det vurderes konkret om kommunene kan samarbeide på andre måter enn etter organisasjonsformene som er listet opp i § 17-1 andre ledd.

Faglige nettverk og liknende på tvers av kommunene, der administrasjonen eller de folkevalgte møtes for å diskutere og dele erfaringer, eller driver kompetansebygging og opplæring, kan være eksempler på slike samarbeid. Et annet eksempel kan være samlokalisering av fagmiljøer der de ansatte jobber på samme sted, men for hver sin kommune, eller at administrasjonene samarbeider om å utrede spørsmål som er av felles interesse for begge kommunene. I slike tilfeller kan det være tilstrekkelig at samarbeidet for eksempel forankres gjennom en avtale mellom kommunene.

Dersom samarbeidet skal *styres av et folkevalgt organ*, må kommunene velge mellom samarbeidsformene vertskommunesamarbeid med felles folkevalgte nemnd, interkommunalt politisk råd eller kommunalt oppgavefelleskap. Det er fordi det ikke kan opprettes andre folkevalgte organer enn de som er angitt i kommuneloven § 5-1 andre ledd.<sup>5</sup> Bakgrunnen for dette er blant annet at kommunene ikke skal kunne organisere seg vekk fra reglene som gjelder for folkevalgte organer i kommuneloven ved å lage ordninger utenfor loven.

---

<sup>4</sup> Se Prop. 46 L (2017–2018) merknad til § 17-1 side 397.

<sup>5</sup> Se Prop. 46 L (2017–2018) merknad til § 5-1 side 358.

#### **2.7.4 Kort om tidligere samarbeidsmodeller etter kommuneloven**

Kommuneloven har tidligere regulert andre samarbeidsformer enn de som i dag er listet opp i § 17-1 andre ledd. Disse er tatt ut av kommuneloven, og kan ikke lenger brukes. Under gis en oversikt over disse samarbeidsmodellene.

##### *§ 27-styrer og regionråd*

Kommuneloven (1992) la til rette for samarbeid om driftsoppgaver gjennom såkalte § 27-styrer. Dette var en samarbeidsmodell som stilte få krav til hvordan samarbeidet skulle organiseres. Samarbeidsmodellen fastsatte overordnede rammer for samarbeid gjennom et felles styre. Styret kunne gis myndighet til å treffe avgjørelser om virksomhetens drift og organisering. Ut over minimumskravene, hadde kommunene valgfrihet. Det var også valgfritt om samarbeidet ble organisert som et eget rettssubjekt eller ikke.

§ 27-styrer må være omdannet til en lovlig samarbeidsform senest fire år etter at kommuneloven (2018) trådte i kraft. Loven trådte i kraft fra det konstituerende møtet i kommunestyret og fylkesting høsten 2019, som skal holdes innen utgangen av oktober måned. Det vil si at fra november 2023 vil ikke § 27-styrer lenger være en lovlig samarbeidsform i kommunene.

Før kommuneloven (2018) fantes det ingen egen samarbeidsmodell for de såkalte *regionrådene*. Disse var organisert som § 27-styrer, gjennom interkommunale selskaper (IKS) eller på andre måter. Kommuneloven (2018) slår fast at slike samarbeid nå skal skje gjennom den lovfestede samarbeidsmodellen interkommunalt politisk råd. Litt forenklet kan vi si at kommunalt oppgavefelleskap og interkommunalt politisk råd samlet skal erstatte de tidligere § 27-styrene fra 1992-loven og de uregulerte regionrådene.

##### *Samkommune*

I 2012 ble regler om *samkommune* innført i kommuneloven. Samkommune var rettet mot samarbeid om myndighetsoppgaver, og var ment for mer omfattende, formalisert og forpliktende samarbeid om flere oppgaver enn etter vertskommunemodellen. Samkommunemodellen ble avviklet i forbindelse med regjeringen Solbergs kommunereform. De siste samkommunene måtte være avviklet innen 1. januar 2020.

## 2.8 Forholdet til sektorlover

Reglene om interkommunalt samarbeid i kommuneloven gjelder i utgangspunktet som alminnelige regler og rammer for all organisering av virksomhet i interkommunalt samarbeid. Det finnes likevel regler i sektorlovgivningen som både utvider og innskrenker kommunenes organisasjonsfrihet. Kommuner må derfor være oppmerksom på begrensningene og mulighetene som både følger av det alminnelige regelverket om interkommunalt samarbeid i kommuneloven, og regelverket som kan følge av sektorlovgivningen.

Med sektorlov, også kalt særlov, menes i denne sammenhengen lover som regulerer en sektor, område, bransje eller et tjenesteområde. Eksempler er lover som regulerer kommunens ansvar for helse- og omsorgstjenesten, barnehager, integrering, planarbeid, kommunal beredskap mot akutt forurensning eller vann og avløp.

Når særlovene har egne regler om organisering, saksbehandling, kompetanseforhold og beslutningsprosesser, må disse tolkes i lys av kommunelovens alminnelige regler. Hvis en særlov har bestemmelser om organisering av interkommunalt samarbeid, er utgangspunktet at disse særbestemmelsene ved motstrid går foran kommunelovens bestemmelser.

Der kommuneloven eller særlovene uttrykkelig legger kompetanse til for eksempel «kommunestyret selv» eller til «formannskapet selv», vil det si at denne kompetansen ikke kan delegeres til andre, heller ikke til interkommunale samarbeid. Slike delegeringssperre er begrunnet i at beslutningen det er tale om er av en slik karakter, eller har en slik betydning, at den er forbeholdt organet som utpekes i loven.

Mange av disse delegeringssperrene er markert i loven med at organet *selv* har myndighet eller plikt til å treffe en type beslutning. Et eksempel på en slik delegeringssperre er at det er kommunestyret selv som skal vedta årsbudsjettet og årsregnskapet, jf. kommuneloven § 14-2.

Sektorlovgivningen kan i noen tilfeller stille særlige krav eller vilkår til organiseringen av bestemte oppgaver eller tjenester. Eksempler på dette er at barnevernstjenesten skal ha en leder og at kommunen skal en eller flere kommuneleger, som skal utføre visse oppgaver som følger av lov. Slike krav er ikke i seg selv til hinder for et interkommunalt samarbeid om barnevern eller kommunelegefunksjonen, men det er viktig å innrette

samarbeidet slik at kravene følges.<sup>6</sup> Dette kan for eksempel gjøres gjennom vertskommunesamarbeid, hvor kommunedirektøren i vertskommunen instrueres til å peke ut en kommunelege eller en leder for barnevernstjenesten, som er felles for alle kommunene i samarbeidet.

Det finnes få regler i særlovgivningen som direkte begrenser hvordan et interkommunalt samarbeid kan organiseres. Hvorvidt særlov begrenser organisasjonsfriheten, må imidlertid bero på en konkret tolkning av den enkelte loven.

Det finnes ellers noen få eksempler på at det i særlov er krav om at kommunene samarbeider, se kapittel 2.10 om dette.

Særlovene hjemler ikke bare skranker for og pålegg om interkommunalt samarbeid. I noen tilfeller utvider den også adgangen til å organisere virksomhet i interkommunale samarbeid.<sup>7</sup>

Det er ellers viktig å merke seg at reglene for offentlige anskaffelser vil kunne ha betydning for hvordan kommunene kan avtale at de skal utføre oppgaver og yte tjenester for hverandre. Reglene om statsstøtte kan også sette begrensninger for hvordan kommuner kan organisere og finansiere et interkommunalt samarbeid, dersom samarbeidet (blant annet) skal drive økonomisk aktivitet. Se kapittel 4 om dette.

## **2.9 Kommunen beholder ansvaret ved samarbeid**

Kommunen står ansvarlig for at innbyggerne får de tjenester de har krav på, både når det er kommunen som selv løser oppgavene, og når oppgaveløsningen er lagt til interkommunale samarbeidsorganer. Kommunen beholder også ansvaret for å oppfylle alle lovkrav, selv om kommunen velger å løse den gjennom interkommunalt samarbeid. Kommunen kan ikke delegere seg bort fra eller organisere seg bort fra ansvaret sitt.

---

<sup>6</sup> For kommunelege følger det direkte av folkehelseloven § 27 og helse- og omsorgstjenesteloven § 5-5 at kommunene kan samarbeide om ansettelse av kommunelege.

<sup>7</sup> Et eksempel på dette er brann- og eksplosjonsvernloven § 9 tredje ledd.

## **2.10 Hovedregelen er at samarbeid er frivillig**

I Norge er interkommunalt samarbeid som en klar hovedregel frivillig. Frivillighet innebærer at alle deltakerkommunene må være enige om å inngå samarbeidet, og på hvilke vilkår dette skal skje. Dette er i tråd med prinsippet om det kommunale selvstyret, som blant annet innebærer at kommuner er egne rettssubjekter som tar avgjørelser på eget initiativ og ansvar, se kommuneloven § 2-1.

### *Krav om å inngå interkommunalt samarbeid på noen områder*

Selv om utgangspunktet er frivillighet, finnes det unntaksvis krav i særlovgivningen om at kommuner skal inngå interkommunalt samarbeid, eller at staten kan pålegge samarbeid. Krav om interkommunalt samarbeid er typisk begrunnet i at det ut fra faglige vurderinger er nødvendig at oppgaver løses på tvers av kommuneinndelingen. Et eksempel på dette er at kommunen skal delta i interkommunalt samarbeid om beredskap mot akutt forurensning, se forskrift om kommunal beredskap mot akutt forurensning § 7 første ledd.

Andre eksempler finnes i plan- og bygningsloven §§ 9-1 og 9-5, helse- og omsorgstjenesteloven § 6-6, folkehelseloven § 26, brann- og eksplosjonsvernloven §§ 15 og 16 og forurensningsloven § 44. Noen av hjemlene er «sikkerhetsventiler», som bare kan brukes når det er påkrevd fordi en kommune har utfordringer med å oppfylle lovkrav eller det foreligger andre særskilte utfordringer.

## **3 Overordnet om de ulike samarbeidsmodellene**

### **3.1 Innledning**

Kommuneloven § 17-1 lister opp hva som er lovlige samarbeidsformer for interkommunalt samarbeid. Kommunene har stor frihet til å velge hvordan de skal organisere samarbeidet, så lenge de er innenfor alternativene som er nevnt i bestemmelsen.

Selv om kommunene har stort handlingsrom, er det viktig å være klar over at det er noen rettslige begrensninger, som gjør at en samarbeidsmodell kan være utelukket for en viss type oppgaveløsning. Det er også noen samarbeidsformer som vil kunne egne seg bedre enn andre, avhengig av hva slags samarbeid og oppgaver det er tale om.

I dette kapitlet gir vi veiledning om noen sentrale forskjeller og likheter mellom samarbeidsformene interkommunalt politisk råd (IPR), kommunalt oppgavefelleskap (KO), vertskommunesamarbeid, interkommunalt selskap (IKS), aksjeselskap og samvirkeforetak.

## **3.2 Hva kjennetegner de ulike samarbeidsmodellene?**

### **3.2.1 Innledning**

I dette kapitlet gjør vi rede for særtrekk ved de ulike samarbeidsmodellene. Dette er ment som en overordnet oversikt. Vi har lagt vekt på å få fram viktige kjennetegn, og synliggjøre forskjeller og likheter.

Departementet har også utarbeidet en sammenstilling av de vanligste lovregulerte samarbeidsformene i en tabell. Tabellen viser hvilke oppgaver samarbeidsmodellene ofte egner seg til og andre sentrale forhold. Oversikten ligger her: [Oversikt over ulike samarbeidsmodeller - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

### **3.2.2 Interkommunalt politisk råd (IPR)**

Interkommunalt politisk råd (IPR) reguleres av kommuneloven kapittel 18. Samarbeidsmodellen er spesielt utviklet for politisk samarbeid om generelle samfunnsprosjekt som er av felles interesse for de kommunene og fylkeskommunene som er med i samarbeidet. Interkommunalt politisk råd skal ikke produsere tjenester, men være et samarbeidsforum. Slike «rent politiske» samarbeid, skal organiseres som et IPR, og det kan ikke brukes en annen organisasjonsform til denne typen samarbeid.

Et IPR kan for eksempel ha som oppgave å avgi høringsuttalelser om forhold som berører det geografiske området som dekkes av kommunene/fylkeskommunene som er med, utvikle politikk for området og gi tilskudd for å stimulere til utvikling innen nærmere bestemte områder. Videre kan interkommunale politiske råd brukes når kommunene i fellesskap ønsker å utvikle en region, for eksempel ved areal- og transportplanlegging. Et IPR kan også brukes som et strategisk organ for utviklingen av interkommunalt samarbeid mellom kommunene. Både kommuner og fylkeskommuner kan være deltakere i det samme interkommunale politiske rådet.

Deltakerkommunene kan selv velge om et interkommunalt politisk råd skal være et eget rettssubjekt. Dette reguleres i samarbeidsavtalen, som er det dokumentet som legger grunnlaget for samarbeidet.



Et interkommunalt politisk råd styres av et representantskap med representanter fra alle kommunene. Utover dette står rådet nokså fritt til å bestemme hvordan samarbeidet skal organiseres. De kan både velge *om* det skal opprettes andre styringsorganer enn representantskapet og eventuelt hvilke oppgaver og myndighet styringsorganene skal ha.

Representantskapet og eventuelle underordnede styringsorganer er folkevalgte organer, og reglene i kommuneloven om folkevalgte organer gjelder for disse.

I denne samarbeidsmodellen har deltakerkommunene ubegrenset økonomisk ansvar for sin andel av rådets forpliktelser overfor kreditorer. Samarbeidsformen egner seg derfor ikke for virksomhet som er utsatt for økonomisk risiko. Det gjelder uavhengig av om samarbeidet er organisert som et eget rettssubjekt.

Kapittel 6 har mer veiledning om interkommunalt politisk råd.

### **3.2.3 Kommunalt oppgavefelleskap (KO)**

Kommunalt oppgavefelleskap reguleres av kommuneloven kapittel 19. Denne samarbeidsmodellen kan brukes for ulike typer oppgaver og tjenester, både for lovpålagte oppgaver og oppgaver som kommunene ikke er pålagt å gjøre. Eksempler er samarbeid om administrative støttetjenester som regnskap, HR og IKT, kontrollutvalgssekretariat, plankontor, kulturvirksomhet, friluftsråd og innkjøpssamarbeid. Et kommunalt oppgavefelleskap kan ikke gis myndighet til å treffe enkeltvedtak, unntatt om interne forhold i samarbeidet og tilskuddsordninger.

Det er likevel anledning til å bruke kommunalt oppgavefelleskap ved samarbeid om individrettede tjenester, for eksempel PP-tjenester. Siden individrettede tjenester kan innebære at det fattes enkeltvedtak, som kommunalt oppgavefelleskap ikke kan gjøre, er vertskommunesamarbeid likevel vanligvis bedre egnet. Tjenesten kan imidlertid organiseres slik at det er deltakerkommunen som fatter eventuelle enkeltvedtak knyttet til tjenesten, og at det kommunale oppgavefelleskapet har andre oppgaver, for eksempel utredning, rådgivning, informasjon og opplæring.

Kommunalt oppgavefelleskap er særlig beregnet på samarbeid *om mindre omfattende oppgaver*. Dette følger av at det er en organisasjonsform hvor kun de mest sentrale forholdene som gjelder virksomheten i samarbeidet er regulert. Det er dermed mindre detaljerte lovkrav til samarbeidet sammenlignet med noen andre samarbeidsformer. Det er likevel ingen hindringer i loven for at oppgavefelleskap også kan brukes for mer

omfattende eller sammensatt samarbeid. Men ved omfattende samarbeid om produksjon av tjenester, vil det ofte være behov for mer regulering enn minimumskravene i kommuneloven, blant annet for å forhindre uenighet mellom deltakerne. Da er ofte vertskommunesamarbeid mer aktuelt, eller interkommunale selskap (IKS), fordi IKS-loven er en mer gjennomregulert organisasjonsform.

Dersom kommunene ønsker å regulere flere forhold i oppgavefellesskapets samarbeidsavtale, er det anledning til det, så lenge reguleringen er innenfor lovkravene som gjelder for kommunalt oppgavefellesskap. Kommunene kan dermed vedta regler som er tilpasset det enkelte samarbeidets innretning og behov.

Både kommuner og fylkeskommuner kan være deltakere i det samme oppgavefellesskapet. Deltakerkommunene velger selv om et kommunalt oppgavefellesskap skal være et eget rettssubjekt. Dette reguleres i samarbeidsavtalen, som er det dokumentet som legger grunnlaget for samarbeidet.

Samarbeidet styres av et representantskap med representanter fra alle kommunene. Utover dette står oppgavefellesskapet nokså fritt til å bestemme hvordan samarbeidet skal organiseres. De kan både velge *om* det skal opprettes andre styringsorganer enn representantskapet og eventuelt hvilke oppgaver og myndighet styringsorganene skal ha. Til sammenligning stiller IKS-loven krav om at det *skal* opprettes et styre og at det *skal* være en daglig leder. I tillegg er det krav i IKS-loven om en funksjonsdeling mellom organet som skal ivareta kommuneinteressen (representantskapet) og organet som skal ivareta interessene til samarbeidet (styret), som ikke finnes på samme måte for oppgavefellesskap.

Representantskapet og eventuelle underordnede styringsorganer er folkevalgte organer, og reglene i kommuneloven om folkevalgte organer gjelder for disse.

I et kommunalt oppgavefellesskap har kommunene ubegrenset økonomisk ansvar for sin andel av samarbeidets forpliktelser overfor kreditorer. Samarbeidsformen egner seg derfor ikke for virksomhet som er utsatt for økonomisk risiko. Det gjelder uavhengig av om samarbeidet er organisert som et eget rettssubjekt.

Kapittel 6 har mer veiledning om kommunalt oppgavefellesskap.

### 3.2.4 Vertskommunesamarbeid

Vertskommunesamarbeid reguleres av kommuneloven kapittel 20. Et vertskommunesamarbeid innebærer at en kommune (samarbeidskommunen) overlater oppgaver eller delegerer myndighet til en annen kommune (vertskommunen). Et hovedformål med vertskommunemodellen er å legge til rette for interkommunalt samarbeid om lovpålagte og mer individrettede tjenester. Vertskommunemodellen gir en *generell* adgang til å delegerer myndighet til å treffe enkeltvedtak eller vedta forskrift til vertskommunen. Vertskommunesamarbeid er derfor ofte den aktuelle samarbeidsformen ved oppgaver der det skal fattes enkeltvedtak.

Samarbeidsmodellen brukes typisk ved samarbeid om oppgaver som innebærer myndighetsutøvelse, for eksempel individrettede tjenester som barnevern, sosiale tjenester eller helsetjenester. Vertskommunesamarbeid kan også være en aktuell samarbeidsform for andre tjenester og oppgaver, slik som legevakt, krisesenter, brann- og redningstjeneste, byggesaksbehandling, jord- og skogbruksforvaltning, landbrukskontor og kulturskole.

Vertskommunesamarbeid kan inngås mellom kommuner eller mellom fylkeskommuner. En fylkeskommune kan imidlertid ikke være vertskommune for en kommune, og en kommune kan ikke være vertskommune for en fylkeskommune.

Et slikt samarbeid er ikke et eget rettssubjekt, men organisatorisk en del av vertskommunens virksomhet. Det skal inngås en samarbeidsavtale mellom deltakerkommunene som legger grunnlaget for samarbeidet.

Samarbeidsformen er godt egnet for oppgaver som krever spesialisert kompetanse. Vertskommunesamarbeid kan gjøre det mulig å etablere enheter og fagmiljøer som er større og mer bærekraftige enn det som er mulig for kommuner hver for seg. Vertskommunesamarbeid er også egnet for sammensatte samarbeid som omfatter flere tjenesteområder eller flere deltakerkommuner.

Vertskommunesamarbeid er ikke tiltenkt områder av mer forretningsmessig eller administrativ art, men loven avgrenser ikke mot dette. Vanligvis er likevel andre samarbeidsmodeller mer egnet, for eksempel kommunalt oppgavefelleskap, interkommunalt selskap eller aksjeselskap.

I vertskommunesamarbeid er styringsmulighetene ulike for deltakerkommunene. Det er *vertskommunen* som har ansvar for å løse oppgavene kommunene samarbeider om,

og arbeidet inngår i kommunens organisasjon. Dette gjør at vertskommunen har stor innflytelse over aktivitetene i samarbeidet, på lik linje med andre oppgaver i kommunen. *Samarbeidskommunen* har ikke samme mulighet for tett oppfølging av oppgavene. Samarbeidskommunen har likevel flere styrings- og kontrollmuligheter som gjør at den kan gripe inn og ivareta egne interesser, blant annet kan den gi instruks om hvordan delegert myndighet skal utøves og omgjøre vedtak vertskommunen har fattet på vegne av samarbeidskommunen.

I denne modellen har vertskommunen ubegrenset ansvar for samarbeidets økonomiske forpliktelser overfor kreditorer, på samme måte som for annen virksomhet i kommunen. Det er fordi samarbeidet er en del av vertskommunen som rettssubjekt. Det skal framgå av samarbeidsavtalen hvordan vertskommunen skal kompenseres for utgifter og oppgaver som gjøres på vegne av de(n) andre kommunen(e).

### *To modeller for vertskommunesamarbeid*

Kommuneloven skiller mellom to ulike modeller for vertskommunesamarbeid: administrativt vertskommunesamarbeid og vertskommunesamarbeid med felles, folkevalgt nemnd. Administrativt vertskommunesamarbeid er mye brukt og godt kjent i kommunene. Vertskommunesamarbeid med nemnd er derimot svært lite brukt, og det er derfor begrenset erfaring med denne typen samarbeid.

Vertskommunesamarbeid med nemnd innebærer at samarbeidet styres gjennom et folkevalgt organ med representanter fra alle deltakerkommunene. Dersom deltakerkommunene ønsker å delegerer beslutningsmyndighet i saker av *prinsipiell betydning*, må kommunene opprette en felles folkevalgt nemnd til å ta slike avgjørelser. Reglene i kommuneloven om folkevalgte organer gjelder for nemnda.

Administrativt vertskommunesamarbeid kan brukes i tilfeller hvor det ikke er nødvendig å delegerer myndighet til å fatte vedtak i saker av prinsipiell betydning. Å inngå et administrativt vertskommunesamarbeid innebærer at samarbeidskommunen overlater til vertskommunens administrasjon å utføre oppgavene eller fatte vedtak på vegne av samarbeidskommunene, i de typene saker som inngår i samarbeidsavtalen. I denne modellen det ingen organisatorisk overbygning i form av et felles folkevalgt organ. Den er derfor ikke tilpasset samarbeid hvor det er behov for politisk behandling av sakene. Samarbeidsmodellen er egnet for samarbeidsområder som er mer regelstyrte og som krever særskilt kompetanse. Vertskommunen kan delegeres myndighet i alle de samme

typene saker som enhver kommune ellers kan delegere internt i kommunen til kommunedirektøren.

Kapittel 5 har mer veiledning om vertskommunesamarbeid.

### **3.2.5 Interkommunalt selskap (IKS)**

Denne samarbeidsformen reguleres av lov om interkommunale selskaper (IKS-loven). Et IKS er alltid et selvstendig rettssubjekt, og styres gjennom et representantskap med representanter fra alle deltakerkommunene. Et IKS skal også ha et styre og en daglig leder. Det er bare er kommuner, fylkeskommuner og interkommunale selskap som kan være deltakere i et IKS. Selskapsavtalen mellom deltakerkommunene legger grunnlaget for samarbeidet.

IKS er en samarbeidsform som bygger på selskapsrettslige prinsipper, men som samtidig tar høyde for særtrekk ved kommunal sektor. IKS kan egne seg for kommunal næringsvirksomhet, og for en rekke ulike former for oppgaver og tjenester, både lovpålagte og ikke lovpålagte. IKS kan brukes innenfor mange ulike områder av kommunens virksomhet, og benyttes innen tekniske tjenester som vann og avløp, IT-tjenester og andre administrative tjenester, revisjon, kontrollutvalgssekretariat, brann- og redningstjeneste, legevakt, krisesenter, havnevirksomhet og kulturvirksomhet.

IKS kan også være aktuell ved individrettete tjenester. Men for at IKS skal kunne fatte enkeltvedtak, kreves det at lovgivningen innenfor den aktuelle sektoren åpner for det.

I likhet med vertskommunesamarbeid er IKS vanligvis godt egnet ved større oppgaver som krever spesialisert kompetanse, og ved mer sammensatte samarbeid. IKS kan også være en egnet modell dersom det er mange kommuner som skal delta i samarbeidet. Dette fordi IKS-loven regulerer en rekke forhold ved samarbeidet. Dermed unngår man usikkerhet om juridiske forhold, og setter samarbeidet inn i en fastlagt ramme.

Representantskapet er øverste myndighet i et IKS. Behandling i representantskapet er obligatorisk for enkelte viktige saker, slik som fastsettelse av regnskap, budsjett og økonomiplan, og vedtak om salg eller pantsettelse av fast eiendom eller andre eiendeler som er av vesentlig betydning for selskapet eller en eller flere av deltakerne.

Representantskapet er ikke et folkevalgt organ. Representantskapet reguleres av IKS-loven, og ikke reglene om folkevalgte organer i kommuneloven. Når det gjelder møteoffentlighet, gjelder kommunelovens regler tilsvarende for

representantskapsmøter i et IKS, så lenge det interkommunale selskapet er omfattet av offentlighetsloven.<sup>8</sup>

IKS er en selskapsform som er ment å balansere mellom behovet for politisk kontroll for deltakerkommunene og hensynet til frihet for ledelsen i selskapet. IKS-loven inneholder derfor enkelte regler som skal gi kommunestyret noe større politisk kontroll over foretaket sammenlignet med andre selskapsformer. For eksempel må noen sentrale endringer i selskapsavtalen vedtas av kommunestyret i hver enkelt deltakerkommune, se IKS-loven § 4.

Et annet viktig kjennetegn ved IKS, er at deltakerkommunene har ubegrenset økonomisk ansvar for sin andel av selskapets forpliktelser overfor kreditorer. Selskapsformen er derfor ikke egnet for virksomhet som er utsatt for økonomisk risiko. Selskapet kan heller ikke gå konkurs. Det er fordi konkurs vil ikke ha noen reell hensikt, da det ubegrensede deltakeransvaret likevel sikrer at kreditor får dekket sine fordringer. Dette er sentrale forskjeller fra aksjeselskaper og samvirkeforetak, der deltakerne har begrenset økonomisk ansvar for selskapets forpliktelser, og selskapet kan gå konkurs.

### **3.2.6 Aksjeselskap (AS)**

Kommuner kan i fellesskap eie et aksjeselskap (AS), og utøve felles oppgaver gjennom selskapet. Private aktører eller staten kan også være eiere av selskapet. Aksjeselskaper er selvstendige rettssubjekter, og reguleres av lov om aksjeselskaper (aksjeloven). Loven regulerer en rekke forhold ved selskapet, blant annet om stiftelsesgrunnlaget, generalforsamlingen, selskapets ledelse, utdeling av utbytte, uttreden og oppløsning.

Samarbeidsformen benyttes typisk ved forretningsmessig virksomhet, og virksomhet der formålet er å oppnå avkastning. Dersom samarbeidet mellom kommunene omfatter virksomhet som skal tilby varer eller tjenester i et marked, kan denne selskapsformen være en hensiktsmessig måte å organisere samarbeidet på.

I et aksjeselskap har eierne begrenset økonomisk ansvar for selskapets forpliktelser, og selskapet kan gå konkurs. Det innebærer at kreditorer ikke kan kreve dekning for

---

<sup>8</sup> Reglene ble vedtatt av Stortinget 2. juni 2023, og trer i kraft 1. januar 2024, se Prop. 61 L (2022–2023).

selskapets forpliktelser hos eierne (kommunene). Aksjeselskap er derfor en egnet samarbeidsform dersom virksomheten i det aktuelle samarbeidet vil kunne være utsatt for økonomisk risiko.

I denne samarbeidsformen eier hver kommune en andel av aksjene i selskapet. Selskapets øverste styringsorgan er generalforsamlingen, som består av aksjeeierne eller deres fullmektiger. Et aksjeselskap skal også ha et styre som forvalter selskapet. Videre kan selskapet ha en daglig leder, som står for den daglige ledelsen av selskapets virksomhet.

Hver aksje gir som hovedregel en stemme på generalforsamlingen. Det innebærer at den enkelte kommunes innflytelse på generalforsamlingen er avhengig av hvor stor andel aksjer kommunen har i selskapet. Aksjeloven krever at noen sentrale beslutninger tas av generalforsamlingen. Dette gjelder blant annet godkjenning av årsregnskap og årsberetning, utbetaling av utbytte, endringer i aksjekapitalen, fusjon, fisjon og vedtektsendringer. Det kan reguleres i selskapets vedtekter at flere beslutninger enn det aksjeloven angir, skal tas i generalforsamlingen. På den måten kan man tilpasse ønsket balanse mellom ledelsens handlefrihet mot kommunenes behov for eierstyring.

### **3.2.7 Samvirkeforetak (SA)**

Kommuner kan i fellesskap stifte et samvirkeforetak. Et samvirkeforetak er et eget rettssubjekt, og reguleres av lov om samvirkeforetak (samvirkelova). Et samvirkeforetak kan stiftes av minst to personer og må alltid ha minst to medlemmer. Med *personer* menes også juridiske personer som kommuner, fylkeskommuner og selskaper.

Hovedformålet med organisasjonsformen er å fremme «dei økonomiske interessene til medlemmene gjennom deira deltaking i verksemda som avtakarar, leverandørar eller på annan liknande måte», se samvirkelova § 1. Dette innebærer at foretaket skal drive økonomisk virksomhet, og medlemmene skal motta en ytelse fra foretaket som har en økonomisk verdi. Typisk for samvirkeforetak er at medlemmene også er foretakets avtaleparter.

Det er ikke et krav om at virksomheten må være egnet til å gi overskudd. Formålet med et samvirkeforetak er ikke å oppnå størst mulig avkastning på investert kapital, men å ivareta medlemmenes interesser som etterspørre eller tilbyder av varer eller tjenester. Denne samarbeidsformen kan derfor egne seg ved samarbeid om økonomisk aktivitet som innebærer å tilby varer eller tjenester, der kommunene normalt er den største

kunde- eller brukergruppen. Det kan i prinsippet dreie seg om avsetning eller forsyning av alle slags varer eller tjenester. Formålet er å dekke medlemmenes felles ønsker og behov.

Et samvirkeforetak skal ha et styre, som forvalter foretaket i tråd med vedtektene. Det skal også en daglig leder, såfremt ikke vedtektene sier noe annet.

Samvirkemodellen bygger på prinsippet om frivillig og åpent medlemskap, noe som innebærer at andre enn kommunene (både fysiske og juridiske personer) har rett til å bli medlem av et samvirkeforetak så lenge de kan få sine økonomiske interesser ivaretatt av foretaket. Medlemskap til andre kan imidlertid begrenses gjennom vedtektene dersom det foreligger «saklig grunn for det». Det er styret som avgjør søknader om medlemskap. Prinsippet om frivillig og åpent medlemskap innebærer også at medlemmene kan melde seg ut av foretaket med en oppsigelsesfrist som ikke kan settes lengre enn tre måneder.

Medlemmene har begrenset ansvar i denne selskapsformen, det vil si at kreditorer ikke kan kreve dekning for selskapets forpliktelser hos medlemmene (kommunene). Videre kan foretaket gå konkurs. Samvirkeforetak er derfor en egnet samarbeidsform dersom virksomheten i det aktuelle samarbeidet vil kunne være utsatt for økonomisk risiko.

I samvirkeforetak skal alle eierne behandles likt og som hovedregel ha samme innflytelse. Hovedregelen er derfor at alle medlemmene har én stemme på årsmøtet. Årsmøtet kan endre foretakets vedtekter med to tredjedeler av de avgitte stemmene, med mindre vedtektene setter strengere vedtakskrav. Noen endringer krever imidlertid tilslutning fra minst fire femdeler av de avgitte stemmene.<sup>9</sup>

### **3.2.8 Foreninger**

Forening er med i opplistingen av hvilke samarbeidsmodeller kommunene kan bruke til å organisere interkommunalt samarbeid i kommuneloven § 17-1. Som medlem i en

---

<sup>9</sup> For mer informasjon om organisering av interkommunalt samarbeid gjennom samvirkeforetak, se *Samvirkeforetak for kommuner. En vurdering av om samvirkeforetak kan være en aktuell organisasjonsform når kommuner skal drive en virksomhet i samarbeid med andre*, KS advokatene (2014).



forening vil kommunen normalt være med på å vedta vedtekter for foreningen og velge medlemmer til styret eller annet styringsorgan, men kommunen har få eller ingen direkte styringsmuligheter overfor foreninger utover dette. En forening er en selveiende, frivillig sammenslutning av medlemmer som skal fremme ett eller flere bestemte formål (for eksempel et ideelt eller politisk formål). Rettsforholdene til foreninger er ikke regulert i lov, men skal følge ulovfestede foreningsrettslige prinsipper. Medlemmer av foreninger er ikke ansvarlig for gjeld og kan ikke få utbetalt overskudd/formue.

### **3.3 Hvilke samarbeidsmodeller kan fatte enkeltvedtak eller vedta forskrift?**

#### **3.3.1 Innledning**

Kommunen ivaretar mange lovpålagte oppgaver. Dette kan enten være oppgaver som er lagt til kommunen som forvaltningsorgan (kommuneplikt) eller oppgaver kommunen har på lik linje med andre (aktørplikt). Mange slike lovpålagte oppgaver krever at det utøves offentlig myndighet. Med offentlig myndighetsutøvelse menes i denne sammenhengen å fatte enkeltvedtak eller forskrift, jf. forvaltningsloven § 2.

Dersom kommunene ønsker at et samarbeid skal ivareta lovpålagte oppgaver, hvor det å fatte enkeltvedtak eller vedta forskrift skal være en del av virksomheten, er det ikke fritt fram i valg av samarbeidsform. Dette kapitlet beskriver hvilke samarbeidsformer som kan få myndighet til å fatte enkeltvedtak, hvordan myndighet kan delegeres og hva som gjelder hvis loven ikke åpner for at samarbeidet selv kan fatte enkeltvedtak.

Vi presiserer at dette kapitlet ikke dreier seg om muligheten til å delegere vedtaksmyndighet i saker som *ikke* gjelder lovpålagte oppgaver. Et typisk eksempel på enkeltvedtak som ikke nødvendigvis følger av en lovpålagt oppgave, er tilskuddsordninger. I slike tilfeller har kommuner i utgangspunktet en generell adgang til å delegere myndighet til å fatte enkeltvedtak og vedta forskrifter til interkommunale samarbeid, så lenge saken ikke har prinsipiell betydning. Dette reguleres av kommuneloven § 5-4 andre ledd.

#### **3.3.2 Vertskommunesamarbeid gir en generell hjemmel**

Vertskommunemodellen gir en generell hjemmel til å inngå interkommunalt samarbeid om lovpålagte oppgaver, hvor det å fatte enkeltvedtak eller vedta forskrift skal være en

del av virksomheten. Se kommuneloven § 20-1 som slår fast at vertskommunesamarbeid kan delegeres myndighet til å fatte enkeltvedtak eller vedta forskrift. Det er likevel viktig å være klar over at det *kan* finnes regler i særlov som hindrer samarbeid om offentlig myndighetsutøvelse, også ved vertskommunesamarbeid. Blant annet kan det finnes delegeringssperrer som gjør at myndigheten ikke kan delegeres, se kapittel 2.8 om dette.

### **3.3.3 Andre samarbeidsmodeller krever at særlov åpner for det**

For at det skal være adgang til å delegerer myndighet til å fatte enkeltvedtak eller forskrift i saker som gjelder lovpålagte oppgaver til andre samarbeidsformer enn vertskommunesamarbeid, må særlovgivingen åpne for det, jf. kommuneloven § 5-4 første ledd.<sup>10</sup> Med *særlovgivning* menes den lovgivningen som gjelder for det aktuelle tjeneste- eller fagområdet. Om særlovgivningen åpner for at vedtaksmyndighet kan delegeres, avgjøres etter en tolkning i tråd med alminnelige rettskildeprinsipper.

I noen tilfeller finnes det uttrykkelige lovbestemmelser som sier at det er adgang til å delegerer.<sup>11</sup> Det er imidlertid ikke et krav at det må finnes en *eksplisitt* lovbestemmelse.<sup>12</sup> Det kan for eksempel være tilstrekkelig at forarbeidene klargjør at det er adgang til å delegerer vedtaksmyndighet. Samarbeid om barnehage er et eksempel på dette, hvor det forutsettes i forarbeidene at myndighetsutøvelse etter barnehageloven kan

---

<sup>10</sup> Kommuneloven § 5-4 regulerer kommunestyrets myndighet til å delegerer *myndighet til å fatte vedtak* ut av kommunen, til andre rettssubjekter. Dette kapitlet dreier seg om myndighet å fatte enkeltvedtak, men det er viktig å være klar over at vedtaksbegrepet omfatter mer enn enkeltvedtak etter forvaltningsloven (se forklaring av vedtaksbegrepet i kapittel 7). At bestemmelsen dreier seg om vedtaksmyndighet, betyr at faktiske handlinger som utførelse av oppgaver eller tjenester faller utenfor det som reguleres i bestemmelsen.

<sup>11</sup> Eksempler på dette er folkehelseloven § 9 første ledd og havne- og farvannsloven § 4 første ledd.

<sup>12</sup> Dette er presisert i forarbeidene til kommuneloven, se Prop. 46 L (2017–2018) punkt 9.5.4 side 67.

delegeres til et IKS.<sup>13</sup> Også brann- og eksplosjonsvernloven § 9 tredje ledd har blitt tolket som at myndighetsutøvelse kan skje gjennom et IKS.<sup>14</sup>

### **3.3.4 Særlige regler for interkommunalt politisk råd og kommunalt oppgavefelleskap**

Interkommunalt politisk råd og kommunalt oppgavefelleskap kan bare gis myndighet til å fatte enkeltvedtak om interne forhold i samarbeidet og om forvaltning av tilskuddsordninger, se kommuneloven § 18-1 og § 19-1.<sup>15</sup> Slike samarbeid kan derfor ikke gis myndighet til å fatte enkeltvedtak i andre sammenhenger. Dersom et oppgavefelleskap skal yte tjenester som krever at det fattes enkeltvedtak, for eksempel PP-tjenester, må derfor alle enkeltvedtakene fattes av deltakerkommunene. Oppgavefelleskap kan i slike tilfeller forberede enkeltvedtakene, før endelig beslutning tas i kommunen.

### **3.3.5 Hvordan delegeres myndighet til å fatte enkeltvedtak til et samarbeid?**

Dersom lovgivningen åpner for å gi et samarbeid myndighet til å fatte enkeltvedtak eller forskrift, er systemet i kommuneloven at slik myndighet *delegeres*, se § 5-4.

Kommuneloven stiller krav om at kommunestyret skal vedta et reglement om hvordan vedtaksmyndighet skal delegeres, se § 5-14. Delegeringsreglementet skal omfatte både hvordan vedtaksmyndighet skal delegeres internt i kommunen til kommunedirektøren og folkevalgte organer, til vertskommuner og eventuelt til andre rettssubjekter som IKS, aksjeselskap og samvirkeforetak. I reglementet bør det stå konkret hvilken myndighet som er delegert, for eksempel ved å vise til hvilke lovbestemmelser delegeringen omfatter.

---

<sup>13</sup> Se Prop. 96 L (2019–2020) punkt 9.5 side 107.

<sup>14</sup> Se [tolkningsuttalelse](#) 20. mars 2003 av daværende Arbeids- og administrasjonsdepartementet og [DSBs veileder](#) til § 5 til forskrift om organisering, bemanning og utrustning av brann- og redningsvesen og nødmeldesentralene.

<sup>15</sup> Bestemmelsene om delegering i kommuneloven kapittel 18 og 19 er altså spesialregler som går foran den generelle regelen om delegering til egne rettssubjekter i kommuneloven § 5-4, se [tolkningsuttalelse](#) 13. april 2021.

Kommuneloven har ingen generelle formkrav til hvordan delegering av vedtaksmyndighet skal gjøres. Hvis deltakerkommunene ønsker å delegerer vedtaksmyndighet til samarbeidet, kan dette for eksempel gjøres gjennom samarbeidsavtalen, gjennom endringer i samarbeidsavtalen eller gjennom egne delegeringsvedtak. Eventuelle vedtak om delegering av vedtaksmyndighet må ligge innenfor rammene av samarbeidsavtalen. Det vil si at det må være samsvar mellom vedtaket og samarbeidsavtalen, og ikke motstrid mellom disse. Med samarbeidsavtale menes også her selskapsavtale og vedtekter.

Den som delegerer myndighet, kan i utgangspunktet trekke den tilbake eller endre delegeringen.<sup>16</sup> Men når vedtaksmyndighet er delegert til et samarbeid, har kommunene valgt at samarbeidet til en viss grad skal være selvstendig og kunne ta beslutninger. Kommuner bør derfor normalt være tilbakeholdne med å trekke delegeringer tilbake. Dersom en kommune likevel ønsker å trekke en delegering tilbake, er det viktig å være bevisst på konsekvensene dette. I en del tilfeller vil dette føre til at innretningen på hele samarbeidet og samarbeidsavtalen må endres.

For *vertskommunesamarbeid* er det en del egne regler om delegering. Det er blant annet et krav om at hver av samarbeidskommunene fatter egne delegeringsvedtak om hvilken kompetanse vertskommunen skal ha, som kommer i tillegg til samarbeidsavtalen. Se kapittel 5.3, som gjøre rede for særlige regler ved vertskommunesamarbeid.

### **3.3.6 Forvaltningsloven og klageregler gjelder når samarbeid fatter enkeltvedtak**

I tilfeller hvor et samarbeid treffer enkeltvedtak eller vedtar forskrift, regnes samarbeidet som et forvaltningsorgan, se forvaltningsloven § 1 tredje punktum. Dette betyr at også egne rettssubjekter som IKS, aksjeselskap og samvirkeforetak er bundet av forvaltningsloven i slike tilfeller. En konsekvens av dette er at reglene for å klage på enkeltvedtak kommer til anvendelse. For vertskommunesamarbeid er det egne regler om klagebehandling i kommuneloven § 20-5 og § 20-6, se kapittel 5.8 om dette.

---

<sup>16</sup> Dette følger av den alminnelige delegeringslæren.

### 3.3.7 Hva gjelder når loven ikke åpner for at samarbeidet selv kan fatte enkeltvedtak?

I mange tilfeller er det ikke nødvendig at samarbeidet som sådan fatter enkeltvedtak eller forskrift. Dette fordi oppgavene som skal løses ikke gir behov for det. I andre tilfeller hender det at oppgaven eller tjenesten kommunene skal samarbeide om, krever at det må fattes enkeltvedtak i noen sammenhenger. Eksempler på slike områder er barnevern, brann- og redningstjenester, helsetjenester eller når kommunen utfører tilsyn.

Som beskrevet i kapittel 3.3.2 er det bare vertskommunemodellen som gir en generell hjemmel til å fatte enkeltvedtak. Ellers må det være hjemmel i lov for at samarbeidet skal kunne delegeres slik vedtaksmyndighet.

Hvis samarbeidsmodellen som er valgt ikke åpner for at vedtaksmyndighet kan delegeres, kan likevel *oppgavene* overlates til samarbeidet. At samarbeidet settes til å *utføre nærmere bestemte oppgaver*, for eksempel drift av et sykehjem, brannvesen, renovasjon eller arkiv, er altså noe annet enn at samarbeidet delegeres *vedtakskompetanse*. Faktiske handlinger som tjenesteyting er noe annet enn vedtakskompetanse. Hvis kommunene velger en organisering hvor oppgaver løses av for eksempel et oppgavefelleskap, IKS eller aksjeselskap som ikke kan få vedtakskompetanse, må eventuelle enkeltvedtak fattes av deltakerkommunen.<sup>17</sup>

<b>Oversikt over hvilke samarbeidsmodeller som kan fatte enkeltvedtak for saker som gjelder lovpålagte oppgaver og hvordan myndighet kan delegeres</b>		
<b>Samarbeidsform</b>	<b>Kan samarbeidet fatte enkeltvedtak?</b>	<b>Hvordan kan myndighet delegeres til samarbeidet?</b>
Administrativt vertskommunesamarbeid Kommuneloven § 20-2	Generell hjemmel til å treffe enkeltvedtak eller vedta forskrift, jf. kommuneloven § 20-1.	Eget delegeringsvedtak i tillegg til samarbeidsavtalen, i tråd med delegeringsreglement jf. kommuneloven § 5-14. Delegering skjer ved instruks fra kommunestyret til kommunedirektør om å delegere myndighet til vertskommunen.

<sup>17</sup> Se Prop. 46 L (2017–2018) punkt 9.5.4 side 67 for mer detaljer om forskjellen på å delegere myndighet til å treffe vedtak og å overlate utførelsen av oppgaver til andre.

<p>Vertskommunesamarbeid med felles, folkevalgt nemnd</p> <p>Kommuneloven § 20-3</p>	<p>Generell hjemmel til å treffe enkeltvedtak eller vedta forskrift, jf. kommuneloven § 20-1. Kan også treffe vedtak i prinsipielle saker, jf, § 20-3 andre ledd.</p>	<p>Eget delegeringsvedtak i tillegg til samarbeidsavtalen, i tråd med delegeringsreglement jf. kommuneloven § 5-14. Alle deltakerkommunene delegerer samme myndighet til nemnda, jf. § 20-3 andre ledd.</p>
<p>Interkommunalt politisk råd</p> <p>Kommuneloven kapittel 18</p>	<p>Kan ikke gis myndighet til å treffe enkeltvedtak, med unntak av enkeltvedtak om interne forhold i samarbeidet og forvaltning av tilskuddsordninger, jf. kommuneloven § 18-1 andre ledd.</p> <p>Er et politisk samarbeidsorgan som ikke kan gi tjenester.</p>	<p>Delegering gjennom samarbeidsavtalen, eller gjennom eget vedtak, i tråd med delegeringsreglement etter kommuneloven § 5-14.</p>
<p>Kommunalt oppgavefelleskap</p> <p>Kommuneloven kapittel 19</p>	<p>Kan ikke gis myndighet til å treffe enkeltvedtak, med unntak av enkeltvedtak om interne forhold i samarbeidet og forvaltning av tilskuddsordninger, jf. § 19-1 andre ledd.</p> <p><i>Oppgaver</i> kan overlates til samarbeidet gjennom samarbeidsavtalen, selv om det ikke er hjemmel til at enkeltvedtak kan fattes av oppgavefellesskapet selv.</p>	<p>Delegering gjennom samarbeidsavtalen eller gjennom eget vedtak, i tråd med delegeringsreglement etter kommuneloven § 5-14.</p>
<p>Interkommunalt selskap</p> <p>IKS-loven</p>	<p>Kan fatte enkeltvedtak eller forskrift ved lovpålagte oppgaver hvis særlovgivningen gir hjemmel for det, jf. kommuneloven § 5-4 første ledd.</p> <p><i>Oppgaver</i> kan overlates til selskapet gjennom selskapsavtalen, selv om det ikke er hjemmel til at enkeltvedtak kan fattes av IKS-et selv.</p>	<p>Delegering gjennom selskapsavtalen, eller gjennom eget vedtak, i tråd med delegeringsreglement etter kommuneloven § 5-14.</p>
<p>Aksjeselskap</p> <p>Aksjeloven</p>	<p>Kan fatte enkeltvedtak eller forskrift ved lovpålagte oppgaver hvis særlovgivningen gir hjemmel</p>	<p>Delegering gjennom selskapets vedtekter, eller gjennom eget vedtak av kommunestyret, i tråd med</p>

	for det, jf. kommuneloven § 5-4 første ledd.  <i>Oppgaver</i> kan overlates til selskapet gjennom vedtektene, selv om det ikke er hjemmel til at aksjeselskapet kan fatte enkeltvedtak selv.	delegeringsreglement etter kommuneloven § 5-14.
--	--	---

### 3.4 Hvilke samarbeid er et eget rettssubjekt?

Interkommunalt samarbeid kan organiseres på mange ulike måter. Samarbeid kan organiseres som en del av kommunen som virksomhet, men kan også være egne rettssubjekter utenfor kommunen. Om samarbeidet er et eget rettssubjekt eller ikke har stor praktisk betydning.

Interkommunale selskap (IKS), aksjeselskap og samvirkeforetak er alltid egne rettssubjekter. Dette betyr blant annet at de som jobber i samarbeidet er ansatt i selskapet og at selskapet er arbeidsgiver. Samarbeidet har videre partsevne, og kan på samme måte som kommunen blant annet inngå avtaler, kjøpe varer og tjenester og gå til søksmål. Samarbeidet er fristilt fra kommunen, og dermed må kommunens styring av oppgaveløsningen gjøres på andre måter enn når oppgaven løses i egen driftsorganisasjon.

Ved vertskommunesamarbeid blir ikke samarbeidet som sådan et eget rettssubjekt. Oppgavene løses gjennom at vertskommunen får delegert myndighet, som løses innenfor vertskommunenes egne driftsorganisasjon. Vertskommunen er dermed rettssubjektet i samarbeidet. Det er vertskommunen som for eksempel kan inngå kontrakter, som har arbeidsgiveransvaret og som må sørge for internkontroll innenfor rammene av kommuneloven. Vertskommunen får både ansvar og styringsmuligheter. Samtidig har vertskommunemodellen innebygd noen mekanismer som gjør at samarbeidskommunene bevarer noe av sin styring og kontroll.

Kommunale oppgavefelleskap og interkommunale politiske råd *kan* være egne rettssubjekter. Om oppgavefelleskapet eller rådet er et eget rettssubjekt eller ikke, skal fastsettes i samarbeidsavtalen. Når oppgavefelleskap eller råd er egne rettssubjekter, er samarbeidet fristilt fra kommunene, og organiseringen kan sammenlignes mer med IKS, aksjeselskap og samvirkeforetak. Det er like fullt kommuneloven som regulerer

virksomheten. Dette følger av kommuneloven § 18-1 og § 19-1, som i fjerde ledd sier at kommuneloven gjelder så langt den passer.

Når kommunale oppgavefelleskap og interkommunale politiske råd *ikke* er egne rettssubjekter, er samarbeidet organisatorisk en del av en av deltakerkommunene (kontorkommunen). Da er kontorkommunen rettssubjektet. Kontorkommunen inngår eventuelle kontrakter, er arbeidsgiver for personell, osv. Dette blir altså nokså likt som ved vertskommunesamarbeid.

<b>Er samarbeidet et eget rettssubjekt?</b>	
<b>Samarbeidsform</b>	<b>Eget rettssubjekt</b>
Administrativt vertskommunesamarbeid	Nei. Vertskommunen er rettssubjekt.
Vertskommunesamarbeid med felles, folkevalgt nemnd	Nei. Vertskommunen er rettssubjekt.
Interkommunalt politisk råd	Kan være eget rettssubjekt. Skal stå i samarbeidsavtalen.
Kommunalt oppgavefelleskap	Kan være eget rettssubjekt. Skal stå i samarbeidsavtalen.
Interkommunalt selskap	Ja.
Aksjeselskap	Ja.
Samvirkeforetak	Ja.

### **3.5 Når gjelder forvaltningsloven og offentlighetsloven for ulike samarbeidsmodeller?**

#### **3.5.1 Forvaltningsloven**

Forvaltningsloven gjelder for virksomhet som drives av forvaltningsorganer, det vil si alle organer for stat og kommune, jf. lovens § 1 første og andre punktum. Alt interkommunalt samarbeid som skjer innenfor (en av) kommunen(e) omfattes dermed av forvaltningsloven. Det vil si at vertskommunesamarbeid, og samarbeid organisert i et



kommunalt oppgavefelleskap eller et interkommunalt politisk råd når disse ikke er egne rettssubjekter, omfattes av forvaltningsloven.

Der interkommunalt samarbeid er organisert i et eget rettssubjekt (et kommunalt oppgavefellesskap, et interkommunalt politisk råd, et interkommunalt selskap, et aksjeselskap eller en annen selskapsform), må det foretas en vurdering av om det er et «organ for stat og kommune», slik at organet er omfattet av forvaltningsloven. Det gjøres ved å foreta en konkret helhetsvurdering av organets tilknytning til kommunene, og hva slags virksomhet organet driver.

I vurderingen av tilknytningen til kommunen er det *for det første* relevant å vurdere kommunenes eierrådighet over organet. Denne tilknytningen er i utgangspunktet sterk ved interkommunalt samarbeid. Det er kommunene som oppretter interkommunalt samarbeid, og normalt kommunene som eier rettssubjektet. Når det gjelder organets virksomhet vil det ha betydning om organet driver typisk offentlig tjenesteproduksjon som for eksempel drift av sykehjem, eller mer markedsrettet virksomhet som salg av varer eller tjenester. Driver samarbeidet tradisjonell forvaltningsvirksomhet betyr det at forvaltningsloven gjelder. Driver samarbeidet næringsvirksomhet taler det for at loven ikke gjelder. Mellom disse yttertilfellene må det foretas en bred samlet vurdering av blant annet virksomhetenes art, graden av tilknytning til det offentlige og graden av politisk styring.<sup>18</sup>

Ofte vil interkommunale samarbeid som er organisert i et eget rettssubjekt ha en slik tilknytning til kommuner at de er omfattet av forvaltningsloven. Hvis virksomheten i det interkommunale samarbeidet gjelder drift av tjenester som normalt ivaretas av det offentlige og ikke i markedet, taler det for at forvaltningsloven gjelder. Også når samarbeidet driver politisk samarbeid vil det være et «organ for stat og kommune». Interkommunale politiske råd vil derfor alltid være omfattet av forvaltningsloven.

Situasjoner der et interkommunalt samarbeid ikke anses for å være omfattet av forvaltningen er dermed nokså få. Det kan være tilfeller der det interkommunale samarbeidet er organisert i et eget rettssubjekt, og virksomheten i samarbeidet er av en slik art at det ikke er naturlig å klassifisere det som et «organ for stat og kommune». Det

---

<sup>18</sup> Se blant annet NOU 2019: 5 Ny forvaltningslov — Lov om saksbehandlingen i offentlig forvaltning (forvaltningsloven) kapittel 12.2.1 side 163.

kan for eksempel være tale om at samarbeidet driver kommersiell virksomhet som salg av varer eller tjenester. Dette kan typisk gjelde for eiendomsselskaper som opererer i direkte konkurranse med private.

Når et interkommunalt samarbeid treffer enkeltvedtak eller utferdiger forskrifter vil det uansett være omfattet av forvaltningsloven i de aktuelle sakene, jf. forvaltningsloven § 1 tredje punktum.

Når det gjelder interkommunale selskaper, er det noen særregler. Reglene i forvaltningsloven kapittel II om inhabilitet gjelder for de ansatte i selskapet og for medlemmer av selskapets styrende organer i *alle* interkommunale selskaper, se IKS-loven § 15. Videre har Stortinget nylig vedtatt en ny bestemmelse i IKS-loven § 15 om at taushetsplikten etter forvaltningslovens §§ 13 til 13 g gjelder for enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et interkommunalt selskap som er omfattet av offentlighetsloven. Regelen trer i kraft 1. januar 2024.

### **3.5.2 Offentlighetsloven**

Det følger av offentlighetsloven § 2 at loven gjelder for staten, fylkeskommuner og kommuner og andre rettssubjekter i saker der de treffer enkeltvedtak eller utferdiger forskrifter. Det vil si at offentlighetsloven gjelder for interkommunal virksomhet som drives innenfor (en av) kommunen(e)s organisasjon, for eksempel en vertskommune. Offentlighetsloven gjelder også dersom et interkommunalt samarbeid fatter enkeltvedtak eller forskrift.

Videre gjelder loven for selvstendige rettssubjekter der kommunen direkte eller indirekte har en eierandel som gir rett til å velge mer enn halvparten av medlemmene med stemmerett i det øverste organet i rettssubjektet, eller direkte eller indirekte har rett til å velge minst halvparten av disse medlemmene, se § 2 første ledd bokstavene c og d. Kommunen vil alltid ha slik råderett over interkommunale samarbeid, ettersom det bare er kommuner, fylkeskommuner og eventuelt IKS-er som kan være med i et interkommunalt samarbeid. Se definisjonen av interkommunalt samarbeid som er lagt til grunn i denne veilederen i kapittel 7.

Offentlighetsloven gjelder likevel ikke for selvstendige rettssubjekter som hovedsakelig driver næring i direkte konkurranse med og på samme vilkår som private. Det vil si at interkommunale samarbeid som er organisert i et eget rettssubjekt, og i hovedsak

driver næring i direkte konkurranse med og på samme vilkår som private, ikke er bundet av offentlighetsloven, med mindre de fatter enkeltvedtak eller forskrift.

Siden interkommunale politiske råd er rene politiske samarbeid, vil de være omfattet av offentlighetsloven.

<b>Gjelder forvaltningsloven og offentlighetsloven for samarbeidet?</b>		
<b>Samarbeidsform</b>	<b>Gjelder forvaltningsloven?</b>	<b>Gjelder offentlighetsloven?</b>
Administrativt vertskommunesamarbeid	Ja, er innenfor vertskommunen som rettssubjekt.	Ja, er innenfor vertskommunen som rettssubjekt.
Vertskommune med felles folkevalgt nemnd	Ja, er innenfor vertskommunen som rettssubjekt.	Ja, er innenfor vertskommunen som rettssubjekt.
Kommunalt oppgavefellesskap (KO)	Hvis <i>ikke</i> eget rettssubjekt: Ja, er innenfor kontorkommunen som rettssubjekt.  Hvis eget rettssubjekt: Forvaltningsloven gjelder i de fleste tilfeller. Er avhengig av om samarbeidet må anses som et «organ for stat eller kommune». Det må ses hen til virksomhetenes art (eks. offentlig virksomhet eller næringsvirksomhet), graden av tilknytning til det offentlige og graden av politisk styring.	Hvis <i>ikke</i> eget rettssubjekt: Ja, er innenfor kontorkommunen som rettssubjekt.  Hvis eget rettssubjekt: Offentlighetsloven gjelder, med mindre samarbeidet i hovedsak driver næring i direkte konkurranse og på samme vilkår som private.
Interkommunalt politisk råd (IPR)	Ja, er et rent politisk samarbeid.	Ja, er et rent politisk samarbeid.
Interkommunalt selskap (IKS)	Forvaltningsloven gjelder i de fleste tilfeller. Er avhengig av om selskapet må anses som et «organ for stat eller kommune». Det må ses hen til virksomhetenes art (eks. offentlig virksomhet eller næringsvirksomhet), graden av	Offentlighetsloven gjelder, med mindre samarbeidet i hovedsak driver næring i direkte konkurranse og på samme vilkår som private.

	<p>tilknytning til det offentlige og graden av politisk styring.</p> <p>Habilitetsreglene i kapittel II gjelder uansett for selskapets ansatte og medlemmer av selskapets styrende organer.</p> <p>Taushetsplikten etter forvaltningslovens §§ 13 til 13 g gjelder uansett for enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et interkommunalt selskap som er omfattet av offentlighetsloven.</p>	
Aksjeselskap (AS)	<p>Det vil avhenge av om selskapet må anses som et «organ for stat eller kommune». Det må ses hen til virksomhetenes art (eks. offentlig virksomhet eller næringsvirksomhet), graden av tilknytning til det offentlige og graden av politisk styring.</p> <p>Hvis aksjeselskapet driver ren næringsvirksomhet, taler det for at forvaltningsloven ikke gjelder.</p>	<p>Dersom selskapet treffer enkeltvedtak eller utferdiger forskrifter.</p> <p>Dersom kommunene til sammen kan velge mer enn halvparten av medlemmene til generalforsamlingen, og selskapet <i>ikke</i> i hovedsak driver næring i direkte konkurranse og på samme vilkår som private.</p>
Samvirkeforetak	<p>Det vil avhenge av om selskapet må anses som et «organ for stat eller kommune». Det må ses hen til virksomhetenes art (eks. offentlig virksomhet eller næringsvirksomhet), graden av tilknytning til det offentlige og graden av politisk styring.</p> <p>Hvis aksjeselskapet driver ren næringsvirksomhet, taler det for at forvaltningsloven ikke gjelder.</p>	<p>Dersom foretaket treffer enkeltvedtak eller utferdiger forskrifter.</p> <p>Dersom kommunene til sammen kan velge mer enn halvparten av medlemmene til årsmøtet, og selskapet <i>ikke</i> i hovedsak driver næring i direkte konkurranse og på samme vilkår som private.</p>

## **4 Reglene om offentlige anskaffelser og offentlig støtte**

### **4.1 Innledning**

Reglene om offentlige anskaffelser og om offentlig støtte kan komme til anvendelse ved interkommunalt samarbeid. Det er derfor viktig å avklare forholdet til disse reglene før samarbeidet etableres og samarbeidsmodell velges.

Anskaffelsesreglene skal fremme effektiv bruk av samfunnets ressurser, og bidra til at det offentlige opptrer med integritet, slik at allmennheten har tillit til at offentlige anskaffelser skjer på en samfunnstjenlig måte. Reglene kan få betydning for hvordan interkommunalt samarbeid må eller bør organiseres, og for hvordan kommunene kan motta eller kjøpe ytelser fra det interkommunale samarbeidet.

Reglene om offentlig støtte, ofte omtalt som statsstøtte, skal sikre like konkurranseforhold for markedsaktører, og vil primært kunne få betydning der interkommunalt samarbeid (også) skal tilby tjenester til andre enn «eierkommunene». Det interkommunale samarbeidet kan da bli å regne som en markedsaktør, og kommunene har ikke anledning til å gi det interkommunale samarbeidet noen konkurransefordeler som andre markedsaktører ikke har. Dette kan ha betydning for hvordan samarbeidsform bør organiseres, og for forholdet mellom kommunene og det interkommunale samarbeidet, blant annet når det gjelder overføring av midler fra kommunene til samarbeidet.

### **4.2 Reglene om offentlige anskaffelser**

#### **4.2.1 Utgangspunkt: kjøp av varer og tjenester skal skje ved konkurranse**

Reglene om offentlige anskaffelser innebærer at offentlige myndigheter, inkludert kommuner og fylkeskommuner, som hovedregel skal gjennomføre en konkurranse når de kjøper varer og tjenester («lyse ut på anbud»)<sup>19</sup> Dette utgangspunktet gjelder også når kommuner kjøper fra andre kommuner.

---

<sup>19</sup> Reglene om offentlige anskaffelser er lov 17. juni 2016 nr. 73 (anskaffelsesloven) og tilhørende forskrifter, blant annet forskrift 8. desember 2016 nr. 974 (anskaffelsesforskriften). Reglene gjelder ved vare-, tjeneste- eller bygge- og

Grunnen til at anskaffelsesreglene omtales i forbindelse med interkommunalt samarbeid, er at ordninger kommuner oppfatter som et rent samarbeid i realiteten kan være å anse som en utveksling av ytelser («et kjøp»), som må følge reglene om offentlige anskaffelser. Kommuneloven § 17-1 tredje ledd presiserer at «hvorvidt et samarbeid omfattes av reglene om offentlige anskaffelser må vurderes ut fra reglene om offentlige anskaffelser». I forarbeidene til bestemmelsen framgår det at regelen innebærer at kommuner og fylkeskommuner ikke kan etablere et samarbeid etter formene for interkommunalt samarbeid i kommuneloven, og være sikker på at samarbeidet ikke utgjør en kontrakt om kjøp av varer og tjenester som skal lyses ut gjennom offentlig anbud.<sup>20</sup> Om anskaffelsesreglene kommer til anvendelse på et forhold må alltid vurderes konkret i det enkelte tilfelle, og det er elementene i avtalen som må vurderes, og ikke om avtalen er betegnet som et *samarbeid* eller lignende.

Interkommunale samarbeid som er egne rettssubjekter og som inngår kontrakter om kjøp av varer og tjenester, vil normalt selv være omfattet av anskaffelsesreglene. Det betyr at det interkommunale samarbeidet som hovedregel må følge anskaffelsesreglene ved kjøp av varer og tjenester.

#### **4.2.2 Unntak for samarbeid i offentlig sektor mv.**

Utgangspunktet er at anskaffelsesregelverket kommer til anvendelse når det inngås en gjensidig bebyrdende avtale om kjøp av varer eller tjenester mellom to separate, selvstendige rettssubjekter. Det er flere generelle unntak fra denne hovedregelen. Blant annet er avtaler om tjenester som innebærer utøvelse av offentlig myndighet helt unntatt fra regelverket.<sup>21</sup> Det gjelder også spesielle regler for anskaffelse av helse- og

---

anleggskontrakter, herunder konsesjonskontrakter, og ved plan- og designkonkurranser, med en anslått verdi som er lik eller overstiger 100 000 kroner ekskl. merverdiavgift, jf. anskaffelsesloven § 2.

<sup>20</sup> Se Prop. 46 L (2017–2018) merknad til § 17-1 tredje ledd side 397.

<sup>21</sup> Anskaffelsesforskriften § 2-1 bokstav h lyder: Anskaffelsesloven og forskriften gjelder ikke for kontrakter om tjenester som innebærer utøvelse av offentlig myndighet som er unntatt EØS-avtalen etter artikkel 39, jf. artikkel 32.

sosialtjenester. Disse to unntakene gjelder også ved interkommunalt samarbeid om slike tjenester.

I tillegg har anskaffelsesforskriften kapittel 3 egne regler om samarbeid i offentlig sektor. Det følger av disse at anskaffelsesreglene heller ikke gjelder ved avtaler mellom offentlige virksomheter med en særlig tilknytning til hverandre, og for visse typer samarbeidsavtaler mellom offentlige virksomheter.

### *Unntak for utvidet egenregi*

Det første unntaket er for såkalt «utvidet egenregi» (anskaffelsesforskriften § 3-1). Bestemmelsen sier at anskaffelsesreglene ikke gjelder når oppdragsgiver<sup>22</sup> inngår kontrakter med et annet rettssubjekt<sup>23</sup> som

- oppdragsgiveren utøver en kontroll over som svarer til den kontrollen han utøver over sin egen virksomhet,
- utfører mer enn 80 prosent av sin aktivitet for oppdragsgiveren eller andre rettssubjekter som oppdragsgiveren kontrollerer, og
- det ikke er direkte private eierandeler i.

Alle de tre vilkårene må være oppfylt i hele kontraktsperioden. Om det første vilkåret om krav til kontroll er oppfylt, må vurderes konkret ut fra flere momenter, der eierskap over det andre rettssubjektet inngår som en viktig del av vurderingen. Kravet til kontroll vil være oppfylt når kommunen utøver bestemmende innflytelse over både strategiske mål og viktige beslutninger i det kontrollerte rettssubjektet. Kravet til kontroll kan være oppfylt sammen med andre, for eksempel andre kommuner i det interkommunale samarbeidet, slik at flere oppdragsgivere i fellesskap utøver kontroll. Dette kan for eksempel i praksis skje ved at det interkommunale samarbeidets styrende organer er sammensatt av representanter for alle deltakerkommunene.

Det andre vilkåret handler om aktiviteten i det interkommunale samarbeidet. For at unntaket om utvidet egenregi skal komme til anvendelse, må det meste av aktiviteten i det interkommunale samarbeidet være for deltakerkommunene (og virksomheter kommunene kontrollerer), og ikke selges i et konkurranseutsatt marked.

---

<sup>22</sup> I denne sammenheng normalt kommunen.

<sup>23</sup> I denne sammenheng normalt det interkommunale samarbeidet.

Det tredje vilkåret, om at det ikke skal være private eierandeler i det kontrollerte rettssubjektet, vil som hovedregel være oppfylt for interkommunale samarbeid. Om de to første vilkårene er oppfylt vil avhenge av hvordan samarbeidet er organisert, og hva slags virksomhet samarbeidet driver. Der et interkommunalt samarbeid driver mye aktivitet i markedet, vil ikke unntaket kunne komme til anvendelse.

### *Unntak for samarbeidsavtaler*

Det andre unntaket er for «samarbeidsavtaler» (anskaffelsesforskriften § 3-3). Det følger av denne regelen at anskaffelsesreglene ikke gjelder for kontrakter som inngås utelukkende mellom to eller flere oppdragsgivere

- som etablerer eller gjennomfører et samarbeid som har til formål å sikre at offentlige oppgaver blir utført for å oppnå et felles mål,
- som blir utført utelukkende av hensyn til offentlige interesser og
- der mindre enn 20 prosent av aktivitetene som samarbeidet omfatter blir utført for andre enn oppdragsgiverne.

Alle vilkårene må være oppfylt i hele kontraktsperioden. Med offentlige oppgaver forstås her både oppgaver som er lovpålagte og ikke-lovpålagte, og det antas at det blant annet kan omfatte støttetjenester som for eksempel IKT-, regnskaps- og kantinetjenester.

Kravet til at samarbeidet må være utelukkende av hensyn til offentlige interesser innebærer at formålet med samarbeidet ikke kan være å drive forretningsvirksomhet, selv om det er anledning til at en viss del av aktivitetene som samarbeidet omfatter (20 prosent) blir utført for markedet eller for andre enn oppdragsgiverne.

Videre må det være tale om et «reelt samarbeid» for å oppnå et felles mål. Ordinære vare- og tjenestekjøp omfattes dermed ikke. Samarbeidet må være basert på et «samarbeidende konsept», og alle deltakerne må bidra i den felles gjennomføringen av den aktuelle tjenesteytelsen.<sup>24</sup> Det er ikke krav om at alle deltakerne utfører den kontraktsmessige hovedforpliktelsen i samarbeidet, og deltakernes ytelser trenger ikke å være identiske. Det antas at vilkåret om deltakelse i samarbeidet kan være oppfylt der

---

<sup>24</sup> I henhold til fortalen til anskaffelsesdirektivet.



hver deltaker aktivt deltar i samarbeidets styrende organer, uten å delta i den faktiske utførelsen av den aktuelle tjenesteytelsen.

### **4.2.3 Oppsummering**

Anskaffelsesreglene innebærer at offentlige myndigheter, inkludert kommuner og fylkeskommuner, som hovedregel skal gjennomføre konkurranse når de kjøper varer og tjenester. Dette utgangspunktet gjelder også når kommuner kjøper fra andre kommuner.

Interkommunalt samarbeid kan i realiteten utgjøre avtaler om utveksling av ytelser mellom kommuner, som skal følge anskaffelsesreglene. Kommunen bør derfor avklare forholdet til anskaffelsesreglene ved etablering av samarbeid.

Anskaffelsesregelverket har flere unntak som kan være relevante ved interkommunalt samarbeid. Samarbeid om tjenester som innebærer utøvelse av offentlig myndighet vil alltid være unntatt anskaffelsesreglene. Videre har anskaffelsesforskriften kapittel 3 regler om samarbeid i offentlig sektor, som unntar enkelte samarbeidsavtaler og avtaler mellom to rettssubjekter med særlig tilknytning til hverandre.

Mer informasjon om regelverket om offentlige anskaffelser finnes blant annet på DFØs fagsider om offentlige anskaffelser: [Anskaffelser.no](https://anskaffelser.no) | [Fagsider om offentlige anskaffelser](#)

## **4.3 Reglene om offentlig støtte**

Reglene om offentlig støtte skal sikre at alle markedsaktører stilles overfor forutsigbare og like konkurranse- og rammevilkår. Markedsaktører er alle virksomheter som driver økonomisk aktivitet ved å tilby varer eller tjenester i et marked, uavhengig av om de er offentlig eller privat eid og uavhengig av hvordan de er organisert. Reglene skal hindre at nasjonale eller lokale offentlige myndigheter tilgodeser enkelte markedsaktører framfor andre, for eksempel ved å gi tilskudd eller subsidier eller gi lån og garantier som ikke er på markedsmessige vilkår.

Interkommunale samarbeid kan drive økonomisk aktivitet, og det er bare når samarbeidet driver slik aktivitet at støttereglene kommer til anvendelse. Kommunene bør derfor avklare om et interkommunalt samarbeid skal drive økonomisk aktivitet, eventuelt i tillegg til annen aktivitet, ved etablering av samarbeidet. Kommunene må også ha bevissthet om dette under driften av samarbeidet. Eksempler på når et

interkommunale samarbeid driver økonomisk aktivitet er når det selger eiendom på markedsmessige vilkår, samler inn og håndterer avfall fra næringsaktører eller driver kommersielt treningscenter.

Der det interkommunale samarbeid driver økonomisk aktivitet, følger det av statsstøtteregelveverket at kommunen som hovedregel ikke kan begunstige samarbeidet med økonomisk støtte, som ikke andre markedsaktører får. Begrepet økonomisk støtte favner vidt og omfatter blant annet rene tilskudd, gratis leie av lokaler, billige tomter, gunstige lån og å stille økonomisk garanti. Hvis kommuner yter slike goder til et interkommunalt samarbeid, som (også) driver økonomisk aktivitet, kan det komme i konflikt med statsstøttereglene. Kommunene må derfor organisere og drifte samarbeidet på en slik måte at samarbeidet ikke får økonomiske fordeler som deres konkurrenter ikke har. Dette innebærer at det bør opprettes et regnskapsmessig skille mellom økonomiske- og ikke-økonomiske aktiviteter, sørges for det skjer en fordeling av både direkte kostnader og en forholdsmessig andel av felleskostnader, og stilles krav om normal fortjeneste av den økonomiske aktiviteten.

Reglene om offentlig støtte aktualiseres på samme måte der kommunen selv driver økonomisk aktivitet, og hvis det interkommunale samarbeidet som sådan gir økonomisk støtte til markedsaktører. Også her må kommunen og det interkommunale samarbeidet innrette seg slik at de ikke begunstiger en markedsaktører med økonomisk støtte som ikke andre markedsaktører får.

Informasjon om reglene om offentlig støtte finnes blant annet på nettsidene til Nærings- og fiskeridepartementet: [Offentlig støtte - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

## **5 Vertskommunesamarbeid**

### **5.1 Overordnet om vertskommunesamarbeid**

Et hovedformål med vertskommunemodellen er å legge til rette for interkommunalt samarbeid om lovpålagte og mer individrettede tjenester. Vertskommunemodellen gir en *generell* adgang til å delegerer myndighet til å treffe enkeltvedtak eller vedta forskrift til vertskommunen. Dette i motsetning til andre samarbeidsmodeller, hvor særlovgivningen må åpne for at slik utøvelse av offentlig myndighet kan delegeres til samarbeidet.

Vertskommunesamarbeid er regulert i kommuneloven kapittel 20. Et vertskommunesamarbeid innebærer at en kommune (samarbeidskommunen) overlater oppgaver eller delegerer myndighet til å fatte vedtak til en annen kommune (vertskommunen).

Kommuneloven skiller mellom to ulike modeller for vertskommunesamarbeid: administrativt vertskommunesamarbeid og vertskommunesamarbeid med felles, folkevalgt nemnd. Administrativt vertskommunesamarbeid er mye brukt og godt kjent i kommunene. Vertskommunesamarbeid med nemnd er derimot svært lite brukt, og det er derfor begrenset erfaring med denne typen samarbeid.

Et vertskommunesamarbeid er ikke et eget rettssubjekt, men organisatorisk en del av vertskommunens virksomhet. Regler som gjelder for kommunen, vil derfor i utgangspunktet også gjelde for kommunen når den opptrer som vertskommune. Dette gjelder både kommunelovens øvrige regler og annet regelverk som gjelder for kommunene.

### **5.1.1 Begrepene vertskommune, samarbeidskommune og deltakerkommune**

Kommuneloven bruker ulike begreper om de kommunene som deltar i et vertskommunesamarbeid. *Vertskommune* brukes om kommunen som har fått delegert myndighet og skal utføre oppgaver på vegne av andre kommuner. *Samarbeidskommune* brukes om en kommune som deltar i et vertskommunesamarbeid, og som har avtalt at vertskommunen skal utføre oppgaver og/eller få delegert myndighet til å treffe vedtak på kommunens vegne. *Deltakerkommune* omfatter derimot alle kommunene som deltar i samarbeidet, det vil si både samarbeidskommunene og vertskommunen.

Vertskommunen + samarbeidskommune(ne) = deltakerkommunene

### **5.1.2 Samarbeid mellom kommuner eller mellom fylkeskommuner**

Vertskommunesamarbeid kan inngås mellom to eller flere kommuner, eller mellom to eller flere fylkeskommuner. Loven åpner ikke for at kommuner og fylkeskommuner kan inngå et vertskommunesamarbeid. En fylkeskommune kan dermed ikke være vertskommune for en kommune, og en kommune kan ikke være vertskommune for en fylkeskommune.

Forklaringen på dette er at vertskommunesamarbeid er innrettet mot å løse lovpålagte oppgaver, som typisk er lagt av lovgiver til et bestemt forvaltningsnivå, for eksempel

barnevernstjenester eller helse- og omsorgstjenester. Samarbeidet må da holdes på samme «nivå», og kan ikke fravike lovgivers plassering av ansvar. Det er altså kun de forvaltningsorganene som er tildelt oppgaven som kan inngå i samarbeidet.

## **5.2 Når kan vertskommunemodellen brukes?**

Vertskommunemodellen er spesielt utviklet for samarbeid om lovpålagte oppgaver som krever at det fattes enkeltvedtak eller gis forskrift. Vertskommunesamarbeid brukes for eksempel ved individrettete tjenester, som barnevern, helsetjenester, legevakt eller sosiale tjenester. Vertskommunemodellen er vanligvis godt egnet for slikt samarbeid, siden vertskommunen i utgangspunktet er fullt ut bundet av alle de alminnelige reglene kommuner ellers er bundet av når den skal gi tjenester.

I vertskommunesamarbeid er styringsmulighetene ulike for deltakerkommunene. Det er vertskommunen som har ansvar for å løse oppgavene kommunene samarbeider om, og arbeidet inngår i kommunens organisasjon. Dette gjør at vertskommunen har stor innflytelse over aktivitetene i samarbeidet, på lik linje med andre oppgaver i kommunen. Samarbeidskommunen har ikke samme mulighet for tett oppfølging av oppgavene. Samarbeidskommunen har likevel flere styrings- og kontrollmuligheter som gjør at den kan gripe inn og ivareta egne interesser, blant annet kan den gi instruks om hvordan delegert myndighet skal utøves og omgjøre vedtak i tråd med forvaltningsloven § 35 første ledd. Kommunene som er med i vertskommunesamarbeid beholder dermed styring og kontroll over viktige myndighetsoppgaver.

Samarbeidsformen er godt egnet for oppgaver som krever spesialisert kompetanse. Vertskommunesamarbeid kan gjøre det mulig å etablere enheter og fagmiljøer som er større og mer bærekraftige enn det som er mulig for kommuner hver for seg. Vertskommunesamarbeid kan for eksempel være en aktuell samarbeidsform innen jord- og skogbruksforvaltning, krisesenter, legevakt, byggesaksbehandling, brann- og redningstjeneste, landbrukskontor og kulturskole. Vertskommunesamarbeid er også egnet for sammensatte oppgaver som omfatter flere tjenesteområder eller flere deltakerkommuner.

Vertskommunesamarbeid er ikke tiltenkt områder av mer forretningsmessig eller administrativ art, men loven avgrensner ikke mot dette. Vanligvis er likevel andre samarbeidsmodeller mer egnet, for eksempel kommunalt oppgavefelleskap, interkommunalt selskap eller aksjeselskap.

Selv om vertskommunemodellen er utformet med tanke på å gjøre det forsvarlig å overlate til et interkommunalt samarbeid å treffe beslutninger på deltakernes vegne, kan kommuneloven og annen lovgivning begrense hvilke beslutninger eller samarbeidsområder kommunene kan delegerere til vertskommunesamarbeidet. Der kommuneloven eller særlovene uttrykkelig legger kompetanse til «kommunestyret selv» eller til «formannskapet selv», vil det si at denne kompetansen ikke kan delegeres til andre, heller ikke til et vertskommunesamarbeid.

Sektorlovgivningen kan i noen tilfeller stille særlige krav eller vilkår til organiseringen av bestemte oppgaver eller tjenester. Eksempler på dette er at barnevernstjenesten skal ha en leder, jf. barnevernsloven § 15-3, og at kommunen skal en eller flere kommuneleger, jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 5-5, som skal utføre visse oppgaver som følger av lov. Disse kravene er ikke til hinder for et interkommunalt samarbeid. Kommunedirektøren i vertskommunen kan i slike tilfeller utpeke en barnevernleder eller kommunelege, som kan utøve myndighet på vegne av flere kommuner i et vertskommunesamarbeid.

### **5.2.1 To modeller for vertskommunesamarbeid**

Kommuneloven skiller mellom to modeller for vertskommunesamarbeid: administrativt vertskommunesamarbeid og vertskommunesamarbeid med felles, folkevalgt nemnd. Av disse er administrativt vertskommunesamarbeid svært utbredt, mens vertskommunesamarbeid med felles nemnd er lite brukt. Som figur 5.1 illustrerer er det viktig å være klar over noen hovedforskjeller mellom samarbeidsmodellene.

Figur 5.1 Forskjeller mellom administrativt vertskommunesamarbeid og vertskommunesamarbeid med felles,

## folkevalgt nemnd

 <b>Administrativt vertskommunesamarbeid</b>	Bilateral avtale mellom samarbeidskommunen og vertskommunen	Saker som ikke har "prinsipiell betydning"
 <b>Vertskommunesamarbeid med felles folkevalgt nemnd</b>	Felles avtale for alle kommunene	Nemnda kan treffe vedtak i «alle typer saker»

### 5.2.2 Administrativt vertskommunesamarbeid

Administrativt vertskommunesamarbeid er regulert i kommuneloven § 20-2. Administrativt vertskommunesamarbeid kan brukes i tilfeller hvor det ikke er nødvendig å delegerer myndighet til å fatte vedtak i saker av prinsipiell betydning. Se kapittel 5.3.5 om hva som menes med prinsipiell betydning. Vertskommunen kan altså delegeres myndighet i alle de samme typene sakene som enhver kommune ellers kan delegerer internt i kommunen til kommunedirektøren.

Modellen har ingen organisatorisk overbygning i form av et felles folkevalgt organ. Den er derfor ikke tilpasset samarbeid hvor det er behov for politisk behandling av sakene. Samarbeidsmodellen er egnet for samarbeidsområder som er mer regelstyrte og som krever særskilt kompetanse.

Å inngå et administrativt vertskommunesamarbeid innebærer at samarbeidskommunen overlater til vertskommunens administrasjon å utføre de oppgavene eller delegerer myndighet til å treffe avgjørelser, i de typene saker som inngår i samarbeidsavtalen.

### 5.2.3 Vertskommunesamarbeid med felles, folkevalgt nemnd

Vertskommunesamarbeid med felles folkevalgt nemnd er regulert i kommuneloven § 20-3. Dersom deltakerkommunene ønsker å delegerer beslutningsmyndighet i saker av prinsipiell betydning, må kommunene opprette en felles folkevalgt nemnd til å ta slike avgjørelser. Se kapittel 5.3.5 nedenfor om hva som menes med prinsipiell betydning.

### *Felles, folkevalgt nemnd som overordnet styringsorgan*

Den felles nemnda er et overordnet styringsorgan for alle saksområder som legges inn i samarbeidet. Loven stiller krav til at hver deltakerkommune skal være representert med to eller flere medlemmer i den felles, folkevalgte nemnda, jf. kommuneloven § 20-3 tredje ledd.

Det stilles ikke noe krav til at kommunenes representanter skal velges blant kommunestyremedlemmene. Kommunene står fritt til selv å vurdere sammensetningen. Et vurderingstema er blant annet om hensynet til og behovet for demokratisk kontroll og politisk forankring fra deltakerkommunene tilsier at kommunestyremedlemmer i deltakerkommunene bør velges, eller om faglige hensyn tilsier at andre bør velges.

### *Nemnda er et folkevalgte organ*

Felles, folkevalgt nemnd i vertskommunesamarbeid er et folkevalgt organ. Dette er presisert i § 5-1 andre ledd bokstav f. Loven presiserer også at de alminnelige reglene for utvalg i kommuneloven gjelder for nemnda så langt de passer, se § 20-3 fjerde ledd. Det betyr blant annet at saksbehandlingsreglene i kapittel 11 gjelder for nemnda, inkludert møteprinsippet, reglene om innkalling, møtebok og møteoffentlighet. Det betyr også at medlemmene av nemnda er folkevalgte etter kommuneloven § 5-1 fjerde ledd, og dermed har rettigheter og plikter i tråd med kapittel 8 i kommuneloven.

Reglene om valg og valgbarhet i kapittel 7 gjelder også. Medlemmene til nemnda skal velges med avtalevalg etter § 7-7, eller ved forholdsvalg etter § 7-5 og § 7-6 hvis minst ett medlem krever det. Leder og nestleder i nemnda skal velges ved flertallsvalg, jf. § 7-4 andre ledd. Flertallsvalg og avtalevalg skal skje åpent ved å vise stemmetegn. For mer informasjon om valgbarhet og gjennomføringen av valg, se [regjeringen.no/konstituering](http://regjeringen.no/konstituering).

### *Må delegere samme myndighet til nemnda*

I motsetning til det som gjelder for administrativt vertskommunesamarbeid, må alle deltakerkommunene delegere samme myndighet til den felles folkevalgte nemnda, slik at nemnda skal kunne treffe vedtak i samme type saker på vegne av alle deltakerkommunene.

## 5.3 Delegering av myndighet ved vertskommunesamarbeid

### 5.3.1 Overordnet om delegering

Kommuneloven § 20-1 slår fast at vertskommunesamarbeid kan *delegeres* myndighet til å fatte enkeltvedtak eller vedta forskrift. Å delegerer betyr ikke å gi fra seg myndigheten. Selv om kommunestyret delegerer myndighet til en vertskommune, er det kommunestyret i den enkelte kommunen som til syvende og sist har ansvaret.

Kommuneloven stiller krav om at kommunestyret skal vedta et reglement om hvordan vedtaksmyndighet skal delegeres, se § 5-14. Delegeringsreglementet skal også omfatte hvordan vedtaksmyndighet skal delegeres til vertskommunen.

Hvilken vedtaksmyndighet vertskommunen skal få av samarbeidskommunene, skal fastsettes i egne delegeringsvedtak. Det bør framgå av vedtaket konkret hvilken myndighet som er delegert, for eksempel ved å vise til hvilke lovbestemmelser delegeringen omfatter. Som alltid er det viktig å være klar over at det kan finnes regler i særlov som kan begrense muligheten til å delegerer myndighet til en vertskommune.

### 5.3.2 Forholdet mellom samarbeidsavtalen og delegeringsvedtak

Prosessen med å inngå et vertskommunesamarbeid består av to elementer. For det første må kommunene inngå en samarbeidsavtale om vertskommunesamarbeid. Samarbeidsavtalen skal vedtas av kommunestyrene selv. Deretter skal alle deltakerkommunene fatte et eget vedtak om hvilken kompetanse som skal delegeres til vertskommunen.<sup>25</sup> Delegeringsvedtaket må ligge innenfor rammene av samarbeidsavtalen. Inngåelsen av samarbeidsavtalen og delegering av myndighet/instruks om delegering kan gjøres i samme kommunestyremøte og i samme sak, men det er viktig at dette er to ulike vedtak. Se figur 5.2 som illustrerer dette for administrativt vertskommunesamarbeid.

Hvordan vedtak om delegering skal gjøres er avhengig av om det er snakk om et administrativt vertskommunesamarbeid eller et vertskommunesamarbeid med felles, folkevalgt nemnd. De neste to kapitlene gjør rede for reglene mer i detalj.

---

<sup>25</sup> Dette er tydelig slått fast i forarbeidene, se Ot.prp. nr. 95 (2005–2006) punkt 5.6.2 side 105.



### 5.3.3 Delegering ved administrativt vertskommunesamarbeid

Reglene om delegering til administrativt vertskommunesamarbeid står i § 20-2. Kommuneloven bestemmer at samarbeidskommunen delegerer til vertskommunens administrasjon å utføre oppgaver og treffe avgjørelser i de sakene som inngår i samarbeidsavtalen. Delegeringen skjer formelt ved at kommunestyret i samarbeidskommunen gir instruks til egen kommunedirektør om å delegerer myndigheten sin til kommunedirektøren i vertskommunen. Før slik instruks gis, er det viktig å sørge for at kommunedirektøren i samarbeidskommunen selv har nødvendige fullmakter.

Til denne type samarbeid kan det bare delegeres myndighet i saker som ikke er av prinsipiell betydning. Det vil si at kommunedirektøren i vertskommunen i prinsippet kan få delegert myndighet i samme utstrekning som kommunedirektøren ellers kan delegeres myndighet internt i kommunen.

Figur 5.2 Hvordan inngå administrativt vertskommunesamarbeid?



#### *Trekke delegering tilbake eller utøve myndigheten selv*

Det følger av den alminnelige delegeringslæren at den som delegerer myndighet kan trekke den tilbake eller velge å utøve myndigheten selv. Dette gjelder også når vedtaksmyndighet delegeres til et administrativt vertskommunesamarbeid.

Kommunestyret kan endre et vedtak om delegering, endre delegeringsreglementet, velge å fatte vedtak selv og eventuelt også omgjøre vedtak som er fattet etter delegert myndighet, innenfor rammene av forvaltningsloven § 35 første ledd.

Dersom en samarbeidskommune velger å trekke delegering tilbake, vil ikke dette ha betydning for myndigheten som er delegert fra eventuelle andre samarbeidskommuner

til vertskommunen. De andre samarbeidskommunene må i så fall treffe egne vedtak om dette.

Kommuner bør være tilbakeholdne med å trekke tilbake eller endre delegeringer. Dette er en sikkerhetsventil, som kommunene bør være tilbakeholdne med å bruke. Når vedtaksmyndighet er delegert til et vertskommunesamarbeid, har kommunene valgt at samarbeidet til en viss grad skal være selvstendig og skal kunne ta beslutninger. Det kan få store konsekvenser for samarbeidet og samarbeidsklimaet om delegeringer trekkes tilbake uten en god nok prosess. Dersom det er aktuelt å trekke delegeringer tilbake, bør dette derfor varsles og helst ikke skje med umiddelbar virkning. Hvordan kommunene skal gå fram for å endre delegeringer eller trekke delegeringer tilbake, kan eventuelt reguleres nærmere i samarbeidsavtalen.

Dersom delegeringer trekkes tilbake, er det også viktig å være oppmerksom på at det kan bli nødvendig å endre samarbeidsavtalen. Dette siden det følger av kommuneloven § 20-4 tredje ledd bokstav c at det skal fastsettes i samarbeidsavtalen hvilke oppgaver og hvilken myndighet som skal legges til vertskommunen.

Om en av samarbeidskommunene velger å trekke all myndighet tilbake med øyeblikkelig virkning, vil kommunen være bundet til å betale vederlag til vertskommunen ut oppsigelsestiden, se nærmere om dette i kapittel 5.9.

#### **5.3.4 Delegering ved vertskommunesamarbeid med felles, folkevalgt nemnd**

Reglene om delegering ved vertskommunesamarbeid med felles folkevalgt nemnd står i § 20-3. Ved vertskommunesamarbeid med felles, folkevalgt nemnd, skal delegering skje ved at kommunestyrene selv delegerer myndigheten til nemnda. Nemnda kan videredelegere alle saker som ikke er av prinsipiell betydning til kommunedirektøren i vertskommunen.

I motsetning til det som gjelder for administrativt vertskommunesamarbeid, må alle deltakerkommunene delegerer *samme myndighet* til den felles folkevalgte nemnda, slik at nemnda skal kunne treffe vedtak i samme type saker på vegne av alle deltakerkommunene. Det må foretas særskilte delegeringsvedtak i kommunestyret i hver enkelt deltakerkommune.

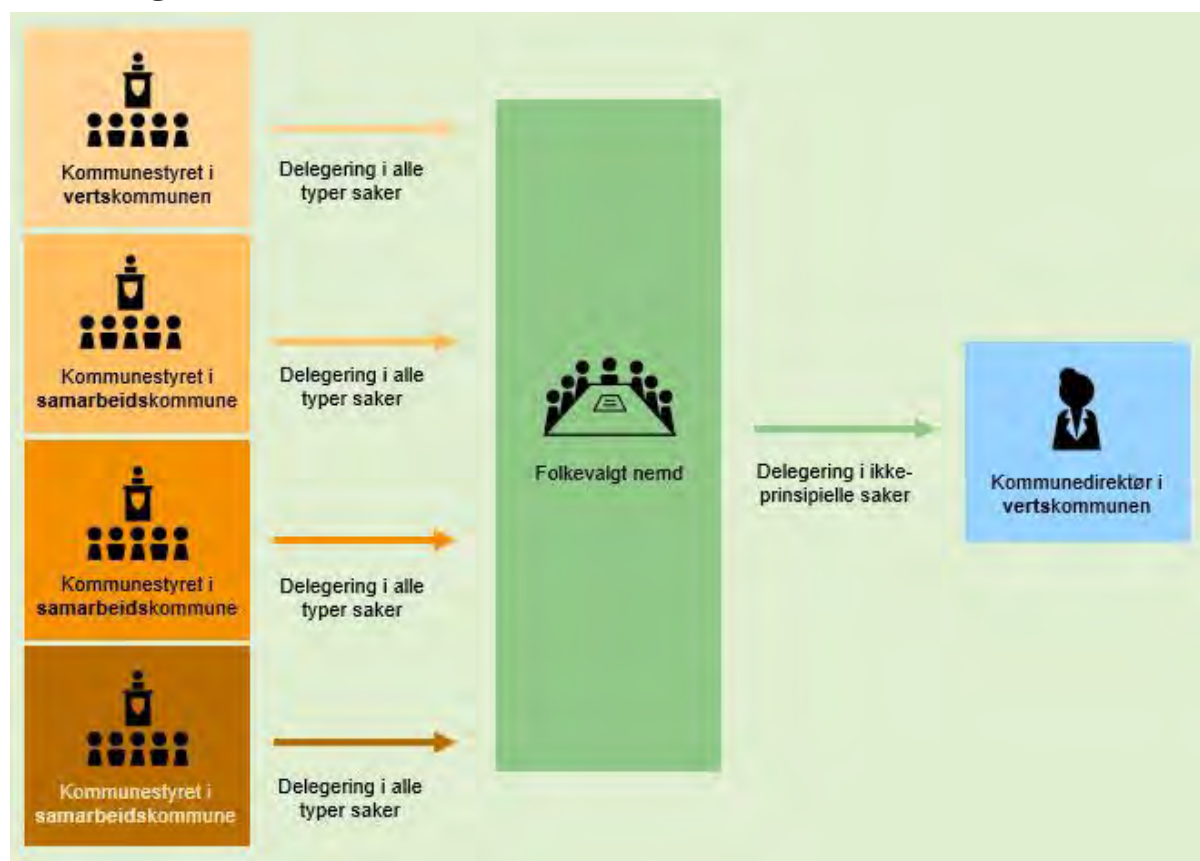
Den enkelte deltakerkommunen kan fastsette retningslinjer for hva kommunen mener er saker av prinsipiell betydning. Eventuelle saker av prinsipiell betydning som delegeres til samarbeidet, må avgjøres av nemnda. Selv om deltakerkommunene har

delegert samme kompetanse til nemnda, kan den enkelte kommunen gi ulike instruksjoner om hvordan myndigheten skal utøves i saker som alene berører kommunen eller dens innbyggere.

### *Trekke delegering tilbake*

Samarbeidsmodellen forutsetter at nemnda skal utøve lik myndighet for alle deltakerkommunene. Dette innebærer at dersom en samarbeidskommune generelt trekker tilbake den delegerte myndigheten på et område, medfører det at kommunen må trekke seg ut av samarbeidet. Dersom det er vertskommunen som gjør dette, vil det medføre at hele samarbeidet må oppløses, se kapittel 5.9 om oppløsning av samarbeid.

Figur 5.3 Hvordan inngå vertskommunesamarbeid med felles, folkevalgt nemnd?



### **5.3.5 Saker av prinsipiell betydning**

Loven setter en absolutt skranke ved at kommunene må opprette folkevalgt nemnd etter kommuneloven § 20-3 hvis de vil delegerer myndighet til å fatte vedtak i saker av

prinsipiell betydning til et vertskommunesamarbeid. For begge typene vertskommunesamarbeid kan kommunedirektøren i vertskommunen delegeres myndighet til å fatte vedtak i saker som ikke har prinsipiell betydning.

Skrankene for delegering til vertskommunesamarbeid er dermed i tråd med kommunelovens generelle delegeringssystem, som er at saker av prinsipiell betydning som en klar hovedregel skal besluttet av folkevalgte organer som kan holdes ansvarlig gjennom valg, mens myndighet til å fatte andre vedtak kan delegeres til kommunedirektøren etter kommuneloven § 13-1 sjetten ledd.

Hvilke saker som er av prinsipiell betydning er i stor grad opp til det enkelte kommunestyret å vurdere. Kommunestyret har et vidt spillerom for å vurdere hva som i det enkelte tilfellet er forsvarlig og hensiktsmessig å delegere av myndighet. Hva som er av prinsipiell betydning er blant annet avhengig av vedtakets karakter, konsekvensene for kommunen og størrelsen på kommunen. Det er relevant å legge vekt på om viktige skjønsmessige sider av saken anses som klarlagt gjennom politiske vedtak. Dersom kommunestyret for eksempel har drøftet prinsipielle sider ved en sak og ut fra dette har gitt konkrete føringer i delegeringen, kan det være tilstrekkelig. Hva det har vært tradisjon og praksis for i kommunen vil også kunne tillegges vekt.<sup>26</sup>

Selv om et samarbeid er avskåret fra å fatte beslutninger i saker som har prinsipiell betydning, kan det likevel dukke opp saker i samarbeidet i «grenseland» eller som klart anses prinsipielle. Derfor kan det være hensiktsmessig om samarbeidsavtalen avklarer hvordan deltakerkommunene skal håndtere slike saker, for eksempel om vertskommunen skal forberede saken før den sendes til den aktuelle deltakerkommunen for beslutning, eller om saken skal sendes til deltakerkommunen for både forberedelse og beslutning.

## **5.4 Samarbeidsavtalen**

Grunnlaget for samarbeidet er samarbeidsavtalen om vertskommunesamarbeid. Denne avtalen må vedtas av kommunestyret selv. Vertskommunen kan imidlertid ikke utøve myndighet på vegne av samarbeidskommunene alene med utgangspunkt i en

---

<sup>26</sup> I forarbeidene til den tidligere kommuneloven er det beskrevet hvilke momenter som er relevante i vurderingen av om en sak er av prinsipiell betydning, se Ot.prp. nr. 42 (1991–1992) merknad til § 23 side 277.

samarbeidsavtale. Som beskrevet i kapittel 5.3.2 må kommunene i tillegg fatte egne delegeringsvedtak, som må ligge innenfor rammene av samarbeidsavtalen.

#### **5.4.1 Administrativt vertskommunesamarbeid: avtale mellom samarbeidskommunen og vertskommunen**

I et administrativt vertskommunesamarbeid er avtalen et forhold mellom vertskommunen og den enkelte samarbeidskommunen, også der vertskommunen har inngått avtale om utførelse av de samme oppgavene for flere kommuner. Det er dermed snakk om bilaterale avtaler mellom vertskommunen og den enkelte samarbeidskommune. Vertskommunen kan derfor utføre ulike oppgaver for ulike samarbeidskommuner.

#### **5.4.2 Vertskommunesamarbeid med felles folkevalgt nemnd: felles avtale**

I et vertskommunesamarbeid med nemnd må kommunene inngå en felles avtale. Dette har sammenheng med at kommunene må samarbeide om de samme oppgavene i en slik modell, og at alle deltakerkommunene blir medlemmer i den felles folkevalgte nemnda, som treffer vedtak på vegne av alle kommunene. Det kan bare opprettes én nemnd for hvert samarbeid.

#### **5.4.3 Obligatorisk innhold i samarbeidsavtalen**

Når et vertskommunesamarbeid opprettes, skal deltakerkommunene inngå en skriftlig samarbeidsavtale. Samarbeidsavtalen skal vedtas av kommunestyrene i alle deltakerkommunene. Kommuneloven § 20-4 tredje og fjerde ledd fastsetter nærmere krav til hva en slik avtale skal inneholde.

Avtalen må som et minimum inneholde bestemmelser om:

- deltakerne i samarbeidet
- hvem av deltakerne som er vertskommune
- hvilke oppgaver og hvilken myndighet som skal legges til vertskommunen
- når oppgaver og myndighet skal overføres
- hvilke av vertskommunens vedtak deltakerne skal underrettes om
- hvordan det økonomiske oppgjøret mellom samarbeidskommunene og vertskommunen skal foregå
- hvordan deltakerne kan tre ut av samarbeidet
- hvordan samarbeidet skal oppløses

- annet som etter lov skal fastsettes i avtale

I et vertskommunesamarbeid med felles nemnd skal avtalen også inneholde bestemmelser om hvor mange medlemmer den enkelte deltakeren skal ha i nemnda.

Dersom avtalen skal endres på noen av disse punktene, må kommunestyret selv i den enkelte deltakerkommune vedta dette.

#### **5.4.4 Eksempler på hva samarbeidsavtalen ellers kan regulere**

Avtalen er selve grunnlaget for samarbeidet. Alle forhold av betydning for samarbeidet bør derfor reguleres i avtalen. Minstekravene som er listet opp i kommuneloven § 20-4 er bare det som *må* inngå i avtalen. Kommunene står fritt til å regulere også andre forhold enn det som følger av loven. Det kan for eksempel være hensiktsmessig at samarbeidsavtalen regulerer retningslinjer og rutiner for ulike deler av samhandlingen mellom deltakerkommunene.

Hvis deltakerkommunene forplikter seg til å evaluere samarbeidet før eventuell uenighet har fått utvikle seg, kan dette være konfliktdempende og bidra til et godt samarbeid over tid. Det kan derfor være hensiktsmessig å fastsette i samarbeidsavtalen at samarbeidet skal evalueres jevnlig, for eksempel minst en gang i hver valgperiode.

Her er noen eksempler på temaer det er aktuelt å ta inn bestemmelser om i avtalen:

- Hvilken informasjon som skal gis til innbyggerne i alle kommunene
- Hvordan tjenestene skal gjøres tilgjengelig for innbyggerne i samarbeidskommunene, for eksempel ved å ha kontorer eller kontordager i kommunene
- Innsynsrett for samarbeidskommunene i vertskommunens virksomhet
- Informasjon til deltakerkommunene om mottatte klager, tilsynsrapporter og forvaltningsrevisjoner
- Økonomisk oppgjør hvis en samarbeidskommune trer ut av samarbeidet
- Retningslinjer for samhandling mellom deltakerkommunene
- Hvordan eventuelle saker av prinsipiell betydning skal håndteres, for eksempel om vertskommunen i et administrativt vertskommunesamarbeid skal forberede saken før den sendes til samarbeidskommunen for folkevalgt beslutning, eller om saken sendes til samarbeidskommunen uten forberedelse
- Om samarbeidet skal evalueres jevnlig, for eksempel en gang hver valgperiode

I vertskommunesamarbeid med felles, folkevalgt nemnd, kan det i tillegg være aktuelt å avtale blant annet:

- hva slags saker som skal behandles i nemnda
- om det i visse sakstyper skal være krav om kvalifisert flertall eller enstemmighet
- om det skal være adgang til å holde møter som fjernmøte

#### **5.4.5 Endringer i samarbeidsavtalen**

Endringer i avtalen som gjelder det obligatoriske innholdet i samarbeidsavtalen etter kommuneloven § 20-4 tredje og fjerde ledd, må vedtas av kommunestyrene selv.

Kommunestyrene kan delegere til den felles nemnda eller kommunedirektøren i vertskommunen å utforme eller endre andre bestemmelser i samarbeidsavtalen. Dette kan for eksempel være å utarbeide retningslinjer og rutiner for ulike deler av samhandlingen mellom deltakerkommunene. Slik delegering kan være med å gjøre samarbeidet mer smidig, fordi det blir enklere å endre deler av avtalen.

#### **5.4.6 Fordelingen av kostnader mellom deltakerkommunene skal fastsettes i samarbeidsavtalen**

Et sentralt punkt i avtalen er det økonomiske oppgjøret mellom samarbeidskommunene og vertskommunen. Vertskommunen tar på seg oppgaver for samarbeidskommunene som krever ressurser. Det må derfor avtales hvordan vertskommunen skal kompenseres for utgiftene og arbeidet. Det er opp til kommunene selv å bestemme hvordan dette skal foregå.

En måte å fordele kostnadene på er å fordele dem prosentvis på kommunene etter innbyggertall. En annen måte kan være at oppgjøret skjer på grunnlag av hvilke kostnader som faktisk knytter seg til den enkelte samarbeidskommune. En tredje måte kan være å avtale en fast andel som fordeles likt mellom deltakerkommunene, og en variabel andel som fordeles etter bestemte kriterier, for eksempel innbyggertall.

Det kan også være hensiktsmessig å regulere blant annet hvordan det økonomiske oppgjøret skal være dersom en deltakerkommune omgjør et vedtak fattet i vertskommunen, og dette innebærer større kostnader for vertskommunen enn det opprinnelige vedtaket. Tilsvarende problemstilling kan oppstå dersom en kommune gir spesielle instruksjoner om hvordan et vedtak skal lyde, se nærmere om omgjørings- og instruksadgang i kapittel 5.5.5.

#### **5.4.7 Kopi av samarbeidsavtalen skal sendes til statsforvalteren**

I et vertskommunesamarbeid mellom kommuner skal vertskommunen orientere statsforvalteren om samarbeidet ved å sende kopi av samarbeidsavtalen til statsforvalteren, jf. § 20-4 femte ledd. Dette har sammenheng med statsforvalterens funksjon som klage-, tilsyns- og lovlighetskontrollinstans. På tilsvarende måte skal vertsfylkeskommunen orientere departementet om etablering av vertskommunesamarbeid mellom fylkeskommuner.

### **5.5 Samarbeidskommunenenes styringsmuligheter**

#### **5.5.1 Overordnet om styring**

De folkevalgte i kommunene som deltar i et vertskommunesamarbeid, har et overordnet ansvar for at deres innbyggere får de tjenestene de har krav på. Dersom samarbeidskommunen mener at samarbeidet ikke fungerer, må samarbeidskommunen følge dette opp. Loven har derfor flere ordninger som gir deltakerne mulighet til å påvirke og styre de tjenestene vertskommunen utfører på deres vegne. I ytterste konsekvens kan samarbeidskommunen vurdere å avslutte samarbeidet.

Under har vi gjort rede for samarbeidskommunenenes styringsmuligheter. Disse gjelder både i administrativt vertskommunesamarbeid og i vertskommunesamarbeid med felles, folkevalgt nemnd. På noen punkter er det imidlertid ulikheter mellom modellene. Der det er ulikheter, framgår det av teksten.

#### **5.5.2 Rutiner for orientering av samarbeidskommunene**

For at samarbeidskommunene skal kunne ivareta sine interesser, må kommunene ha tilstrekkelig informasjon til at de kan vurdere tjenesteproduksjonen. Loven stiller derfor krav om at vertskommuneavtalen skal inneholde rutiner for hvordan deltakerne skal orienteres om vedtakene som fattes i vertskommunen på deres vegne. Det kan også være andre forhold som er viktig at samarbeidskommunene blir orientert om, for eksempel om tilsynsrapporter, forvaltningsrevisjoner og klagesaker på samarbeidsområdene. I tillegg kan det være aktuelt å avtale at samarbeidskommunen har innsynsrett i vertskommunen.



### **5.5.3 Kommunene kan trekke tilbake vertskommunens myndighet – en sikkerhetsventil**

Et hvert organ som har delegert myndighet til et annet organ står i prinsippet fritt til når som helst å trekke denne myndigheten tilbake, enten i en enkelt sak eller generelt. Det samme vil gjelde for myndighet som er delegert fra en samarbeidskommune til en vertskommune. Dette er en sikkerhetsventil for helt spesielle tilfeller. Se kapittel 5.3.3 og 5.3.4 om dette.

### **5.5.4 Oppfølging fra kommunedirektøren eller medlemmene av nemnda**

I et administrativt vertskommunesamarbeid skal delegering av myndighet gå fra kommunedirektøren i samarbeidskommunene til kommunedirektøren i vertskommunen. Det betyr at kommunedirektørene i samarbeidskommunene må følge opp hvordan myndighet og instruksjoner er fulgt opp av vertskommunen på samarbeidskommunenes vegne.

For vertskommune med nemnd går delegeringslinjene rett fra kommunestyrene til nemnda. Her vil representantene fra samarbeidskommunene i nemnda ha en viktig rolle i å følge opp at føringer og instruksjoner fra egen kommune blir fulgt opp av vertskommunen.

### **5.5.5 Deltakerne kan gi instruksjoner og omgjøre vedtak**

Samarbeidskommunene har mulighet til å gi instruksjoner og til å omgjøre vedtak som er gjort av vertskommunen, se kommuneloven § 20-2 fjerde og femte ledd og § 20-3 sjette og syvende ledd.

Det kan være hensiktsmessig at samarbeidskommunene gir *generelle instruksjoner* om hvordan oppgavene på et område skal løses på vegne av kommunene i samarbeidsavtalen. Da legges premissene for hvordan vertskommunen skal løse sakene på vegne av samarbeidskommunen. Dette er kanskje det mest praktiske styringsvirkemiddelet samarbeidskommunene har til rådighet.

I tillegg kan deltakerkommunen gi *spesielle instruksjoner* til vertskommunen, typisk om utfallet i en særskilt sak. Denne retten til instruksjon er avgrenset til å gjelde saker som alene angår deltakerkommunen eller dens innbyggere. Denne avgrensningen er viktig å merke seg når det gjelder vertskommune med felles nemnd. Dersom det er tale om en avgjørelse i nemnda som gjelder alle deltakerkommunene kollektivt, for eksempel en

forskrift eller lokalisering av en virksomhet, åpner ikke loven for instruks eller omgjøring fra den enkelte deltaker. Det ville i tilfelle innebære at hver enkelt deltaker ble gitt vetorett, og det ville gjøre nemnda til et lite styringseffektivt organ.

Deltakerkommunen har også til en viss grad myndighet til å omgjøre vedtak som er fattet av vertskommunen. Dette er nærmere behandlet i kapittel 5.8.

### **5.5.6 Særlige krav til avstemninger i nemnda**

I vertskommunesamarbeid med felles folkevalgt nemnd, kan deltakerkommunene legge inn i avtalen at visse typer saker skal behandles i nemnda. Det kan også stilles krav om at avgjørelse først er gyldig fattet når nemnda er enstemmig, eller at det kreves et kvalifisert flertall.

### **5.5.7 Vertskommunens styringsrett**

Den kommunen som blir pekt ut til å være vertskommunen får en sterk stilling i det interkommunale samarbeidet, ettersom vertskommunen tar de løpende avgjørelsene og forvalter og utvikler fagområdet, innenfor delegeringene som foreligger.

Vertskommunen kan som ellers få instruks fra egen organisasjon om hvordan den skal løse saker som gjelder vertskommunen selv.

Vertskommunen har også den alminnelige styringsretten som arbeidsgiver.

Samarbeidskommunene kan ikke gi retningslinjer for organisering av arbeidet, gi instruks eller på annen måte gripe inn på en måte som kommer i strid med vertskommunens arbeidsgiveransvar. Det er kommunedirektøren i vertskommunen som forvalter dette arbeidsgiveransvaret, jf. kommuneloven § 13-1 syvende ledd.

Folkevalgte organer i vertskommunen kan derimot *ikke* instruere om hvordan en sak skal løses eller omgjøre vedtak som treffes i vertskommunen på vegne av en samarbeidskommune. Dette gjelder for begge typer vertskommunesamarbeid.

### **5.5.8 Eierskapsmelding og eierstyring**

Alle kommuner skal utarbeide en eierskapsmelding som skal inneholde kommunens prinsipper for eierstyring, en oversikt over selskaper mv. som kommunen har eierinteresser i og kommunens formål med sine eierinteresser, se § 26-1. Det er kommunestyret selv som skal vedta meldingen, minst en gang i hver valgperiode. Det er

presisert i forarbeidene at interkommunale samarbeid, inkludert vertskommunesamarbeid, skal omtales i eierskapsmeldingen.<sup>27</sup>

Loven gir ikke utfyllende regler for utforming av eierskapsmeldingen. Det vil si at kommunene har et stort handlingsrom. I forarbeidene er det pekt på at de sentrale formålene bak lovkravet er å bidra til mer oppmerksomhet og bevissthet om eierstyring og forankring av eierskapspolitikken i brede politiske prosesser. Videre skal eierskapsmeldingen gi mulighet for kommunen selv og innbyggerne til å følge med på viktige kommunale ansvarsområder som ivaretas av selskaper mv.<sup>28</sup> KS gir veiledning og anbefalinger om eierskapsmeldingen i sine [Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll](#).

## **5.6 Vertskommunesamarbeid kan organiseres på mange ulike måter**

Det er mulig å organisere vertskommunesamarbeid på ulike måter. Regelverket åpner for fleksibilitet og organisatorisk frihet, samtidig som det er noen rettslige begrensninger. Begrensningene knytter seg særlig til om samarbeidet opprettes som et administrativt vertskommunesamarbeid eller et vertskommunesamarbeid med felles, folkevalgt nemnd.

Kommunene kan i utgangspunktet inngå så mange vertskommunesamarbeid de ønsker, både med og uten nemnd. Det vil likevel kunne gå en grense for hva som er demokratisk og administrativt forsvarlig, men denne grensen må kommunene selv trekke.

### **5.6.1 Vertskommune med eller uten folkevalgt nemnd?**

Loven setter en absolutt skranke ved at kommunene må opprette folkevalgt nemnd hvis de vil delegerer myndighet til å fatte vedtak i saker av prinsipiell betydning til et vertskommunesamarbeid. Ut over denne absolutte skranken står kommunen fritt til å vurdere om det er hensiktsmessig å ha nemnd eller ikke. Det er ikke noe forbud mot å

---

<sup>27</sup> Se Prop. 46 L (2017–2018) merknad til § 26-1 side 413–414.

<sup>28</sup> Jf. Prop. 46 L (2017–2018) punkt 26.1.2.1 side 315.

ha folkevalgt nemnd på saksområder som ikke er prinsipielle. Som figur 5.4 viser, gjelder mange av de samme reglene for begge samarbeidsmodellene.

Figur 5.4 Mange like regler om administrativt vertskommunesamarbeid og vertskommunesamarbeid med felles, folkevalgt nemnd



Administrativt vertskommunesamarbeid egner seg dersom deltakerkommunene har like prioriteringer og politiske ønsker for samarbeidet, og det ikke er behov for løpende politisk styring fra deltakerkommunene. Dette er en forholdsvis enkel samarbeidsform, siden oppgavene er delegert til kommunedirektøren i vertskommunen, og løses av administrasjonen i denne kommunen, uten noe overordnet styringsorgan.

Samarbeidsformen kan brukes på alt fra små samarbeid, for eksempel hvor to kommuner samarbeider om én spesialisert fagstilling, til mer omfattende samarbeid.

Vertskommunesamarbeid med felles folkevalgt nemnd innebærer at det opprettes et eget styringsnivå med folkevalgte, og egner seg der samarbeidskommunene har større behov for politisk styring av samarbeidet. I et slikt samarbeid er det viktig at myndighets- og rollefordelingen mellom nemnda og kommunedirektøren i vertskommunen er tydelig. Dette for å sikre ryddig styring av samarbeidet og klarhet i

nemndas rolle, slik at man unngår at kommunene i realiteten styrer samarbeidet gjennom kommunedirektøren i vertskommunen, og ikke gjennom nemnda.

Det bør også klargjøres hvordan sekretariatsoppgaver for nemnda skal utøves. Dersom samarbeidet omfatter oppgaver der det fortløpende skal fattes enkeltvedtak, er det vanligvis hensiktsmessig at dette delegeres til kommunedirektøren i vertskommunen, mens nemnda tar overordnede og prinsipielle beslutninger om samarbeidet. Hvis enkeltvedtakene som skal fattes er å anse som prinsipielle, kan imidlertid ikke kommunedirektøren fatte disse.

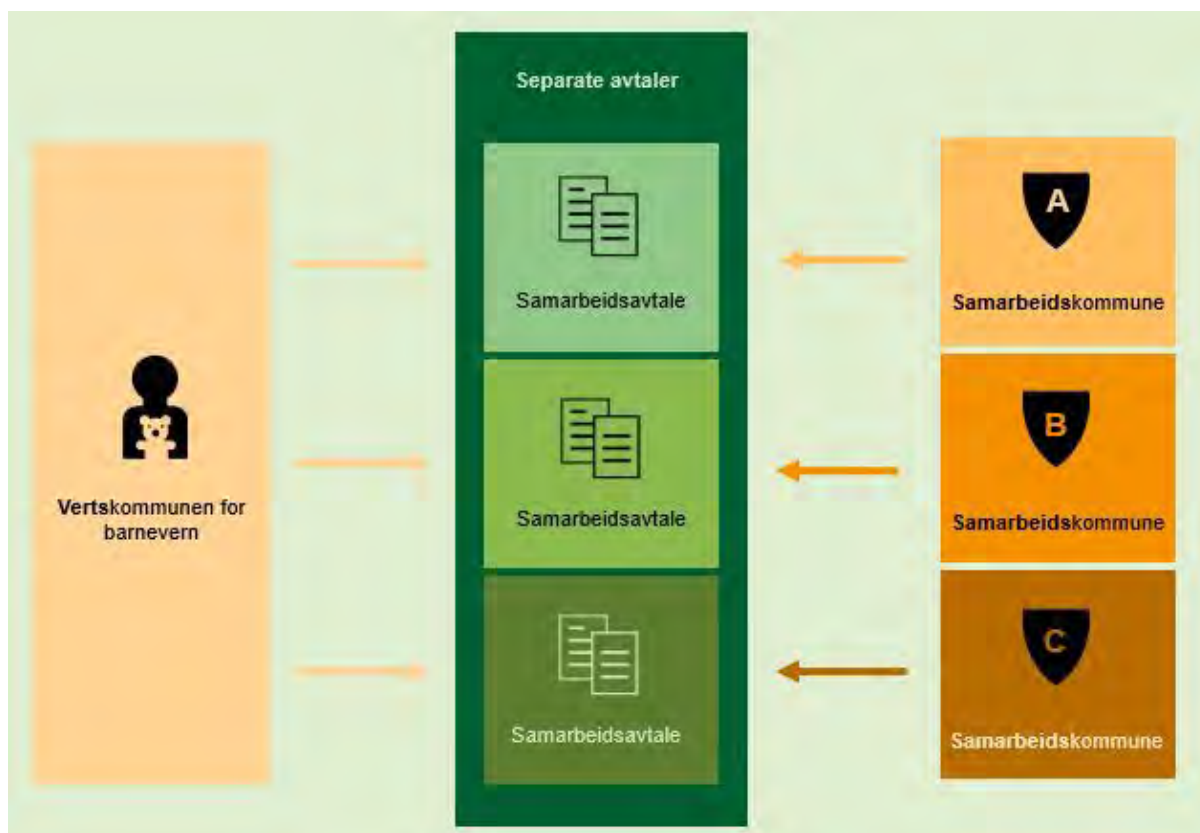
### **5.6.2 Handlingsrommet ved administrativt vertskommunesamarbeid**

Ved administrativt vertskommunesamarbeid inngås avtalene bilateralt mellom den enkelte samarbeidskommune og vertskommunen. Dette i motsetning til vertskommunesamarbeid med nemnd, der avtalen skal være felles og likelydende for alle deltakerne. At det skal inngås samarbeidsavtale mellom den enkelte deltakeren og vertskommunen, åpner også for at avtalene kan inngås på forskjellige saksområder og med forskjellig føringer/instrukser. Dette gjør at modellen har forholdsvis stor fleksibilitet.

#### *Én vertskommune – like samarbeidsområder*

Ett alternativ er at én vertskommune utfører de samme oppgaver og blir tildelt den samme myndighet på vegne av alle deltakerkommunene. Deltakerkommunene skal likevel inngå separate avtaler, men kan tilstrebe at disse avtalene er nokså likelydende. Dette legger til rette for god koordinering på tvers av samarbeidsområdene. Dermed vil denne måten å organiseres seg på kunne egne seg for de tilfellene der det samarbeides om flere tjenesteområder med et behov for samhandling på tvers.

Figur 5.5 Eksempel på organisering av administrativt vertskommunesamarbeid



### *Én vertskommune – ulike samarbeidsområder*

Et annet alternativ er at den samme vertskommunen og ulike deltakerkommuner inngår avtaler om samarbeid på forskjellige områder. For eksempel kan samme kommune være vertskommune for samarbeidskommune A innenfor barnevern og sosiale tjenester, og videre være vertskommune for kommune B bare på barnevernområdet, og for kommune C innen sosiale tjenester.

Figur 5.6 Eksempel på organisering av administrativt vertskommunesamarbeid



#### *Flere vertskommuner – ulike samarbeidsområder*

En annen mulighet er at flere kommuner er vertskommune. Kommunene må i så fall inngå egne samarbeidsavtaler for hvert enkelt samarbeid og delegeres myndighet til å fatte vedtak for ulike saksområder. Et eksempel kan være at tre kommuner inngår administrative vertskommunesamarbeid på tre ulike områder, og hvor hver av deltakerne er vertskommune for ett av samarbeidsområdene. Denne måten å organisere seg på kan være mindre «sentraliserende», siden hver av deltakerkommunene får forvalte og utvikle et fagområde på vegne av de andre deltakerkommunene.

Figur 5.7 Eksempel på organisering av administrativt vertskommunesamarbeid



Dersom en gruppe kommuner ønsker å knytte seg til hverandre gjennom gjensidige og faste samarbeid på flere områder, kan kommunene velge å inngå en overordnet avtale om dette. En slik avtale vil i så fall ikke være regulert av kommuneloven, men kommer i tillegg til krav om samarbeidsavtale og delegeringsvedtak for hvert enkelt samarbeid.<sup>29</sup>

### 5.6.3 Handlingsrommet ved vertskommunesamarbeid med felles, folkevalgt nemnd

Ved vertskommunesamarbeid med felles, folkevalgt nemnd må det inngås en felles avtale mellom deltakerkommunene. Dette er en konsekvens av at kommunene skal sitte sammen i et felles folkevalgt organ. Det er derfor ikke mulig at vertskommunen løser ulike oppgaver på vegne av ulike deltakerkommuner, slik som ved administrativt vertskommunesamarbeid. Det følger videre av loven at det skal opprettes «en felles folkevalgt nemnd», som betyr at det ikke er mulig med flere nemnder i samme samarbeid. Modellen gir imidlertid muligheter for overordnet felles folkevalgt styring av samarbeidsområdene, som administrativt vertskommunesamarbeid ikke har.

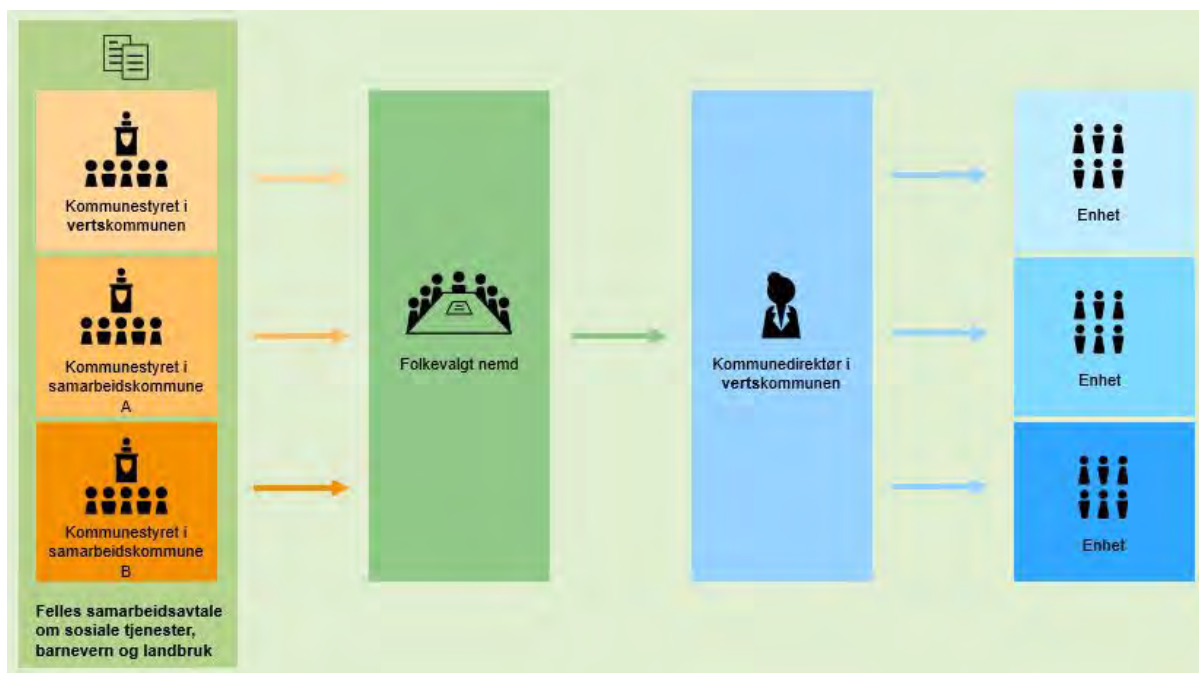
<sup>29</sup> Et eksempel på denne typen organisering av vertskommunesamarbeid finnes i kommunene Tana, Berlevåg, Nesseby og Båtsfjord, som har gått sammen om å løse kommunale tjenester. De omtaler dette som en «balansert vertskommunemodell», som går ut på at hver kommune får ansvar for å utføre visse tjenester for andre. Samarbeidet omfatter områdene barnevern, forvaltning, IKT og økonomi.



### Én vertskommune med nemnd – like samarbeidsområder

Lovens hovedmodell for vertskommunesamarbeid med felles, folkevalgt nemnd er at nemnda fungerer som overordnet styringsorgan for alle områdene i samarbeidet.

Figur 5.8 Eksempel på organisering av vertskommunesamarbeid med felles, folkevalgt nemnd



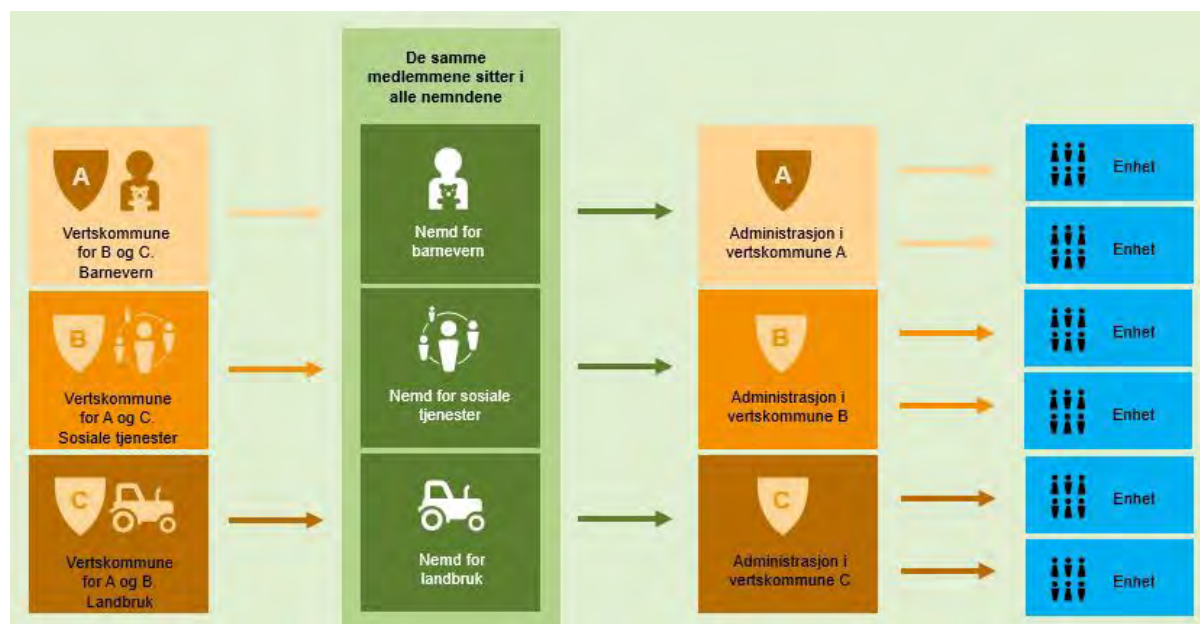
### Flere vertskommuner med nemnd – ulike samarbeidsområder

Kommunene kan inngå i flere vertskommunesamarbeid med nemnd. Det er dermed mulig å fordele vertskommuneansvaret mellom flere kommuner. Dette kan for eksempel gjøres ved at hver deltakerkommune er vertskommune for én av oppgavene kommunene samarbeider om, og hvert samarbeid har egen nemnd. I så fall må deltakerkommunene inngå separate vertskommuneavtaler for hvert samarbeid. En mulig ulempe med en slik organisering er at det blir mange avtaler, mange organer og at det kan være fare for fragmentert folkevalgt styring og kontroll.

Den politiske forankringen og kontrollen kan styrkes ved at kommunestyrene velger de samme personene inn i alle de tre nemndene. Dette blir altså en form for «gjennomgående representasjon» i alle tre nemnder. Hvis de samme personene velges inn i nemndene, kan dette bidra til god samordning mellom de ulike tjenestoområdene. I tillegg til nemnda kan det opprettes formelle og uformelle kontaktpunkter

administrativt mellom ansatte i de ulike vertskommunesamarbeidene, for å sikre at oppgavene blir sett i sammenheng.

Figur 5.9 Eksempel på organisering av vertskommunesamarbeid med felles, folkevalgt nemnd



#### 5.6.4 Lokalisering av tjenester

Vertskommunesamarbeid er spesielt tiltenkt interkommunalt samarbeid om lovpålagte og mer individrettede tjenester. For disse tjenesteområdene er ofte tilgjengelighet for brukerne viktig. Kommuneloven sier ingenting om hvordan den enkelte tjenesten bør organiseres eller hvor tjenestene skal ligge. Kommunene må selv vurdere hvordan tjenestene kan gjøres tilgjengelige for innbyggerne i alle deltakerkommunene. Det kan i den sammenhengen være relevant å vurdere gevinsten ved å samle et fagmiljø, opp mot verdien for publikum ved å ha desentraliserte kontorer med god tilgjengelighet. Det er ofte hensiktsmessig å fastsette noe om tilgjengelighet og lokalisering av tjenestene i samarbeidsavtalen.

#### 5.7 Budsjett og regnskap i vertskommunen

Et vertskommunesamarbeid er en del av virksomheten til den kommunen som er vertskommune for samarbeidet. Vertskommunens årsbudsjett og årsregnskap omfatter derfor også bevilgningene, utgiftene og inntektene mv. til vertskommunesamarbeidet, på linje med andre virksomheter i vertskommunen. Vertskommunesamarbeid har ikke

eget årsbudsjett og årsregnskap slik som interkommunalt politisk råd og kommunalt oppgavefelleskap.

Vertskommunens årsbudsjett og årsregnskap vedtas av kommunestyret i vertskommunen. Kommunestyret avgjør om den økonomiske rammen for vertskommunesamarbeidet skal føres opp som en egen bevilgning i årsbudsjettet, eller om rammen skal inngå i en annen bevilgning i årsbudsjettet. Den økonomiske rammen for vertskommunesamarbeidet vil normalt bygge på de avtalene som er inngått mellom kommunene i samarbeidet.

## **5.8 Klage, omgjøring, kontroll og tilsyn**

### **5.8.1 Klage og omgjøring**

Muligheten til å påklage et vedtak i forvaltningen er viktig for å ivareta innbyggernes rettssikkerhet. Bestemmelsene om klage i et vertskommunesamarbeid står i kommuneloven § 20-5 og § 20-6 for henholdsvis administrativt vertskommunesamarbeid og vertskommunesamarbeid med felles nemnd. Det kan være hensiktsmessig at det er rutiner i samarbeidet for hvordan deltakerne orienteres om for eksempel antall klagesaker og andelen vedtak som endres i klagebehandlingen, da dette kan være viktig styringsinformasjon til deltakerne.

#### *Kommunen er klageinstans*

På noen saksområder skal klager avgjøres internt i kommunen. I disse tilfellene er det kommunestyret, formannskapet eller egen klagenemnd som er klageinstans. I et administrativt vertskommunesamarbeid vil det være deltakerkommunens organer som er klageinstans (den kommunen som har delegert myndigheten til vertskommunen).

For vertskommune med nemnd skal deltakerkommunene oppnevne en særskilt klagenemnd som skal være klageinstans ved intern klage, jf. § 20-6 første ledd. Alle deltakerkommunene skal være representert i nemnda, og nemnda velger selv sin leder.

#### *Staten er klageinstans*

Innenfor en del saksområder er det fastsatt i de ulike særlovene at klage over kommunale vedtak skal avgjøres av et statlig klageorgan (ofte statsforvalteren). For mange vedtak som er fattet i en vertskommune på vegne av deltakerkommunene, vil

det derfor også være en statlig klageinstans. Klagesaken går ikke via deltakerkommunen, men direkte fra vertskommunen til det statlige klageorganet.

### *Underinstans*

Etter forvaltningsloven § 33 andre ledd skal underinstansen forberede klagesaken til behandling i klageorganet. Det er slått fast i kommuneloven § 20-5 at i et administrativt vertskommunesamarbeid er det administrasjonen i vertskommunen som er underinstans i klagesaker. Tilsvarende er det slått fast i § 20-6 at det er den felles nemnda som er underinstans i klagesaker i vertskommunesamarbeid med felles nemnd, men nemnda kan delegere til administrasjonen i vertskommunen å være underinstans i saker som ikke er av prinsipiell betydning.

## **Boks 5.1 Eksempler på gangen i klagesak**

### **Eksempel – statlig klageinstans**

- Vertskommunen fatter vedtak om tildeling av økonomisk sosialhjelp til innbygger x som er bosatt i en samarbeidskommune
- Innbygger x klager på vedtaket
- Administrasjonen (eventuelt nemnda) i vertskommunen er underinstans og forbereder klagesaken
- Klagesaken går direkte til statsforvalteren

### **Eksempler – intern klage**

#### *Administrativt vertskommunesamarbeid*

- Vertskommunen fatter vedtak om å avslå søknad om barnehageplass til innbygger x som er bosatt i en samarbeidskommune
- Innbygger x klager på vedtaket
- Administrasjonen i vertskommunen er underinstans og forbereder klagesaken
- Saken sendes til deltakerkommunens egne interne klageorgan

#### *Vertskommunesamarbeid med nemnd*

- Vertskommunen fatter vedtak om å avslå søknad om barnehageplass til innbygger x som er bosatt i en samarbeidskommune

- Innbygger x klager på vedtaket
- Nemnda (eventuelt administrasjonen) i vertskommunen er underinstans og forbereder klagesaken
- Saken sendes til felles klagenemnd i vertskommunen

### **5.8.2 Omgjøring uten klage**

Forvaltningsloven § 35 første ledd regulerer adgangen et organ har til å omgjøre sitt eget enkeltvedtak. Bestemmelsen gir vedtaksorganet mulighet til å omgjøre eget vedtak der den vedtaket retter seg mot ikke har fått underretning om vedtaket. I tillegg gir den mulighet til å omgjøre vedtak som er ugyldige i forvaltningsrettslig forstand. Endelig gir den mulighet til å omgjøre vedtaket selv om det er gyldig, dersom endringen er til gunst for den vedtaket gjelder.

Denne omgjøringsadgangen vil også gjelde for deltakerne i et vertskommunesamarbeid. Hjemmelsgrunnlaget for omgjøringsadgangen er imidlertid ulik for vertskommunen og samarbeidskommunene. For samarbeidskommunene følger omgjøringsadgangen av kommuneloven §§ 20-2 femte ledd og 20-3 syvende ledd. Den er begrenset til de vedtak som retter seg mot samarbeidskommunenes innbyggere. Vertskommunens anledning til å omgjøre egne vedtak vil følge direkte av forvaltningsloven § 35, siden den løser saker på vanlig måte internt i sin kommune.

Deltakerkommunenes adgang til å omgjøre vedtak som blir fattet i et vertskommunesamarbeid er avgrenset til enkeltvedtak, jf. forvaltningsloven § 35, jf. § 3.

I et vertskommunesamarbeid med nemnd kan det være aktuelt at nemnda også fatter andre beslutninger enn enkeltvedtak, for eksempel lokalisering av en enhet. Dette vil være et vedtak som gjelder for alle deltakerkommunene, og den enkelte deltakerkommunen vil derfor ikke ha noen omgjøringsrett.

### **5.8.3 Lovlighetskontroll**

I kommuneloven § 20-7 er det egne regler om lovlighetskontroll i et vertskommunesamarbeid. Der slås det fast at vedtak som er truffet av vertskommunenes organer på vegne av en samarbeidskommune kan bringes inn til

departementet for lovlighetskontroll av tre eller flere medlemmer i samarbeidskommunens kommunestyre (statsforvalteren er delegert myndighet til å føre kontroll med de fleste kommunale vedtak).

Det er videre slått fast at medlemmer av kommunestyret i vertskommunen ikke har anledning til å kreve lovlighetskontroll av vedtak som er gjort på vegne av samarbeidskommunene, men kan selvsagt på ordinær måte kreve lovlighetskontroll av egne saker.

#### **5.8.4 Domstolsprøving**

Det følger av langvarig rettspraksis at domstolene har kompetanse til å prøve forvaltningsvedtak, herunder vedtak fattet av kommunale organer.

De alminnelige regler for domstolskontroll av forvaltningens avgjørelser vil også gjelde vedtak fattet i en vertskommune. Hvilken kommune, vertskommune eller samarbeidskommune, som vil være rett saksøkt, vil være et særlig spørsmål når det gjelder vertskommunesamarbeid. Ved eventuelle søksmål må dette avgjøres av domstolen. Det må da vurderes på bakgrunn av den feil som påstås begått, og hvem som har ansvaret.<sup>30</sup>

#### **5.8.5 Kontrollutvalget**

Et vertskommunesamarbeid er en del av virksomheten til den kommunen som er vertskommune for samarbeidet. Kontrollutvalget i *vertskommunen* skal derfor etter de vanlige reglene i kommuneloven kapittel 23 føre løpende kontroll også med den delen av virksomheten i kommunen som dreier seg om saker som er delegert fra de andre kommunene i samarbeidet.

Kontrollutvalget i *samarbeidskommunen* skal ikke føre kontroll med den interne driften i vertskommunen. Det følger imidlertid av reglene for samarbeidsavtalen at avtalen skal inneholde bestemmelser om underretning til deltakerne om vedtak som treffes i vertskommunen. Disse opplysningene har kontrollutvalget i samarbeidskommunen full innsynsrett i. På grunnlag av opplysningene kan kontrollutvalget for eksempel undersøke om samarbeidet skjer innenfor rammen av det som er avtalt. Opplysningene

---

<sup>30</sup> Se nærmere om dette i Ot.prp. nr. 95 (2005–2006) punkt 7.2 side 120.

vil også være viktig for å kunne vurdere om samarbeidet er egnet til å realisere de målsetningene kommunestyret har satt for samarbeidet.

Kommunal- og distriktsdepartementet har utgitt en veileder om kontrollutvalgets virksomhet, som også handler om interkommunale samarbeid. Veilederen finnes her: [Kontrollutvalgsboka - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-distrikter/kontrollutvalg/id2544441)

### **5.8.6 Statlig tilsyn**

I et vertskommunesamarbeid, der vertskommunen etter avtale og delegering skal stå for den aktuelle tjenesten, skal statlig tilsyn og eventuelle pålegg etter tilsyn rettes mot vertskommunen.

Statlig tilsyn gjennomføres ofte av statsforvalteren. Når en oppgave er delegert til vertskommunen, har statsforvalteren rett til innsyn i vertskommunens saksdokumenter. Det samme gjelder rett til å kreve opplysninger, og foreta de undersøkelserne som statsforvalteren anser nødvendige jf. kommuneloven § 20-10, jf. 30-3 første ledd.

### **5.8.7 Internkontroll**

Kommuner skal ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges, jf. kommuneloven § 25-1. Kravet om internkontroll er minimumskrav, og knytter seg til *lovpålagte oppgaver*. I praksis kan det være hensiktsmessig at internkontrollen omfatter mer enn disse minstekravene, men dette er ikke et lovkrav.

Internkontrollkravet gjelder også der kommunene samarbeider med andre kommuner om å utføre lovpålagte oppgaver. Kommuneloven har ingen egne regler om internkontroll ved interkommunalt samarbeid, men hvordan internkontrollregelen skal forstås ved interkommunale samarbeid er blant annet beskrevet i forarbeidene. I vertskommunesamarbeid er det kommunedirektøren i vertskommunen som har internkontrollansvaret for oppgave som gjøres i samarbeidet.<sup>31</sup> Vertskommunens internkontrollansvar for oppgaver som utføres i samarbeidet gjelder på samme måte som for andre områder i kommunen.

---

<sup>31</sup> Se Prop. 46 L (2017–2018) punkt 23.4.2 side 276.

I tillegg vil også samarbeidskommunen(e) ha et visst internkontrollansvar. De har ikke gitt fra seg ansvaret for oppgavene selv om de gir fra seg utførelsen av oppgavene, og derfor har kommunedirektøren i samarbeidskommuneene også noe internkontrollansvar. Dette ansvaret er tilsvarende som for andre interkommunale samarbeid, og vil i praksis innebære et ansvar for å følge med på at samarbeidsavtalen blir fulgt, slik at innbyggerne i samarbeidskommunen får det de har krav på, selv om det er vertskommunen som utfører oppgaven.

Kommunal- og distriktsdepartementet har en egen veileder om krav til internkontroll, hvor kommunedirektørens ansvar for internkontroll ved interkommunalt samarbeid er omtalt i [kapittel 3](#).

I tillegg til kravene om internkontroll etter kommuneloven, er det viktig å være klar over at annen lovgivning kan ha regler om internkontroll som utfyller og i enkelte tilfeller gjelder i stedet for de generelle kravene i kommuneloven. Eksempler på slike særlige krav til internkontroll finnes i matloven, arbeidsmiljøloven, personopplysningsloven og i forskrift om ledelse- og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten.

## **5.9 Oppløsning og uttreden**

Å oppløse et vertskommunesamarbeid vil ha økonomiske og administrative konsekvenser for både samarbeidskommunene og vertskommunen. Tilsvarende gjelder dersom én kommune ønsker å tre ut av et samarbeid. Loven fastsetter derfor visse regler for oppløsning av og uttreden fra et vertskommunesamarbeid.

Hovedregelen er at partene kan bli enige om å oppløse samarbeidet med øyeblikkelig virkning, men da er det et vilkår at alle deltakerkommunene er enige om det, jf. § 20-8.

Den enkelte deltakerkommune kan også si opp sitt deltakerforhold med ett års varsel. Samarbeidet vil da kunne fortsette mellom øvrige deltakere. Oppsigelsesfristen er ikke til hinder for at en samarbeidskommune trekker seg ut av samarbeidet med øyeblikkelig virkning. Dette kan skje ved at samarbeidskommunen trekker tilbake den delegerte myndigheten. Oppsigelsesfristen innebærer imidlertid at vertskommunen i så fall vil ha krav på det vederlaget samarbeidskommunen skulle ha betalt til vertskommunen i oppsigelsestiden.

Det skal videre fastsettes nærmere regler for uttreden og avvikling av samarbeidet i samarbeidsavtalen. Kommunene kan for eksempel avtale en annen oppsigelsesfrist.



Det kan også være hensiktsmessig å ta inn regler om hvordan for eksempel kostnader forbundet med uttrede eller oppløsning skal fordeles.

## **5.10 Regelverket for ansattes rettigheter**

Ved vertskommunesamarbeid kan det bli spørsmål om overføringen av virksomhet fra samarbeidskommunen til vertskommunen må betraktes som en virksomhetsoverdragelse etter arbeidsmiljøloven kapittel 16. Dette må avgjøres etter en konkret vurdering i hvert tilfelle knyttet til blant annet hvor stor og hvilken del av samarbeidskommunens virksomhet som overføres til vertskommunen.

Dersom det dreier seg om virksomhetsoverdragelse, skal ansettelsesforholdet til ansatte som tidligere har utført det aktuelle arbeidet i samarbeidskommunen, overføres til vertskommunen med de samme lønns- og arbeidsvilkårene.

## **6 Kommunalt oppgavefelleskap og interkommunalt politisk råd**

### **6.1 Overordnet om kommunalt oppgavefelleskap og interkommunalt politisk råd**

Kommunalt oppgavefelleskap og interkommunalt politisk råd kom inn i kommuneloven (2018) som egne samarbeidsmodeller. Litt forenklet kan man si at disse samarbeidsformene erstattet de tidligere § 27-styrene etter kommuneloven (1992) og de uregulerte regionrådene.


Interkommunalt politisk råd og kommunalt oppgavefelleskap er beregnet for ulike typer samarbeid:

- *Kommunalt oppgavefelleskap (KO)* er spesielt utviklet for samarbeid om produksjon av tjenester, for eksempel administrative støttetjenester som HR, IKT og arkiv
- *Interkommunalt politisk råd (IPR)* er politiske samarbeidsorganer som behandler generelle samfunnsspørsmål på tvers av kommunegrensene i den regionen rådet representerer

Kommuneloven kapittel 18 har regler for interkommunalt politisk råd og kapittel 19 har regler for kommunalt oppgavefelleskap. Disse kapitlene regulerer bare de mest sentrale forholdene som er av betydning for samarbeidet. Samarbeidsmodellene kommunalt oppgavefelleskap og interkommunalt politisk råd gir kommunene stor fleksibilitet og mulighet for å velge løsninger som er tilpasset behovet. Deltakerne kan avtale mer detaljerte regler enn det som følger av loven. De andre kapitlene i kommuneloven gjelder så langt de passer for samarbeidene.

Som figur 6.1 viser er mange av reglene som gjelder for råd og oppgavefelleskap forholdsvis like. I dette kapitlet er derfor samarbeidsformene i all hovedsak omtalt samlet. Der det er forskjeller i regelverket, vil vi gjøre rede for det.

Figur 6.1 Mange like regler for interkommunalt politisk råd og kommunalt oppgavefelleskap



Mange like regler			
Forbeholdt samarbeid mellom to eller flere kommuner eller fylkeskommuner	Kan <i>ikke</i> treffe enkeltvedtak, unntatt om interne forhold	Krav om at navnet må inneholde samarbeidsformen eller forkortelsen KO eller IPR	Representantskap som øverste organ, med medlemmer valgt av kommunestyret eller fylkestinget
Kommunestyret vedtar opprettelse og nedleggelse	Kan forvalte tilskuddsordninger	Ubegrenset økonomisk ansvar, men begrenset til egen andel	Minimumskrav til innholdet i samarbeidsavtalen

## 6.2 Begrepene deltakerkommune og kontorkommune

Kommuneloven bruker ulike begreper om kommunene som deltar i et oppgavefelleskap eller råd, avhengig av hvilken rolle de har i samarbeidet. *Deltakerkommune* omfatter alle kommunene som er med i samarbeidet.

Begrepet *kontorkommune* brukes om den deltakerkommunen som avgir ressurser til samarbeidet og i hovedsak står rettslig og økonomisk ansvarlig for eventuelle kontrakter som inngås.<sup>32</sup> Begrepet brukes først og fremst i samarbeid som *ikke* er et eget rettssubjekt, se kapittel 6.5.6 om eget rettssubjekt. I samarbeid som er et eget rettssubjekt, er det ikke nødvendig å ha en kontorkommune, ettersom samarbeidet selv kan inngå kontrakter, ansette personell, osv. Da er alle kommunene deltakerkommuner.

### 6.3 Når kan samarbeidsmodellene brukes?

Interkommunalt politisk råd og kommunalt oppgavefelleskap har forholdsvis lik regulering, men er tilpasset ulike former for samarbeid. Ordet *politisk* illustrerer den viktigste forskjellen. Interkommunalt politisk råd er ment for politisk samarbeid. Interkommunalt politisk råd kan ikke gis i oppgave å yte tjenester til innbyggerne. Oppgavefelleskapene er derimot spesielt utviklet for samarbeid om felles oppgaveløsning og tjenesteyting.

Figur 6.2 Forskjeller mellom interkommunalt politisk råd og kommunalt oppgavefelleskap

 <p><b>Interkommunalt politisk råd (IPR)</b></p>	<p>Politisk samarbeid. <i>Ikke</i> oppgaver som går ut på å yte tjenester</p>	<p>Kommuneloven kapittel 18</p>
 <p><b>Kommunalt oppgavefelleskap (KO)</b></p>	<p>Felles oppgaveløsning og tjenesteyting</p>	<p>Kommuneloven kapittel 19</p>

<sup>32</sup> Se Prop. 46 L (2017–2018) punkt 20.3.7.4 side 200. Se også nærmere forklaring av begrepet kontorkommune i kapittel 7.

### 6.3.2 Interkommunalt politisk råd

Loven definerer virkeområdet til samarbeidsmodellen ved at det er et interkommunalt *politisk råd*, og ved at rådet behandler saker *som går på tvers av kommune- og fylkestingsgrenser*.<sup>33</sup> Kjernen i samarbeidsmodellen er altså at det er et politisk samarbeid som behandler saker som er av felles interesse for deltakerne. At det er et politisk samarbeid, betyr at et interkommunalt politisk råd ikke kan samarbeide om å produsere tjenester.<sup>34</sup> Ved samarbeid om tjenesteyting må kommunalt oppgavefelleskap eller andre samarbeidsmodeller brukes.

Typiske oppgaver for et interkommunalt politisk råd kan være å gi høringsuttalelser om forhold som berører regionen, bidra til å utvikle området som turistmål, utvikle næringspolitikk for området, være pådriver og kontaktpunkt for utviklingen av regionen og gi tilskudd for å stimulere til utvikling innen nærmere bestemte felt. Videre er samferdsel, næring, kultur, idrett, naturforvaltning og regional planlegging saker som kan behandles i interkommunale politiske råd.

Interkommunalt politisk råd er en obligatorisk samarbeidsmodell for varig og formalisert politisk samarbeid mellom kommuner og fylkeskommuner om saker av felles interesse for deltakerne. Kommuner og fylkeskommuner kan altså ikke velge å bruke en annen organisasjonsform eller avtale til å regulere slikt politisk samarbeid på en annen måte. Grunnen til dette er at rådene drøfter viktige politiske saker som kan ha betydning for hvordan deltakerne stiller seg til regionalpolitiske spørsmål. Da er det viktig med en formell overbygning gjennom et folkevalgt organ, og at reglene i kommuneloven om blant annet saksbehandling og møteoffentlighet følges. Folkevalgte kan imidlertid møtes *uformelt* og drøfte saker av felles interesse for kommunene og fylkeskommunene, uten at det vil være i strid med kommuneloven.

At interkommunalt politisk råd er en obligatorisk samarbeidsmodell for denne typen politisk samarbeid, betyr ikke at andre organisasjonsformer er utelukket fra å behandle

---

<sup>33</sup> Se tolkningsuttalelse i sak 21/3379, NOU 2016:4, punkt 18.6.5, side 203 og Prop. 46 L (2017–2018), punkt 19.3.4.3, side 176 og 398 for ytterligere veiledning om interkommunalt politisk råd.

<sup>34</sup> Dette er også slått klart fast i forarbeidene, se Prop. 46 L (2017–2018) merknad til § 18-1 side 398.

saker av politisk karakter. Ved andre typer samarbeid vil det også fattes beslutninger som er «politiske». Det som er særegent med interkommunalt politisk råd, er at formålet med samarbeidsmodellen nettopp er politisk samarbeid på tvers av kommune- og fylkesgrenser – og ikke tjenesteyting. Et representantskap i et kommunalt oppgavefelleskap eller et interkommunalt selskap vil derimot kunne ta beslutninger med politisk betydning, men da er de politiske spørsmålene knyttet til tjenesteytingen eller oppgaveløsningen samarbeidet skal ivareta.

### **6.3.3 Kommunalt oppgavefelleskap**

Loven definerer virkeområdet til samarbeidsmodellen ved at samarbeidet skal løse felles oppgaver.<sup>35</sup> Et kommunalt oppgavefelleskap kan ikke gis myndighet til å treffe enkeltvedtak, unntatt om interne forhold i samarbeidet og tilskuddsordninger. Kommunalt oppgavefelleskap kan egne seg for samarbeid om ulike typer oppgaver eller produksjon av tjenester, for eksempel administrative fellestjenester som IKT, HR, innkjøp eller regnskap. Oppgavefelleskap kan også brukes på andre oppgaver som ikke krever at det fattes enkeltvedtak, for eksempel friluftsråd eller kontrollutvalgssekretariat.

Det er ingen direkte hindring i loven for at oppgavefelleskap også kan håndtere lovpålagte oppgaver eller individrettete tjenester. PP-tjenester og tjenester innen brann- og redning er eksempler på oppgaver som ofte ble organisert som § 27-styrer etter kommuneloven (1992), og hvor oppgavefelleskap var tenkt på som den aktuelle nye organisasjonsformen etter kommuneloven (2018). Det ligger likevel en tydelig begrensning i at oppgavefelleskapet ikke kan gis myndighet til å fatte enkeltvedtak, se § 19-1 andre ledd. Enkeltvedtakene kan likevel forberedes i oppgavefelleskapet.

Kommunalt oppgavefelleskap er særlig beregnet på samarbeid om mindre omfattende oppgaver.<sup>36</sup> Dette følger av at det er en organisasjonsform hvor kun de mest sentrale forholdene som gjelder virksomheten i samarbeidet er regulert. Det er ingen hindringer i loven for at oppgavefelleskap også kan brukes for mer omfattende samarbeid. Men ved omfattende samarbeid om produksjon av tjenester, vil det ofte være behov for mer

---

<sup>35</sup> Se NOU 2016: 4, punkt 18.6.4, side 201 og Prop. 46 L (2017–2018), punkt 19.3.4.2 side 175–176 for mer veiledning om oppgavefelleskap.

<sup>36</sup> Se Prop. 46 L (2017–2018) punkt 19.3.4.1 og 19.3.4.2 side 175.

regulering enn minimumskravene i kommuneloven, blant annet for å forhindre uenighet mellom deltakerne. Da er ofte vertskommunesamarbeid mer aktuelt, eller interkommunale selskap (IKS), fordi IKS-loven er en mer gjennomregulert organisasjonsform.

## **6.4 Forholdet til kommunelovens øvrige regler**

Interkommunale politiske råd og kommunale oppgavefelleskap reguleres av kommuneloven kapittel 18 og 19. De andre kapitlene i kommuneloven gjelder på tilsvarende måte for råd og oppgavefelleskap «så langt de passer», jf. § 18-1 fjerde ledd og § 19-1 fjerde ledd. Dette betyr at reglene i kommuneloven i all hovedsak gjelder for råd og oppgavefelleskap. For eksempel vil kravene til saksbehandling i kapittel 11 gjelde, og de folkevalgte i råd og oppgavefelleskap vil ha rettigheter og plikter i samsvar med kapittel 8.

At kommunelovens regler gjelder så langt de passer, betyr at det noen ganger er nødvendig å tolke kommuneloven i lys av at det er tale om interkommunale samarbeid, og ikke organisering og oppgaveløsning gjennom folkevalgte organer og administrasjonen innad i kommunene. Bestemmelser i kapittel 18 og 19 er særbestemmelser, som i tråd med alminnelige rettskildeprinsipper vanligvis går foran kommunelovens generelle regler, i den grad bestemmelsene regulerer samme forhold eller det er motstrid (såkalt *lex specialis*).

## **6.5 Regler for å opprette et interkommunalt politisk råd eller kommunalt oppgavefelleskap**

Samarbeidsmodellene interkommunalt politisk råd og kommunalt oppgavefelleskap skal brukes til ulike former for samarbeid. Men lovkravene som gjelder når kommuner ønsker å opprette interkommunale politiske råd og kommunale oppgavefelleskap er ellers like. De rettslige rammene for å opprette råd og oppgavefelleskap følger av § 18-1 og § 19-1 og av reglene som stilles til samarbeidsavtalen i § 18-4 og § 19-4.

### **6.5.1 Kommunestyrene vedtar å opprette samarbeidet og må være enige om hvem som skal være med**

Det er kommunestyrene og fylkestingene som *selv* vedtar å opprette råd og oppgavefelleskap. Det betyr at myndigheten til å opprette slikt samarbeid ikke kan delegeres. Alle deltakerne må bli enige om hvem som skal være med i samarbeidet.

Deltakerne må være enige dersom nye kommuner eller fylkeskommuner skal tre inn i rådet eller oppgavefelleskapet, og ingen kommuner kan kreve å få bli med.

Når det opprettes et råd eller et oppgavefellesskap, skal det inngås en samarbeidsavtale mellom alle deltakerne. Samarbeidsavtalen utgjør grunnlaget for samarbeidet. Det er de enkelte kommunestyrene i alle deltakerkommunene som selv skal vedta samarbeidsavtalen.

### **6.5.2 Minst to kommuner eller fylkeskommuner**

Interkommunale politiske råd og kommunale oppgavefellesskap kan bestå av bare kommuner, bare fylkeskommuner, eller både kommuner og fylkeskommuner i samme samarbeid. Det må minst være to kommuner eller fylkeskommuner som sammen velger å opprette et samarbeid. Loven har ingen øvre grense for hvor mange deltakere som kan være med.

Kommuner og fylkeskommuner i samme område har ofte mange felles politiske interesser, for eksempel i hvordan regionen kan utvikles som turistmål eller hvordan næringslivet i området kan styrkes. Derfor har det tradisjonelt vært slik at interkommunale politiske råd («regionråd») har bestått av kommuner og fylkeskommuner fra samme region. Verken for oppgavefellesskap eller for råd er det imidlertid noe krav om at deltakerne er fra samme geografiske område.

### **6.5.3 Samarbeid forbeholdt kommuner og fylkeskommuner**

Det er bare kommuner og fylkeskommuner som kan være deltakere i råd og oppgavefellesskap. Det vil si at statsforvaltere eller andre statlige aktører, private selskaper eller organisasjoner ikke kan være med i interkommunale politiske råd eller oppgavefellesskap. Det er heller ikke åpnet for at interkommunale selskap (IKS) eller andre interkommunale politiske råd og oppgavefellesskap kan være med i samarbeidet.

### **6.5.4 Kan ikke fatte enkeltvedtak, unntatt om interne forhold og tilskudd**

Rådet og oppgavefellesskapet kan gis myndighet til å treffe enkeltvedtak om interne forhold i samarbeidet, typisk når samarbeidet er eget rettssubjekt og dermed kan være arbeidsgiver for ansatte. Samarbeidet kan også gis myndighet til å forvalte tilskuddsordninger.

Råd og oppgavefelleskap kan ikke delegeres myndighet til å treffe enkeltvedtak i andre tilfeller. Det gjelder uavhengig av om samarbeidet er et eget rettssubjekt eller ikke. Dette følger av §§ 18-1 andre ledd og 19-1 andre ledd.<sup>37</sup> Enkeltvedtak betyr her det samme som enkeltvedtak etter forvaltningsloven. Det er heller ikke anledning til å delegerer myndighet til å vedta forskrifter.

Dersom et kommunalt oppgavefelleskap skal yte tjenester eller løse oppgaver som krever at det i noen tilfeller må fatte enkeltvedtak, er likevel ikke oppgavefelleskap utelukket som samarbeidsmodell. Oppgavefelleskapet kan settes til å *utføre nærmere bestemte oppgaver*, for eksempel drift av et sykehjem, brannvesen, renovasjon eller arkiv. Oppgaveløsning og tjenesteyting er altså noe annet enn at samarbeidet gis *vedtakskompetanse*. Hvis kommunene velger en slik organisering, må eventuelle enkeltvedtak fattes av deltakerkommunen.<sup>38</sup> Oppgavefelleskap kan i slike tilfeller forberede enkeltvedtakene, før endelig beslutning tas i kommunen. Se også kapittel 3.3 om dette.

### **6.5.5 Krav til samarbeidets navn**

Rådets navn skal inneholde ordene interkommunalt politisk råd eller forkortelsen IPR. Oppgavefelleskapets navn skal inneholde ordene kommunalt oppgavefelleskap eller forkortelsen KO. Muligheten for å bruke forkortelsene IPR og KO som alternativer til hele samarbeidsformens navn, kom inn i loven ved en lovendring 1. juli 2023.<sup>39</sup>

Det er et krav at navnet til samarbeidet skal fastsettes i samarbeidsavtalen. Det vil si at alle deltakerne må være enige om navnet. Formålet med kravet til navn, er å sikre klarhet både for deltakerne i samarbeidet og for innbyggerne og andre, om hva slags organ det er snakk om og hvilke regler som gjelder for samarbeidet.

---

<sup>37</sup> Bestemmelsene om delegering i kapittel 18 og 19 er altså spesialregler som går foran den generelle regelen om delegering til egne rettssubjekter i kommuneloven § 5-4, se [tolkningsuttalelse](#) 13. april 2021.

<sup>38</sup> Se Prop. 46 L (2017–2018) punkt 9.5.4, side 65 for mer detaljer om forskjellen på å delegerer myndighet til å treffe vedtak og å overlate utførelsen av oppgaver til andre.

<sup>39</sup> Se Prop. 60 L (2022–2023) punkt 5.3 side 28.



Før kommuneloven (2018) var det vanlig å bruke begrepet *regionråd* om interkommunale politiske samarbeid. Regionråd kan fremdeles brukes, men etter dagens regler må navnet i så fall i tillegg inneholde ordene interkommunalt politisk råd eller forkortelsen IPR.

### **6.5.6 Valgfritt om samarbeidet skal være eget rettssubjekt**

Kommunene velger om samarbeidet skal være et eget rettssubjekt. Kommuneloven stiller som krav i § 18-4 fjerde ledd bokstav b og § 19-4 fjerde ledd bokstav b at det skal stå i samarbeidsavtalen om det er et eget rettssubjekt eller ikke. Grunnen til dette kravet er at det tidligere har vært en del usikkerhet rundt om interkommunale samarbeid var et eget rettssubjekt, noe som førte til både praktiske og juridiske utfordringer.

#### *Samarbeid som er et eget rettssubjekt*

At et oppgavefelleskap eller råd er et eget rettssubjekt, innebærer at det har partsevne og dermed kan få rettigheter og pådra seg plikter i henhold til rettsregler. Det vil si at samarbeidet kan forplikte seg overfor en tredjepart, og på selvstendig grunnlag gjøre krav gjeldende overfor en tredjepart. Oppgavefelleskapet eller rådet vil da blant annet kunne ha arbeidsgiveransvar for eventuelle ansatte. For at et råd eller oppgavefelleskap skal kunne ansette personell selv, må det opprettes som et eget rettssubjekt.

Selv om et samarbeid opprettes som et eget rettssubjekt, kan deltakerkommunene bestemme at personell som arbeider inn mot samarbeidet, skal være ansatt i en av deltakerkommunene, og ikke i samarbeidet.

Noen konsekvenser av at samarbeidet er et eget rettssubjekt:

- samarbeidet kan forplikte seg på selvstendig grunnlag overfor en tredjepart
- samarbeidet kan selv inngå kontrakter
- samarbeidet kan selv være arbeidsgiver og ansette personell
- samarbeidet må registreres i enhetsregisteret

#### *Samarbeidet som ikke er et eget rettssubjekt*

Oppgavefelleskapet eller rådet kan opprettes uten å være et eget rettssubjekt. Der rådet eller oppgavefelleskapet ikke er et eget rettssubjekt, innebærer det at deltakerkommunene står rettslig og økonomisk ansvarlig for, og derfor må tre inn i, alle

disposisjoner rådet eller oppgavefelleskapet foretar seg. En av deltakerkommunene må ansette personellet og inngå eventuelle kontrakter.

Når samarbeidet ikke er et eget rettssubjekt kan ikke samarbeidet som sådan binde seg utad. Det må en av deltakerkommunene gjøre. Den kommunen som binder seg utad, og i hovedsak står rettslig og økonomisk ansvarlig for kontraktene som inngås, kalles *kontorkommunen*. Hvilken av deltakerkommunene som skal være kontorkommune bør framgå av samarbeidsavtalen. Det følger av kommuneloven § 14-8 at regnskapet til oppgavefelleskap og råd som ikke er egne rettssubjekt, skal innarbeides i kontorkommunenes samlede årsregnskap.

Samarbeid som ikke organiseres som et eget rettssubjekt, egner seg best ved samarbeid av mindre omfang. Dersom det for eksempel trengs få personellressurser inn i samarbeidet, kan det være lite effektivt om samarbeidet selv ansetter personell og har arbeidsgiveransvar, med alle oppgavene det medfører. Samarbeid som ikke organiseres som et eget rettssubjekt kan videre være hensiktsmessig når samarbeidet ikke antas å være langvarig.

## **6.6 Samarbeidsavtalen**

Når det opprettes et råd eller et oppgavefelleskap, skal det inngås en skriftlig samarbeidsavtale mellom alle deltakerne. Regler om samarbeidsavtale følger av §§ 18-4 og 19-4. Det er de enkelte kommunestyrene og fylkestingene i alle deltakerkommunene som selv skal vedta samarbeidsavtalen. Denne myndigheten kan ikke delegeres.

I stedet for detaljert regulering i lov, er det lagt opp til at deltakerne sammen skal bli enige om reglene som skal styre samarbeidet gjennom samarbeidsavtalen. Det vil si at deltakerne har stor fleksibilitet, og kan vedta regler som er tilpasset det enkelte samarbeidet.

### **6.6.1 Obligatorisk innhold i samarbeidsavtalen**

Kommuneloven stiller noen minstekrav til hva som skal reguleres i samarbeidsavtalen i §§ 18-4 fjerde ledd og 19-4 fjerde ledd. Det er altså noen forhold det er obligatorisk å ha bestemmelser om i samarbeidsavtalen. Samarbeidsavtalen skal fastsette:

- samarbeidets navn
- om samarbeidet er et eget rettssubjekt
- hvor mange medlemmer den enkelte deltakeren skal ha i representantskapet

- hvilke saker rådet skal kunne behandle og hvilken myndighet som er lagt til rådet/hvilke oppgaver og hvilken myndighet som er lagt til oppgavefellesskapet
- den enkelte deltakerens eierandel og ansvarsandel for samarbeidets forpliktelser hvis ansvarsandelen avviker fra eierandelen
- hvordan deltakerne kan tre ut av samarbeidet
- hvordan samarbeidet skal oppløses, blant annet hvem som skal ha ansvaret for oppbevaringen av arkiver etter at rådet eller oppgavefellesskapet er oppløst

### *Tilleggskrav til samarbeidsavtalen for oppgavefellesskap*

Interkommunale politiske råd er politiske samarbeidsorganer, og vil derfor normalt ha en mindre økonomi enn oppgavefellesskapene som kan yte tjenester. For oppgavefellesskap er det derfor noen tilleggskrav til hva som må fastsettes i samarbeidsavtalen. Den skal også fastsette:

- deltakernes innskuddsplikt og plikt til å yte andre bidrag til oppgavefellesskapet
- om oppgavefellesskapet skal ha myndighet til å ta opp lån
- hva oppgavefellesskapet skal rapportere til deltakerne om

### **6.6.2 Eksempler på hva samarbeidsavtalen ellers kan regulere**

Minimumskravene til hva som skal stå i samarbeidsavtalen vil i mindre grad enn for eksempel IKS-loven løse spørsmål og eventuell uenighet som dukker opp mellom deltakerne i samarbeidet. Det er derfor viktig å utarbeide en samarbeidsavtale som er basert på samarbeidets innretning og behov.

Deltakerne bør sørge for at ansvar, rettigheter og forpliktelser er såpass detaljert regulert at det ikke oppstår uenighet om sentrale forhold. Jo større og mer omfattende et samarbeid er, desto viktigere vil det ofte være med en utførlig samarbeidsavtale. For mindre samarbeid, for eksempel samarbeid som er midlertidig/prosjektbasert eller som omfatter få og avgrensede oppgaver, kan samarbeidsavtalen derimot være forholdsvis «enkel». For interkommunale politiske råd som skal avgi høringsuttalelser på vegne av deltakerkommunene, kan det være relevant at samarbeidsavtalen avklarer i hvilke tilfeller rådet kan uttale seg, og når kommunene eventuelt skal tale sin egen sak.

Det kan være relevant å se på hva som er regulert i andre organisasjonsformer. Gjenbruk av gode samarbeidsavtaler fra andre interkommunale samarbeid kan være hensiktsmessig, men det er i så fall viktig å være oppmerksom på at samarbeid er ulike

og at overføringsverdien derfor kan variere. Det er vanligvis nødvendig med «skreddersøm».

Hvis deltakerkommunene forplikter seg til å evaluere samarbeidet før eventuell uenighet har fått utvikle seg, kan dette være konfliktdempende og bidra til et godt samarbeid over tid. Det kan derfor være hensiktsmessig å fastsette i samarbeidsavtalen at samarbeidet skal evalueres jevnlig, for eksempel minst en gang i hver valgperiode.

Eksempler på forhold som kan reguleres i en samarbeidsavtale er:

- Hvor ofte det skal være møter i representantskapet og hvilke saker som skal behandles
- Hvilke oppgaver og hvilken myndighet eventuelle styringsorganer eller daglig leder skal ha
- Om samarbeidet skal ha én kontorkommune (og i så fall hvilken), eller om oppgaver skal fordeles på flere kommuner
- Hvordan tilgjengelighet til tjenester som produseres i et oppgavefelleskap skal sikres til alle deltakerkommunene
- Om møter i representantskapet og andre styringsorganer kan holdes som fjernmøte
- Det økonomiske oppgjøret ved uttreden eller oppløsning
- Forankring av beslutninger i deltakerkommunene, for eksempel om utkast til innstillinger skal forelegges deltakerkommunene i visse sakstyper før beslutning fattes i representantskapet
- Tvisteløsningsmekanisme ved uenighet
- Hvilke uttalelser et interkommunalt politisk råd kan avsi på vegne av kommunene
- Om revisor skal velges av representantskapet i tråd med kommuneloven § 24-1 fjerde ledd eller om samarbeidsavtalen skal fastsette noe annet
- Om samarbeidet skal evalueres jevnlig, for eksempel en gang hver valgperiode

### **6.6.3 Endringer i samarbeidsavtalen**

*Endringer i det obligatoriske innholdet må vedtas av kommunestyrene*

Endringer i samarbeidsavtalen som gjelder det obligatoriske innholdet i § 18-4 fjerde ledd og § 19-4 fjerde ledd, må vedtas av de enkelte kommunestyrene i alle deltakerkommunene. Dette betyr at endringer i for eksempel sammensetning av rådet

eller oppgavefelleskapet eller endringer i hvilken myndighet som er lagt til samarbeidet, krever at alle deltakerne i samarbeidet vedtar endringen.

### *Ved andre endringer i samarbeidsavtalen er det større frihet*

Hvis ikke noe annet er avtalt, kan representantskapet gjøre endringer i de delene av avtalen som ikke gjelder punktene som er listet opp i fjerde ledd, med minst 2/3 av de avgitte stemmene. Det kan fastsettes i samarbeidsavtalen at det i stedet kreves enstemmighet i representantskapet eller at det er tilstrekkelig med alminnelig flertall. Samarbeidsavtalen kan fastsette ulike krav til oppslutning i representantskapet, avhengig av hva slags avtaleendring det er snakk om.

Hvis det er stort behov for politisk styring og kontroll fra de folkevalgte, kan deltakerkommunene bestemme i samarbeidsavtalen at *alle* endringer i avtalen skal vedtas av de enkelte kommunestyrene, ikke bare når det skal gjøres avtaleendringer som gjelder punktene som er listet opp i fjerde ledd.

I samarbeid med mange deltakere kan det kreve mye ressurser og ta tid før alle deltakerkommunene får behandlet og vedtatt endringer i samarbeidsavtalen. Ofte er det derfor hensiktsmessig at representantskapet selv kan gjøre mindre endringer fortløpende.

## **6.7 Styringsorganene og styringen av samarbeidet**

### **6.7.1 Overordnet om styringsorganene**

Kommuneloven §§ 18-3 og 19-3 regulerer hvilke styringsorganer råd og oppgavefelleskap kan og skal ha. Det eneste obligatoriske organet er representantskapet. Reglene om styringsorganer er like for råd og oppgavefelleskap, men det er enkelte forskjeller i hvem som kan velges inn i representantskapet og underordnede styringsorganer.

### **6.7.2 Representantskap**

Representantskapet er det øverste organet i råd og oppgavefelleskap, og er det eneste obligatoriske organet. Alle kommunene som deltar i samarbeidet, skal være representert i representantskapet med minst ett medlem. Grunnen til at det er krav om at alle kommuner skal være representert i representantskapet, er at dette sikrer

demokratisk forankring hos alle deltakerne og mulighet for styring og ivaretagelse av kommunens interesser.

Det er det enkelte kommunestyret eller fylkestinget som *selv* velger sine medlemmer. Denne myndigheten kan altså ikke delegeres. Det eneste unntaket er for parlamentarisk styrte kommuner, hvor loven åpner for at kommunestyret selv kan bestemme at kommunerådet velger medlemmer, se §§ 18-3 andre ledd og 19-3 andre ledd.

At det bare er kommunestyret og fylkestinget som kan velge sine medlemmer, betyr at deltakerne ikke kan bestemme i samarbeidsavtalen hvem som skal sitte i representantskapet. Kommunestyret vil for eksempel ikke være bundet av et krav i samarbeidsavtalen om at det er ordføreren i kommunen som skal sitte i representantskapet. Det er opp til det enkelte kommunestyret å bestemme dette.

Kommunestyret eller fylkestinget velger også selv sine varamedlemmer. Det må minst velges like mange varamedlemmer som medlemmer. Loven har ikke noen øvre grense for antall varamedlemmer som kan velges.

Antallet medlemmer den enkelte deltaker skal ha i representantskapet, skal framgå av samarbeidsavtalen, jf. §§ 18-4 fjerde ledd bokstav c og 19-4 fjerde ledd bokstav c. Det kan fastsettes i samarbeidsavtalen at deltakerne skal ha ulikt antall medlemmer i representantskapet. Antall medlemmer i representantskapet kan for eksempel knyttes til den enkelte deltakerens eierandel.

Medlemmer og varamedlemmer av representantskapet velges i utgangspunktet for fire år. Dette er i tråd med den alminnelige hovedregelen i kommuneloven, om at medlemmer i folkevalgte organer velges etter hvert valg og har virketid i hele valgperioden.

Kommunestyret i den enkelte deltakerkommunen kan likevel når som helst skifte ut medlemmene og varamedlemmene deltakeren selv har valgt, jf. § 18-3 tredje ledd og § 19-3 fjerde ledd. Dette må i så fall skje ved fullstendig nyvalg, hvor alle medlemmene og varamedlemmene deltakerkommunen har valgt velges på nytt.<sup>40</sup> At det må gjøres et nyvalg av alle medlemmene, er i tråd med systemet ellers i kommuneloven. Sittende

---

<sup>40</sup> Dette er presisert i Prop. 46 L (2017–2018) merknad til § 18-3 og § 19-3 på henholdsvis side 399 og 401.

medlemmer og varamedlemmer i representantskapet kan eventuelt velges på nytt (gjenvelges), dersom det ikke er ønskelig å bytte ut alle medlemmene. Nye medlemmer velges da for resten av perioden. Selv om en kommune velger nye medlemmer til representantskapet, er det ikke nødvendig at de andre deltakerkommunene velger sine medlemmer på nytt.

Deltakerne kan bestemme i samarbeidsavtalen at representantskapets medlemmer skal velges for en kortere periode enn fire år. Dette kan for eksempel være hensiktsmessig hvis valg av medlemmer til råd og oppgavefelleskap har kommet i utakt med konstituerende møte etter kommunestyre- og fylkestingsvalg, hvor kommunen og fylkeskommunen velger medlemmer til folkevalgte organer.<sup>41</sup>

Hvis ikke noe annet er fastsatt i samarbeidsavtalen, velger representantskapet selv sin leder og nestleder. Det kan fastsettes i samarbeidsavtalen at vervene som leder og nestleder skal gå på omgang mellom deltakerne. Det følger av kommuneloven § 7-4 at leder og nestleder av folkevalgte organer skal velges ved flertallsvalg. Reglene for flertallsvalg følger av kommuneloven § 7-8.

### **6.7.3 Underordnede styringsorganer**

Representantskapet er det eneste obligatoriske organet i interkommunale politiske råd og kommunale oppgavefelleskap. Representantskapet kan selv velge å opprette andre organer til styring av samarbeidet, se §§ 18-3 fjerde ledd og 19-3 femte ledd.

Myndigheten er lagt direkte til representantskapet, som betyr at representantskapet ikke kan delegere myndigheten til andre. Et underordnet styringsorgan eller administrasjonen i samarbeidet, kan dermed ikke gis myndighet til å opprette andre styringsorganer for representantskapet.

Samarbeidet har i utgangspunktet stor frihet til å bestemme selv hva slags underordnede styringsorganer det skal være. Representantskapet kan for eksempel opprette ett eller flere utvalg, arbeidsutvalg eller et styre som får ansvar for å forvalte den daglige driften av samarbeidet.

Representantskapet bestemmer hva slags saker underordnede styringsorganer skal håndtere og hvilken myndighet organet skal ha, for eksempel gjennom å vedta et

---

<sup>41</sup> Se Bernt og Overå (2019) *Kommuneloven 2018 med kommentarer*, side 411.

reglement (se kapittel 6.7.9 om reglement). Underordnede styringsorganer kan være varige eller midlertidige, forberedende organer for representantskapet eller organer med mer operative oppgaver. Underordnede styringsorganer er direkte underlagt representantskapet. Representantskapet har dermed full instruksjons- og omgjøringsrett over beslutninger slike organer treffer. Omgjøring av enkeltvedtak må som ellers gjøres innenfor rammene av forvaltningsloven § 35.

Det er representantskapet som *selv* velger medlemmer og varamedlemmer til underordnede organer, inkludert hvem som skal være leder og nestleder, jf. §§ 18-3 fjerde ledd og 19-3 femte ledd. Det vil si at den enkelte deltakerkommunen ikke kan velge hvem som skal være medlemmer i underordnede styringsorganer. Et underordnet styringsorgan kan heller ikke selv velge leder og nestleder. Det er representantskapet som skal gjøre dette. Valg av medlemmer skal gjøres i tråd med kommunelovens alminnelige valgeregler, se kapittel 6.8 om dette.

For samarbeid som skal håndtere avgrensede oppgaver som krever liten administrasjon, er det ikke alltid nødvendig å opprette underordnede styringsorganer. Eventuelle sekretariatsoppgaver kan for eksempel utføres av en av deltakerkommunene (kontorkommunen), eller det kan fastsettes i samarbeidsavtalen at deltakerkommunene ruller på å ta på seg nødvendige oppgaver for samarbeidet (kontorkommunen ruller).

#### **6.7.4 Daglig leder**

For mange råd og oppgavefelleskap er det praktisk å ha en daglig leder som kan stå for drift, styring, koordinering og eventuell sekretariatsbistand. Representantskapet kan gi en eventuell daglig leder instruks om hvordan oppgavefelleskapet og rådet skal drives. Det er ikke noe rettslig krav om å ha en daglig leder.

Hvis oppgavefelleskapet eller rådet ikke er et eget rettssubjekt, må daglig leder være ansatt av en av samarbeidskommunene (kontorkommunen). Hvis samarbeidet er et eget rettssubjekt, vil daglig leder vanligvis ansettes i rådet eller oppgavefelleskapet.

I *oppgavefelleskap* kan ikke daglig leder være medlem av representantskapet, se § 19-3 tredje ledd. Det samme forbudet gjelder for daglig leder i interkommunale selskap, se IKS-loven § 6 tredje ledd. Det er ikke noe forbud mot at daglig leder er medlem av eventuelle andre styringsorganer i oppgavefelleskapet.



I *interkommunale politiske råd* er det ingen begrensninger i hvem som kan velges som daglig leder. Rådet skal ikke yte tjenester, men være et politisk samarbeidsorgan. Derfor er det ikke samme behov for å skille mellom det folkevalgte nivået og driften av rådet.

### **6.7.5 Representantskap og andre styringsorganer er folkevalgte organer**

Representantskap for oppgavefelleskap og interkommunale politiske råd er folkevalgte organer. Det samme er underordnede styringsorganer for råd. Dette følger av kommuneloven § 5-1 andre ledd.

Underordnede styringsorganer for oppgavefelleskap faller inn under kategorien *andre kommunale organer*, se kommuneloven § 5-2 andre ledd bokstav c). Siden det i praksis ikke er forskjell på folkevalgte organer og andre kommunale organer, brukes folkevalgt organ for enkelhets skyld som en samlebetegnelse på både andre kommunale organer og folkevalgte organer.<sup>42</sup>

At organene i interkommunale politiske råd og kommunale oppgavefelleskap er folkevalgte organer betyr blant annet at det gjelder visse krav til saksbehandlingen og prosessene som skjer i organene. Kommuneloven har blant annet regler om valg og kjønnsrepresentasjon (kapittel 7) og saksbehandlingsregler (kapittel 11) som gjelder for folkevalgte organer.

Til sammenligning er representantskapet og andre styringsorganer i interkommunale selskap (IKS) ikke folkevalgte organer etter kommuneloven. For IKS reguleres organiseringen og saksbehandlingen i samarbeidet av IKS-loven.

### **6.7.6 Hvem er folkevalgte?**

Hvem som er folkevalgte listes opp i kommuneloven § 5-1 fjerde ledd. Det klare utgangspunktet er at alle som er valgt inn som medlemmer i et representantskap eller i

---

<sup>42</sup> Skillet mellom annet kommunalt organ og folkevalgt organ har ingen rettslig betydning, siden bestemmelsene i kommuneloven som gjelder for folkevalgte organer også gjelder for andre kommunale organer, se § 5-2 tredje ledd. Skillet mellom andre kommunale organer og folkevalgte organer kom inn i loven under komitebehandlingen, se nærmere om begrunnelsen i Innst. 369 L (2017–2018) side 103–104.

et underordnet styringsorgan i kommunale oppgavefelleskap og interkommunale politiske råd er folkevalgte. Dette framgår av definisjonen i § 5-1 fjerde ledd bokstav b).

Det er likevel ett unntak fra denne hovedregelen, som gjelder for underordnede styringsorganer i oppgavefelleskap. I *oppgavefelleskap* kan kommunedirektør, kommunalsjefer, etatssjefer og ledere på tilsvarende nivå velges inn i underordnede styringsorganer. Hvis disse er valgt inn som medlemmer i et slikt underordnet organ, er de *ikke* folkevalgte, se § 5-1 femte ledd.

Grunnen til dette unntaket er at personer med sentrale stillinger i administrasjonen i kommunen velges til underordnede styringsorganer i oppgavefellesskap på grunn av sin kompetanse og posisjon, ikke fordi de skal være folkevalgte. Kommuneloven bygger på et tydelig skille mellom administrasjonen og de folkevalgte, og det ville derfor vært uheldig om administrativt ansatte i noen sammenhenger kunne opptre som folkevalgte.<sup>43</sup> Andre som velges inn i slike underordnede styringsorganer vil være folkevalgte på vanlig måte. I underordnede styringsorganer i oppgavefelleskap kan det derfor sitte både folkevalgte og «ikke-folkevalgte».

I *interkommunalt politisk råd* kan derimot ikke kommunedirektør, kommunalsjefer, etatssjefer og ledere på tilsvarende nivå velges inn i underordnede styringsorganer. Det vil si at alle medlemmene av underordnede styringsorganer er folkevalgte.

De som velges inn i folkevalgte organer må være valgbare og velges etter reglene om valg i kommuneloven. Det betyr at medlemmer som ikke lenger er valgbare, skal tre ut av organet, jf. § 7-9. Se ellers kapittel 6.8 om reglene for valg og valgbarhet.

### **6.7.7 Møte- og talerett i organenes møter**

Det følger av kommuneloven § 8-1 andre ledd at medlemmene av folkevalgte organer har møte-, tale- og forslagsrett i organets møter og at det ikke kan gis slike rettigheter til andre enn organets medlemmer, hvis ikke noe annet følger av lov. Det er dermed ikke anledning til å gi andre enn *medlemmene* av organene i samarbeidet en generell møte- og talerett i representantskapet eller i møter i underordnede styringsorganer.

---

<sup>43</sup> Se nærmere om dette i forarbeidene til kommuneloven, blant annet i NOU 2016:4 kapittel 12.2.2 side 136 og Innst. 369 L (2017–2018) side 103.

Det vil si at kommuner og fylkeskommuner som ikke er med i samarbeidet, ikke kan få en generell møte- og talerett. Heller ikke statsforvalter eller representanter fra selskaper eller organisasjoner kan få en generell rett til å møte og tale i representantskapet eller i underordnede styringsorganer. Slike aktører kan likevel inviteres til møter og få anledning til å uttale seg i enkeltsaker.<sup>44</sup>

Avhengig av hvordan rådet eller oppgavefelleskapet har organisert seg, kan det være hensiktsmessig at underordnede styringsorganer, typisk styret eller en daglig leder, er til stede i representantskapets møter. Heller ikke daglig leder eller styret kan få en *generell* møte- og talerett som er likestilt med medlemmene av representantskapet, men de kan få anledning til å uttale seg til enkeltsaker.

### **6.7.8 Adgang til å bruke fjernmøte besluttet i det enkelte kommunestyret i samtlige deltakerkommuner**

Loven har ingen egen regel om fjernmøte for representantskap eller eventuelle underordnede styringsorganer. Det vil si at de alminnelige reglene om fjernmøte i kommuneloven § 11-7 gjelder. Bestemmelsen sier at *kommunestyret* beslutter om det er adgang til å ha fjernmøte i det enkelte organet. Dette betyr at adgangen til å bruke fjernmøte besluttet i det enkelte kommunestyret i samtlige deltakerkommuner. Dette kan for eksempel gjøres ved at deltakerkommunene fastsetter i samarbeidsavtalen, som vedtas av kommunestyrene, at organene i samarbeidet kan ha møter som fjernmøte.

### **6.7.9 Reglement**

Folkevalgte organer skal ha et reglement som blant annet fastsetter organets virkeområde og tidsperioden organet er opprettet for. Dette kravet gjelder ikke for interkommunale politiske råd eller kommunale oppgavefelleskap, se kommuneloven § 5-13 andre ledd. Grunnen til unntaket er at rammene for representantskapet vil følge av samarbeidsavtalen, slik at det ikke nødvendigvis er behov for et eget reglement.

Representantskapet kan likevel velge å vedta et reglement for egen virksomhet og for eventuelle underordnede styringsorganer. Særlig for underordnede styringsorganer kan

---

<sup>44</sup> For mer informasjon, se [tolkningsuttalelse](#) i sak 20/1739 og Prop. 60 L (2022–2023) punkt 5.1.4 side 25, og merknad til § 8-1 på side 41.

dette være hensiktsmessig. Representantskapet kan i så fall ikke vedta noe i reglementet som er i strid med samarbeidsavtalen.

### **6.7.10 Eierskapsmelding og eierstyring**

Alle kommuner skal utarbeide en eierskapsmelding, se kommuneloven § 26-1. Det er kommunestyret *selv* som skal vedta denne. Eierskapsmeldingen skal behandles minst en gang i valgperioden, men kan behandles oftere. Eierskapsmeldingen skal blant annet inneholde kommunens prinsipper for eierstyring, en oversikt over selskaper mv. og kommunens formål med sine eierinteresser. Det er presisert i forarbeidene at interkommunale samarbeid, inkludert kommunale oppgavefelleskap og interkommunale politiske råd, skal omtales i eierskapsmeldingen.<sup>45</sup>

Loven gir ikke utfyllende regler for utforming av eierskapsmeldingen. Det vil si at kommunene har et stort handlingsrom. I forarbeidene til bestemmelsen er det pekt på at de sentrale formålene bak lovkravet er å bidra til mer oppmerksomhet og bevissthet om eierstyring og forankring av eierskapspolitikken i brede politiske prosesser. Videre skal eierskapsmeldingen gi mulighet for kommunen selv og innbyggerne til å følge med på viktige kommunale ansvarsområder som ivaretas av selskaper mv.<sup>46</sup>

For å drive god og hensiktsmessig eierstyring er det sjelden tilstrekkelig å bare oppfylle minimumskravet i kommuneloven om å ha en eierskapsmelding. God eierstyring kjennetegnes ved en rekke tiltak knyttet til informasjonsutveksling, rutiner og systemer med mer. Vi viser til at [KS har gitt anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll](#). Her er det også gitt anbefalinger knyttet til eierskapsmeldingen.

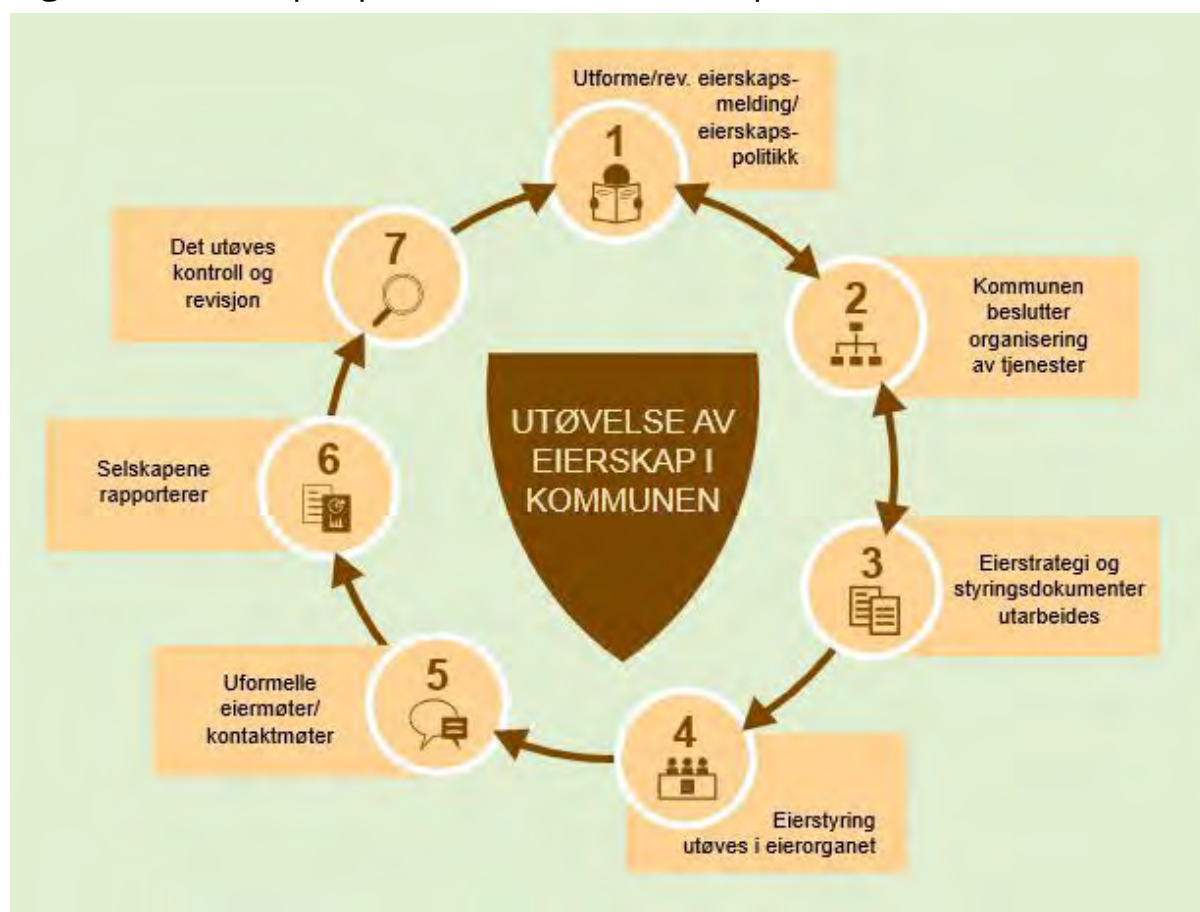
Figur 6.3 illustrerer ulike elementer i utøvelsen av eierskap i kommunen, og forholdet mellom dem.

---

<sup>45</sup> Se Prop. 46 L (2017–2018) merknad til § 26-1 side 413–414.

<sup>46</sup> Jf. Prop. 46 L (2017–2018) punkt 26.1.2.1 side 315.

Figur 6.3 Eksempel på utøvelse av eierskap i kommunen



Kilde: Samfunnsbedriftene

## 6.8 Valg til organer i samarbeidet

### 6.8.1 Valgreglene i kommuneloven gjelder så langt de passer

Reglene om valg i kommuneloven kapittel 7 skal følges så langt de passer for valg til organer i oppgavefelleskap og råd. Det vil si at representantskapet og eventuelle underordnede styringsorganer skal velges ved *forholdsvalg* hvis minst ett medlem krever det, se §§ 7-5 og 7-6 om forholdsvalg. Hvis alle i kommunestyret (eller representantskapet ved valg av medlemmer til underordnede styringsorganer) er enige kan medlemmer i stedet velges ved *avtalevalg* etter § 7-7.

Valg av leder og nestleder i organene i råd og oppgavefelleskap skal gjøres ved flertallsvalg, se § 7-8. Avtalevalg og flertallsvalg skal skje åpent ved å vise stemmetegn. Ved forholdsvalg er det derimot mulig med skriftlig (hemmelig) stemmegiving.

Systemet i kommuneloven er at alle medlemmene til det folkevalgte organet velges samtidig. Dette skiller seg fra valg av medlemmer til representantskapet i råd og oppgavefelleskap, hvor det bare er kommunens egne medlemmer til et interkommunalt folkevalgt organ som skal velges. I dette kapitlet gjør vi rede for noen særlige forhold knyttet til valg og valgbarhet som gjelder for kommunale oppgavefelleskap og interkommunale politiske råd.

For mer veiledning om gjennomføringen av valg og om valgreglene viser vi til [regjeringen.no/konstituering](https://regjeringen.no/konstituering).

### **6.8.2 Krav om kjønnsbalanse**

Både ved valg av medlemmer til representantskapet og til eventuelle underordnede styringsorganer, må reglene om kjønnsbalanse i kommuneloven overholdes. I kommuneloven er kravene til kjønnsbalanse knyttet til valgmåtene (forholdsvalg og avtalevalg).

Ved forholdsvalg følger de alminnelige reglene om kjønnsbalanse av §§ 7-5 andre ledd og 7-6 tredje ledd. Ved forholdsvalg av medlemmer til representantskapet og eventuelle underordnede styringsorganer i råd og oppgavefelleskap, gjelder disse reglene fullt ut.

Ved avtalevalg er det § 7-7 tredje ledd som regulerer kravet om representasjon av begge kjønn. Kravet om kjønnsbalanse knyttes da til medlemmene som velges inn i det folkevalgte *organet*. Ved valg til underordnede styringsorganer, gjelder disse reglene fullt ut.

Ordlyden i § 7-7 tredje ledd passer imidlertid ikke helt ved valg av medlemmer til representantskapet i råd og oppgavefelleskap, ettersom hver enkelt deltaker bare velger *sine* medlemmer, uavhengig av hverandre. Det er dermed ingen som har kontroll over den helhetlige sammensetningen av hele organet. Departementet har lagt til grunn at kravet om kjønnsbalanse i stedet må knyttes til antallet medlemmer det enkelte kommunestyret eller fylkestinget skal velge. Dersom deltakerkommunen skal velge minst fire medlemmer til representantskapet, må hvert kjønn være representert med minst 40 prosent. Dersom det skal velges to eller tre medlemmer, må begge kjønn være representert.

Det er viktig å være oppmerksom på at reglene om kjønnsbalanse ikke kan settes til side begrunnet med at kommunene ønsker at visse personer/verv/stillingskategorier skal sitte i et underordnet styringsorgan. Et praktisk eksempel på dette er i tilfeller hvor

et oppgavefelleskap ønsker at kommunedirektørene til deltakerkommunene skal sitte sammen i et underordnet organ, typisk et utvalg. Det er ikke noe i veien for at det opprettes et slikt kommunedirektørutvalg i oppgavefelleskap, men kravene til kjønnsrepresentasjon må likevel følges.<sup>47</sup>

### **6.8.3 Valgbarhet i representantskap**

For å kunne velges inn i representantskap i kommunale oppgavefelleskap og interkommunale politiske råd, må personen være valgbar etter de vanlige reglene i kommuneloven § 7-2. En person er valgbar og plikter å ta imot valg hvis

- a. Han eller hun har stemmerett ved kommunestyre- og fylkestingsvalg
- b. Han eller hun er innført i folkeregisteret som bosatt i kommunen eller i en av kommunene i fylket på tidspunktet for det aktuelle valget
- c. Han eller hun har skriftlig samtykket til å stille til valg

Kommuneloven presiserer at personer som ikke har nådd stemmerettsalderen, men som for øvrig fyller vilkårene for valgbarhet og stemmerett, er valgbare, men at de ikke er pliktige til å ta imot valg.

Kravet om å være bosatt i kommunen, innebærer at personen må være bosatt i den deltakerkommunen som skal velge «sine» medlemmer til representantskapet. Kommunestyret kan ikke velge medlemmer som er bosatt i en av de andre deltakerkommunene.

Kommuneloven har også regler om hvem som er utelukket fra valg. Personene som har en stilling som listes opp i § 7-3 første ledd bokstavene a. til h. kan ikke velges inn i representantskapet. Heller ikke den som er ansvarlig for regnskapet eller som foretar revisjon av interkommunalt politisk råd eller kommunalt oppgavefelleskap, er valgbar, jf. § 7-3 femte ledd. Personer som ville vært utelukket fra valg på grunn av sin stilling, er likevel valgbar hvis han eller hun har fratrudd stillingen når organet trer i funksjon. Begrunnelsen for at personer som har enkelte funksjoner ikke er valgbare, er at det er viktig å unngå sammenblanding av administrative og politiske funksjoner i kommunen

---

<sup>47</sup> Interkommunale politisk råd kan ikke ha slike kommunedirektørutvalg, siden kommunedirektører er utelukket fra valg, jf. kommuneloven § 7-3 bokstav b.

og at personer som har tilsyns- og kontrolloppgaver med kommunen ikke samtidig bør være folkevalgte.<sup>48</sup>

I *kommunalt oppgavefelleskap* er det en særlig regel om valgbarhet i § 19-3 tredje ledd, som slår fast at daglig leder av oppgavefelleskapet ikke kan være medlem av representantskapet.

I *interkommunalt politisk råd* er det også en særlig regel om valgbarhet i § 18-3 første ledd fjerde punktum, som slår fast at medlemmer av kommuneråd og fylkesråd i parlamentarisk styrte kommuner kan velges til representantskapet. Disse medlemmene ville ellers vært utelukket, ettersom bestemmelsene for kommunedirektøren gjelder på tilsvarende måte for disse, jf. § 10-3 første ledd, og kommunedirektøren er utelukket, jf. § 7-3 første ledd bokstav b. Medlemmene av kommuneråd og fylkesråd har en sentral rolle i utøvelsen og utformingen av politikken i disse kommunene, noe som kan begrunne dette unntaket.<sup>49</sup>

#### **6.8.4 Valgbarhet i underordnede styringsorganer**

I all hovedsak gjelder de samme reglene for valgbarhet for underordnede styringsorganer som for representantskapet. Med unntak av de særlige reglene vi gjør rede for her, gjelder derfor forrige punkt også for underordnede styringsorganer.

Felles for oppgavefelleskap og råd er at det ikke er noe krav om at deltakerne i representantskapet skal være representert i underordnede styringsorganer. Innenfor valgbarhetsreglene som følger av loven, står representantskapet fritt til å velge medlemmer. Det er ingen regler som hindrer daglig leder fra å være medlem av underordnede styringsorganer i verken råd eller oppgavefelleskap.

Vanligvis er kommunedirektør, kommunalsjefer, etatssjefer og andre ledere på tilsvarende nivå i kommunen, utelukket fra valg til folkevalgte organer. Grunnen til dette er at kommuneloven opererer med et tydelig skille mellom folkevalgte og administrasjonen. For underordnede organer i *kommunale oppgavefelleskap*, er det et unntak fra denne hovedregelen, se kommuneloven § 7-3 andre ledd. Hvis

---

<sup>48</sup> Se Prop. 46 L (2017–2018) punkt 13.1.4 side 103.

<sup>49</sup> Denne valgbarhetsregelen kom inn i loven etter komiteens behandling av lovforslaget, se Innst. 369 L (2017–2018) side 112.



kommunedirektør kommunalsjefer, etatssjefer og andre ledere på tilsvarende nivå i kommunen velges inn i underordnede styringsorganer i oppgavefelleskap, anses disse ikke som folkevalgte, se kapittel 6.7.6 om dette.

### *Kravet om å være bosatt i kommunen*

Utgangspunktet i kommuneloven er at personer som velges til folkevalgte organer må være bosatt i kommunen, se § 7-2 tredje ledd bokstav b. Dette valgbarhetskravet er et utslag av det representative demokratiet, og skal sikre at det ikke er personer utenfra som tar beslutninger som gjelder innbyggerne i kommunen.

For *interkommunale politiske råd* må bosettingskravet forstås i lys av at det er snakk om et interkommunalt folkevalgt organ som består av flere kommuner og/eller fylkeskommuner. Det er tilstrekkelig at medlemmer er innført i folkeregisteret i en av kommunene eller i en av fylkeskommunene som er med i rådet. Loven stenger ikke for at representantskapet bare velger medlemmer fra én kommune eller fylkeskommune.

Det er ikke noe krav om at medlemmene i et annet styringsorgan for *kommunalt oppgavefelleskap* enn representantskapet er folkeregistrert som bosatt i kommunen når valget skjer, se kommuneloven § 7-2 fjerde ledd. Grunnen til dette er at det politiske og representative elementet i folkevalgtvervet ikke er like fremtredende for kommunalt oppgavefelleskap som for en del andre verv som folkevalgt. Underordnede styringsorganer i oppgavefelleskap kan slik sett sammenlignes mer med styret i et interkommunalt selskap eller aksjeselskap, hvor det ikke er noe krav om hvor styremedlemmene er bosatt.<sup>50</sup>

## **6.9 Deltakernes økonomiske ansvar og forpliktelser**

### **6.9.1 Ubegrenset økonomisk ansvar for sin andel**

Den enkelte deltakeren har *ubegrenset* økonomisk ansvar for sin andel av rådets eller oppgavefellesskapets forpliktelser. Dette betyr at kommunene hefter for forpliktelsene de har i samarbeidet med hele sin formue. Til sammen skal andelene kommunene har utgjøre samarbeidets samlede forpliktelser. Det vil si at andelene deltakerkommunene har til sammen skal utgjøre 1/1 eller 100 prosent.

---

<sup>50</sup> Se NOU 2016:4 punkt 12.2.2 side 137–138.

Deltakerkommunene kan ikke avtale en annen ordning enn den som følger av reglene om deltakeransvar i §§ 18-2 og 19-2. Det er dermed ikke mulig å avtale at kommunene skal ha begrenset ansvar for sin andel av forpliktelsene. Det er heller ikke mulig å avtale at deltakerkommunene sammen skal være solidarisk ansvarlig for felleskapets samlede forpliktelser.

Deltakerkommunene i interkommunale selskap (IKS) har på samme måte som råd og oppgavefelleskap ubegrenset økonomisk ansvar, se IKS-loven § 3. Dette til forskjell fra aksjeselskap (AS), hvor deltakerne kan ha begrenset ansvar for organets forpliktelser, se aksjeloven § 1-1 andre ledd.

#### *Kreditorer må først rette krav mot samarbeidet*

Dersom oppgavefelleskap eller råd ikke betaler for sine forpliktelser, må eventuelle kreditorer *først* gjøre sitt krav gjeldende mot samarbeidet. Hvis kreditor ikke får dekket kravet sitt innen 14 dager regnet fra påkrav, kan kreditor kreve den enkelte deltakeren for dennes andel av forpliktelsen. Kreditor kan bare kreve deltakerne for den andelen av fordringen som den enkelte deltakeren er ansvarlig for.

En deltaker som helt eller delvis har dekket sin andel av en fordring, kan straks kreve tilbake utlegget sitt fra oppgavefelleskapet eller rådet.

#### *Fortsatt økonomisk ansvar for sin andel ved uttreden eller oppløsning*

En deltaker som trer ut av samarbeidet, fortsetter å ha økonomisk ansvar for sin andel av de forpliktelsene rådet eller oppgavefelleskapet hadde på det tidspunktet deltakeren trådte ut. Det samme gjelder hvis samarbeidet oppløses.<sup>51</sup>

Bakgrunnen er at det ikke skal ha betydning for kreditors rettsposisjon om en deltaker velger å gå ut av samarbeidet eller samarbeidet oppløses. Det er imidlertid forutsatt i forarbeidene at deltakerkommuner som går ut av samarbeidet kan få samtykke fra kreditorer om at det bare er de gjenværende deltakerne som skal hefte for forpliktelsene.<sup>52</sup>

---

<sup>51</sup> Dette er i samsvar med alminnelige obligasjonsrettslige prinsipper.

<sup>52</sup> Se Prop. 46 L (2017–2018) merknad til § 19-2 side 401.

## 6.9.2 Deltakernes innskuddsplikt og andre bidrag fastsettes i samarbeidsavtalen

Det skal framgå av avtalen dersom deltakerne skal ha plikt til å yte innskudd eller eventuelle andre bidrag i samarbeidet. Dersom det ikke er tatt inn en bestemmelse om innskuddsplikt i avtalen til oppgavefelleskap eller råd, er ikke deltakerkommunene forpliktet til å yte innskudd. Tilsvarende gjelder for plikt til å yte eventuelle andre bidrag til samarbeidet.

Deltakernes innskuddsplikt og plikt til å yte andre bidrag, er ett av de obligatoriske punktene i § 19-4 fjerde ledd som skal fastsettes i samarbeidsavtalen for *kommunale oppgavefelleskap*. Oppgavefelleskapet tar på seg oppgaver for kommunen, enten gjennom én kontorkommune, gjennom at utgifter og bidrag spres på flere deltakerkommuner eller ved at samarbeidet opprettes som et eget rettssubjekt som selv inngår eventuelle kontrakter mv. Disse utgiftene og bidragene må det på en eller annen måte må kompenseres for.

Innskuddsplikt og plikt til å yte andre bidrag er ikke et obligatorisk punkt i samarbeidsavtalen til interkommunale politiske råd. Interkommunale politiske råd er politiske samarbeidsorganer, som sammenliknet med oppgavefelleskap vanligvis har mindre økonomi og dermed mindre behov for å regulere innskudd og andre bidrag.

Kommunene kan selv bestemme i samarbeidsavtalen hvilket innskudd deltakerne skal yte til samarbeidet. Dette kan fastsettes på ulike måter. Samarbeidet kan for eksempel finansieres gjennom

- en fastsatt sum eller prosentvis per innbygger i deltakerkommunene
- ved en fastsatt sum som er lik for alle deltakerne eller som knyttes til eierandel
- beregning av samarbeidets faktiske kostnader, for eksempel ved at kontorkommunen fører regnskap over utgifter som fordeles på deltakerne etter eierandel
- at deltakerkommunen betaler for kostnadene som direkte knytter seg til den enkelte kommunen
- kombinasjon av en fastsatt andel som er lik for deltakerkommune og en variabel andel som fordeles etter bestemte kriterier (for eksempel folketall)

Innskuddsplikt som knyttes til folketall i deltakerkommunene, kan være formålstjenlig for eksempel hvis et oppgavefelleskap gir tjenester eller løser oppgaver rettet mot innbyggerne, slik at gevinsten av samarbeidet også blir størst i folkerike kommuner.

Finansiering knyttet til folketall kan imidlertid også føre til at kommuner med mange innbyggere dekker en stor del av den økonomiske byrden sammenlignet med mindre kommuner, uten at den folkerike kommunen får en relativt sett like store gevinst ut av samarbeidet.

Samarbeidsavtalen bør også regulere hvordan endringer i innskuddsplikt skal skje.

Eksempler på forhold som kan avtales:

- Representantskapet fastsetter årlig hvilken innskuddsplikt deltakerkommunene har
- Innskuddsplikt baseres på befolkningstall fra statistisk sentralbyrå året før og oppdateres årlig
- Krav om 2/3 flertall i representantskapet ved fastsettelse av mer enn 5 prosent økning av innskuddsplikt
- Krav om vedtak i kommunestyret ved fastsettelse av mer enn 10 prosent økning av innskuddsplikt

### **6.9.3 Eierandel og ansvarsdel**

Eierandelen i rådet og oppgavefellesskapet skal være oppgitt for de enkelte deltakerne i samarbeidsavtalen. Deltakerkommunene kan avtale ulike eierandeler, så lenge totalen er 1/1 eller 100 prosent. Det vil si at én deltakerkommune for eksempel kan ha 60 prosent eierandel, mens to deltakerkommuner har 20 prosent eierandel hver. Det er ikke noen regel om hva som kan være minste eller største eierandel.

Utgangspunktet er at eierandelen er lik ansvarsdelen. Men dersom deltakerkommunene ønsker en annen ordning, må dette framgå av samarbeidsavtalen. Både eierandelen og ansvarsandelen må i så fall angis i avtalen med brøk/andel.

## **6.10 Samarbeidet kan organiseres på mange ulike måter**

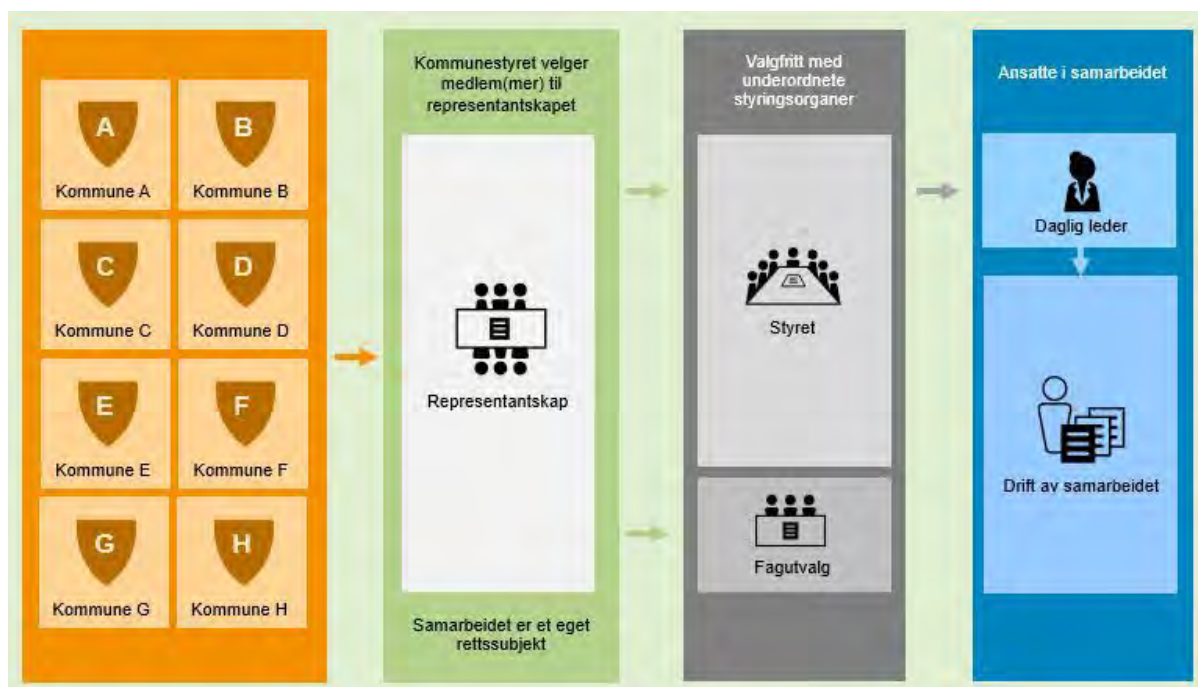
Deltakerkommunene har stor frihet til å bestemme selv hvordan samarbeidet skal innrettes, og hvordan ansvar og oppgaver skal fordeles. Et hovedskille går mellom samarbeid som er eget rettssubjekt og samarbeid som ikke er eget rettssubjekt. I tillegg kan deltakerkommunene langt på vei selv bestemme hvordan samarbeidet skal organiseres, om det for eksempel skal være ulike arbeidsutvalg, et styre og/eller en daglig leder. Her beskriver vi noen muligheter innenfor regelverket. Beskrivelsen er ikke uttømmende.

### 6.10.1 Samarbeid som er eget rettssubjekt

Hvis samarbeidet er et eget rettssubjekt, vil samarbeidet fristilles juridisk fra deltakerkommunene. Samarbeidet kan ha både egne organer, egen administrasjon og egne ansatte som utfører tjenester/oppgaver. Samarbeidet kan inngå egne kontrakter, for eksempel kjøpe tjenester, og samarbeidet vil ha det samlede arbeidsgiveransvaret for alle ansatte.

Figur 6.4 er et eksempel på hvordan et råd eller oppgavefelleskap som er et eget rettssubjekt kan organiseres. I dette tilfellet har samarbeidet et styre og et fagutvalg, som begge er underordnede styringsorganer. Hvilken myndighet og hvilke oppgaver ulike styringsorganer har, kan fastsettes gjennom reglement, instruks og andre styringsdokumenter. For eksempel kan fagutvalget være et rådgivende organ for representantskapet, mens styret har ansvaret for forvaltningen av samarbeidet. I dette eksemplet har samarbeidet en daglig leder, som er ansatt av styret og underlagt styrets instruksjonsmyndighet. Daglig leder er her ansvarlig for den løpende driften av oppgavene som skal løses i samarbeidet.

Figur 6.4 Eksempel på organisering av interkommunalt politisk råd og kommunalt oppgavefelleskap som er et eget rettssubjekt



## 6.10.2 Samarbeid som *ikke* er eget rettssubjekt

### *Én kontorkommune har hovedansvar*

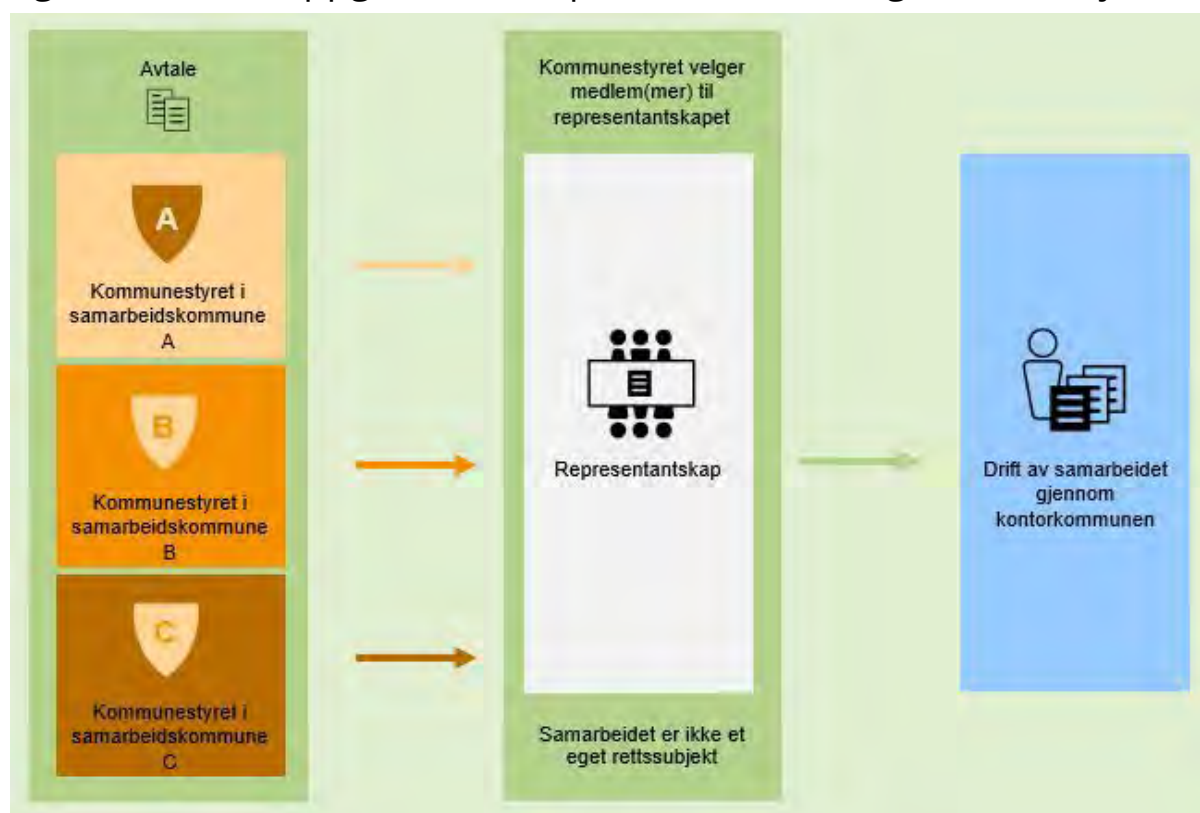
Når samarbeid ikke organiseres som et eget rettssubjekt er det ofte hensiktsmessig at samarbeidet velger ut én kontorkommune som bruker tilgjengelige ressurser inn i samarbeidet. Det er den kommunen som i hovedsak står rettslig og økonomisk ansvarlig for kontraktene som inngås, som kalles kontorkommunen.

Kontorkommunens rolle kan i slike tilfeller sammenlignes litt med vertskommunen i et vertskommunesamarbeid. Kontorkommunen vil da ansette personell eller bruke av allerede tilgjengelig personell. Hvis det for eksempel er nødvendig å kjøpe tjenester eller å anskaffe materiell, er det kontorkommunen som må inngå slike kontrakter. Siden kontorkommunen bruker sine ressurser til å løse oppgavene i samarbeidet, bør deltakerkommunene i samarbeidsavtalen bli enige om hvordan kontorkommunen skal kompenseres for sine utgifter og sitt arbeid.

I samarbeid som ikke er eget rettssubjekt er det kontorkommunen som må innarbeide regnskapet til rådet eller oppgavefelleskapet i sitt samlede årsregnskap. Se kapittel 6.11 om dette.

Figur 6.5 er et eksempel på hvordan et råd eller oppgavefelleskap med tre samarbeidskommuner kan organiseres. Figuren viser en enkel organisering, hvor samarbeidet ikke har opprettet noen underordnede styringsorganer. Siden samarbeidet ikke er et eget rettssubjekt, er det en kontorkommune som ivaretar driften av oppgavene i samarbeidet. Det er enten kommune A, B eller C som er kontorkommune. Hvilken av disse tre kommunene som er kontorkommune bør framgå tydelig av samarbeidsavtalen.

Figur 6.5 Eksempel på organisering av interkommunalt politisk råd og kommunalt oppgavefelleskap som ikke er et eget rettssubjekt



#### *Kontorkommune roterer mellom deltakerne*

Rådet og oppgavefelleskapet kan velge at ansvar som kontorkommune skal gå på omgang mellom deltakerne, for eksempel ved at en ny kommune overtar som kontorkommune annet hvert år eller etter hver valgperiode. Dette kan være hensiktsmessig ved samarbeid om avgrensede oppgaver, for eksempel hvis kontorkommunen bare ivaretar rene sekretariatsoppgaver for et interkommunalt politisk råd. Samarbeidsavtalen bør i så fall avklare når og hvordan ansvar skal rulleres, og hvordan overføringer av oppgaver og ansvar fra en kontorkommune til en annen skal foregå.

#### *Ansvar fordeles mellom flere av deltakerkommunene*

Loven åpner for at flere kommuner får tildelt ansvar, for eksempel for å ansette personell eller avgi personellressurser til en konkret oppgave eller inngå kontrakter på vegne av samarbeidet. Dette kan være en mulighet hvis et oppgavefelleskap for

eksempel skal ivareta flere ulike og klart avgrensede oppgaver, som kan deles mellom deltakerne. Hvis ansvar fordeles på denne måten, må det likevel være én kontorkommune som skal innarbeide regnskapet til rådet eller oppgavefelleskapet i sitt samlede årsregnskap.

En organisering med delt ansvar kan føre til at ansvarsfordelingen blir uklar, som igjen gir risiko for konflikt i samarbeidet. Det kan for eksempel være utfordrende om flere kommunedirektører må følge opp egne ansatte i ulike deler av samme prosjekt. Hvis kommunene velger en slik organisering, er det derfor viktig at samarbeidsavtalen er tydelig på hvilke kommuner som har ansvar for hva, hvordan samordningen mellom deltakerkommunene skal skje og hvordan hver av kommunenes innsats, som kan være av ulik størrelse, eventuelt skal kompenseres av deltakerne.

### **6.10.3 Lokalisering av tjenester**

Særlig for kommunale oppgavefelleskap som skal løse oppgaver eller gi tjenester til alle kommunene i samarbeidet, kan tilgjengelighet for brukerne være viktig. Kommuneloven sier ingenting om hvordan den enkelte tjenesten bør organiseres eller hvor tjenestene skal ligge. Deltakerkommunene må selv vurdere hvordan tjenestene kan gjøres tilgjengelige for innbyggerne. Det kan i den sammenhengen være relevant å vurdere gevinsten ved å samle et fagmiljø, opp mot verdien for publikum ved å ha desentraliserte kontorer med god tilgjengelighet. For oppgavefelleskap kan det derfor være hensiktsmessig å fastsette noe om tilgjengelighet og lokalisering av tjenestene i samarbeidsavtalen.

## **6.11 Krav om budsjett og regnskap**

### **6.11.1 Krav om eget årsbudsjett og årsregnskap**

Kommunale oppgavefelleskap og interkommunale politiske råd skal ha eget årsbudsjett og eget årsregnskap og årsberetning, se kommuneloven § 14-8 første ledd. Dette gjelder både hvis samarbeidet er eget rettssubjekt og hvis det ikke er eget rettssubjekt. Årsbudsjettet og årsregnskapet til samarbeidet skal altså ikke inngå i årsbudsjettet og årsregnskapet til deltakerkommunene. Årsregnskapet til kommunale oppgavefelleskap og interkommunale politiske råd som ikke er eget rettssubjekt, skal inngå i kontorkommunens konsoliderte årsregnskap, se nedenfor kapittel 6.11.3.



For «små» samarbeid som ikke er eget rettssubjekt er det unntak kravet om eget årsbudsjett og -regnskap, se nedenfor om dette i kapittel 6.11.2.

Det er representantskapet i samarbeidet som skal vedta årsbudsjettet, årsregnskapet og årsberetningen. Årsbudsjettet, årsregnskapet og årsberetningen er dermed endelige når de er vedtatt av representantskapet, og krever ikke godkjenning fra kommunestyret hos deltakerne i samarbeidet.<sup>53</sup>

Samarbeidets årsbudsjett må fastsettes innenfor de rammene for samarbeidet som er vedtatt av kommunestyret i deltakerkommunene (budsjettvedtakene i deltakerkommunene, samarbeidsavtalen og eventuelle andre vedtak).

Representantskapet i samarbeidet kan ikke vedta et årsbudsjett som forutsetter ytterligere tilskudd fra deltakerne før deltakerne har sluttet seg til dette. Et vedtak i samarbeidet om ytterligere tilskudd fra deltakerne vil ikke binde deltakerne før deltakerkommunene har sluttet seg til dette.<sup>54</sup>

Reglene i kommuneloven kapittel 14 (for eksempel kravet om realistisk budsjettering og skillet mellom drift og investering) og reglene i forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning kapittel 2 til 5, gjelder også for samarbeidets årsbudsjett og årsregnskap. I forskriften kapittel 8 er det gitt enkelte særlige regler for budsjettet og regnskapet til samarbeidet, se også [veilederen til forskriften](#).

Vi viser også til at foreningen for god kommunal regnskapsskikk (GKRS) har fastsatt standarder for håndtering av regnskapsmessige problemstillinger ved interkommunale samarbeid, se [KRS \(F\) nr. 12](#).

Årsregnskapet og årsberetningen til samarbeidet skal revideres av regnskapsrevisor, jf. forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 9. Det er presisert i forarbeidene at regnskapsrevisor også skal utføre forenklet etterlevelseskontroll etter kommuneloven § 24-9.<sup>55</sup> Det er representantskapet i samarbeidet som velger regnskapsrevisor, hvis ikke

---

<sup>53</sup> Se mer i NOU 2016:4 punkt 19.5.7 side 229 og Prop. 46 L (2017–2018) punkt 20.3.7.4 side 200.

<sup>54</sup> Jf. Prop. 46 L (2017–2018) merknad til § 14-8 side 387.

<sup>55</sup> Se Prop. 46 L (2017–2018) punkt 20.3.7.4 side 201.

noe annet er fastsatt i samarbeidsavtalen, jf. kommuneloven § 24-1 fjerde ledd og forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 9 fjerde ledd.

### **6.11.2 Unntak fra kravet om eget årsbudsjett og årsregnskap for «små» samarbeid som ikke er eget rettssubjekt**

For små samarbeid er det unntak fra det generelle kravet om at interkommunale politiske råd og kommunale oppgavefelleskap skal ha eget årsbudsjett og årsregnskap. Dette følger av forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning § 8-3.

Kravet om eget årsbudsjett og årsregnskap gjelder ikke dersom alle følgende vilkår er oppfylt:

- det kommunale oppgavefelleskapet eller det interkommunale politiske rådet er *ikke* eget rettssubjekt
- samarbeidets forventede brutto driftsinntekter i budsjettåret er mindre enn 5 millioner kroner
- det er fastsatt i samarbeidsavtalen at samarbeidet kan unnlate å utarbeide eget budsjett og regnskap

Dersom disse vilkårene er oppfylt, og det ikke utarbeides eget årsbudsjett og årsregnskap for samarbeidet, skal samarbeidets inntekter og utgifter mv. inngå i årsbudsjettet og årsregnskapet til kontorkommunen. Nærmere regler er gitt i forskriften § 8-3 og § 8-4, se også [veilederen til forskriften](#).

Departementet viser også til at Foreningen for god kommunal regnskapsskikk (GKRS) har fastsatt standarder for håndtering av regnskapsmessige problemstillinger ved interkommunale samarbeid, se [KRS \(F\) nr. 12](#).

Dersom samarbeidet inngår i årsbudsjettet og årsregnskapet til kontorkommunen, vil revisjonen av kontorkommunens årsregnskap også omfatte regnskapet til samarbeidet. I slike tilfeller er det altså kontorkommunens regnskapsrevisor som håndterer regnskapsrevisjonen og den forenklede etterlevelseskontrollen. Det er da ikke behov for at samarbeidet har egen regnskapsrevisor.

### **6.11.3 Innarbeiding i kontorkommunens konsoliderte årsregnskap**

Årsregnskapet til kommunale oppgavefelleskap og interkommunale politiske råd som *ikke* er eget rettssubjekt, skal inngå i kontorkommunens *konsoliderte* årsregnskap etter

kommuneloven § 14-6 første ledd bokstav d, se kommuneloven § 14-8 andre ledd. Årsregnskapet skal ikke inngå i de øvrige deltakerkommunenes konsoliderte årsregnskap. Dette bygger på at samarbeid som ikke er eget rettssubjekt, heller ikke kan forplikte seg på selvstendig grunnlag overfor en tredjepart, og at forpliktelser normalt vil hvile på kontorkommunen. Kontorkommunen betyr i denne sammenhengen den deltakerkommunen som i hovedsak står rettslig og økonomisk ansvarlig for de kontraktene som inngås.<sup>56</sup>

Kravene til det konsoliderte årsregnskapet finnes i forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning kapittel 10. I forskriften § 10-3 er det gitt et begrenset unntak fra kravet om konsolidering som gjelder dersom konsolidering ikke har betydning for vurderingen av kontorkommunens økonomiske utvikling og stilling. Se [veilederen til forskriften](#) for mer informasjon.

Foreningen for god kommunal regnskapsskikk (GKRS) har fastsatt standarder for konsolidering av årsregnskap, se [KRS \(F\) nr. 14](#).

Årsregnskapet til kommunale oppgavefelleskap og interkommunale politiske råd som er eget rettssubjekt, skal ikke inngå i kontorkommunens eller deltakerkommunenes konsoliderte årsregnskap. Dette bygger på at samarbeid som er eget rettssubjekt har «en egen økonomi» og ikke er en del av kommunen som juridisk enhet.

## **6.12 Folkevalgt og administrativ kontroll**

### **6.12.1 Kontrollutvalget**

Det følger av kommuneloven kapittel 23 at kontrollutvalget blant annet skal påse at det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet og av selskaper kommunen har eierinteresser i, og at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser i selskaper mv. (eierskapskontroll).

Kravene til forvaltningsrevisjon er i utgangspunktet de samme uavhengig av om revisjonen gjennomføres i kommunen, i et interkommunalt samarbeid eller i et selskap. Tema for forvaltningsrevisjon kan for eksempel være måloppnåelse, habilitet, arbeidsmiljø og økonomisk drift.

---

<sup>56</sup> Jf. Prop. 46 L (2017–2018) punkt 20.3.7.4 side 200.

I interkommunale politiske råd og kommunale oppgavefelleskap vil det kunne være formålstjenlig at kontrollutvalgene i alle kommunene samordner revisjonen, både for å unngå unødig belastning på samarbeidet og for å effektivisere ressursbruken i kontrollutvalgene.

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eierinteresser gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjenner prinsipper for eierstyring, jf. kommuneloven § 23-4. Et sentralt tema for eierskapskontrollen kan være å undersøke om formålene og føringer kommunen har fastsatt for eierskapet blir fulgt opp.

For å kunne føre kontroll må kontrollutvalget ha tilgang til nødvendig informasjon. Det følger av § 23-6 at kontrollutvalget kan kreve de opplysninger som er nødvendige for å gjennomføre sin kontroll fra interkommunale politiske råd og kommunale oppgavefelleskap, og at utvalget kan foreta undersøkelser i samarbeidene hvis det er nødvendig. Kontrollutvalget skal videre varsles om møter i representantskapet og har rett til å være til stede i møtene. Kommunestyret kan fastsette regler om kontrollutvalgets kontroll med forvaltningen av kommunens interesser i oppgavefelleskap og interkommunalt politisk råd, og om hvilke dokumenter mv. som skal sendes til kontrollutvalget, se § 23-6 tredje ledd.

Kommunal- og distriktsdepartementet har utgitt en veileder om kontrollutvalgets virksomhet, som også handler om kontroll rettet mot interkommunale samarbeid. Veilederen finnes her: [Kontrollutvalsboka - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-distrikter/kontrollutvalg/id2544441)

### **6.12.2 Internkontroll**

Kommuner skal ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges, jf. kommuneloven § 25-1. Lovkravet til internkontroll er minimumskrav, og knytter seg til *lovpålagte oppgaver*. I praksis kan det være hensiktsmessig at internkontrollen omfatter mer enn disse minstekravene, men dette er ikke et lovkrav.

Internkontrollkravet gjelder også der kommunene samarbeider med andre kommuner om å utføre lovpålagte oppgaver. Kommuneloven har ingen egne regler om internkontroll ved interkommunalt samarbeid, men hvordan internkontrollregelen skal forstås ved interkommunale samarbeid er blant annet beskrevet i forarbeidene.

I forarbeidene pekes det på at kravet til interkontroll gjelder for kommunale oppgavefelleskap og interkommunale politiske råd så langt "det passer", iht. § 19-1 og § 18-1. Det innebærer blant annet at kravet om internkontroll vil gjelde når samarbeidet utfører lovfestede oppgaver på vegne av kommunene. I slike tilfeller er det leder av virksomheten eller enheten som internkontrollansvaret, for eksempel en daglig leder.

Generelt ved interkommunale samarbeid vil kommunedirektøren i de enkelte kommunene ha et ansvar for å følge opp samarbeidet og arbeidet der, på samme måte som ved bruk av private aktører. Kommunedirektøren må ha kontroll på at virksomheten i det interkommunale samarbeidet utføres på en slik måte at innbyggerne får det de har krav på etter lov og forskrift, uavhengig av hva slags organisasjonsform samarbeidet utføres i.

Kommunedirektørens ansvar for å følge opp samarbeidet gjelder dermed uavhengig av om det er et interkommunalt oppgavefelleskap, interkommunalt politisk råd, vertskommune, interkommunalt selskap eller aksjeselskap som utfører oppgaven. Det vil inngå i kommunedirektørens internkontrollansvar å ha rutiner, prosedyrer osv. for å følge med på at samarbeidsavtalen blir fulgt, slik at innbyggerne i egen kommune får det de har krav på uavhengig av om oppgaven utføres i et interkommunalt samarbeid.

Kommunal- og distriktsdepartementet har en egen veileder om krav til internkontroll, hvor kommunedirektørens ansvar for internkontroll ved interkommunalt samarbeid er omtalt i [kapittel 3](#).

## **6.13 Uttreden og oppløsning**

Loven fastsetter ikke detaljerte regler for hvordan oppløsning og uttreden av samarbeid skal skje. Det eneste minimumskravet loven stiller er at deltakerkommunene fastsetter hvordan uttreden og oppløsning skal gjøres gjennom samarbeidsavtalen. Dersom deltakerkommunene vil gjøre avtaleendringer som gjelder uttreden eller oppløsning, må de enkelte kommunestyrene i alle deltakerkommunene vedta endringene i samarbeidsavtalen.

### **6.13.1 Uttreden**

Samarbeidsavtalen skal fastsette hvordan deltakere skal tre ut av rådet eller oppgavefelleskapet. Det er opp til deltakerkommunene å bli enige om hvordan uttreden skal skje og på hvilke vilkår. Eventuell uenighet om reglene som gjelder for å tre ut av

samarbeidet, må avgjøres gjennom tolkning av det som er bestemt i samarbeidsavtalen.

Eksempler på forhold som kan reguleres i samarbeidsavtalen knyttet til uttredden:

- Frist for å varsle om uttredden fra samarbeidet (oppsigelsestid)
- Uttreden med øyeblikkelig virkning i særlige tilfeller
- Regler for det økonomiske oppgjøret, for eksempel utbetaling av deltakerkommunens andel av samarbeidets verdier
- Tvisteløsningsmekanisme

Hvis en eller flere av deltakerkommunene trer ut av samarbeidet, må samarbeidsavtalen oppdateres og vedtas på nytt i kommunestyrene i alle de gjenværende deltakerkommunene. Dette har sammenheng med at samarbeidsavtalen blant annet skal regulere antall medlemmer, deltakernes innskuddsplikt mv. Hvis en kommune vil gå ut av samarbeidet, kan dette derfor være et egnet tidspunkt for å gå gjennom samarbeidsavtalen og vurdere andre endringer.

En deltaker som trer ut av samarbeidet, fortsetter å ha økonomisk ansvar for sin andel av de forpliktelsene rådet eller oppgavefelleskapet hadde på det tidspunktet deltakeren trådte ut.

### **6.13.2 Oppløsning**

Hvordan rådet eller oppgavefelleskapet skal oppløses skal fastsettes i samarbeidsavtalen. Samarbeidet kan for eksempel fastsette regler for prosessen eller at det skal opprettes et avviklingsstyre. Deltakerkommunene må også i samarbeidsavtalen ta stilling til hvordan arkivmaterialet skal behandles etter en eventuell oppløsning.

Deltakerne fortsetter å ha økonomisk ansvar for sin andel av de forpliktelsene rådet eller oppgavefelleskapet hadde på det tidspunktet samarbeidet ble oppløst.

### **6.14 Regelverket for ansattes rettigheter**

Hvis kommunen beslutter å inngå et interkommunalt samarbeid på et område hvor kommunen tidligere har gjennomført oppgavene selv, kan det bli spørsmål om overføringen av virksomheten til et samarbeid må anses som en virksomhetsoverdragelse etter arbeidsmiljøloven kapittel 16. Dette har betydning blant annet for arbeidstakernes rettigheter.

Hvorvidt det er en virksomhetsoverdragelse, må avgjøres etter en konkret vurdering i hvert tilfelle. Det har blant annet betydning hvor stor og hvilken del av deltakerkommunens virksomhet som overføres til det interkommunale politiske rådet eller det kommunale oppgavefelleskapet (når samarbeidet er et eget rettssubjekt) eller til kontorkommunen (når samarbeidet ikke er et eget rettssubjekt).

Dersom det dreier seg om virksomhetsoverdragelse, skal ansettelsesforholdet til ansatte som tidligere har utført det aktuelle arbeidet i deltakerkommunen, overføres med de samme lønns- og arbeidsvilkårene.

## 7 Sentrale begreper i veilederen

*Kommune:* Kommune omfatter også fylkeskommune i denne veilederen, med mindre noe annet er presisert eller framgår av sammenhengen.

*Kommunestyret:* det øverste organet i kommunen. Fylkestinget er det øverste organet i fylkeskommunen. Begrepet kommunestyret brukes i denne veilederen som fellesbetegnelse på både kommunestyret og fylkestinget, hvis ikke noe annet framgår av sammenhengen. Kommunestyret er et folkevalgt organ hvor medlemmene velges gjennom valg. Det er kommunestyret som treffer vedtak på vegne av kommunen og som har det øverste ansvaret for all virksomhet i kommunen. Kommunestyret kan delegere oppgaver og myndighet videre.

*Interkommunalt samarbeid:* brukes i denne veilederen om samarbeid mellom to eller flere kommuner, to eller flere fylkeskommuner eller to eller flere kommuner og fylkeskommuner. Ved interkommunalt samarbeid etter lov om interkommunale selskap (IKS-loven) kan deltakere i samarbeidet i tillegg være interkommunale selskaper (IKS). Kommunenes samarbeid med staten, frivillige organisasjoner eller andre aktører, omfattes ikke av begrepet interkommunalt samarbeid i denne veilederen.

*Eget rettssubjekt:* innebærer å ha partsevne og dermed kunne få rettigheter og pådra seg plikter, for eksempel ved å inngå kontrakter. Egne rettssubjekt kan forplikte seg overfor en tredjepart og gjøre krav gjeldende overfor andre. Egne rettssubjekter har vanligvis arbeidsgiveransvaret overfor ansatte. Aksjeselskap, samvirkeforetak og interkommunale selskap (IKS) er alltid egne rettssubjekter. Vertskommunesamarbeidet er ikke et eget rettssubjekt, men organisatorisk en del av vertskommunen, hvor vertskommunen er et eget rettssubjekt. Kommunale oppgavefelleskap og interkommunale politiske råd *kan* være egne rettssubjekter. Kommunale

oppgavefelleskap og interkommunale politiske råd som ikke er egne rettssubjekter, er organisatorisk en del av kontorkommunen.

*Offentlig myndighetsutøvelse:* kjernen i begrepet offentlig myndighet er å treffe enkeltvedtak og vedta forskrifter, jf. definisjonen i forvaltningsloven § 2.

*Kontorkommune:* brukes i denne veilederen om den deltakerkommunen i et interkommunalt politisk råd eller kommunalt oppgavefelleskap som avgir ressurser til samarbeidet og i hovedsak står rettslig og økonomisk ansvarlig for eventuelle kontrakter som inngås, se Prop. 46 L (2017–2018) punkt 20.3.7.4 side 200. Det er når samarbeidet *ikke* er et eget rettssubjekt at det er nødvendig med en kontorkommune. I slike tilfeller kan ikke samarbeidet selv inngå kontrakter, ansette personell, osv. I stedet bruker kontorkommunen en eller flere av sine ansatte til å løse oppgavene, avgi kontorlokaler og annet materiell osv., på vegne av deltakerkommunene i samarbeidet. Det er også kontorkommunen, i samarbeid som ikke er eget rettssubjekt, som skal innarbeide regnskapet til rådet eller oppgavefelleskapet i sitt samlede årsregnskap, se kommuneloven § 14-8 andre ledd. Begrepet kontorkommune brukes i andre sammenhenger om den kommunen der samarbeidet/selskapet har sitt hovedkontor. For interkommunale selskaper (IKS) skal den kommunen der selskapet har sitt hovedkontor, altså kontorkommunen, angis i selskapsavtalen.

*Vertskommune:* kommunen som skal utføre oppgaver og treffe vedtak på vegne av andre kommuner i et vertskommunesamarbeid etter kommuneloven kapittel 20. Begrepet brukes om kommunen som har fått delegert myndighet og skal utføre oppgaver på vegne av andre kommuner, uavhengig av hvor tjenestene ytes fra geografisk. Begrepet brukes *ikke* om kommuner som utfører oppgaver for andre kommuner i andre former for interkommunalt samarbeid enn vertskommunesamarbeid.

*Samarbeidskommune:* en kommune som deltar i et vertskommunesamarbeid etter kommuneloven kapittel 20 og som har avtalt at vertskommunen skal utføre oppgaver og/eller få delegert myndighet til å treffe vedtak på kommunens vegne.

*Deltakerkommune:* kommune som deltar i et interkommunalt samarbeid etter kommuneloven eller i et interkommunalt selskap etter IKS-loven.

*Representantskap:* det øverste organet i kommunalt oppgavefelleskap, interkommunalt politisk råd og interkommunalt selskap.



*Samarbeidsavtale:* brukes i veilederen om avtalen som vedtas mellom kommunene når de inngår et interkommunalt samarbeid. Samarbeidsavtalen er grunnlaget for samarbeidet og forplikter samarbeidet. Brukes noen steder i veilederen som et samlebegrep for samarbeidsavtaler som reguleres etter kommunelovens regler om interkommunalt samarbeid og selskapsavtaler etter IKS-loven.

*Delegering:* å gi et organ eller en enkeltperson myndighet til å treffe vedtak i nærmere angitte saker på sine vegne. Det er myndighet til å treffe *vedtak* som delegeres etter reglene i kommuneloven § 5-3 og § 5-4. Vedtaksbegrepet skal her forstås vidt. Kjernen i vedtaksbegrepet er enkeltvedtak og forskrifter etter forvaltningsloven. Men vedtaksbegrepet kan også omfatte andre bindende avgjørelser som tas på vegne av kommunen, se Prop. 46 L (2017–2018) side 330–331 om vedtaksbegrepet i kommuneloven. Å delegerer betyr *ikke* å gi fra seg myndigheten. Selv om kommunestyret delegerer myndighet, er det kommunestyret som har ansvaret.

*Delegeringssperre:* Enkelte steder i lovgivningen er det bestemt at myndighet ikke kan gis videre. Hvis kommuneloven for eksempel sier at kommunestyret eller et annet folkevalgt organ *selv* skal fatte vedtak, betyr dette at kommunestyret eller det bestemte organet ikke kan delegerer myndigheten videre til et interkommunalt samarbeid. Slike delegeringssperre finnes også i særlovgivningen. Eksempler er helse- og omsorgstjenesteloven § 6-1 som legger myndigheten til å inngå samarbeidsavtale til kommunestyret, at det er kommunestyret selv som må vedta eierskapsmeldingen og plan- og bygningsloven § 3-3 som fastsetter at kommunestyret skal vedta kommunal planstrategi, kommuneplan og reguleringsplan.

*Folkevalgt organ:* Begrepet omfatter organene som er listet opp i kommuneloven § 5-1 andre ledd. Noen organer, deriblant underordnede styringsorganer for kommunale oppgavefelleskap, faller inn under kategorien andre kommunale organer, se kommuneloven § 5-2 andre ledd bokstav c). I praksis er det imidlertid ikke forskjell på folkevalgte organer og andre kommunale organer siden de samme reglene gjelder, jf. § 5-2 tredje ledd. For enkelhets skyld brukes derfor folkevalgte organer som en samlebetegnelse på både andre kommunale organer og folkevalgte organer i denne veilederen. Skillet mellom andre kommunale organer og folkevalgte organer kom inn i loven under komitebehandlingen, se nærmere om begrunnelsen i Innst. 369 L (2017–2018) side 103–104.

*Vedtak:* Begrepet «vedtak» i kommuneloven og i denne veilederen har en videre betydning enn vedtak slik begrepet er definert i forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav a. Kommuneloven har ingen definisjon av vedtak, og vedtak brukes litt forskjellig i loven. Vedtak omfatter blant annet enkeltvedtak, forskrift og andre avgjørelser i folkevalgte organer som tas etter votering i møter. Se Prop. 46 L (2017–2018) punkt 27.1.4 side 330–331 om vedtaksbegrepet i kommuneloven. Begrepet vedtak brukes også om vedtak som fattes i styrende organer som ikke er folkevalgte organer etter kommuneloven.

*Enkeltvedtak:* brukes på samme måte som etter definisjonen i forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b.

*Sektorlov/særlov:* Reglene om interkommunalt samarbeid i kommuneloven gjelder i utgangspunktet som alminnelige regler og rammer for all organisering av virksomhet i interkommunalt samarbeid. Det finnes likevel noen regler i sektorlovgivningen som både utvider og innskrenker kommunenes organisasjonsfrihet. Med sektorlov, også kalt særlov, menes i denne sammenhengen lover som regulerer en sektor, område, bransje eller et tjenesteområde. Eksempler er lover som regulerer kommunens ansvar for helse- og omsorgstjenesten, barnehager, integrering, planarbeid, kommunal beredskap mot akutt forurensning eller vann og avløp.

*IKS:* interkommunalt selskap, opprettet etter lov om interkommunale selskap (IKS-loven).

*IKS-loven:* lov om interkommunale selskaper.

*IPR:* Interkommunalt politisk råd etter kommuneloven kapittel 18.

*KO:* Kommunalt oppgavefelleskap etter kommuneloven kapittel 19.

## **8 Kilder og kunnskapsgrunnlag**

Kommuneloven fastsetter de overordnede rammene for reglene om interkommunalt samarbeid. Kommuneloven med forarbeider, særlig NOU 2016:4 *Ny kommunelov*, Prop. 46 L (2017–2018) og Ot.prp. nr. 95 (2005–2006), er derfor en viktige kilder i veilederen. For samarbeid som ikke reguleres etter samarbeidsmodellene i kommuneloven, er IKS-loven, aksjeloven og samvirkeoven de sentrale lovene.

Andre sentrale kunnskapskilder er rapporten *Hvordan kommuner jobber for å få til velfungerende interkommunale samarbeid* fra Oslo Economics, Rapport nr. 2022/98, Generalistkommuneutvalgets utredning NOU 2023:9 *Generalistkommunesystemet i Norge – Likt ansvar – ulike forutsetninger*, Dag Ingvar Jacobsens bok *Interkommunalt samarbeid i Norge*, 2. utgave (2022) og *Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll av KS* (2020).

Departementet har tilknyttet seg en innspillsgruppe. Innspillsgruppen har bestått av representanter fra tre statsforvalterembeter, KS, Samfunnsbedriftene, Forum for kontroll og tilsyn, NKRF, Distriktssenteret og Indre Østfold kommune. Innspillsgruppen har kommet med viktige bidrag til arbeidet.

Utgitt av:  
Kommunal- og distriktsdepartementet

Publikasjoner er også tilgjengelige på:  
[www.regjeringen.no](http://www.regjeringen.no)  
Publikasjonskode: H-2550

Oktober 2023





**SAK 38/23**

## **Eventuelt**

**Saksgang:**  
Kontrollutvalget

**Møtedato:**  
27.11.2023

**Vedlegg:**

**Forslag til vedtak:**

**Røkland, 17. november 2023**

Ronny Seljeseth  
Sekretær for kontrollutvalget